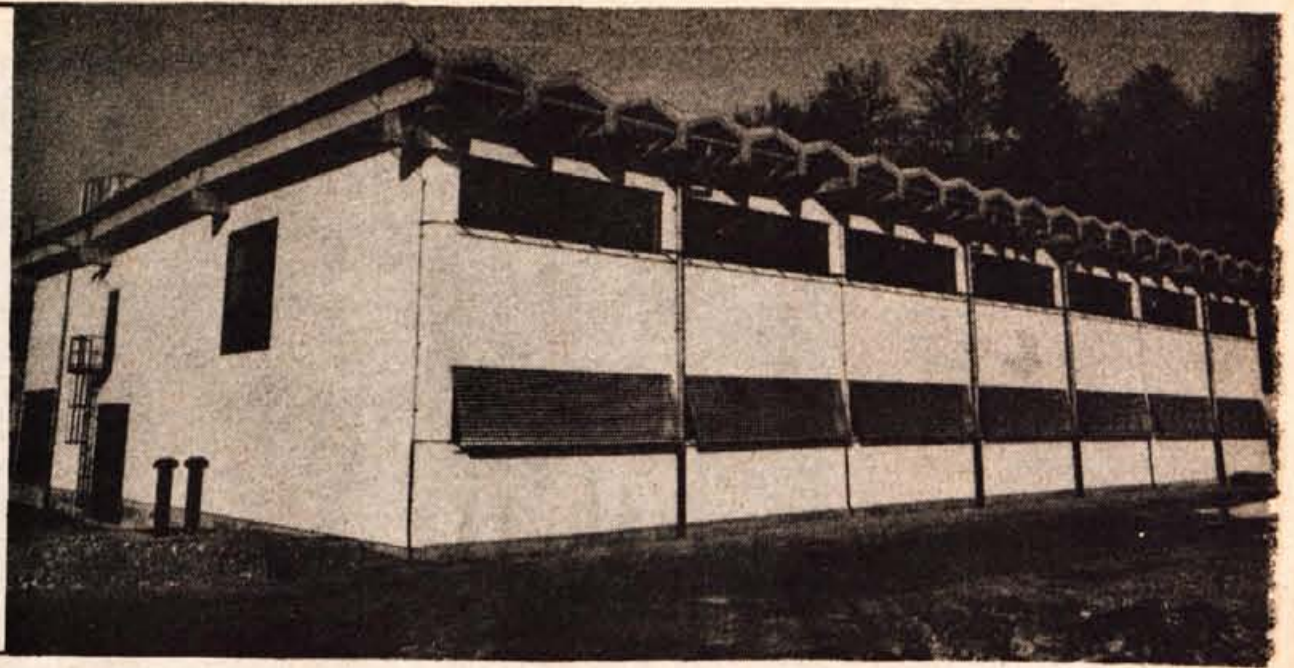

Štiridesetletni jubilej kranjske Zvezde bi najbrž neopazno zdrsel mimo, če se ne bi 150-članski kolektiv v zadnjih nekaj letih povzpел med najboljše v tekstilni panogi Slovenije in med najbolj uspešne delovne organizacije v kranjski občini. Jubilej in dan republike so počastili z veliko delovno zmago – novo proizvodno halo, ki so jo postavili z lastnim denarjem. (lb) – Foto: F. Perdan

XXXII. Številka 93

GLAS

Kranj, torek, 27. 11. 1979

Cena: 5 din

Uredništvo: občinske konference SZDL Kranj, Radovljica, Škofja Loka
Izdaja: časopisno podjetje Kranj – Glavni urednik Igor Slavec
Soporni urednik Andrej Zalar

List izhaja od oktobra 1947 kot tednik, od januarja 1958 kot poltednik, od januarja 1960 trikrat tedensko, od januarja 1964 kot poltednik ob sreдах in sobotah, od julija 1974 pa ob torkih in petkih.

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

Praznik naše državnosti

8. november je praznik naše državnosti, porojene in vzete v narodnoosvobodilnem boju in socialistični revoluciji kot izraz nove ljudske oblasti in enakopravne skupnosti narodov in narodnosti. V skoraj štirih desetletjih razvoja državnosti sta najbolj celovito potrjena povezanost in stalnost boja najnaprednejših sil naše družbe na čelu z zvezo komunistov za dosledno uveljavitev razrednega bistva socialistične samoupravne družbe, v kateri sta položaj delavca v društvenem delu in občana v družbenopolitičnem sistemu odvisna. Uresničenje delavčevih zgodovinskih interesov je najpomembnejša naloga državnosti.

To leto pomeni ponovno potrditev vrednot in sposobnosti našega samoupravnega sistema. V svetu, ki ga potresajo socialni smiri, gospodarski problemi, v katerem zanikujejo pravice narodov do samostojnega in neodvisnega razvoja, v katerem so teptane človekove svoboščine in pravice, ostaja socialistična, samoupravna in zvezna Jugoslavija primer politične in družbene stabilnosti. Njena aktivnost in borba za uveljavitev novih gospodarskih in družbenih odnosov med državami in narodi v svetu je znova potrdila pomembno vlogo Jugoslavije. Odgovorna vloga, ki jo je Jugoslavija imela na lestvi konferenci neuvrčenih držav, izjemno plodovita in konstruktivna mednarodna in domača aktivnost predsednika TITA, vse večje uveljavljanje ekonomskih in političnih nalog, za katerih temelji naša družba v programih in praksi narodnih delavskih in političnih gibanj po svetu v boju za novo pravičnejšo gospodarsko in družbeno ureditev, dokazuje vrednost in pravilnost naše poti. Nadaljuje se hiter gospodarski razvoj. Povečala se je življenjska raven, na novo – na samoupravni podlagi – smo uredili številna vprašanja, ki zadevajo nekatera najpomembnejša področja našega dela in življenja. Prav v teh dneh pred praznikom smo bili tako na domačem kot v širši domovini priče novim dosežkom organizacijske zručenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitične skupnosti. Številni posamezniki so prejeli pomenja za svoja dela in aktivnost. Vse to je dokaz, da izpolnjujemo cilje in naloge, ki smo si jih zapisali v dokumente, ki vsebujejo našo gospodarsko in politično dejavnost in da s tem prispevamo k uresničevanju zgodovinskih ciljev, zapisanih v sklepih AVNOJ-a.

Velika vrednost je, da nam zadovoljstvo in ponos z doseženimi rezultati ne prekrijeta kritične ocene doseženih rezultatov. V sedanjih družbenoekonomskih gibanjih v Jugoslaviji je dovolj razlogov za to. Na nekaterih pomembnih področjih gospodarskih gibanj so se namreč pokazali problemi, ki otežujejo izpolnjevanje srednjeročnih planov, odstopanje od zastavljenih ciljev za leto 1979, predvsem pa lahko še poslabšajo gospodarski položaj.

Teh slabosti in problemov se v zadnjih mesecih lotimo v temeljnih organizacijah združenega dela, v samoupravnih interesnih skupnostih, v organih družbenopolitičnih skupnosti in organizacij, na vseh ravneh in v vseh sredinah. Največji je niz aktivnosti, da bi obvladali gospodarska gibanja in poiskali rešitve sedanjega družbenoekonomskega položaja.

Izpolnitev teh nalog in odgovornosti, ki jih poimenujemo stabilizacija bo terjalo dolgoročne napore, da bi odpravili temeljne varoke sedanjih problemov. To je toliko pomembnejše, ker že snujemo načrte za prihodnje srednjeročno obdobje 1981 – 1985. In končno tudi zato, ker se zavedamo tesne medsebojne povezanosti in odvisnosti med ekonomskim stanjem in razvojem ter stanjem samoupravnih in družbenopolitičnih odnosov.

Spoznanje naše samoupravne socialistične poti, da je od naših ljudi, naše odgovornosti, boljšega dela in zavestne discipline odvisno spreminjanje stvari in doseganje novih rezultatov, je najboljše zagotovilo prihodnjemu razvoju. Zato lahko praznik praznujemo tudi letošnji dan republike.

Predsednik skupščine gorenjskih občin
Franc Rogelj

Naslednja številka Glasa bo izšla v torek, 4. decembra

DOGOVORIMO SE

SEJE ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE RADOVLJICA

Na 18. in na 19. strani objavljamo gradivo za seje vseh treh zborov skupščine občine Radovljica. Na prihodnjih sejah bodo delegati največ pozornosti posvetili družbenemu dogovoru o kadrovski politiki v občini Radovljica, proračunu občine Radovljica in drugim vprašanjem. Za seje so pripravili tudi pismene odgovore na prejšnja delegatska vprašanja, delegati pa bodo lahko tudi prebrali, kako so sklepali in razpravljali na minulih sejah vseh zborov skupščine občine.

16., 17. STRAN

Od 17. do 19. decembra se bodo zbrali delegati skupščin skupnosti za zaposlovanje Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Tržič. Obravnavali bodo poročilo o izvajanju programa dela v preteklih devetih mesecih, programih dela za prihodnje leto, razen tega pa je na dnevnem redu še analiza zaposlenosti v tričetrtletju, predlog za uveljavljanje solidarnosti, gradiva s področja poklicnega usmerjanja in drugo.

Gorenjci!

Medobčinski svet SZDL za Gorenjsko in občinske konference SZDL gorenjskih občin pozivajo delovne ljudi in občane Gorenjske ter delovne in druge organizacije ter krajevne skupnosti, da za praznične dni izobesite zastave in okrasite svoje domove in proizvodne ter poslovne prostore!

NASLOV:

Za praznik republike tokrat objavljamo skupno prilogo vseh slovenskih pokrajinskih uredništev. Posvečena je letošnjim obletnicam naše partije, Skoja in revolucionarnih sindikatov

20. novoletni sejem kranj, 15. - 26. 12.

Nov dosežek v Trebnjem

Občani in delovni ljudje Trebnjega, ki se je v zadnjih letih razvilo v pomembno industrijsko središče na Dolenjskem, so skupaj z delavci Trima proslavili dan republike in skupaj s tem tudi pomemben delovni dosežek. Trimo delovna organizacija, ki združuje 720 delavcev, in je v desetih letih povečala skupni prihodek iz 11 na 400 milijonov dinarjev, bo z novimi proizvodnimi prostori in sodobnejšo tehnologijo povečala proizvodnjo železnih varjenih konstrukcij z dosežanih 4000 ton na 10 tisoč ton.

Dosežek v Tubi

V Ljubljani so v soboto dopoldne odprli nove proizvodne prostore tovarne Tuba, ki je vse uspešnejša proizvajalka kozmetičnih izdelkov. Vrednost novih prostorov, ki obsegajo proizvodno dvorano s sedmimi avtomatiziranimi linijami in poslovno stavbo, v kateri so tudi proizvodni prostori za proizvodnjo kozmetike, je veljala 110 milijonov dinarjev. Kar osemdeset odstotkov denarja so zbrali sami.

Več zdravja

Dan republike so v Trbovljah počastili z otvoritvijo zdravstvenega doma, ki je stal 62 milijonov dinarjev. Polovico denarja so zbrali s samopriskevkom, drugi del pa je prispevala regionalna zdravstvena skupnost. Osnovna zdravstvena služba je bila doslej v neprimernih prostorih in raztresena po mestu. V novem domu, ki stoji poleg bolnišnice, so poleg lekarne uredili tudi splošne ambulante, ambulanto za borce, medicino dela, dispanzer za žene, okulistično in druge specialistične ambulante.

Praznik slovenske Istre

Petek je bil za velik del slovenske Istre prazničen. V Ljupčarju, kraju, kjer je bilo žarišče narodnosvobodilnega boja, so obudili spomin na 35. obletnico prvega zasedanja loparskega okrajnega narodnosvobodilnega odbora, prve resnične ljudske oblasti v tem koncu Slovenije. Na slavnostni seji koprške občinske skupščine, ki je zgodovinska naslednica nekdanjega loparskega okrajnega loparskega okraja, so oživili misel na čas pred petintridesetimi leti in še posebej na velika dejanja ljudi tega območja.

Tri tisoč krvodajalcev

Na skupščini organizacije RK v Ptujju so ocenili delo za minula štiri leta in ob tem poudarili, da so zabeležili pomembne uspehe. Tako je v občini blizu 3000 krvodajalcev, pri različnih aktivnostih pa je sodelovalo več kot 7000 članov. Velike uspehe imajo tudi pri vzgoji in delovanju mladih članov RK.

Titovi kraji — naši kraji

V domu borcev in mladine v Kumrovci so pred dnevom republike odprli razstavo likovnih del udeležencev letošnje slikarske kolonije »Titovi kraji — naši kraji«. Slikarska kolonija postaja tradicionalna in na njej vsako leto sodeluje več umetnikov.

Tito-partija-revolucija — Vseslovensko akcijo Mladost v pesmi, besedi in spretnosti je v sredo, 21. novembra, pospremila tudi občinsko kviz tekmovanje na temo Tito-partija-revolucija. Pomerili sta se mešani ekipe osnovne organizacije ZSMS Sava in vojski V. P. 1098/40 ter učenci kranjske gimnazije in vojski V. P. 1098/45, ki sta se najbolj odrezali na dopoldanskem kvizu, v katerem je nastopilo šest ekip. Po dokaj enakovrednem boju je zmagala prva ekipa, ki se je tako uvrstila na medobčinsko tekmovanje, ki bo decembra na Bledu. — D. Filipič

KRANJ

Komite občinske konference ZKS Kranj je obravnaval oceno kadrovske bilance v kranjski občini za prihodnje leto, ki jo je pripravila strokovna služba občinskih skupnosti za zaposlovanje. Komite je menil, da je treba v kranjski občini posvetiti temu vprašanju posebno pozornost, saj potrebe po delavcih presega možnost in tudi načrtovano rast zaposlovanja. Med temi faktorji bo treba usklajevati in upoštevati kadrovske potrebe organizacij združenega dela ter poslovno politiko. Nujno bo neposredno sodelovanje z združenim delom. Ponudba kadrov bo znašala prihodnje leto v kranjski občini okrog 1250 delavcev, potreba pa znašajo okrog 2320 delavcev.

Komite je obravnaval tudi izhodišča za splošno porabo v prihodnjem letu in osnutek proračuna. Z obema je soglašal, vendar je menil, da je treba v okviru SZDL uskladiti potrebe družbenopolitičnih organizacij in društev. Osnutek predvideva za 19 odstotkov več sredstev, potrebe prizadetih pa kar 34 odstotkov več. —jk

»Naš delavec« si utira pot

Konec lanskega leta je večina vseh slovenskih dnevnikov in pokrajinskih časnikov ter založb sklenila družbeni dogovor, ki je bil priložen vsem časopisom, ki so odhajali na naslove naših naročnikov v Evropi.

Naloga Našega delavca so naslednje: dodatno informirati naše zdorce o bistvenih dogajanjih v domovini, krepiť vezi in pripadnost svojemu narodu, hkrati pa pospeševati stike in povezovanja med našimi ljudmi v tujini in med njihovimi društvi in klubi. Tako Naš delavec poroča o pomembnejših dogajanjih doma in o naših odnosih s tujino, objavlja informacije, za katere imajo naši zdorce poseben interes, poroča o njihovem življenju in delu ter o dejavnostih njihovih klubov in društev in obravnava tudi druge zanimivosti iz kulture, športa in od drugih.

Kot tak se je Naš delavec že močno uveljavil med našimi delavci, saj se je naklada od prvotnih 6000 izvodov (februarja) do danes dvignila na 10.500. Škoda je le, da tu pri nas doma ta revija še ni dosti razširjena, oz. je še nepoznana, saj bi jo marsikdo lahko kupil ali naročil za svojca, prijatelja ali znanca, ki živi v inozemstvu in ni naročnik Glasu, da bi ga kot Glasovo prilogo brezplačno prejel.

Na zadnji seji odbora udeležencev družbenega dogovora je bilo sklenjeno, da Naš delavec z novim letom postane štirinajstdnevnik, ki naj del svoje vsebine nameni otrokom naših delavcev s posebnim posluhom za slovenske šolarje na tujem, čeprav že zdaj objavlja njihove spise o domovini in njihovih doživljajih, ki jih imajo z obiskov v domačem kraju.

Kot smo že povedali, dobi revijo Naš delavec brezplačno vsak naročnik Glasu, ki dela kjerkoli v eni izmed evropskih držav, zato še enkrat opozarjamo naše bralce, da lahko tudi oni naročijo Glas za svoje prijatelje in znance — zdorce. To bi bilo lahko tudi primerno novoletno darilo! — I. S.

Hišni sveti so premalo aktivni

Ko je koordinacijski odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri OK SZDL Kranj obravnaval analizo delovanja civilne zaščite v letošnji akciji NNNP, je med drugim ugotovil, da so na področju civilne zaščite dokaj slabo delovali hišni sveti, kar je predvsem za tiste v stolpnih hišah kaj slabo pričevalo. Kaj pa, če se res kaj zgodi?

Analiza je pokazala, da so nekateri štabi CZ dokaj slabo opremljeni, mnogi člani pa tudi premalo usposobljeni. Zato je bilo sklenjeno, da ustrezne službe v občini pripravijo program do leta 1985, ki naj zadeva tako usposabljanje kadrov za potrebe civilne zaščite — ne samo iz prve pomoči! — kot tudi postopno nabavo potrebne opreme predvsem za KS ter program vaj in drugih množičnih aktivnosti. Pripravljeni moramo biti, da nas v kakršnikoli katastrofi ne bi nič presenetilo! — I. S.

Priprave na problemsko konferenco

Radovljica — V radovljiški občini se pripravljajo na problemsko konferenco o informiranju, na kateri bodo razpravljali o pomenu družbenega informiranja ter o vlogi lokalnih, regijskih in osrednjih glasil v občini. Še posebno pozornost bodo posvetili analizi obveščanja v temeljnih in v delovnih organizacijah. Analizo pripravljajo radovljiški INDOK center. Delovna skupina bo pripravila program dela programske konference, ki bo predvidoma ob koncu januarja prihodnje leto. — D. S.

Poziv

Slovenski izgnanci v letu 1980 zopet sprejemamo naše drage goste iz SR Srbije, ki so nas v najtežjih časih leta 1941 sprejeli pod svoje strehe kot svoje brate in nam nudili topel dom. Tega ne moremo nikdar pozabiti ne mi ne naši zanamci. Bratstvo in enotnost se je kovalo le takrat, ko je vsa Evropa bila vključena v verige fašizma.

Vlak Bratstva in enotnosti iz Srbije prispe na Gorenjsko 5. junija 1980. Zato pozivamo vse izgnance, njihove družinske člane, sorodnike in vse tiste, ki so takoj po osvoboditvi sklenili prijateljske vezi ter redno sprejemali goste iz Srbije, da povabijo svoje gostitelje in njihove družinske člane na obisk s prošnjo, da svojo udeležbo v vlaku Bratstva in enotnosti takoj potrdijo.

Vse nadaljnje informacije in posebne vprašalnike boste lahko dobili na občinski konferenci SZDL svoje občine.

MEDOBČINSKI SVET SZDL ZA GORENJSKO

V Kranju, 23. 11. 79.

Leta 1980 vlak Bratstva in enotnosti

KRANJ — Gorenjska bo z vso ljubeznijo in hvaležnostjo 5. junija 1980 pričakala prijatelje iz Srbije, ki bodo prišli na obisk k našim medvojnimi izgnancem v Srbijo. Vsaki dve leti si prijatelji izmenjujejo oblake. Lani so bili bivši izgnanci in njihovi svojci na obisku pri svojih »gostiteljih«, naslednje leto pa bodo prijatelji iz Srbije vrnil obisk. Od več kot 900 gostov jih bo k nam na Gorenjsko prišlo okoli 160; zanje bodo občinske konference SZDL pripravile nekaj izletov, ogledov zgodovinskih krajev ter skupni piknik na Loškem gradu.

Predsedstvo medobčinskega sveta SZDL za Gorenjsko je poverilo izvedbo slavnostnega sprejema udeležencev vlaka

Bratstva in enotnosti kranjski samoupravni kulturni in interesni skupnosti, ki bo angažirala kulturne delavce in skupine (folklor in orkestre) iz vse Gorenjske za čim lepši, prirečnejši in svečaniji sprejem na kranjski železniški postaji.

Da bi bila celotna organizacija obiska udeležencev Bratstva in enotnosti na Gorenjskem bratstva in bi gorenjske izgnance obiskalo čim več takratnih vrstnih gostiteljev in svojcev, prireja MS SZDL za Gorenjsko gorenjske izgnance, da jim svojim prijateljem v Srbijo, se pripravijo in z vlakom 5. 6. pridejo na obisk. — I. S.

Gorenjska za praznik

JESENICE — Danes, 27. novembra ob 15. uri bodo na Jesenicah proslavili dograditev drugega dela osnovne šole Tone Čufar. Tudi jutri, 28. novembra, v jeseniški občini ne bo manjkalo prireditev. Ob 10. uri popoldne bo svečana otvoritev novega doma AMD Jesenice na Javorniku. Ob 19. uri pa bo v jeseniškem gledališču osrednja občinska proslava v počastitev praznika republike.

KRANJ — Tudi danes in prihodnje dni se bodo v kranjski občini nadaljevale prireditve v počastitev Dneva republike. Danes popoldne ob 15. uri bo v Voklem otvoritev ceste Voklo—Senčur. To je pomembna pridobitev za te kraje in za kranjsko občino nasploh. Tudi jutri dan bo bogat s prireditvami. Ob desetih dopoldne bodo v tovarni TR proslavili 50. obletnico obstoja tovarne. Slavnostni govornik bo predsednik slovenskih sindikatov Vinko Hafner, član predsedstva SRS Tone Bole pa bo podelil odlikovanja. Istočasno bodo tudi delavci Alpejskega proslavili dan republike. Odprli bodo novo proizvodno dvorano za kmetijsko mehanizacijo, ki so jo zgradili na Primskovem. Osrednja kranjska proslava v počastitev dneva republike pa bo ob 18. uri v Kinu Center. Na njej bodo podelili državna odlikovanja. Na vrhovih okraja Kranja bodo zagoreli kresovi.

RADOVLJICA — V radovljiški občini se nadaljujejo proslave po krajevnih skupnostih in delovnih kolektivih. TIO in Orodjarna letos Verige odpirata novo proizvodno halo, blejska milica se bo preselila v nove prostore, nov vrtec pa bodo dobili v Gorjah. Vrtnje bodo dobile boljše električno napeljavo, k radovljiški vojašnici pa bo odslej vodila asfaltirana cesta.

SKOFJA LOKA — Danes ob 19. uri bo v kulturnem domu v Železnikih osrednja občinska proslava za praznik republike. Jutri, v sredo ob 12. uri bodo v Alpejski železniki odprli novo toplarno. Gre za skupno nalogo združenega dela iz Železnikov in škofjeloške občine.

TRZIC — Tržičani bodo danes ob 16. uri odprli nove prostore vrtca v Bistrici pri Trziču, jutri ob 11. uri pa bodo v Triju odprli nove proizvodne in poslovne prostore in hkrati proslavili 25. obletnico delovnega kolektiva. Ob 16. uri bo slavnostna seja občinske konference ZKS, posvečena dnevu republike in obletnicam partije. Skoja in sindikatov. Uro kasneje bo v paviljonu NOB otvoritev razstave Napredno delavsko gibanje v Trziču do leta 1941, ob 19. uri pa se bodo Tržičani zbrali v Cankarjevem domu na slavnostni akademiji.

Kritično o smernicah Glasu

Jesenice — Predsedstvo občinske konference Socialistične zveze z Jesenic je na seji prejšnji teden največ pozornosti posvetilo obravnavi predloga smernic za izdelavo srednjeročnega plana delovne organizacije Časopisno podjetje Glas v Kranju za obdobje 1981—1985. Zatem ko je direktor te delovne organizacije Igor Slavec podal krajšo obrazložitev k predlogu smernic, je več članov predsedstva zavzelo in kritično sodelovalo v razpravi o tem dokumentu. Največ pripomb pa so izoblikovali v svetu za obveščanje pri občinski konferenci jeseniške Socialistične zveze.

V pripombah so poudarili, da so smernice zaradi večkratnega obravnavanja nekaterih vprašanj zelo obširne. Kot so menili, preveč nakužujejo razmah v kvantiteto dejavnosti, premalo pa govore o konkretnih ukrepih za izboljšanje kvalitete ter za postopno zmanjševanje komercialnega dela časopisa ob povečanju bralnih strani. Svet prav tako ocenjuje, da bi celotna vsebinska zasnova Glasu morala biti grajena na enotnem delegatskem ob-

veščanju, saj le-temu ni mesta posebnih rubrikah ali priloga. Za zagotavljanje sredstev za objavo gradiva v teh rubrikah bi morali rešiti z razširitvijo podpisnikov samoupravnega sporazuma o finančnem ranju Glasu na samoupravne in resne skupnosti, predvsem tiste, delujejo na ravni pokrajine. Svet ima še več pripomb, ki se nanašajo predvsem na potrebo po intercijskih prizadevanjih in dohodnih povezanosti gorenjske grafične industrije ter zahtevo po manjši zaposlenosti v kranjskem časopisnem podjetju.

Predsedstvo se je ob tem zavzelo za pridobivanje čim večjega števila honorarnih dopisnikov in razvijanja Glasu med družine v sosednjih občini. Prav tako je podprlo zadevanja za imenovanje novega uredniškega odbora priloge Glasu, v katerem naj bi sodelovali delavnici gorenjski kulturni delavci. Po razpravi pa je ocenilo, da bi predlog smernic z vsemi pripombami iz razprav dobri podlaga pri izdelavi plana.

Zdravko Krvina:

Dober tovariš je tudi kritik

Na Gorenjskem smo pretekli teden sklenili prvi krož razprav o vsebini 5. seje CK ZKS in predlogih zaključkov. Enotna ocena je, da so se v vseh občinah obravnave lotili resno in so v vseh OO ZKS in OK ZKS kritično obravnavali razmere in vlogo ZK. Po vsod so podprli stališča seje, ne samo tista v sklepih, temveč tudi stališča iz govora Franceta Popita in razpravljavcev.

»Komunisti so v razpravah o stališčih 5. seje CK ZKS kritično ocenili razmere v svojih sredinah, kar dokazuje, da je bilo v tem obdobju le precej narejenega in, da lahko z odgovornostjo in politično presojo smelo nadaljujemo razvoj delegatskih odnosov in celotnega političnega sistema samoupravne demokracije,« je dejal sekretar medobčinskega sveta ZKS Zdravko Krvina ob zaključku razprav.

»Razprave so opozorile, da bo treba več pozornosti posvetiti utrjevanju temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti ter delovanju družbenopolitičnih organizacij v temeljnih celicah našega sistema. To je tudi bistven pogoj za krepitev družbenopolitičnih skupnosti, če hočemo, da v njih ne bo prihajala od izraza le oblastvena funkcija, temveč tudi samoupravni vpliv in razreševanje problemov po tej poti.

Premalo pa je bilo v razpravah poudarjeno utrjevanje samoupravnih odnosov v združenem delu. Ocene, da je združeno delo organizirano v skladu z zakonom in, da so s tem uveljavljeni samoupravni odnosi, je po mojem, veliko presplošna. Formalna organiziranost TOZD, brez vsebine, ni v skladu z zakonom o združenem delu. Prav tako samo

sprejeti samoupravni akti brez uresničevanja, še niso samoupravljanje in prav tako ni delegatske samoupravne organiziranosti brez vpliva delavcev na vse odločitve.

Iz vseh teh ugotovitev sledita dve nalogi: kako stališča razprav in 5. seje uresničevati v življenju in praksi temeljnih samoupravnih celic in kako prek delegatov prinašati konkretne probleme iz temeljnih celic do občinskih, republiških in zveznih delegatskih skupščin.

»Kako pa se da oceniti položaj delavcev v združenem delu?«

»Predvsem tako, da ugotovimo, koliko delavci dejansko vplivajo na oblikovanje in razporejanje dohodka, na investicijsko in kadrovske politiko, izvozno usmeritev, izdelovanje letnih in srednjeročnih planov itd. Pogledati je treba, kako je v TOZD z delitvijo po delu, delovno disciplino in izostanki z dela. Slednji postajajo že resen problem in spet se srečujemo s plavimi.

Prepričan sem, da nas bodo zaostreni gospodarski pogoji prisilili, da bomo o vseh teh in še nekaterih drugih problemih kritično spregovorili. Tudi delegatski sistem bo moral biti bolj učinkovit v vseh oblikah združenega dela. Ne samo v družbenopolitičnih skupnostih in SIS ampak tudi v poslovnih skupnostih, bankah, zavarovalnicah, siseotu itd. Potem bo tudi manj jeze na sistemske odločitve in na administracijo, ki jo sami krepimo z neposrednimi pritiski na državne organe, mimo delegatov in delegatskega odločanja.

»V razpravah je bilo izpostavljeno vprašanje odgovornosti za uresničevanje sklepov, sprejetih dogovorov in sporazumov in v zvezi s tem učinkovitosti delegatskega sistema. Zakaj?«

»Zato, ker moramo prenehati z resolucijami in sprejemanjem visokotečajnih sklepov tako v TOZD, KS in družbenopolitičnih organizacijah in skupnostih. Sklepi morajo biti stvarni in izhajati iz konkretnih potreb in možnosti ter morajo biti seveda usklajeni s kongresnimi dokumenti in usmeritvami. Kritično je treba oceniti razhajanje med dekla-

racijami in prakso. Za takšne dogovore in sklepe bomo lahko zaostriši odgovornost in tako izboljšali učinkovitost.

Prav ob postavljanju teh vprašanj pa se pogosto pojavljata dve nezdravi tendenci: nekateri menijo, da bi morali potisniti ZK na rob dogajanja, drugi pa bi jo radi napravili za monopolnega upravljavca družbe. V bistvu pa gre le za vpliv ZK na odločitve prek razvejane samoupravne organiziranosti.

»Kako zagotoviti vpliv?«

»Da bo ZK lahko vplivala na samoupravne odločitve, moramo ugotoviti osnovne organizacije ZKS, prek katerih se mora odvijati celotna aktivnost in od tu mora izhajati odgovornost ZK za delo komunistov v družbenopolitičnih organizacijah, KS in drugih samoupravnih oblikah. Če vrsto let se pogovarjamo, da je potrebno aktivirati vse člane ZK, vendar nam to ne uspeva. Vedno se vrtimo v krogu aktivnih, medtem ko drugi stoje ob strani in kritizirajo. Zato moramo doseči, da ne bo več člana ZK brez konkretne zadolžitve.

Ob tem pa menim, da je nujno potrebno posvetiti več pozornosti idejnopoličnemu delu in vzgoji članov ZK. Osnovni kačipot mora postati študija Edvarda Kardelja Smeri razvoja političnega sistema

socialističnega samoupravljanja, katere vsebino mora dobro poznati vsak komunist.

Seveda pa vsega tega dela, nalog, ki izhajajo iz ugotovitev 5. seje, ne moremo opraviti le komunisti ampak se moramo vsi skupaj organizirati v SZDL in se frontno povezati za akcijo.

»Na konferencah so ugodno ocenili Titovo pobudo o demokratizaciji vodenja.«

»Titova pobuda o demokratizaciji in kolektivnem vodenju je povsod dobro sprejeta. Vendar pa ob teh razpravah vse preveč izpostavljamo enoletni mandat, zelo malo ali pa prav nič pa se ne pogovarjamo o vsebini. Mandat sam ne bo prinesel nič.«

»Tovariš sekretar, bi lahko izpostavili še nekaj gorenjskih problemov, ki so jim na konferencah posvetili pozornost in bodo v naslednjih mesecih jedro razprav in dela?«

»V vseh občinah je problem prostora, zaostajanja urbanistične dokumentacije, pojavljajo se vprašanja planiranja, organizacije upravnih služb in SIS, kadrovska problematika, zaposlovanje, izvozna usmeritev itd. Posebej pa se bodo morali v Trzinu lotiti vprašan položaja delavcev v TOZD, ki imajo sedež izven

občine, vprašan spremembe sestave proizvodnje v BPT in usmerjenosti izobraževanja.

V Škofjeloški občini bo najbrž najvažnih tem uranska cesta in razvoj urana, ki postajata sedanjima radovoljskima se bo treba resno spopjeti s turizmom, povezovanjem Verige in Plamena ter razvojnimi možnostmi Elana; na Jesenicah pa nadaljnjim razvojem železarskega novo cesto od karavanskega prečeka do Vrbe itd.«

»Našteli ste vrsto edinstvenih nalog in usmeritev. Kako doseči, da jih oblikujemo ali dveh ne bomo ponavljali?«

»Potrebno bo spremeniti pristop delu in način dela ter zaostriši odgovornost za uresničevanje vsake demokratično sprejete sklepe dogovora. Sprejeti pa bomo morali tudi kritiko kot del organiziranja ZK, kot smo jo opredelili s statutom. Kritika mora postati element našega življenja. Sedaj pa se pogosto obsešamo, kot da nas spremlja nesrečna, da se ne bi komu kaj pripetilo, da se ja ne bi komu zamerilo, takšnega mišljenja ne bomo izpustili naše prakse, bomo v razvoju capljali. Važno je, da spoznamo, da je dober tovariš tisti, ki te opozori na napako.«

L. Bogataj

Konferenca kranjskih komunistov

Na začetku poti

Z razpravo po peti seji CK ZKS in 8. seji CK ZK dela še nismo končali, temveč smo šele na začetku ustvarjalne akcije in uresničevanja sprejetih sklepov, kar pa je bilo v preteklosti pogosto težje – Kranjska dopolnila osnutkov sklepov

Kranj – Napak je misliti, da smo z razpravo o osnutku sklepov centralnih komitejev ZKS in ZKJ že vse naredili. Smo šele na začetku ustvarjalne in ovir polne poti, ki bodo trmoglave. Če jim ne bomo kos in če se komunisti ne bomo lotevali konkretnih vprašanj in ne le ugotavljali posplošene pomanjkljivosti, bomo ostali tam, kjer smo danes. Delovni ljudje in občani pričakujejo ustvarjalno vlogo partije. Takšna je v preteklosti vedno bila in zaradi tega so ljudje zaupali njej in partiji je zaupala ljudem. Ni dovolj, če drug drugega pozivamo, naj manj govorimo in več delamo in če k se sprejeto, vendar neuresničeno sklepom dodajamo nove in nove. Prav tako ni dovolj za uveljavitev vodilne vloge Zveze komunistov in drugih subjektivnih sil, če pišemo sklepe za druge in ne zase in če na primer iz Kardeljeve študije citiramo le tisto, kar nam ustreza, na drugo pa pozabljamo. Prav tako pa zavajamo sebe in druge, če poudarjamo, da so naši samoupravni akti popolnoma usklajeni z zakonom o združenem delu in ustavo, niti enkrat pa nismo preverili, kako njihovo vsebino uresničujejo ljudje in koliko je v njih oblastvenega in koliko samoupravnega. Zveza komunistov mora delovati med ljudmi in biti odzivna na probleme, pa naj bodo večji ali manjši razsežnosti. Ob spoznanju, da se nekdo zanima za njihove probleme, se bodo ljudje radi vključevali v razreševanje. Mesto za to je socialistična zveza in njeni organi, samoupravni organi in delegacije. Za komuniste je tu največ dela, vendar ne v tem, da bo delal na mesto drugih, temveč da bo vzpodbujal in iskal za delovne ljudi in družbo ustrezne rešitve. Prav tako je v osnovnih organizacijah treba preveriti družbenopolitično aktivnost članov. Ker tega nismo dovolj uspešno delali, smo aktivnemu obeh kopico dolžnosti, ki jim ni bil kos, neaktivnemu pa smo še naprej dovoljevali mirno spanje.

Ta vprašanja so bila razen zahtev po boljšem sistemu obveščanja, programirani in usklajeni politični aktivnosti, bolj poudarjeni odgovornosti, boljšem delovanju organov uprave, po katerih ravnanju ljudje večkrat ocenjujejo sistem kot celoto, spoštovanju sporazumov in dogovorov, samoupravnem utrjevanju interesnih skupnosti in delegatskih odnosov nasploh osrednja na zadnji konferenci kranjskih komunistov. Iz bogate razprave po osnovnih organizacijah in v organih komiteja in konference je komite lahko izluščil dopolnitve in predloge o osnutku sklepov sej centralnih komitejev. Konferenca, udeležila sta se in tudi

član CK ZKS in sekretar občinskega sveta ZK za Pomurje Geza Bačič in sekretar občinskega sveta ZKS za Gorenjsko Zdravko Krvina, jih je potrdil Kranjski komunisti, menijo, da kazalo o osnutku sklepov bolj udariti odgovornost komunistov utrjevanje pogojev gospodarjenja stabilizacijo gospodarskih tokov vlogi ZK v večjih gospodarskih stehih, delegacijah, krajevnih skupnostih in temeljnih organizacijah ter odgovornost članov ZK pri niranju in sporazumevanju. V naj bo programska usklajenost delegacij, skupščin in družbenopolitičnih organizacij, popolnejši celovit obveščanja, skupščine interesnih skupnosti pa se morajo bolj vključevati v sporazumevanje in dogovarjanje. Kranjčani prav tako predlagajo, da bi kazalo več spregovoriti o vpraševanju mladih v samoupravni socialistični sistem. Politična aktivnost naj se usklajuje v SZDL, kar meni, da ZK ne bi imela organov področja, kjer ima SZDL že kakovost nacije in svete. To preprečuje večnost političnega dela. J. Kosin

STROKOVNA SLUŽBA OBČINSKIH SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE GORENJSKE – KRANJ

Na podlagi sklepa delovskega sveta objavljamo prosta dela oz. naloge na področju

SVETOVANJA ZAPOSLITVE IN POKLICNEGA SVETOVALCA

Zahteve:
- višja strokovna izobrazba kadrovske, socialne, pedagoške ali podobne smeri,
- 2 leti ustreznih delovnih izkušenj

Delovno razmerje se sklene za nedoločen čas s polnim delovnim časom, delo pa se opravi na izpostavi Strokovne službe v Trzinu.

Kandidati naj pošljejo pismene vloge z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev v 15 dneh po objavi oglasa na naslov:

Strokovna služba občinskih skupnosti za zaposlovanje Gorenjske – Kranj, Cesta JLA 12

Kandidate bomo o izidu obvestili v 8 dneh po opravljeni izbiri.

29. November Dan republike

Skupščina občine Jesenice
Občinska konferenca ZKS Jesenice
Občinska konferenca SZDL Jesenice
Občinski sindikalni svet Jesenice
Občinski odbor ZZB NOV Jesenice
Občinska konferenca ZSMS Jesenice
Občinski odbor ZRVS Jesenice

Čestitamo vsem delovnim ljudem za praznik republike in jim želimo veselo praznovanje.

Družbeno planiranje v kranjski občini so pojasnjevali načelnica oddelka za družbeni plan in analize Anuška Soklič, podpredsednik izvršnega sveta in odgovoren za družbeni plan, Milan Bajželj predsednik koordinacijskega odbora za družbeno planiranje pri SZDL Ivan Torkar, predsednik družbenopolitičnega usklajevalnega organa Jože Kavčič in predsednik izvršnega sveta Drago Štefe — Foto: F. Perdan

edanjega časa:
ranje

Kakšen bo naš obraz čez pet let

Ker tako resnega pristopa k družbenemu planiranju nismo bili vajeni, poudarjajo v kranjski občini, je bilo treba marsikaj spremeniti v mišljenju in ravnanju — Neresno in nerealno planiranje, zgrajeno na nerealnih željah, je laž samemu sebi

Planiranju prihodnjega obdobja že nekaj časa obilo več dejanj, kot smo pretekla leta in precej strokovnega in družbenega znanja kot v Tako smo se dogovorili in interesnih in združenem delu, v organizacijskih in zvezi. V našem naj se prepletajo resničnosti, politična realnost, da plan ne trenuten interes na družbenega, temveč zamisel temelječ na dohodkovno sposobni ustvarjalni razdeliti. Planiranje temeljni kamen naših odnosov, našega dogovarjanja, našega znanja in moči subvencij, predvsem Zveze komunistične in socialni. Svojanje temeljev srednjeročnega planiranja za dogovarjanje in pa predpreverjanje politične realnosti za vključevanje občana v planiranje, njegova samoupravna dolžnost in pravica

Positivni kranjski primer

navajamo kranjsko občino pri oblikovanju pripravljeno družbenega plana med go- občani v ospredju. Med omenjamo najvaž-

Planiranju je pomembno, to so občini se posebej poučijo ljudi in kdaj se le-ti v proces družbenega načrtovanja in njihov vpliv končnih ciljev. Prav pri planu za instrument razreda pri obvladovanju (krajnjem) v preteklosti tega sprejemali preveč dokumente in zato tudi povzročali dodatne (prejeto) skušnjo prav tako uveljaviti načelo, da dokumente treba vgrajevati nadzora in da je dogovorjenih nalog. To da je vsaka dodatna plana, kar pa brez dvoma ni vzel dovolj resno, povzročiti dodatne težave. Način družbenega planiranja dovoljuje sprotne izmišljavce, čeprav bi bila katera

od njih utemeljena. Velika napaka pa bi bila občinski planski dokument iztrgati iz slovenskih jugoslovanskih in mednarodnih okvirov. Plan je preverjanje že potrjenih in načrtovanih vlaganj, plan je, to velja še posebej za nosilce planiranja v gospodarstvu, načrtovanje usmeritve na zunanji trg in hkrati dogovor o zagotavljanju domačih surovin. Temeljni nosilci planiranja v kranjski občini so deležni stalnih opozoril, da bo treba trdno in stabilno gospodariti, varčevati in racionalno zaposlovati ter hkrati upoštevati inflacijo in energetske krize.

Nekaj sto ljudi je v kranjski občini sodelovalo pri oblikovanju smernic. Le-ti so bili v pravem pomenu »operativci«. Njim ob bok pa je treba postaviti najrazličnejše strokovne organe, koordinacije in komisije pri izvršnem svetu, občinski konferenci SZDL in družbenopolitičnih organizacijah ter samoupravnih organih. Razen tega pa v občini deluje še poseben koordinacijski odbor, sestavljen iz najodgovornejših predstavnikov skupščine, izvršnega sveta in družbenopolitičnih organizacij ter direktorjev večjih organizacij združenega dela. Odbor je predvsem usmerjalni, vzpodbujalni in družbenopolitično usklajevalni organ.

Novost za marsikoga

Takšnega načina planiranja v večini primerov nismo bili vajeni, hkrati pa je nekdo ljudi, odgovorne za družbeno planiranje, stalno vzpodbujal in jih opozarjal. Temeljni nosilci planiranja so bili in so še v živih stikih z organi na občinski ravni. To ni več formalno delo, ampak je bilo treba marsikaj spremeniti v glavah in dejanjih. Družbeno planiranje je doživljalo pomembno afirmacijo. Zanj nismo bili organizirani tako na ravni občine kot v temeljnih nosilcih planiranja. Nekje več drugje pa manj vzpodbud je bilo potrebno, da so v združenem delu in po krajevnih ter interesnih skupnostih oblikovali službe ali organe za planiranje ali zadolževali posameznike. Posebnega pomena pa je dejstvo, da pravočasno oblikovanje smernic na občinski ravni ni zaviralo dejavnosti na nižjih ravneh. Občinske smernice so bile nared že julija, večina temeljnih nosilcev planiranja pa je oktobra že sprejela smernice in elemente za sporazumevanje.

Prihajalo je do zaostankov. Mogoče je temu krivo prepozno in preveč formalno vključevanje družbenopolitičnih organizacij v proces družbenega planiranja. Odgovorni za planiranje tako niso ineli vzpod-

bujevalca in usmerjevalca. So primeri, da zaradi počasnosti v začetku in šibke družbenopolitične akcije sindikat in partija smernic sploh nista obravnavala, ampak je šel dokument na sprejem med delavce, ki pa ni mogel biti drugačen kot formalen, brez možnosti za razpravo. V teh primerih planiranje ni odigralo prave naloge. Se težje pa bo tistemu, kdor kljub opozorilom nima dobrih elementov za sporazumevanje.

Napak pa ravna tudi zagovorniki ločevanja smernic od elementov za samoupravno sporazumevanje o temeljnih planov. Elementi so del smernic in zato ni razloga za ločeno obravnavo. Kljub vrzelim je bilo v večini primerov družbeno planiranje pravilno razumljeno.

Samemu sebi ne kaže lagati

Meseci, ki prihajajo, ne bodo lažji. Prihaja faza usklajevanja elementov med temeljnimi nosilci planiranja. Težko bo za tistega, kdor elementov nima oziroma jih ne bo imel. Sledilo bo oblikovanje osnutkov samoupravnih sporazumov o temeljnih plana s konkretnimi dolžnostmi in obveznostmi. Kranjčani menijo, da morajo biti osnutki samoupravnih sporazumov nared najkasneje januarja prihodnje leto. Junija pa naj bi bili samoupravni sporazumi podpisani, oblikovan pa tudi dogovor o temeljnih plana občine.

Opisana pot pa ne bo uspešna brez realnega in resnega sporazumevanja. Predvsem pa pri planiranju in usklajevanju ne kaže lagati samemu sebi, saj bo imel zagovornik takšnega ravnanja največ škode...

J. Košnjek

75 let Stola

Ob jubileju je tovariš Tito delovni kolektiv Stola odlikoval z redom dela z rdečo zastavo — Revolucionarna preteklost Stola, ki je danes trdna organizacija z jasno usmeritvijo

Kamnik — Z zaključno slovesnostjo so v soboto, 24. novembra, delavci Stola iz Kamnika proslavili 75-letnico svoje tovarne. Na akademiji v kulturnem domu na Duplici, ki ga je Stol letos temeljito obnovil, so se zbrali tudi številni predstavniki družbenopolitičnega življenja republike, ljubljanske regije, kamniške občine, dupliške krajevne skupnosti, Stolovi bivši direktorji in poslovni partnerji, katerim je delovni kolektiv podelil plakete Stola. Slovesnost je bila obogatena z odličnim kulturnim programom, v katerem je nastopil Slovenski okekt in dramski igralec Boris Kralj.

Potem ko je posebna delegacija odnesla venec k spomeniku padlih, je spregovoril glavni direktor Vinko Gobec, ki je predstavil predvsem delo v zadnjih letih. Stol je danes naš največji izdelovalec pisarniškega pohištva, s svojimi 500 izdelki, v raznih izvedbah jih je celo prek 2.500, kaže svojo tržno usmeritev, 1.700 članski delovni kolektiv beleži 7,4 odstotno letno rast družbenega proizvoda, ki jo 70 odstotno dosega z 4 do 6 odstotnim letnim povečanjem produktivnosti. Stol je izrazito izvozno usmerjen in prodaja na tuje bo letos preseгла štiri milijone dinarjev. Tekmovanje na tujem trgu mu omogočajo kvalitetni izdelki in Stol je dobitnik številnih priznanj za kvaliteto, med drugim je letos prejel tudi mednarodni pokal Evropa 79. Skrivnost Stolovega uspeha je v enostavnem obrazu: prizadevnost, odgovornost, znanje in skupno odločanje. Vsak tretji zaposleni dela v samoupravnih organih. Sindikat je letos uvedel tekmovanje med tozdi in prihranili so okrog 10 milijonov

dinarjev in zabeležili za dva odstotka počasnejšo rast stroškov kot skupnega prihodka. V Jugoslaviji imamo velik lesnoindustrijski potencial: 800 tozrdov, od teh je 170 v Sloveniji. Konkurenca je torej močna, vendar so cene pod kontrolo. Če bi jih sprostili, bi potrošniki lažje izbirali in cene bi gotovo padle, je med drugim dejal Vinko Gobec.

Slavnostni govornik na akademiji je bil Tone Bole, član predsedstva, ki je delovnemu kolektivu izročil visoko priznanje — odlikovanje tovariša Tita red dela z rdečo zastavo. »Zgodovina naše tovarne je predvsem zgodovina delavcev, delavskega razreda, oblikovanja naprednega gibanja v kolektivu in v bližnji in daljni okolici. Danes se lahko s ponosom ozrete na svojo revolucionarno pot, je dejal Tone Bole in povzel tiste pobude in dejanja, ki so utemeljila priznanje: izjemni gospodarski napredek ob katerem je delovni kolektiv ves čas samoupravno odgovorno deloval, da so delavci Stola dobri gospodarji in skrbijo ne le za današnji temveč tudi za jutrišnji dan, da se je Stol znal usmeriti na nova tržišča, ki zahtevajo visoko kvalitetne izdelke, da so tudi v zahtevnih časih Stolovi delavci vselej s skupnim delom poiskali izhod.

Dan preje, na petkovem slovesnem zasedanju centralnega delavskega sveta Stola pa so 41 delavcem Stola podelili zvezna odličja, 45 pa plakete Stola. Odločili so se, da bodo odslej vsako leto praznovali Dan Stola v spomin na 21. avgust 1950, ko je bil izvoljen prvi delavski svet.

M. Volčjak

TEMELJNI KAMEN ZA VEČNAMENSKO DVORANO V KRANJU — Predsednik pripravljalnogradbenega odbora Anton Gros je včeraj opoldne v počastitev praznika republike v Sauskem logu temeljni kamen za novo večnamensko dvorano, ki bo veljala okrog 12 milijard starih dinarjev. Vsota je sicer velika, pa jo je vseeno mogoče zbrati, če vlada interes. In takšen interes je pokazalo kranjsko združeno delo za pobudo Gorenjskega sejma, da bi zgradili na sejmšču novo dvorano. Manj kot pol leta bo namenjena sejmom, druge dni pa bo na voljo športnim, rekreativnim in družbenopolitičnim ter kulturnim manifestacijam in prireditvam. (jk) — Foto: F. Perdan

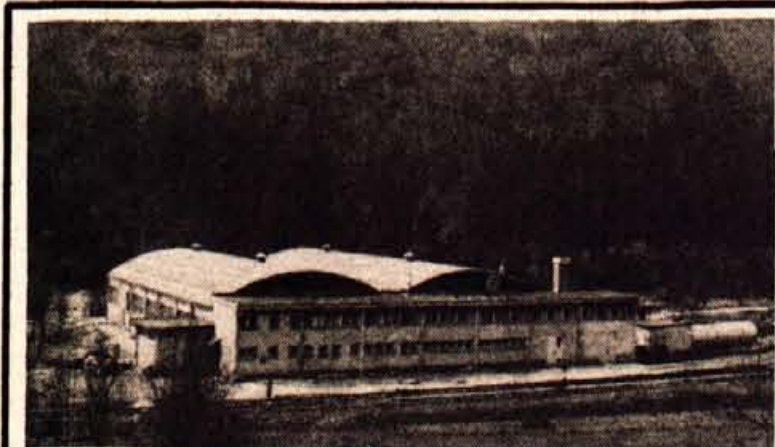

TOZD komerciala

obvešča, da ima na razpolago po zelo ugodnih cenah naslednje materiale:

- zadrge,
- razne trakove,
- elastike,
- rezervne dele za razne čevljarske stroje v uporabnem stanju
- okraske,
- zaponke,

Vse je moč kupiti v skladišču na Koroški cesti št. 9, ki je odprto vsak dan od 7. do 15. ure v sredah, od 7. do 16. ure, ob sobotah zaprto.

Vsem delovnim ljudem, poslovnim prijateljem in sodelavcem čestitam za dan republike

Nagrada za življenjsko delo

Inž. Franc Mlakar je prejel letošnje visoko priznanje slovenskih železarjev za življenjsko delo na metalurškem področju – Večja proizvodnja elektrod

Inž. Franc Mlakar

JESENICE – Društvo DRGNIT, podružnica na Jesenicah, je predlagalo slovenskim železarjem, da podelijo letošnje najvišje priznanje za življenjsko delo na metalurškem področju, inž. Lambert Pantzovo nagrado Francu Mlakarju, zdaj zaposlenemu v tovarni vijakov Plamen v Kropi.

Inž. Franc Mlakar je eden od vodilnih strokovnjakov na področju proizvodnje dodatnih materialov za varjenje in ima največje zasluge za povečanje proizvodnje in napredok pri tehnologiji izdelave v jeseniški železarni. Kot obratovodja obrata elektrode je več kot deset let posvetil vse svoje sposobnosti rasti proizvodnje in razširitvi kvalitete asortiment dodatnih materialov. Njegova zasluga je, da se danes jeseniška železarna s svojim proizvodnim programom lahko uvršča med ne le vodilne proizvajalce dodatnih materialov v Jugoslaviji, temveč tudi med ostale vodilne proizvajalce evropskih držav. Proizvodnja in kvaliteta dodatnega materiala se po količinski, kvalitativni in asortimentski strukturi lahko primerja z vodilnimi evropskimi proizvajalci.

Poleg stalnega izpopolnjevanja tehnologije izdelave in

pospeševanja rasti proizvodnje, je bil inž. Franc Mlakar tudi pobudnik in sodelavec pri uvajanju in uspešnosti realizacije novih dodatnih materialov. Tako se je kvalitativni asortiment iz leta 1962 do leta 1974 povečal za 50 novih proizvodov. Leta 1962 je proizvodnja dodatnih materialov obsegala 16 vrst elektrod, do leta 1974 pa se je po prizadevanju Mlakarja razširila na 70 različnih vrst dodatnega materiala. Mlakar je bil tudi soavtor uspešno rešenih racionalizacijskih predlogov za nekatere oplaščene elektrode, aktivno pa je sodeloval tudi pri uvajanju ostalega dodatnega materiala. Izdelal in strokovno utemeljil je tudi investicijski program za drugo fazo povečanja proizvodnje oplaščenih elektrod, po katerem naj bi železarna Jesenice v zaključni fazi do leta 1980 proizvajala 40.000 ton različnih vrst dodatnih materialov in si s tem zagotovila vodilno mesto v Jugoslaviji, tako po zmogljivosti kot tudi po mehanizaciji proizvodnega postopka.

Inž. Franc Mlakar je prejel priznanje na minulih seji delavskega sveta jeseniške železarne. Kaj mu priznanje pomeni?

»PRIZNANJE INŽ. LAMBERT PANTZA JE NEDVOMNO VISOKO PRIZNANJE VSEM, KI SMO SODELOVALI V PROIZVODNJI, PRI RAZISKOVALNEM DELU, TUDI V PRODAJNI SLUŽBI. TO PRIZNANJE JE TUDI PRIZNANJE SAMI PROIZVODNJI IN POUČENJU POMEMBNO MESTO, VLOGO IN VELJAVO PRAV PROIZVODNJI MATERIALA ZA VARJENJE. NA TEM PODROČJU SE LAHKO JESENIŠKA ŽELEZARNA SE NAPREJ USPEŠNO RAZVIJA IN UVELJAVLJA TER SI OBRZI POMEMBNO PRVO MESTO. VESEL BI BIL, KO BI TUDI NA SEDANJEM DELOVNEM MESTU, V PLAMENU, LAHKO PRISPEVAL K NADALJNJEM RAZVOJU IN HVALITETNI PROIZVODNJI.»

D. Sedej

Planiranje v delovni organizaciji Elan

S smučmi na vse kontinente

Begunjski Elan tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju predvideva precejšnjo proizvodnjo vseh vrst smučmi – Do leta 1985 že prvo jadralno letalo domače proizvodnje

BEGUNJE – Tovarna športnega orodja Elan v Begunjah sodi med tiste delovne organizacije v radovljiški občini, ki so jim pri smernicah nadaljnega srednjeročnega planiranja zagotovili prednost in jih opredelili kot nosilce razvoja v posamezni dejavnosti. V šestih temeljnih organizacijah združenega dela dosega danes Elan pomembne poslovne rezultate, predvsem pa izvozne uspehe. Največja je proizvodnja smučmi, uveljavlja pa se tudi s športnimi orodji ter z izdelki iz plastike. V zadnjem času so zgradili novo halo za proizvodnjo smučmi, ne zanemarjajo pa tudi naložb izven Begunj, tako v slovenskem prostoru kot izven meja.

Letno v Elanu izdelajo največ smučmi in jih tudi največ prodajo, deloma na domače tržišče, precej pa na tuje. Njihova nova proizvodna hala, ki so jo v Begunjah zgradili v rekordnem času, je pomembna pridobitev, nič manj pa ni pomembna Elanova usmeritev in odločitev, da uveljavlja proizvodnjo tudi v drugih krajih Slovenije ter na tujem. V Elanu so se za dislocirane obrate odločili iz več vzrokov in tako imajo danes obrate na Švedskem v Haparandi, v koroški Brnci ter v Kočevju. Vse vrste smučmi so izrednih kvalitete, zato so iskane in tudi najboljši svetovni smučarji dosežajo z njimi največje mednarodne uspehe. Najpomembnejše uspehe so vrhunski smučarji dosegli z Elanovimi smučmi v letih od 1975 do 1978, zato njih čudno, da po njih posegajo na vseh kontinentih in državah, kjer se ukvarjajo s smučanjem. Pri izvozu je prva Evropa s 60 odstotki, sledi Amerika s 30 odstotki in ostali s 10 odstotki, begunjski Elan namreč izvažajo približno 80 odstotkov vseh smučmi.

Tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju se bo Elan usmerjal predvsem v proizvodnjo smučmi za alpsko smučanje, tekaški šport in skoke, za najmlajše, za rekreacijsko smučanje in za zahtevnejše smučarje in tekmovalce. Predvidevajo 7,5 odstotno stopnjo rasti družbenega proizvoda, različno pa za posamezne temeljne organizacije. Temeljna organizacija smučmi načrtuje stopnjo rasti 5,2 odstotka, največ pa trgovina s 12,5 odstotka, s tem, da se bodo vse temeljne organizacije združenega dela enakovredno razvijanje ter si bo tako Elan prizadeval za vsestransko in kar najbolj popolno ponudbo.

Zaradi precejšnjega pomanjkanja čolnov za rekreacijo je Elan že leta 1950 s presledki vključeval v svoj

proizvodni program tudi proizvodnjo čolnov. Od lesenih kajakov, dvojcev, četvercev pa dela že nekaj let neprekinjeno čolne iz ojačanega poliestra. Prodajajo čolne za rekreacijo raznih vrst in tudi večje jadrnice, novost, ki jo uvajajo, pa so sodobna visokosposobna jadralna letala iz epoksi materialov. V proizvodnjo vključujejo vedno več znanosti in tehničnih dosežkov.

Precej v Elanu pričakujejo od proizvodnje jadrnalnih letal, ki so jih začeli izdelovati v sodelovanju z nemškimi partnerji. Poskrbeli so za strokovnjake in kvaliteten kader, ki skrbi za proizvodnjo zahtevnih letal. Drugo vrsto jadrnalnega letala nameravajo izdelati do leta 1982, pričakujejo pa, da bo na tržišču leta 1985 že prvo slovensko in obenem prvo jugoslovansko letalo.

Tako kot velja za vse temeljne organizacije v Elanu, da bodo v prihodnje predvsem kvalitetno izpopolnjevale svoj proizvodni program in se zelo hitro prilagajale spremembam in potrebam domačega in zunanjega tržišča, velja usmeritev tudi za temeljno organizacijo športnega orodja. S športnimi orodji se je Elan ukvarjal prav od svojega začetka, se prilagajal mednarodnim normam in standardom. Osnovni program dejavnosti je proizvodnja in prodaja telovadnega orodja, vseh orodij za TRIM in rekreacijo, oprema za otroška igrišča in oprema za športne igre. Stranski program pa predstavljajo reševalne naprave, predvsem razne lestve in požarno zaščitna sredstva. V Elanu delajo tudi sani, smučarske palice in drugo.

Smeli načrti za leto 1986

Za prihodnje leto planirajo v Iskri 28 milijard dinarjev celotnega prihodka, 140 milijonov dolarjev izvoza ter 15-odstotno rast produktivnosti

Na podlagi ocene desetmesečnega poslovanja je mogoče zaključiti, da bo SOZD Iskra uspešno zaključila leto. Vrednost proizvodnje se je v primerjavi s lanskimi devetmesečnimi rezultati povečala za 23 in izvoz za 10 odstotkov. Takšni rezultati in analiza preteklih let kažejo, da ta veliki gospodarski sistem dobro uresničuje srednjeročni gospodarski načrt.

To pa daje ugodne napovedi za prihodnje leto, čeprav bo uresničevanje nalog, zastavljenih v letnem planu zaradi neugodnih gospodarskih gibanj in raznih omejitev, terja izjemno prizadevnost v vseh sektorjih gospodarstva. Prihodnje leto naj bi SOZD Iskra dosegla 28 milijard dinarjev celotnega prihodka ali kar za dobrih 23 odstotkov več kot letos, medtem ko naj bi bil čisti dohodek za slabih 26 odstotkov višji. Obseg proizvodnje pa se bo povečal za 18,3 odstotka. V težnji, da bi se učinkovitejše vključila v mednarodno delitev dela in da bi zadržala pozitivno bilanco v zunanjetrgovinski menjavi, predvideva Iskra pomembno rast izvoza. Na tuje naj bi prodali za 140 milijonov dolarjev ali za dobro petino več kot letos.

Visoka stopnja rasti proizvodnje in izvoza, krepitev kakovostnih elementov gospodarstva in spremembe

kar dopolnjuje zimsko-sportni program. Prav v dejavnosti športnega orodja ima Elan še precejšnje možnosti za razvoj in velike, tudi na mednarodnem tržišču bi lahko izdatno več prodalo. Njihova nadaljnja prizadevanja so tako usmerjena tudi v razvoj Elanove dejavnosti.

V Elanu je zaposlenih več kot 1000 delavcev, zato so stanovanjski problemi kar precejšnji. Zaradi meroma počasne stanovanjske gradnje v radovljiški občini so se v Elanu usmerili predvsem v dualno gradnjo ter namenili sredstev za kredite zaposlenih. Čekali so tudi urbanistično ureditve naselja stanovanjskih hiš v središču bližini Begunj, v tem obdobju pa bodo morali zgraditi tudi stanovanjski dom. Na štiri zaposlene delavce potrebujejo vsaj po eno stanovanje, zato bi si želeli v občini urediti usmerjene družbene gradnje.

Elanova proizvodnja je izjemno usmerjena, da so morali uvesti selektivne dopuste in naleteli na precej nejevolje zaposlenih. Ob tem oddidejo vsi delavci na dopust, potrebujejo veliko počitniških dni in ljivosti. Elan bo torej v naslednjem srednjeročnem obdobju razvijal proizvodnjo v svoji panogi, bo govil delovni trud bo predvsem v kar najbolj uspešno povezovanje poslovnega interesa. Za razvoj potrebuje razvijati tehnologijo, nujna pa bo tudi nadaljnja utrditve na mednarodnem tržišču. Ob tem pa ne smeli pozabiti tudi na zdravje delavcev v Elanu, ki je že do zdaj izjemno gibčno in z vso strokovno sledil razvoju in ki bo moral v srednjeročnem razvoju nenehno uvajati vse tehnološke dosežke in dogajanja.

D. Sedej

SKUPNOST ZA ZAPOSOLOVANJE KRANJ

Novi Titovi štipendisti na Gorenjskem

Zamiselnje o oblikovanju Titovega sklada za štipendiranje mladih delavcev in otrok delavcev je vzniknila med delavci in rudarji v Majdanpeku in Boru. Ideja je kmalu dozorela in Titov sklad je začel z delom po vseh republikah in pokrajinah v SFRJ. Pravkar je minila že peta obletnica ustanovitve tega sklada.

NA GORENJSKEM PREMALO TITOVH ŠTIPENDISTOV

Ko smo primerjali število Titovih štipendistov v gorenjskih občinah, smo ugotovili, da sta nekoliko nad republiškim povprečjem po številu štipendistov glede na zaposlene le občini Skofja Loka in Jesenice, pod povprečjem pa sta Tržič in Radovljica, Kranj pa je celo na repu v republiki.

S tem so seznanjene organizacije združenega dela in družbenopolitične organizacije hkrati s pobudo, da pripravijo večje število predlogov za nove kandidate Titovega sklada. Odziv na pobudo je bil sorazmerno dober, saj je iz vseh petih občin prispelo 26 predlogov, od tega je bila 16 štipendistom štipendija že odobrena, le za enega kandidata sklep še ni dokončan, ker manjkajo potrdila o vpisu in šolske ocene.

KDO SO NOVI ŠTIPENDISTI?

Nekateri izvršni odbori skupnih komisij podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju so bili mnenja, da so štipendisti Titovega sklada preveč neznan: predlagali so, da se širša javnost seznanj s štipendisti, ki zaradi ostre selekcije in posebnih kvalitete tudi zaslužijo. Najprej mladi delavci, za katere se sicer ugotavlja, da jih je mnogo premalo v primerjavi z otroci delavcev. Štipendijo Titovega sklada so prejeli: Ivan Bardič in Janez Kunšič z Jesenic, Miroslav Draksler in Ivan Miškulin iz Kranja ter Mihaela Može iz Radovljice.

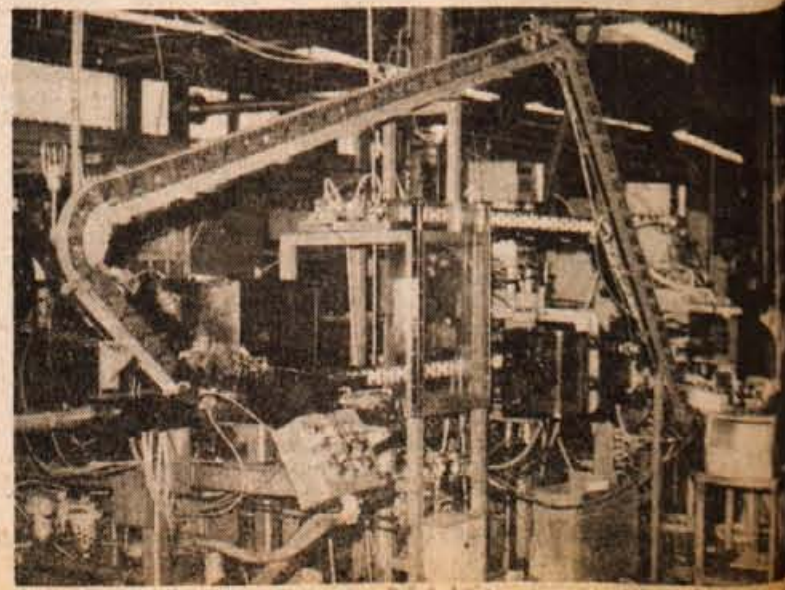
Otroci delavcev, ki so na novo prejeli Titove štipendije, so tile: Dragica Jošt, Miro Zupan in Tatjana Merhar z Jesenic, Jana Jenko, Renata Kuri, Janez Sagadin in Leon Sparovec iz Kranja, Anton Berdajs iz Radovljice, Vesna Petek in Andrej Subic iz Škofje Loke ter Marija Perne iz Tržiča.

NAČRTI ZA PRIHODNOST

V jeseniški občini imajo že dosežen cilj, namreč najmanj enega štipendista Titovega sklada na tisoč zaposlenih, kar je zaradi delavskega okolja in delavske tradicije razumljivo. Seveda pa tudi na Jesenicah še niso docela zadovoljni: sklicani bodo posebni sestanki s štipendisti in prihodnje leto se bolj skrbno evidentiranje. Seveda pa cilj ne sme nikakor pomeniti zgolj »mehaničnega napora«, da se poveča število, ob tem pa morda zanemari kvaliteta in druge okoliščine.

Vedeti moramo, da je Titov sklad za štipendiranje namenjen le tistim mladim delavcem in otrokom delavcev, ki se odlikujejo s posebno nadarjenostjo, učnim uspehom ter aktivnim družbenopolitičnim delom. Zato je jasno, da je za vsakega posameznika, ki prejema to štipendijo, hkrati velika čast in odgovornost. Želimo, da bi čim več Titovih štipendistov opravilo zaupanje družbe in vzdržalo napore, ki vsekakor niso lahki.

Delavci skupine za štipendiranje

Zahtevna tehnologija zagotavlja kakovost izdelkov. — Foto: F. Perko

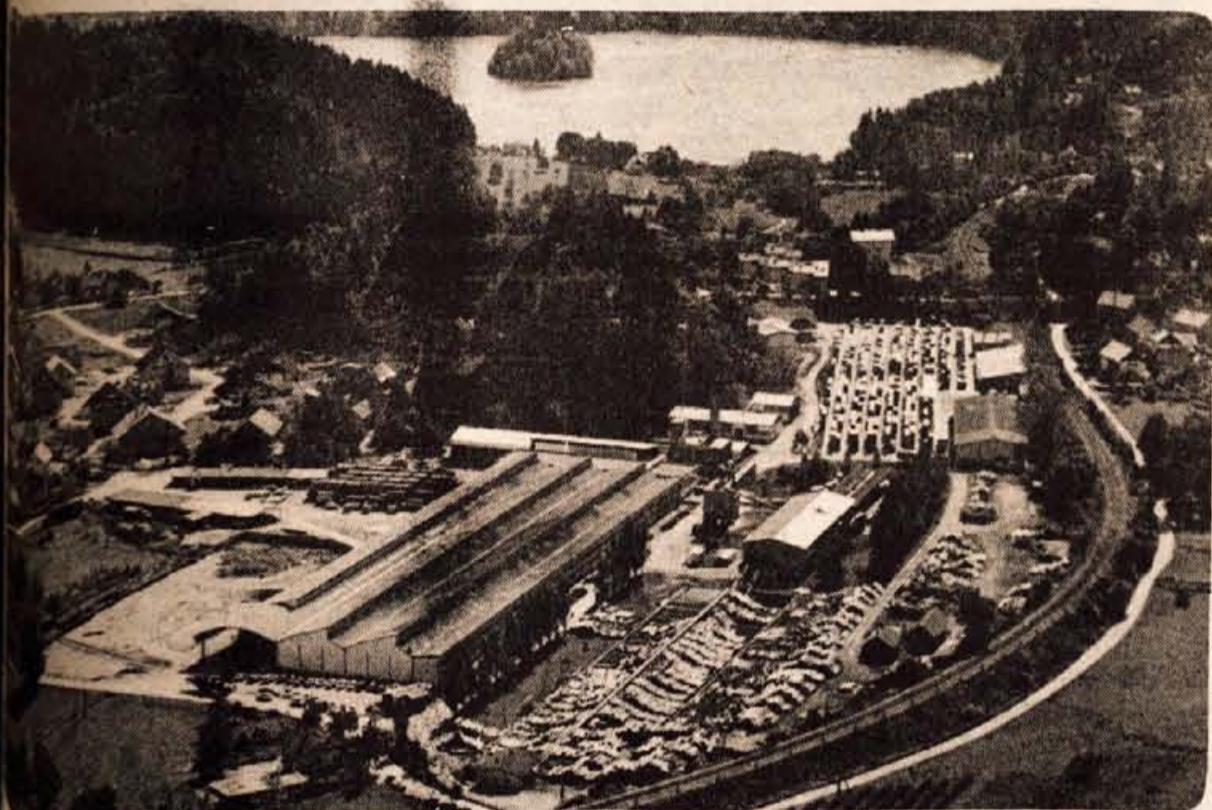
Delovni kolektivi čestitajo za dan republike

lip bled

lesna industrija

64260 Bled, Ljubljanska c. 32
tel.: 064-77384, trgovina 064-77944

čestita ob dnevu republike
29. november
vsem delovnim ljudem
ter poslovnim sodelavcem

VRATA OBLOGE ISO-SPAN POLIPAN ELEMENTI POHIŠTVO

29. November Dan republike

alpina
TOVARNA
OBUTVE
ŽIRI

alpina

DO ALPINA ŽIRI
TOZD OBUTEV ŽIRI
TOZD OBUTEV GORENJA VAS
TOZD PLASTIKA ŽIRI
TOZD PRODAJA

VSEM DELOVNIM LJUDEM IN POSLOVNIM
PRIJATELJEM ČESTITAMO ZA PRAZNIK
REPUBLIKE - 29. NOVEMBER

Delavci

- TOZD za ptt promet Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka,
- TOZD za vzdrževanje in gradnjo tt sredstev in transport Kranjin
- delovne skupnosti skupnih služb

združeni v

PODJETJE ZA PTT PROMET KRANJ

čestitajo vsem uporabnikom
PTT storitev
za dan republike

in priporočajo svoje storitve: vse poštne, telegrafske
in telefonske storitve, plačilni promet, hranilno službo

za Poštno hranilnico in Ljubljansko banko ter kvalitetno
in hitro vzdrževanje naročniških telefonskih central in
telefonskega omrežja.

Delovni kolektivi čestitajo za dan republike

KEMIČNA ČISTILNICA IN PRALNICA JESENICE

S SVOJIMI POSLOVALNICAMI:

v Kranju, Tržiču, Radovljici, Bohinjski Bistrici, Žirovnici, Kranjski gori in na Jesenicah

Vsem cenjenim strankam in občanom čestitamo za praznik republike.

ZAHVALJUJEMO SE ZA DOSEDANJE ZAUPANJE IN SE PRIPOROČAMO.

SKUPŠČINA OBČINE ŠKOFJA LOKA
OBČINSKA KONFERENCA ZKS ŠKOFJA LOKA
OBČINSKA KONFERENCA SZDL ŠKOFJA LOKA
OBČINSKI SINDIKALNI SVET ŠKOFJA LOKA
ZVEZA ZDRUŽENJ BORCEV NOV ŠKOFJA LOKA
OBČINSKA KONFERENCA ZSMS ŠKOFJA LOKA
SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI OBČINE ŠKOFJA LOKA

čestitajo vsem kolektivom in občanom
občine Škofja Loka
za dan republike

— 29. november

SGP Tržič

s svojo enoto
Arhitekt biro Kranj

ARHITEKT
BIRO
SGPTRŽIČ

vsem poslovnim prijateljem in delovnim ljudem čestita za dan republike

Kemična čistilnica in pralnica

«*Bistra*» Skofja Loka, p. o.
Spodnji trg 27

Kemično čiščenje z novimi letom le ekspres vseh vrst oblačil, usnja, velurja, preprog in talnih oblog (na domu), pranje in likanje perila po konkurenčnih cenah.

Po novem letu še na novo odprte poslovalnice:
v Škofji Loki v Podlubniku
in v Ljubljani v podhodu Titova – Linhartova

Poslovalnice Bistra: Škofja Loka, Spodnji trg 12, Škofja Loka, Mestni trg 1, Kranj, Koroška 37, Kranj, Huje 33, Korkrica, Cesta na Rupo 14, Senčur, Pajerjeva 2, Ljubljana, Titova 93, Ljubljana, Rožna 37, Ljubljana, Moše Pijade 8, Ljubljana, Rimska 11, Medvode, Medvode 47.

Vsem cenjenim strankam in občanom čestitamo za praznik republike.

Zahvaljujemo se za dosedanje zaupanje in se priporočamo.

lesnina

TOZD TAPETNIŠTVO
RADOVLJICA

Izdelujemo in montiramo po naročilu:
zavese in karnise silent gliss, platnene samonavijalce, oblazinjeno pohištvo in vsa tapetniško dekorativna dela

Polagamo:

vse vrste plastičnih iglanih podov in itisona

Vsak torek odprto od 6. do 16. ure.

Delovni kolektiv čestita občanom in poslovnim prijateljem za praznik republike — 29. november

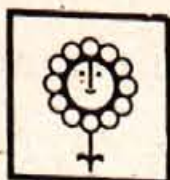
Slovenske železarne

VERIGA
LESCE n.sol.o.

Tovarna verig, vijakov, odkovkov, orodij, pnevmatsko-hidrauličnih naprav, industrijske opreme in meril

Iskrene čestitke za dan republike 29. november

vezenine bled

TOVARNA ČIPK VEZENIN
IN KONFEKCIJE BLED n.sol.o.

želi vsem delovnim ljudem, potrošnikom in poslovnim partnerjem iskrene čestitke ob 29. novembru 1979.

želi delovna organizacija vsem občanom in svojim poslovnim partnerjem, in jim želi v prihodnje veliko poslovnih uspehov.

»Ta potrkanano...!«

venskem društvu Bled, v Dijonu. V Münchenu so že trikrat nastopili na Oktoberfestu. Trikrat na največji folklorni prireditvi pri nas v Zagrebu, pa na ohridskem festivalu folklorne in narodnih plesov. Že štirinajstkrat so nastopili v Beljaku na njihovih prireditvah ob deželnem prazniku: iz petih držav se tu srečajo folklorne skupine. In zaplešejo tudi v Italiji, v Kanalski dolini, ko tam na turističnih prireditvah oživljajo svoj letni turizem.

Po dve vaji imajo na teden, toda le izven sezone. Med poletno sezono so tako ali tako kar naprej na nogah. Samo gorenjske plesne plešejo. Sedemindvajset plesalcev šteje trenutno skupina. Pa bi radi dobili zraven še pet, šest mladih parov. Zdej imajo težave z moškimi plesalci, pred leti pa jim je primanjkovalo žensk. Marsikdo se navduši, ko gleda njihov ples in priključi se jim, pa jih le malo ostane. Žrtvovati je treba ves prosti čas.

»Boste ostali kar pri domačih plesih, ali boste naštedirali tudi plesne kakšne druge naše pokrajine ali republike kot druge folklorne skupine,« smo vprašali njihovega vodjo.

»Kar pri gorenjskih plesih bomo ostali. Najraje jih plešemo, pa tudi najboljše odplešemo. Najbolj so povsod ljudje navdušeni nad spletom gorenjskih plesov, med katerimi je tudi »ta potrkanano«, »kovtr šiva«

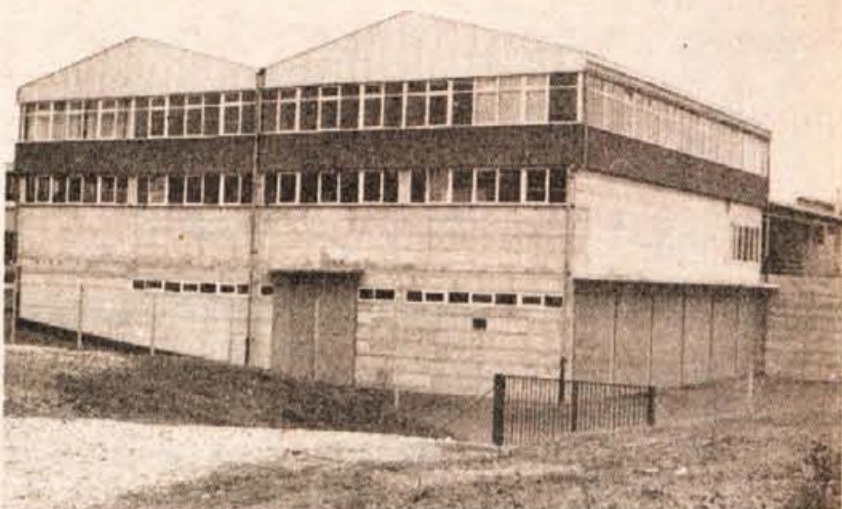
pa tisti z metlo. Čistega programa imamo za eno uro, pa godba zaigra vmes, da je poln program. Dva harmonikarja imamo, klarinetista in basista.»

Obleke si sami pripravljajo. Prejih je šivala sorodnica najstarejše plesalke Marije Hodnik, zdaj pa imajo šiviljo kar med folkloristkami: Majda Smokavčeva je prevzela to delo. Je že tako, da moraš tudi za to dobiti prave mojstre. Ne zna vsak narediti obleke za narodno nošo. Skornje jim dela nek čevljar na Bistrici, Hlače »irharces« pa Mancinger iz Savice.

Veljajo za eno najboljših folklornih skupin pri nas. Več priznanj so že dobili za prenašanje naše bogate kulturne zakladnice med ljudi, v svet. Tudi Linhartovo nagrado občine Radovljica so prejeli.

Svoj jubilej, 25 let svojega umetniškega in kulturnega poslanstva so proslavili v soboto, 24. novembra, prav na dan ustanovitve njihove skupine. V družbenem domu Jože Ažman na Bohinjski Bistrici so zaplesali nabitno polni dvorani domačinov in gostov. Tamburaši in pevci so izpolnili njihov program. Priznanja so tokrat dobili od Zveze kulturnih organizacij Radovljica, od Turističnega društva Bohinj in krajevne konference SZDL. Zdej, ko imajo v samem kraju tako lep družbeni dom, se bodo več držali doma, pravijo.

D. Dolenc

V Instalacijah so v soboto odprli novo proizvodno-skladiščno halo in proslavili dan republike in 20-letnico podjetja. — Foto: F. Perdan

20 let Instalacij

Boljša kakovost dela v boljših delovnih pogojih

V škofjeloških Instalacijah so ob dnevu republike odprli novo proizvodno-skladiščno halo in z delovno zmago hkrati proslavili dan republike

Delovni kolektiv Instalacij iz Škofje Loke je v soboto proslavil 20-letnico podjetja. Jubilej so najlepše počastili z otvoritvijo nove proizvodno-skladiščne hale, ki je za kolektiv velika pridobitev, saj omogoča nemoten potek proizvodnje pa tudi izboljšanje pogojev dela.

Tovarno v industrijski coni na Trati je kolektiv postavil že leta 1969 z lastnim denarjem in takrat je bila izključna dejavnost podjetja elektroinstalaterstvo. Leta 1971 pa so se odločili za razvoj nove dejavnosti in sicer ključavničarstva. Zato so gradili dodatne delavnice. Tedaj je imel kolektiv 33 članov, ki so ustvarili 8.858.000 dinarjev celotnega prihodka.

Leto 1974 je bilo spet zelo pomembno za kolektiv. Sprejet je bil sklep, da se nazivu Instalacije doda vsebina in da se dejavnost razširi na vodovodne instalacije, centralno ogrevanje, prežračevanje in projektiranje vseh vrst instalacij. Že naslednje leto je bila ta naloga uresničena. Tedaj je bilo v Instalacijah zaposlenih že 53 delavcev, ki so

ustvarili 28.823.000 dinarjev celotnega prihodka.

Prostori so zaradi novih dejavnosti postali pretesni in tako so leta 1975 dozidali upravno stavbo za potrebe nove projektantske službine. Letos pa so zgradili še skladiščno proizvodno halo in s tem tovarno dogradili. V novi hali je v kleti skladišče težjih materialov, zaklonišče in garaže. V pritličju je skladišče lažjih materialov in prostor za pripravo dela, v njej pa je tudi razdeljevalnica hrane.

Za gradnjo novih prostorov so se odločili zaradi boljše priprave dela ter izdelave montažnih elementov, ki jih njihovi delavci potrebujejo pri delu na terenu. Za potrebe proizvodnje pa so preuredili sedanje skladišče. V tovarno so prenesli tudi delovne procese, ki so se prej odvijali na gradbiščih. Tako so na eni strani izboljšali delovne pogoje, po drugi pa bodo dela lahko opravljali hitreje in boljše in bodo izboljšali tudi poslovno.

L. Bogataj

Preko stopetdeset plesalcev se je v teh petindvajsetih letih premenjalo pri bohinjski folklorni skupini. Veliko so nastopali doma in na tujem. Zdej, ko imajo na Bohinjski Bistrici tako lep družbeni dom, bodo več doma. Foto: D. Dolenc

»NISMO SE UKLONILI«

Bitenc

svetlika zloščena medeninasta napraviran imenom: Joško Bitenc. Vreznani okrasni krivuljami, zdi v primerjavi z vsemi enostransko plastičnimi napisi na številnih ploščah, da je v veliki Vlahoviči. Pozovim. Čakam. Nič. Spet po Pa vendar moram dobiti tega. Pri soodnih povprašam, če kaj vedo. Povedo mi, da je tovariš. Bane doma, da pa se mi ne bo nihče. Lahko vas tudi sliši. vam ne more...

hudo in žal, da sem ga vznemirjal. Svoje misli so se menili na redakcijski v našem GLASU tudi o tem. ki je v našo borbo vnesel njegovega vojskovanja v. Borec za severno mejo je bil. Že živeli pri nas. 86 let je že. Med našo borbo pa je bil fotograf, ki je na fotografiji ohranil znameniti dogodek iz naše bodilne borbe. ga le našla. Pri oknu, kjer je dan sedi tu in opazuje življenje. Na nedokončano gradbišče, na

igrišče, na avtomobile na dvorišču, do samopostrežne na Hujah vidi s svojega okna. Žal ne more videti svojih gozdov, ki jih je vse življenje tako ljubil. Niti vzhajajoč Smarjetne, od katero je dolgo let živel, ne more ujeti. Za hrbtnost se mu oglasata kanarčka, ki sta vesela, da je nekdo tu ves dan z njima...

Iz Pirič je doma. Ožbov. Takoj sva pri fotografijah. Kajti fotografija mu je pomenila življenje. Ponosno pokaže na tisto, na kateri je kot vojak pripravljen za prvo marškompanijo. »Ko smo šli iz Ljubljane, je hauptman Najedli dejal: Fantje! Ta zadnji taki gredo z nami. Takih za nami ne bo več! 1. avgusta 1914 je bil že notri. Na romunsko-bolgarsko fronto so ga poslali.

»Tako slabo puško sem imel«, se spominja Jože, »da sem moral večkrat brcniti v zapirac, da sem ga odprl.«

Avgusta 1916 so ga na gališki fronti ujeli Rusi in odpeljali v ujetništvo blizu Kijeva. Potem se je z Rusi boril proti Nemcem. Na cesti Dobrič-Constanca ga je zadel granata. Hudo je bil ranjen v ного. Prišel je v bolgarsko ujetništvo, Bolgari so ga pa poslali na avstrijsko komando v Niš. Od tu je šel na Stajersko in naprej na italijansko fronto. Tu pa je dezertiral in avstrijske oblasti so ga postavile pred vojaško sodišče. Pred sodbo ga je zadnji trenutek rešil preobrat...

Ze pred vojaščino je kupil prvi fotoaparata. Pri nekem fotografu v Ljubljani. »Se mulc sem bil, pa sem z aparatom letal,« se smeje danes. »Vse sem slikal, kar mi je prišlo pod roko. Domače vse po vrsti. In ko se jim je že neumno zdelo, sem se lotil stvari okrog sebe. Repo sem nataknil na kol, pa sem jo slikal.«

Po letu 1930 so Bitenčevi živeli v Stražišču na Bantalah. V šmarškem domu v kleti si je Jože uredil atelje. Ob sobotah so se pri njem vrstile poroke. Najhuje pa je bilo ob birmah. Takrat je imel polne stopnice ljudi. Vsi so hoteli sliko. Mnogim je bila to prva fotografija v življenju... Vsak večer pa je aparat iz ateljeja nosil domov. Velikega, prav ateljejskega je imel. 18x24. Radi so imeli ljudje njegove slike...

»Se vaš Perdan je k meni hodil delat slike. Samo okna sem zagrnil, pa sva že imela temnico. Vodo sem nosil iz vodnjaka. Po šestkrat, desetkrat sem menjal vodo, pa mešal, da so bile slike dovolj sprane. Na tisoče slik sem naredil.«

Nad radiom na steni nad mizo bi na barvni fotografiji, ki predstavlja privlačnega moškega s skrbno zavihanimi srebrnimi brki, kozjo bradico, v partizanski uniformi, kar težko pre-

poznal Jožeta. Sliko je izdelal kar na film za fluorografiranje. Potem je vanjo vtril barvo: rdečo zvezdo, zeleno obleko, zlate našivke in odlikovanja... Pod njim fotografije njegovih treh deklic: Vere, Darinke in Majde. Toda najljubši so mu posnetki iz partizanskega življenja.

Bil je med prvimi partizani na Gorenjskem. Pred 27. julijem 1941 je bil že na Mohorju. S puško, nahrbtnikom in fotoaparatom. Od tega se ni ločil. V »Kranjsko-poljanski četi« je bil skupaj z Nartnikom, Busarjem, Kobalom, Laharnarjem, Tavčarjem in Kmetičem ter štirimi tovariši iz Dupelj in Strahinju. Njihov komandir je bil. Najstarejši preskušen vojak z ruske fronte in fantje so mu zaupali. Vsako pot, vsako stezico po gorenjskih hriboh je poznal. Po Poljanski in Selški dolini. Svoj čas je bil divji lovec. Hoje je bil vjaven in ko so bili borci že utrujeni, da so pospali kar na nahrbtnikih ob poti - v eni noči so prehodili pot od Mohorja na Martinj vrh - se je on z Laharnarjem podal naprej po hrano in povprašat k zanesljivim ljudem za prenočišča. Mesa jim nikoli ni manjkalo. Bil je tak strelec, da je srno zadel na neverjetno veliko razdaljo. In divjačino je znal tudi odlično pripraviti. Tako, kot smo jedli takrat, ko je bil Jože z nami, nismo nikoli več, se spominjajo njegovi tovariši prvoborci.

Tudi prve akcije so tisto poletje in jesen naredili z njim: podrli električne drogeve, izpraznili nemško trgovino v Srednji vasi, poškodovali most čez Soro v Poljanah. Premalo streliva so imeli, da bi ga pošteno razneslo, toda začetek je bil in prav te prve akcije so vpile poguma mladim, da so se odločali za partizane in so ljudje zaupali vanje. Ves ta čas so se največ zadrževali pri Mežnarju na Mohorju in pri Kocjanu v Laškem pri Bukovščici. Tudi prvo zasilno bolnico so imeli tu. Pa so bili spet na besniški strani, pod Špičastim vrhom, pa čez Savo v Udin borštu, Strahinju in Dupljah in spet nazaj na Mohorju. Koncem novembra 1941 se jim pridružijo Moravska Rašiška in Kamniška četa. Zdej so »Kranjski bataljoni«. Proti Ljubljani so se pomikali. Nad Polhovim Gradcem, v Prapročah, v Horjulu. Koncem novembra so imeli na Babni gori partizani zdravniški pregled. Tu so od bataljona ločili vse bolne borce in žene in jih poslali na Dolenjsko. Tudi Jože je šel z njimi. Prišel je na komando mesta Velike Lašče, kjer je bil kuhar in fotograf hkrati. Pustil si je rasti brado in izgledal je pravi umetnik. S fanti je hodil na diverzantske akcije in fotografiral njihove podvige. Tako je v 10. ljub-

ljanski brigadi spremljal minersko akcijo. Poslal je plošče s posnetki po kurirju v Ribnico, da bi jih razvili, pa jih nikoli več ni videl. Še danes mu je žal za njimi. Najboljši posnetki bi bili, pravi, kar jih je kdaj naredil.

Januarja 1945, ko je bil Jože na osvobodjenem ozemlju v Beli krajini, so se po Črnomlju pojavili z roko pisani lepaki, ki so vabili na prvo fotografsko razstavo v prostorih hotela Lakner v Črnomlju. Razstavo je priredila fotosekcija propagandne komisije pri predsedstvu SNOS. Negativni so prišli iz mnogih krajev osvobojene in še okupirane Slovenije, tako da je na razstavi sodelovalo okoli 30 brigadnih, okrožnih in področnih partizanov-fotoreporterjev. Razstavo si je ogledalo več kot 8.000 ljudi, med njimi tudi člani Glavnega štaba in zavezniki komisij. Med 167 razstavljenimi fotografijami je bila vsem najbolj všeč fotografija Jožeta Bitenca, ki jo je poimenoval »Partizan na straži«. 236 točk je dobila. Sam se je posnel, ko je stal na straži nekje nad Kolpo. S samosprožilcem in stojalom. Več posnetkov je takrat naredil. Prva nagrajena fotografija se menda ni ohranila, toda eno od teh slik ima še doma. Stoji na hribu nad Kolpo, v ozadju hribov. Častljivo sivo brado ima, dolg vojaški plašč, puško na ramenu, svetloba pa se je ujela v njegovo levo lice, v grmičevje pred njim in v žbice spredaj na njegovih gozdaricah. Menda se je na oni pravi videla v ozadju tudi požgana kočevska vas...

»Ko sem prišel v Črnomelj, sem nekaj časa kar naprej fotografiral in delal slike. Po nekem kanalu smo dobivali fotomaterial prav iz Milana. Temnico sem imel pa pri fotografu v Črnomlju. Nikoli pa nisem bil brez fotoaparata. Če bi tudi puško moral kdaj odvreti, aparata ne bi...«

Zasvoji te fotografija. To ve vsak pravi fotograf. In trenutek, ko te je dogodek presentil brez aparata, se ti zdi za večno izgubljen. Še danes ju ima. Oba. Kodaka in tistega, ki ga je imel v partizanih, Zeiss Ikon, ali kot mu sam pravi, Gerčev Dogmar. Želim videti njegov mehanizem. Skrbno ga odpira. Ko ne more izveči meha, poskuša znova in znova. Nič ne smeš pri njem s silo, modruje, vse mora gladko teči.

Obrabljeni robovi meha, med ploščami je še vedno lepenka, ki jo je podkladal, da je fotografija bolj zagotovo uspela. Ne more spomniti, kdaj in kje je nazadnje snemal z njim. Tako daleč je že vse to. Z njim, veteranom dveh svetovnih vojn, se tudi fotoaparata zdita kot dva veterana. Vsak muzej bi ju bil vesel. Toda, dokler bo Jože tu, bosta z njim.

D. Dolenc

Obiskali smo Mavčiče, Podrečo, Praše, Jamo, Mejo in Breg ob Savi

Napredek prihaja v Jenkove kraje

Slaba cesta je sedaj na prvem mestu med problemi vasi in ljudi ob Savi

Nekaj dni pred otvoritvijo družbenega centra smo se v Mavčičah pogovarjali s predstavniki krajevne skupnosti, družbenopolitičnih organizacij in društev

Ko so v krajevni skupnosti Mavčiče začeli reševati največje krajevne probleme, je volja krajanov za sodelovanje narasla, vedno višjo raven pa dosegajo tudi družbenopolitične razmere – Skrbne priprave na prihodnje srednjeročno obdobje – Sodelovanje z graditelji hidroelektrarne na Savi – Nekateri komunalni problemi že dobivajo velike razsežnosti

MAVČIČE – Bolj ko smo se lotevali vsakodnevnih problemov kraja, bolj je rasla zainteresiranost krajanov za sodelovanje, več ljudi je prihajalo na zbor krajanov in vedno višjo raven je dosegala raven družbenopolitičnih razmer, poudarjajo predstavniki krajevne skupnosti Mavčiče in družbenopolitičnih organizacij ter društev. Prav ljudem se moramo zahvaliti, da smo se lahko zadnja leta lotevali velikih del, ki so se nam dolgo zdeli neobvladljiva. To je hkrati zagotovilo, da bomo najmanj tako uspešni tudi v prihodnje, še posebno pa v prihajajočem srednjeročnem obdobju, ki bo za krajevno skupnost Mavčiče pomembno.

Kar precej uspešnih akcij lahko naštejemo v krajevni skup-

nosti Mavčiče, ki združuje skoraj 1500 ljudi v Mavčičah, Podreči, Prašah, Jami, na Bregu ob Savi in na Meji. Precej ljudi se vsak dan iz teh krajev vozi na delo v Kranj in druge kraje, skoraj 20 odstotkov prebivalstva krajevne skupnosti Mavčiče pa je kmečkoga, kar je za razmere v kranjski občini velik odstotek. Obrtništvo je pičlo zastopano, prav tako pa tudi nimajo temeljne organizacije združenega dela. Zato je marsikatera akcija težje izvedljiva in se morajo v glavnem opirati na svoje sile in na pomoč družbene skupnosti.

Število ljudi v krajevni skupnosti Mavčiče narašča tudi zaradi urbanistične urejenosti. Rastejo novi deli vasi in to je za

kraje ob desnem bregu Save vzpodbudno. Leta 1976 je asfalt prekril nekatera pota na Podreči. Leto kasneje so se v Mavčičah lotili asfaltiranja in urejanja kanalizacije. Leta 1976 so izglasovali prvi samoprispevek za gradnjo družbenega centra, ki so ga lani podaljšali, vmes pa so se vneto pripravljali na gradnjo. Lani so krajanje Brega in Jame organizirali pravo »telefonsko« akcijo. Zaključili so jo letos 1. maja in v teh krajih se že lahko pohvalijo s številnimi priključki. En priključek je veljal tudi 18.000 dinarjev, pri financiranju pa so združevali denar krajanov, skupnosti za PTT promet in temeljne organizacije za PTT promet. V akcijah, ki jih naštevamo, so se razen krajevne skupnosti in družbenopolitičnih organizacij izredno izkazali vaški odbori.

Krajevna skupnost Mavčiče je v smernice družbenega plana za prihodnje srednjeročno obdobje na prvo mesto zapisala razreševanje problemov, ki se vlečejo že nekaj let. To so krajevna in vaška pota, javna razsvetljava, avtobusna postajališča in telefoni. Hkrati s tem bodo krepili krajevno samoupravo. Pomembna naloga prihodnjega srednjeročnega obdobja pa so priprave na gradnjo celodnevne osnovne šole s telovadnico, ki naj bi jo zgradili v obdobju med letoma 1986 in 1990. Sedanja šola je bila zgrajena leta 1913 in postaja že pretesna za pouk v štirirazredni podružnični osnovni šoli osnovne šole Lucijana Seljaka iz Stržišča.

Nove vidike razvoja krajevne skupnosti Mavčiče bo prinesla gradnja hidroelektrarne na Savi. Predvsem želijo hkrati z gradnjo elektrarne razreševati tudi problematiko ceste. Krajevna skupnost sodeluje pri tem s Savskimi elektrarnami, ki so investitor objekta, in s kranjsko skupščino. Želje krajanov je treba upoštevati. Vladati mora medsebojno razumevanje in sodelovanje. Kraj že sedaj dobro sodeluje s podjetjem Megrad iz Ljubljane, ki ima v Prašah črpališče peska.

J. Košnjek

Ze dolgo se v Mavčičah ni zbralo toliko ljudi kot v soboto, ko so otvarjali družbeni center. Ob njihovem in našem prazniku jim je spregovoril predsednik kranjskega izvršnega sveta Drago Stefe. Na razvojni poti samoupravnega socializma pa v raznih časovnih obdobjih kljub uspehom naletimo na težave, je dejal. Pred njimi nam ni treba zapirati oči, ampak se moramo z njimi spopasti z vso ostrino. Tak čas je sedaj, ko so ostrejši pogoji gospodarjenja. Spoznali smo slabosti, zato vemo, da je stabilizacija stvar globalnega družbenega interesa in je potrebna akcija vseh v naši samoupravni družbi. Potrebno je boljše gospodarjenje, ki ustvarja večji produkt, ta pa pri enakih drugih pogojih manjšo inflacijo. Zato postavljamo prav to v ospredje ...

Na desnem bregu Save so povedali

VIKTOR KAVČIČ
iz Praš,
vratar
v Savi:

»Naša krajevna skupnost je dobila nov družbeni dom. Vsem, ki so izpeljali tako pomembno in veliko gradnjo, je treba čestitati! Pa tudi sicer se je v vaseh krajevne skupnosti Mavčiče veliko spremenilo. Naša največja nadloga pa ostaja cesta, prav tako pa bi kazalo razmišljati o ureditvi odvoza smeti in kanalizacije. Sedaj se je treba znati tako kot več in znaš. Vaški odbori bi se morali vključiti v razreševanje te problematike.«

EDVARD JERMAN
s Podreče,
elektromonter
pri Elektro
Kranj:

»Največji problem za ljudi iz vasi na desnem bregu Save je izredno slaba in za vožnjo neprimerna cesta. Leta in leta že obljublja, da jo bodo popravili, pa se nič ne premakne. Veseli pa nas, da smo v Mavčičah dobili nov družbeni center s pošto, trgovino in vrtcem.«

ZANA KEŠAR
z Jame,
delavka
v Iskri:

»Za letošnje praznovanje bo krajevna skupnost Mavčiče veliko pridobila. To velja še posebej za trgovino in vrtcem. Oboje smo že dolgo pogrešali. V prihodnosti kaže reševati problematiko ceste, kanalizacije in odvoza smeti, kar bo prispevalo k urejenosti kraja, ki se zboljšuje. Dobro bi bilo, če bi lokalni avtobus vozil do Mavčič in ne le do Brega.«

JOŽE PORENTA
z Brega
ob Savi,
dijak
Poklicne
šole Sava:

»Krajanje pravijo, da bi predvsem radi boljše ceste in pokrito avtobusno postajališče. Na Bregu smo mladi precej aktivni. Na koncu vasi smo sami uredili nogometno igrišče. Zbirali smo denar, zemljišče pa vzeli v najem. V dejavnost mladine v Mavčičah se predvsem zaradi oddaljenosti tekle vključujemo. Radi bi še igrišče za košarko.«

TONČKA BIZJAK
iz Mavčič,
delavka
v Iskri:

»Najprej bo treba popraviti ceste. Vendar menim, da prej tega ne bomo dočakali, dokler ne bo zgrajena hidroelektrarna. Razmišljati bo treba tudi o gradnji šole. Sedanja že postaja pretesna, otrok pa je vedno več, saj se naselja na desnem bregu Save širijo. Prav tako bo treba asfaltirati še nekatera vaška pota. Največja pridobitev zadnjih let pa je brez dvoma družbeni center z vrtcem in trgovino.«

ANA POLAK
iz Kranja,
prodajalka
v trgovini:

»Stara trgovina je bila že dolgo neprimerna. Čeprav je prometa precej, zaradi utesjenosti vsega blaga ni bilo mogoče vskladiščiti. V novi trgovini se nam obetajo boljše razmere in že težko čakamo, da se preselimo vanjo. Vasi ob Savi se lepšajo, le cesta predstavlja za domačine in ljudi, ki prihajajo od drugod, velik problem. Z avtobusnimi zvezami sem zadovoljna.«

J. Košnjek

metalka
30 let

Proizvajamo:

vse vrste pil, jeklena sidra z notranjimi navoji,
za montažo z vsemi vibracijskimi,
električnimi vrtnimi stroji

TOZD Tovarna
montažnega pribora
in ročnega orodja

»TRIGLAV« Tržič

**iskrene
čestitke
za
praznik
republike**

Družbeni center v Mavčičah je največji objekt, ki so ga v počastitev letošnjega praznika odprli v krajevni skupnosti kranjske občine. Še posebno so ga veselili zaradi vseh prostora in vrta. Oboje so v vseh ob Savi že dolgo želeli. Kmalu bo začela obratovati pošta in najkasneje do leta 1982 nova telefonska centrala

Drug z drugim je lažje

Družbenopolitične, družbene organizacije ter društva imajo velike koristi za vse, kar so v krajevni skupnosti Mavčiče doslej naredili. Vsem gre za krajevno konferenco SZDL, osnovno organizacijo

Zveze komunistov, ki ima 10 članov, v delo pa se vključujejo tudi drugi, v krajevni skupnosti živeči komunisti, za osnovno mladinsko organizacijo, za borce in organizacijo Rdečega križa. Uresničujejo načelo, da je delo drugega z drugim lažje in uspešnejše in da osamljena pobuda največkrat ne doseže zaželjenega učinka. Srž družbenopolitične in družbene aktivnosti v krajevni skupnosti Mavčiče je usmerjena k razreševanju krajevnih problemov, k utrjevanju frontne SZDL in vodilne vloge Zveze komunistov, k odstranjevanju ovir, čeprav so navidezno majhne in nepomembne. Prostorske težave so ena od ovir za delovanje, vendar bo z dograditvijo družbenega centra boljše. Pozornost velja obveščanju. Nekaj časa je izhajalo Glas Sorskega polja, sedaj pa si v krajevni skupnosti pomagajo z občasnimi ciklostiranimi informacijami. Zadnje so izšle ob sobotni otvoritvi družbenega centra.

Predstavniki krajevne skupnosti naštevajo nekatere uspešne akcije in dejavnosti. SZDL in v njej združene organizacije obravnavajo stanovanjsko problematiko, snujejo praznovanje novoletne jelke, uspešna pa je bila tudi akcija Nič nas ne sme presenetiti. Mladinska organizacija je bila pobudnik ustanovitve Kluba radioamaterjev. Njihova šifra VU-3 DRC se uspešno uveljavlja. Marsikateri družabni in debatni večer in marsikatero tekmovanje so že pripravili mladi. S tem tudi polnijo vrzel, ki nastaja, saj krajevna skupnost nima enotnega športnega društva, ki bi bil nosilec in organizator aktivnosti na desnem bregu Save. Manjka objektov, zato v kraju razmišljajo o gradnji rekreacijskih in športnih objektov. Aktivni so nogometaši, šahisti in igralci namiznega tenisa, še posebej pa kegljači, člani KK Simon Jenko s Podreče. Mladinci so že osvajali republiške in državne naslove. Uspešni so v tekmovanju med krajevnimi skupnostmi, sodelujejo pa tudi s slovenskim kegljaškim klubom Triglav iz Münchna.

Ko pišemo o družbenem in političnem življenju v mavčički skupnosti, ki dosegajo leta višjo raven, ne smemo mimo aktivnih borcev in mimo članov odbora za ljudsko obrambo ter pripadnikov civilne zaščite. Ponosni so na pohvale in priznanja. Pohvaliti je treba organizacijo Rdečega križa, njene humanitarne in solidarnostne akcije ter krvodajalstvo. Vsako leto najmanj dva avtobusa odpeljeta ljudi iz Mavčič na odvzem krvi! Potem so tu še delegacije, ki skušajo ob težavah, ki se pojavljajo povsod, opraviti svoje poslanstvo.

V Mavčičah beseda rada nanese na gasilski društvi Breg in Mavčiče, na KUD Simon Jenko in na podružnično osnovno šolo.

Gasilci delajo, imajo tudi pionirske in ženske desetine, urejujejo domove in bogatijo opremo. Ljudje jim radi pomagajo, ker vedo, da so prizadevni in ker gasilska misel ne ostaja le pri starejših, ampak jo sprejemajo tudi najmlajši in ženske. KUD preživlja določeno stagnacijo. Pred leti so pripravili po dve premieri in odhajali na gostovanja, člani pa so sodelovali tudi na uprizoritvah občinskega in republiškega pomena. Radi potarnajo, da se mladi po končani osnovni šoli zgubijo, kar hromi aktivnost. Dejavnost otežuje neurejena dvorana v zadružnem domu, ki jo bo treba popraviti in usposobiti za večje prireditve, za katere je večnamenski prostor v družbenem centru pretesen. Kljub temu kulturna dejavnost ni zamrla. So najrazličnejše prireditve, velikega pomena pa je knjižnica, ki se bo preselila v nove in dostopnejše prostore v družbenem centru. Vsak sedmi krajan je že član knjižnice.

In še beseda o podružnični šoli. Ko bi imeli povsod tako šolo, bi bili lahko veseli, pravijo v Mavčičah. Učitelji in šolarji pomagajo in svetujejo. Še posebej pa je razveseljivo, da se število učencev veča. Leta 1969 je bilo na vsej šoli 45 otrok, sedaj pa jih je že 82, leta 1985 pa jih bo najmanj 95.

J. Košnjek

Simon Jenko, veliki rojak in ponos krajanov, so ga v soboto v Mavčičah počastili. Tako kot Prešeren tudi on ni doživel kratkega življenja. Simon Jenko je bil pokončen mož, naprednjak in glasnik. Globoko je njegova pesem vplivala na Savi s pozdravi našim južnim bratom. Naprej zastave slave je eno slovenska himna.

Kmetijsko živilski kombinat Kranj

testitajo za dan republike – 29. november vsem svojim poslovnim partnerjem in potrošnikom

TOZD Kmetijstvo
TOZD Kooperacija
TOZD Mlekarna
TOZD Klavnica
TOZD Oljarica
TOZD Agromehanika
TOZD Komercialni servis
in DS Skupne službe

Družbeni center ponos Mavčič

V soboto so v Mavčičah odprli nov družbeni center s prostori za družbeno dejavnost, samopostrežno trgovino, prostori za pošto in dvooddelnim otroškim vrtcem – Proslavitev 110. obletnice smrti Simona Jenka in jubilejev partije, Skoja in sindikatov

Če krajani ne bi soglasno glasovali za samoprispevek za gradnjo družbenih prostorov Mavčiče ne bi imele sodobnega družbenega centra, enega najlepših v kranjski občini. Marsikaj se je spremenilo v delu in mišljenju ljudi. Veselje je bilo spremljati razprave na zborih, kjer so odločali o krajevno najpomembnejših zadevah. Kako velika volja sodelovati je vladala, pove podatek, da so na prvi poziv za pomoč lastniki gozdov bili takoj voljni darovati nad 90 kubikov lesa!

O družbenem centru se je v krajevni skupnosti Mavčiče že dolgo govorilo. Leta 1974 je bila gradnja vnešena v srednjeročni plan. Leto kasneje je bil imenovan gradbeni odbor. Vneto se je lotil dela, se dogovarjal in iskal najustreznejše rešitve. Lani julija so začeli družbeni center graditi. Gradbena dela je prevzel Gradbenec, projektivo Projektivno podjetje Kranj in nadzor Domplan iz Kranja. Zrastel je družbeni center s 795 kvadratnimi metri koristne površine in s kotlarno ter zaklonski. Poslopje je vredno milijardo 300 milijonov starih dinarjev. Oprema trgovine, vrtca in družbenih prostorov bo veljala dodatnih 200 starih milijonov, v naslednjem srednjeročnem obdobju pa bodo dobili novi prostori pošte še telefonsko centralo, vredno 600 starih milijonov. Urediti nameravajo tudi igrišče za vrtec.

Investitor samopostrežne trgovine je TOZD Maloprodaja kranjskih Živil. Sredstva za ureditev poštne izpostave s prostorom za novo centralo je prispevala temeljna organizacija PTT promet Kranj. Pri urejevanju dvooddelnega vrtca je prišlo do veljave sofinanciranja. Vrtec bo lahko sprejel 40 malčkov, urejena pa bo tudi kuhinja, namenjena vrtcu in šoli. Sredstva prispevata kranjski interesni skupnosti za izobraževanje in otroško varstvo. Slednja nima dovolj denarja za pokritje vseh stroškov, zato bo potreben dogovor v okviru občine. Družbeni prostori obsegajo knjižnico, klubski prostor, manjšo večnamensko dvorano in stanovanje za hišnika. Denar so zbrali krajani. 220 starih milijonov znaša vsota samoprispevka, pomagala pa je skupščina občine Kranj s sredstvi za posebne akcije, kulturni skupnosti Kranja in Slovenije in telesnokulturna skupnost kranjske občine s petimi stari milijoni.

S prerezom traku je predsednik gradbenega odbora družbenega centra Henrik Peternelj odprl za kraj pomemben objekt

Nova trgovina v Mavčičah veliko lepša, prostornejša in bolj založena od stare

Krajevno skupnost Mavčiče so predstavili

LUDVIK JERALA, vršilec dolžnosti predsednika krajevne konferencie SZDL, MARJAN JENKOLE, predsednik osnovne organizacije ZSMS, SREČKO BERGLEZ, vodja podružnične osnovne šole, FRANC KRANJC, sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov, FRANC ROZMAN, predsednik sveta krajevne skupnosti, RUDI ZEVIK, vodja dramske skupine KUD Simon Jenko, MAJDA CEGNAR, knjižničarka in članica KUD Simon Jenko ter HENRIK PETERNELJ, predsednik gradbenega odbora družbenega centra Mavčiče. Gradivo o krajevni skupnosti Mavčiče pa sta zbrala fotoreporter in novinar Glasna FRANC PERDAN in JOŽE KOŠNJEK

Mojstri mlinskih kamnov

Ob Savi sicer ni bilo veliko mlinov, pa so na Jami vseeno sloveli kot izredni izdelovalci mlinskih kamnov. Klesanje mlinskih kamnov sega v srednji vek, tvorili pa so jih celo na Hrvaško. Nad Savo so še sedaj vidni sledovi klesanja. Zadnji kamen na Jami pa je menda naredil Jože Novak pred leti!

Nejč Slapar razstavlja v Gorenjskem tisku

Grafične zasnovane Nejče Slaparja, ki so jih sestavljale kontrastno obarvane in z obdajajočim ambientom tako ali drugače povezane črte, ploskve in telesa, s katerimi se je avtor nekaj let soočal z občinstvom in prostorom v različnih galerijah pri nas in drugod, so v zadnjem času izgubile svoj pretežno geometrični oblikovni značaj in se prelevile v izrazito tonsko uglašeno krajinsko sceno. Slaparjeva dosedanja oblikovno čista likovna stremjenja so

naenkrat prestopila meje grafičnega, se začela usmerjati v slikarstvo in dobila poudarjen izpovedni značaj. To nihanje med nekdanjim grafičnim in novim, slikarski govoric bližjih izrazom, daje razstavljenim akrilnim platnom poseben značaj in težo predvsem v smislu vsebinske poglobljenosti likovnega dela.

Najč Slapar je svoja krajinska videnja postavil v ostro nasprotno luč, s čimer so iz ozadja izstopajoče arhitekturne dominante skupaj z

zdej vidno, zdaj zopet skrito podoba avtorja postale nosilke dogajanja. Njihovo s tragiko prežeto vlogo podčrtuje krajinski okvir s svojimi razpoložljivimi primesmi, ki jih sestavljajo tako grafični kot slikarski elementi.

S težo svojih črno-belih ploskev in z razgibanostjo kompozicijskih dominant nam v Kranju razstavljen Slaparjeva dela povedo več kot nam je avtor kdajkoli razodel o sebi in svetu. Čeprav ne vemo, v kakšni smeri se bodo v bodoče razvijala likovna prizadevanja Nejče Slaparja, lahko ugotovimo, da so se prav s sedanjo razstavo odprle slikarju nove poti oblikovnega in vsebinskega izraza, poti, ki so dovolj široke, da bodo lahko sprejele raznolike razsežnosti še ne izraženih avtorjevinih iskanj in spoznanj.

Kropa – Slovensko prosvetno društvo Radiše, moški in mešani pevski zbor, ki šteje 35 članov, je nastopil minulo soboto na koncertu v Kropi. Kropa in Radiša sodelujeta že od leta 1963 in sicer sodeluje s slovenskim prosvetnim društvom KUD Stane Zagar iz Kroke. Koncert je zelo lepo uspel, v zadovoljstvo poslušalcev, ki imajo radi zborovsko petje. – Foto: F. Perdan

DOMŽALSKA PRETEKLOST V DVEH KJIGAH

Domžale – Danes bodo Domžalčani predstavili dve novi knjigi: Zbornik občine Domžale in Pomniki revolucionarnega delavskega gibanja in NOB v domžalski občini. Zbornik je ena prvih predstavitev celotne krajevine zgodovine neke občine in pomembna obogatitev te dejavnosti Zgodovinskega društva Slovenije. Slovenski zgodovinarji so ovrednotili vlogo kraja v vseh časovnih obdobjih, nekatere procese povsem nanovo. Druga knjiga pa prinaša zbrano celotno gradivo o revolucionarni preteklosti domžalske občine, saj so obdelani vsi dogodki, ki zadevajo delavsko in revolucionarno gibanje v občini.

KNJIŽNA RAZSTAVA KAMNIŠKIH AVTORJEV

Kamnik – V petek, 23. novembra, so v razstavišču Veronika odprli razstavo z naslovom Kamniški kulturni delavci. Kulturni center iz Kamnika je v sodelovanju z Narodno in univerzitetno knjižnico iz Ljubljane pripravil pregledno knjižno razstavo avtorjev, ki so izšli iz Kamnika in njegove okolice. Kot je zapisal Jaro Dolar je bilo mogoče predstaviti samo nekatere iz obdobja zadnjih treh stoletij in pol. Dela starejših avtorjev pri nas žal niso dostopna, pri novejših pa so se morali omejiti zaradi prostorske stiske. Nekateri avtorji kot Maks Samec, Janko Polec ali France Stele bi s svojim obsejnim opusom napolnili ves razstavnici prostor, zato je tudi pri predstavljenih avtorjih prikazanih le nekaj značilnih del. Razstava bo odprta do 4. decembra.

REVIJA GLEDALIŠKIH SKUPIN

Kamnik – V novembru in decembru poteka v različnih krajih kamniške občine revija gledaliških skupin, ki jo je ob 750-letnici Kamnika pripravila zveza kulturnih organizacij. Tako je kulturno društvo Motnik z Volkodlaki Alojza Remica nastopilo na Duplici in v Motniku, kulturno društvo z Duplice pa je z Linhartovo Zupanovo Micko nastopilo doma in vrnilo gostovanje motniškemu kulturnemu društvu. Zaradi boleznih nekaterih igralcev so odpadle predstave kulturnega društva iz Sel, ki je pripravilo Finžgarjevo Razvalino življenja. Decembra se bo predstavilo še kulturno društvo Zgornji Tuhinj, ki bo z igro Cvetka Golarja Dekle z rožmarinom nastopilo v soboto, 8. decembra, ob 20. uri v Zgornjem Tuhinju in v nedeljo, 9. decembra, ob 20. uri v Stahovici.

Nova poteza kulturnih organizacij

V sodelovanju z zvezo sindikatov Slovenije razpisuje zveza kulturnih organizacij Slovenije srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov iz drugih republik in pokrajin, ki stalno ali začasno bivajo v Sloveniji.

Prvo srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov, učencev in delavcev jugoslovanskih narodov in narodnosti, ki živijo v Sloveniji in se skušajo v materinem jeziku, bo 20. decembra letos v Velenju. Za okroglo mizo se bodo avtorji pogovarjali s člani žirije o pregledanih prejetih tekstih in z organizatorji o delu, možnostih objavljajanja in sodelovanja. Na literarnem večeru se bodo izbrani avtorji predstavili poslušalcem.

Organizatorji pričakujejo prispevek vseh vrst proze, poezije in dramatike. Avtorji morajo biti stari več kot petnajst let, svojih del pa razen v samozaložbi še niso izdali v knjižni obliki. Poslani prispevki morajo biti podpisani s šifro, naslov s podatki (izobrazba, poklic, delovna organizacija, šola itd. in narodnost) pa priložen v posebni ovojnici. Pošljite pa jih na naslov: Zveza kulturnih organizacij Slovenije, Ljubljana, Kidričeva 5. Za srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov, predstavnikov narodov in narodnosti SFRJ v Sloveniji.

Uspel koncert v Stražišču

Stražišče – Moški pevski zbor Svoboda iz Stražišča in komorni zbor iz Podnarta sta priredila v petek zvečer v počastitev praznika republike v Stražišču celovečerni koncert narodnih, umetnih in borbenih pesmi. Stražiški in podnarski pevci so navdušili občinstvo, ki se je v precejšnjem številu zbralo v večnamenskem prostoru osnovne šole. Stražiški zbor želi, da bi se jim pridružilo še več pevcev.

-jk

Kranj – Gorenjski muzej in Osrednja knjižnica iz Kranja sta v galeriji Prešernove hiše pripravila razstavo »Jenko v literarni zgodovini in prevodih 1969–1979«, s čimer dajeja prispevek spominu na pred 110. leti umrlega pesnika Simona Jenka. Razstava, ki so jo odprli v petek, 23. novembra, bo na ogled do 18. decembra. – Foto: F. Perdan

Kranj – V petek, 23. novembra, so v galeriji mestne hiše odprli razstavo slikarskih del Valentina Hodnika, ki jo je Gorenjski muzej pripravil v počastitev 80-letnice Planinskega društva Kranj. Razstava bo na ogled do 18. decembra. – Foto: F. Perdan

Moški pevski zbor Svoboda iz Stražišča pri Kranju poziva vse, ki imajo veselje do petja, naj se jim pridružijo. Vaje so vsak torek ob 19. uri v stari osnovni šoli v Stražišču.

Otroška likovna govorica

Kranj – Gorenjsko društvo za cerebralno paralizo in Gorenjski muzej sta v stebriščni dvorani Mestne hiše v Kranju pripravila razstavo likovnih del, ki so jih ustvarili otroci s cerebralno paralizo. Razstava v Gorenjskem muzeju sodi v vrsto manifestacij ob mednarodnem letu otroka, obenem pa je tudi izraz prizadevanja, da se javnost tudi na ta način spozna z likovnim izražanjem predvsem v motoriki okrnjenih sposobnosti otrok. Laik prav gotovo ne bi opazil kakšne posebno velike razlike v likovnem izražanju otrok s cerebralno paralizo in izdelki zdravih otrok, čeprav je figuratika pomanzkljiva, vendar pa jo vsaj pri nekaterih izdelkih učinkovito zamenjuje sugestivna in poudarjena izbira barv. Likovni izdelki so le en del izražanja, ki ga terapevti in pedagogi spodbujajo in usmerjajo pri delu z otroci, ki so se že rodili s tako boleznijo, in sicer od najzgodnejše dobe naprej. (L.M.)

SVETINA RAZSTAVLJA V ISKRI

Kranj – V avli Iskre na Laborah bo do 7. decembra odprta razstava kiparskih in slikarskih del Toneta Svetina in njegovega sina Vojka. Pripravila jo je komisija za kulturo pri sindikalni konferenci Iskrine delovne organizacije Elektromehanika.

RAZSTAVA LIKOVNIKOV ISKRE ŽELEZNIKI

Železniki – V soto, 24. novembra, so v jedilnici tovarne Iskra v Železnikih odprli drugo razstavo del likovne skupine, ki deluje pri komisiji za kulturno dejavnost osnovne organizacije sindikata Iskrinega tozda v Železnikih. Na otvoritvi je prvič nastopil novo-ustanovljeni pevski zbor Iskre Železniki.

JUTRI KONCERT V CERKLJAH

Cerklje – Jutri zvečer bo ob 19.30 v avli osnovne šole Davorin Jenko v Cerkljah ob dnevu republike in obletnici rojstva skladatelja Davorina Jenka koncert domačega moškega pevskega zbora Davorin Jenko pod vodstvom Jožeta Močnika in Komornega pevskega zbora Loka iz Škofje Loke pod vodstvom Janeza Močnika.

Za cerkljanski pevski zbor, ki je letos praznoval 20-letnico uspešnega delovanja in je na lanskem republiškem tekmovanju pevskega zbora v Mariboru osvojil bronasto kolajno, ima zbor razvijano dejavnost tudi v sodelovanju z drugimi pevskimi zbori.

Komorni pevski zbor Loka svoje delo skuša stilno poenotiti in so v zadnjih nekaj letih pripravili nekaj zaokroženih celot in to renesančne pesmi, pesmi na Prešernova besedila, ljudske pesmi slovanskih narodov, slovenske ljudske in umetne pesmi in pesmi zatiranih s štirih kontinentov. Iz svojega bogatega repertoarja so za nastop v Cerkljah izbrali enajst skladb, med njimi tudi tri Jenkove.

J. Kuhar

V večnamenski dvorani – Pri osnovni šoli Franceta Prešerna na Zlatem polju v Kranju so za praznik republike svečano izročili svojem namenu 180 kvadratnih metrov veliko večnamensko dvorano. Šola, ki je sicer ena najbolj sodobno opremljenih šol v občini in tudi v regiji, je že dlje časa močno pogrešala prostor za razne prireditve in dejavnosti krožkov, v katere so vključeni učenci. Dvorana, ki so jo začeli graditi letos poleti, je veljala 2,5 milijona din, denar pa je poleg šole same prispevala tudi izobraževalna skupnost. Prva prireditev v novi dvorani je bila proslava ob dnevu republike, ob tej priložnosti pa so pripravili tudi razstavo ročnih izdelkov učenk in pa razstavo likovnih izdelkov pedagogov šole Franceta Prešerna. L. M. – Foto: F. Perdan

Priznanja nakelskim pevcem – Nad 30 let že v Naklem gojijo petje. V soboto so pevecem nakelskega zbora podelili priznanja, vodji zbora Tinetu Zevniku pa so se zahvalili s priložnostnim darilom. – Foto: F. Perdan

Delovni kolektivi čestitajo za dan republike

Skupščina
občine
Kamnik

in družbenopolitične organizacije

Občinska konferenca SZDL
Občinska konferenca ZKS
Občinski sindikalni svet
Občinska konferenca ZSMS
Zveza združenj borcev NOV
Zveza rezervnih vojaških starešin

Čestitajo vsem delovnim kolektivom in
občanom za 29. november – dan republike

za praznik republike

ELEKTROTEHNIŠKO PODJETJE

Kranj, Koroška c. 53 c

Projektira in instalira vsa elektromontažna dela ja-
kega in šibkega toka

Izdeluje el. razdelilce serijsko in po naročilu, oprem-
lja obdelovalne in druge naprave

Prodaja elektrotehnični material na debelo in drobno

Servisira izdelke priznanih firm: Iskra, Tiki, Ei, Riz,
Candy, Elind, Čajavec, Grundig, Fein, Ransburg in
Sever

Čestita vsem občanom
in poslovnim prijateljem
za praznik republike

- PROJEKTIRA
- PROIZVAJA
- INSTALIRA
- PRODAJA
- SERVISIRA

DELOVNIM LJUDEM
IN POSLOVNIM PRIJATELJEM ČESTITAMO
PRAZNIK REPUBLIKE

Ljubljanska banka

Temeljna banka Gorenjske

ČESTITAMO VAM
ZA ROJSTNI
DAN REPUBLIKE

29. 11. 1943

čestitajo

Vodnogospodarsko
podjetje Kranj

PRIMSKOVO – kom. cona

IZVAJAMO: vodnogradbena dela, regulacije vodotokov,
obalne protierozijske zaščite, vodnogospodarske objekte,
zemeljska dela, strojna in minerska dela ter druga dela
s področja nizkih gradenj

Čestita občanom Kranja, Jesenic, Radov-
ljice in Trziča za dan republike

Tekstilna tovarna
Zvezda
Kranj

40 1939
1979

čestita vsem delovnim ljudem
in poslovnim prijateljem
za dan republike

Delovni kolektivi čestitajo za dan republike

OBČINSKI SINDIKALNI SVET TRŽIČ
OBČINSKA KONFERENCA SZDL TRŽIČ
OBČINSKA KONFERENCA ZKS TRŽIČ
ZZB NOV TRŽIČ
OBČINSKA KONFERENCA ZSMS TRŽIČ
OBČINSKI ODBOR ZVEZE REZERVNIH
VOJAŠKIH STAREŠIN TRŽIČ
SKUPŠČINA OBČINE TRŽIČ

Vsem delovnim ljudem in poslovnim prijateljem čestitamo za dan republike

 MERKUR
KRA NJ

VSEM POSLOVNIM
PRIJATELJEM,
KUPCEM
IN OBČANOM
ČESTITAMO OB
DNEVU REPUBLIKE
IN JIM ŽELIMO
ŠE MNOGO
DELOVNIH
USPEHOV.

**Gozdno gospodarstvo
Kranj**

TOZD gozdarstvo Škofja Loka, Tržič in Preddvor,
TOZD gozdno gradbeništvo,
transport in mehanizacija Kranj,
TO kooperantov Škofja Loka, Tržič in Preddvor
in delovna skupnost skupnih služb Kranj

*čestitajo vsem delovnim
ljudem in poslovnim
prijateljem za praznik republike*

**Komunalno, obrtno in gradbeno
podjetje Kranj z n. sol. o.**

- TOZD Komunala, Kranj - b.o.
- TOZD OBRT, KRA NJ - b.o.
- TOZD GRADNJE, KRA NJ - b.o.
- TOZD OPEKARNE, KRA NJ - b.o. s PE V STRAŽIŠČU IN ČESNJEVKU
IN SAMOUPRAVNA DELOVNA SKUPNOST SKUPNE SLUŽBE KRA NJ

*Delovni kolektiv čestita občanom Gorenjske
in poslovnim prijateljem za praznik republike.*

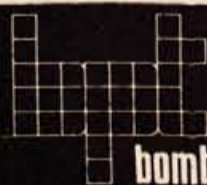
Veletrgovina
ŽIVILA
Kranj n.sol.o.

TOZD Veleprodaja
TOZD Maloprodaja
TOZD Gostinstvo
TOZD Trgovina BLED

SAMOUPRAVNA DELOVNA SKUPNOST
SKUPNIH SLUŽB

ISKRENE CESTITKE
ZA 29. NOVEMBER
— DAN REPUBLIKE

Priporočamo se za obisk in nakup v naših številnih prodajalnah in
gostinskih lokalih ter v centralnem skladišču v Naklem.

bombažna predilnica in tkalnica tržič

*čestita
vsem delovnim ljudem
in poslovnim prijateljem
za dan republike.*

**in vas vabi v svojo trgovino
DETELJICO v Bistrici
pri Tržiču, kjer vam nudimo
posteljino po zelo
ugodnih cenah.**

lth

loške
tovarne
hladilnikov

*Vsem delovnim ljudem
in poslovnim prijateljem
čestitamo za dan republike
29. november.*

Ob letošnjem občinskem prazniku, 5. avgustu, je skupščina občine podelila Tržiški industriji obutve in konfekcije TRIO zlato plaketo mesta Tržič, ki jo bodo delovnemu kolektivu izročili na današnji slovesnosti.

TRIO prejema zlato plaketo kot priznanje za 25 let uspešnega dela in še posebej za preselitev v nove poslovne prostore na Mlaki.

Dosežki preteklosti porok za nove uspehe

Skromni začetki pred petindvajsetimi leti — S pravilno usmeritvijo proizvodnje je v tem času celotni prihodek porasel za 350 odstotkov — Ob jubileju novi prostori v industrijski coni na Mlaki — V naslednjem srednjeročnem obdobju poudarek posodabljanju tehnologije in rasti družbenega standarda zaposlenih

Tržiška industrija obutve in konfekcije TRIO je bila ustanovljena 25. decembra 1954. leta. Ustanovili so jo samoupravni organi tovarne usnja Runo z namenom, da se bo kot industrijska prodajalna ukvarjala s prodajo usnja, čevljarških in jermenskih potrebščin. Ko je delovna organizacija začela poslovati, je imela skupaj 170.000 dinarjev obratnih in osnovnih sredstev in devet zaposlenih delavcev.

Poslovala je v najetih prostorih. Prodajna mreža delovne organizacije se je nato začela razširjati v Tržiču, kasneje pa so bile ustanovljene tudi poslovalnice v Škofji Loki, Mokronogu in na Jesenicah.

Leta 1962 se je s priključitvijo Modnega krojaštva, ki je poslovalo v okviru tržiških Oblečil-Novost, nekaj pa tudi že prej, začela samostojno razvijati tudi proizvodna dejavnost. Tako je iz trgovske mreže v Tržiču in kasneje ukinjenih trgovskih poslovalnic nastajala današnja trgovina s sredstvi za higiensko tehnično varnost in civilno zaščito, krojaška dejavnost pa je bila osnova za razvoj industrijske proizvodnje.

Industrijska proizvodnja se je začela močneje razvijati, ko je delavski svet podjetja novembra 1965. leta sklenil, da se v obratu krojaška delavnica, kjer so izdelovali usnjeno konfekcijo in copate, proizvodnja dopolni z otroško obutvijo. V odkupljenih prostorih na Trgu svobode v Tržiču je bil tako, poleg obrata krojaštvo, organiziran tudi obrat za izdelavo otroške obutve in copat.

Tako je iz malega, izključno trgovskega podjetja, začela nastajati v Tržiču povsem nova industrija, zaradi česar je delavski svet delovne organizacije decembra 1966. leta sprejel sklep o spremembi osnovne dejavnosti iz trgovske v industrijsko. Istega leta se je trgovsko in industrijsko podjetje Runo preimenovalo v TRIO, Tržiško industrijo obutve in konfekcije Tržič.

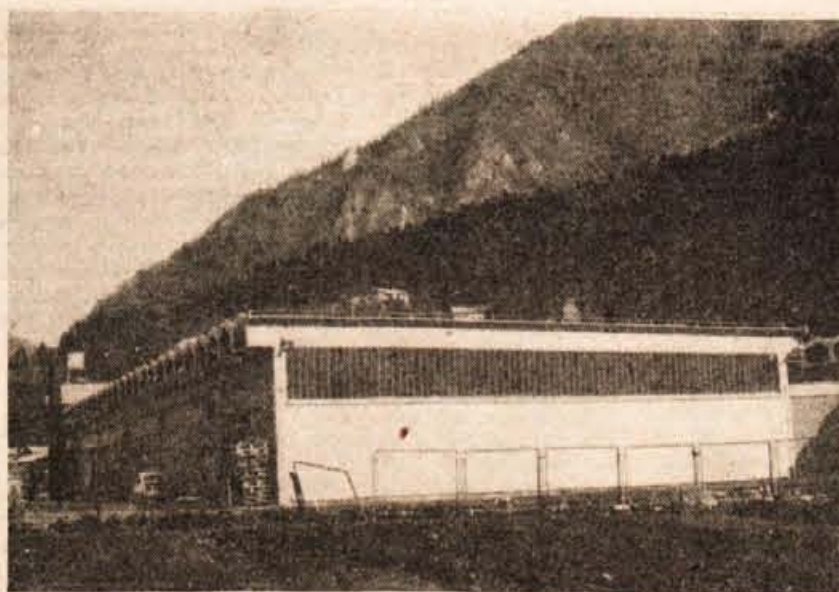
1968. leta so ukinili proizvodnjo otroške obutve in copat. Po dograditvi novih prostorov v Bračičevi ulici pa so na podlagi analiz in sodelovanja s čevljarško industrijo ustanovili obrat sestavnih delov obutve. Po uresnitvi tega razvojnega programa je bila dokončno oblikovana sedanja organiziranost podjetja, ki se je začelo močneje širiti že v letu 1966. Razvoj je bil težak in zaradi njega se je morala delovna skupnost marsičemu odreči, da je lahko uresničila in zagotovila tudi razvoj po težavnem letu 1970.

Rast podjetja v številkah

Število zaposlenih se v Triu do leta 1966. ni bistveno povečalo. Večji porast kažejo podatki prav v tem letu, ko je bilo v podjetju 93 delavcev. Naslednje leto je število naraslo na 101, leta 1968. na 123, 1974. leta na 148, letos pa združuje delo v delovni organizaciji že 200 delavcev.

Leta 1954 so v Triu dosegli skupno realizacijo v vrednosti 40.718,15 dinarjev, leta 1974 je ta znašala že 60 milijonov dinarjev, medtem ko za letos predvidevajo 140 milijonov dinarjev skupnega prihodka.

V letu 1974 je znašala vrednost osnovnih sredstev 6.167.025 dinarjev; lastnih poslovnih sredstev je v tem letu delovna organizacija imela 4.319.000 dinarjev, obremenjena pa je bila tudi s 6.508.000 din kratkoročnih kreditov. Letos so osnovna sredstva Tria vredna 42,1 milijona dinarjev, poslovna sredstva pa 28.296.860 dinarjev, medtem ko ima delovna organizacija še 10.699.182 dinarjev kreditov za poslovna sredstva, izvozno dejavnost in investicije.

Prva v tržiški občini je delovna organizacija TRIO v celoti preselila svoje poslovne prostore v industrijsko cono na Mlaki

Končno so se delovni pogoji izboljšali tudi v obratu konfekcije

Uspešno sodelovanje s čevljarško industrijo daje obratu notranjnikov nadaljnje možnosti razvoja

vojno pot delovne organizacije. Večji premiki v samoupravni organiziranosti so bili doseženi v letih 1966, 1969 in 1970, 1973. leta pa je podjetje na podlagi ustavnih določil izoblikovalo sedanjo organiziranost.

Po sprejemu zakona o združenem delu so delavci vsa samoupravna razmerja na novo opredelili, sprejeli samoupravne akte in hkrati že začrtali nadaljnjo možnost nove samoupravne organiziranosti, ki je s podporo in aktivnostjo družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov že oblikovana v smernicah za srednjeročni plan 1981 do 1985.

V tem srednjeročnem obdobju bodo oblikovali temeljne organizacije združene dela ali pa bodo posamezne dejavnosti opredelili kot samoupravne delovne enote. O tem bodo spregovorili tudi na prihodnjem občnem zboru osnovne organizacije sindikata.

Smeri razvoja že začrtane

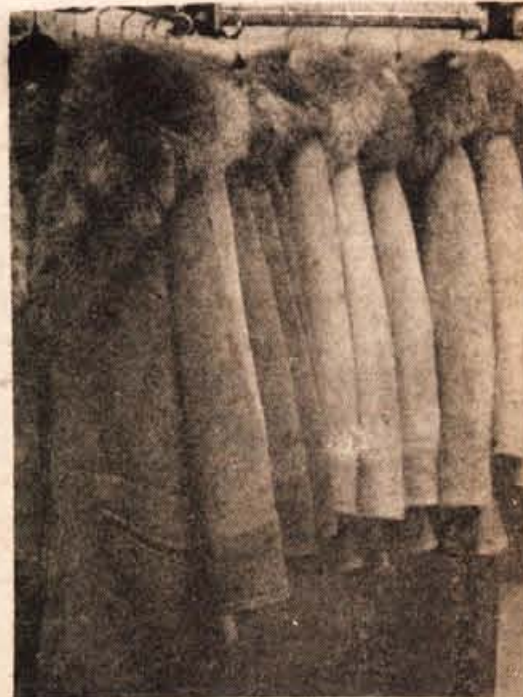
Nova samoupravna organiziranost bo zahtevala od vseh članov delovne skupnosti veliko zavzetost tudi zato, ker v naslednjem srednjeročnem programu načrtujejo tako rast skupnega prihodka, ki bo ob koncu srednjeročnega obdobja, to je leta 1985, dosegel 240 milijonov dinarjev, in sicer ob 6-odstotni realni rasti družbenega proizvoda. V naslednjem srednjeročnem obdobju bodo investicije bolj umirjene, posvetili pa bodo veliko skrb nadaljnjemu posodabljanju tehnologije in rasti družbenega standarda zaposlenih.

Delovna organizacija TRIO je v preteklih petindvajsetih letih skrbela tudi za strokovne kadre in pravilno razmerje med proizvodnimi in strokovnimi službami. V naslednjem srednjeročnem obdobju bodo s temi cilji nadaljevali, prav tako pa naj bi kadrovske štipendiranje obdržalo sedanjo stopnjo rasti, to je dva odstotka od števila zaposlenih. Pri zaposlovanju novih delavcev si bodo v Triu še naprej prizadevali za zagotavljanje njihove socialne varnosti. Načrtujejo, da se bosta osebna in splošna poraba v naslednjih letih umirili in da bo rast osebnih dohodkov usklajena z rastjo družbenega proizvoda.

Preteklo petindvajsetletno obdobjo razvoja Tria je, lahko rečemo, porok, da bo tudi v prihodnje delovna skupnost s složnim delom uresničevala začrtane cilje.

Poudarek samoupravni organiziranosti

Samoupravni odnosi so bili delavcem Tria vedno prva skrb, zato je razvoj samoupravljanja vseskozi spremljal tudi raz-

Takale modna konfekcija prihaja iz tržiškega Tria, prodajajo pa jo tudi v Pekovi trgovini v Bistrici

Delavci Tria čestitajo ob prazniku republike vsem delovnim ljudem, občanom in poslovnim prijateljem

8 SKUPNOST ZA ZAPOSLOVANJE KRANJ

DOGOVORIMO SE

Program nalog za leto 1980

Dnevni red

V dneh od 17. do 19. decembra se bodo zbrali delegati na skupščinah skupnosti za zaposlovanje Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Trzin. Dnevni redi vseh skupščin so enaki:

- periodični obračun skupnosti za zaposlovanje za 9 mesecev
- poročilo o delu skupščin skupnosti za zaposlovanje
- predlog programa dela za leto 1980
- predlog ugotovitvenega sklepa o prispevni stopnji za leto 1980
- informacija o dodatnem gradivu k Elementom in kazalcem za samoupravno sporazumevanje o temeljnih plana
- analiza o zaposlenosti za 9 mesecev
- predlog sistema solidarnosti za leto 1980
- obravnavanje gradiva s področja poklicnega usmerjanja
- obravnavanje gradiva za sejo skupščine Zveze skupnosti za zaposlovanje SRS

Delovni programi občinskih skupnosti za zaposlovanje so zasnovane njihove aktivnosti na vseh področjih delovanja. Oblikovanje programa je tesno povezano z vlogo skupnosti pri pokrivanju določenih skupnih potreb delavcev in delovnih ljudi, s sistemom samoupravnega planiranja ter uresničevanja principov svobodne menjave dela. Program predstavlja osnovo za pripravo delovnih programov skupščin občinskih skupnosti za zaposlovanje, pripravo operativnih in terminskih planov posameznih organizacijskih skupin strokovne službe, zagotavlja pa tudi pravočasno pripravo materialnih in kadrovskih pogojev za njegovo izvedbo. Obenem pa je program namenjen tudi seznanjanju drugih dejavnikov o načrtovanem delovanju občinskih skupnosti ter tako daje tudi možnost kritične presoje njihovih usmeritev. Z obravnavo in sprejemanjem v delegatskih skupščinah pa program omogoča sprotno uveljavljanje vpliva vseh vrst uporabnikov oziroma udeležencev v delu procesa zaposlovanja in kadrovanja v skupnostih.

Delovni program je pripravljen kot osnutek, ki ga obravnavajo in po potrebi dopolnijo izvršni odbori skupščin občinskih

skupnosti ter ga tako dopolnjenega predlagajo skupščinam v sprejem z vsemi možnostmi dodatnih dopolnitev in sprememb. Pri vseh dopolnilnih predlogih pa je treba upoštevati, da je osnova tako predložena programa enotni dogovorjeni program storitev v skupnostih za zaposlovanje Slovenije in pa, da so izvedbe določenih akcij glede na aktualnost pojavov v gorenjskih občinah nujne.

V programu so nakazane tudi materialne obveznosti in kadrovske potrebe za uresničitev programa; prav zato mora biti program sprejet do konca leta oziroma vsaj v glavnih obrisih istočasno s sprejemanjem ugotovitvenih sklepov o višini sredstev in prispevnih stopnjah za ta namen skupne porabe.

Naloge v programu so združene v pomembnejše skupine po posameznih delovnih področjih s posebej poudarjenimi novostmi ali cilji, ki naj bi jih v letu 1980 dosegli. Ker je vsebina enotno dogovorjenih nalog enaka v vseh občinah, so naloge navedene enkrat s poudarjenimi posebnostmi po posameznih občinah ali s količinskim prikazom storitev tam, kjer je to možno predvidevati. Sestavni del gradiva je tudi kadrovski program za njegovo realizacijo ter prikaz potrebnih

finančnih sredstev.

Poleg standardnih nalog posameznih delovnih področij bodo v prihodnjem letu predvsem pomembne te naloge:

ANALITIČNO IN PLANSKO PODROČJE

- pripravljanje planskih dokumentov in plana razvoja občinskih skupnosti za srednjeročno obdobje 1981-85,

- analiza kadrovskih potreb za prihodnje srednjeročno obdobje,

- ustvarjanje osnov za spremljanje gibanja zaposlovanja po TOZD

POKLICNO USMERJANJE

- okrepitev zveze med OZD in šolami,

- prilagajanje zasnovi usmerjenega izobraževanja

- razširitev individualnega dela in

- sodelovanje pri vpisu v srednje šole

ŠTIPENDIRANJE

- uveljavljanje novih družbenih dokumentov,

- preusmerjanje štipendistov iz združenih sredstev v kadrovske štipendije

ZAPOSLOVANJE

- doseganje večjega deleža zaposlitve iskalcev zaposlitve, posebno težje zaposljivih in invalidnih oseb,

- uvajanje novih operativno evidenčnih instrumentov,

- doseganje višje stopnje organiziranega zaposlovanja iz drugih republik,

- vodenje evidenc s področja vračanja z začasnega dela v tujini

STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE

- večja pozornost pripravi programov izobraževanja in spremljanju uspešnosti

USPOSABLJANJE IN ZAPOSLOVANJE INVALIDNIH OSEB

- doseganje večjega deleža zaposlitve za te osebe na osnovi ugotovitev strokovnih komisij prve stopnje

- pripravljanje strokovnih postopkov za oblikovanje centra za usposabljanje invalidnih oseb na Gorenjskem

ZAVAROVANJE ZA PRIMER BREZPOSELNOSTI

- vsi postopki za priznavanje zakonskih pravic

SAMOUPRAVNA INFORMATIVNA DEJAVNOST

- hitrejša posredovanje rezultatov strokovnega dela

- uporaba modela delegatske informacije

PROGRAM KADROV

- povečanje za enega delavca v skupni strokovni službi za vseh pet gorenjskih občin

FINANSIRANJE DEJAVNOSTI

- v okviru sprejetih dodatkov k samoupravnim sporazumom o temeljnih plana zaposlovanja za leti 1979 in 1980 s pokrivanjem pričakovanega izpada v občini Kranj

Zaposlovanje v resolucijskih okvirih

V devetih mesecih letošnjega leta zaposlovanje v gorenjski regiji ni preseglo z resolucijo planirane rasti zaposlenosti v republiki. Po občinah so bile za letošnje leto z resolucijo sprejete take stopnje zaposlenosti: Jesenice 2,8 odstotka, Kranj 2 odstotka, Radovljica 2 odstotka, Škofja Loka 3 odstotka in Trzin 2 odstotka. Medtem ko v občini Jesenice in Trzin v obdobju devetih mesecev planirane stopnje nista dosegli, pa so ostale tri občine presegale.

JESENICE

V devetih mesecih se je zaposlenost povečala za 1,6 odstotka: največ novih delavcev se je zaposlovalo v prometu in gostinstvu, pa tudi v stanovanjsko-komunalni dejavnosti in urejanju naselij. V primerjavi z ostalimi občini se je dvignila zaposlenost v primerjavi z lanskim obdobjem tudi v industriji, vendar pa je poleg povečanega števila delavcev na povečanje odstotka vplivalo tudi združevanje oziroma organizacijske spremembe v nekaterih tozidih Železarne. Organizacije združenega dela so v devetih mesecih letos prijemale 1840 potreb po delavcih, od tega polovico po novih delavcih, ostalo odpade na fluktuacijo in drugo. Zaposlilo pa se je 1693 delavcev, od tega na novih delovnih mestih 578. Med novimi delavci je bilo 43 odstotkov žensk, kar je vsekakor razveseljiv podatek za občino, kjer je bilo zadnja leta kar precej težavno zaposlovati žensko delovno silo. Med novozaposlenimi delavci pa je bilo kar 54 odstotkov ožkega profila, kar vsekakor ne bo vplivalo ravno na iz-

boljšanja kadrovske strukture zaposlenih v tej občini.

KRANJ

V kranjski občini se je do konca tretjega četrtletja zaposlilo nekoliko več delavcev kot je bilo planirano. Najvišji porasti zaposlenosti so bili pri vodnem gospodarstvu, v trgovini in gostinstvu, v prometu in pri finančno tehničnih in poslovnih storitvah. V negospodarskih dejavnostih pa je bil najvišji porast v organih družbenopolitične skupnosti, družbenopolitičnih organizacijah in samoupravno interesnih skupnostih. Med vzroki večjega porasta zaposlenosti v gospodarstvu je spet večje zaposlovanje sezonskih delavcev, nekaj pa je tudi vzrokov v organizacijskih spremembah.

Organizacije združenega dela so v devetih mesecih letos prijemale 4227 potreb po delavcih, od tega okoli 45 odstotkov po novih. Zaposleno pa je bilo 3439 delavcev, od tega 1529 na novih delovnih mestih; med njimi je bilo 35 odstotkov žensk. Struktura novozaposlenih delavcev je bila najugodnejša med vsemi gorenjskimi občini, saj je bilo med novozaposlenimi le 48 odstotkov ožkega profila. Med novozaposlenimi delavci jih je dobrih 44 odstotkov prišlo iz šol, visok pa je tudi delež delavcev iz drugih republik - 40 odstotkov.

RADOVLJICA

Tako kot v kranjski občini so tudi v radovljiški visoko presegli načrtovano rast zaposlenosti. Izredno visok porast je bil v obrti in osebnih storitvah, pa tudi v gozdarstvu. V negospodarstvu pa je zaposlenost

najbolj porasla v izobraževanju, znanosti, kulturi in v zdravstvenem in socialnem varstvu.

Delovne organizacije so potrebovale v tem obdobju 1644 delavcev, od tega kar 55 odstotkov za nova dela in opravlila; vendar pa precejšen delež tega zaposlovanja odpade na sezonske zaposlitve. Na novo se je zaposlilo 794 delavcev, od tega 46 odstotkov žensk. Kadrovska struktura na novo zaposlenih ni bila ugodna, saj je bilo med njimi kar 61 odstotkov delavcev brez posebne strokovne izobrazbe in usposobljenosti.

ŠKOFJA LOKA

Zaposlenost je bila v devetih mesecih večja od lanske za 4,1 odstotka, kar je za 1,1 odstotek več, kot je načrtovano v resoluciji. V gospodarstvu je bila stopnja zaposlenosti 3,5 odstotka, v negospodarstvu pa 3,9 odstotka. Največje zaposlovanje je bilo v trgovini in gostinstvu, pa tudi v gozdarstvu ter finančno tehničnih in poslovnih storitvah. V negospodarstvu je bil dvig zaposlenosti povsod večji kot planirani. Delovne organizacije so v tem obdobju prijemale 2442 potreb po delavcih, od tega kar 60 odstotkov novih. V primerjavi z lanskim obdobjem je bilo potrebovanih več za skoraj 8 odstotkov. Zaposlilo pa se je 1835 delavcev. V devetih mesecih se je na novih prostih delih in nalogah zaposlilo 1264 delavcev, od tega več kot 76 odstotkov žensk. Kvalificacijska struktura novo zaposlenih delavcev je bila slaba, celo slabša od vseh novozaposlenih na Gorenjskem. Delež kadrov brez strokovne izobrazbe in strokovne usposobljenosti je bil namreč kar 70 odstotkov. Največ novih del in nalog je bilo v industriji - 58 odstotkov, sicer pa je bilo največ novih delavcev zaposlenih v gradbeništvu in trgovini. V primerjavi z devetimi meseci preteklega leta se je obseg zasedenih novih del povečal za več kot 20 odstotkov.

Med novozaposlenimi delavci jih je prišlo iz šolanja več kot 51 odstotkov, iz drugih republik pa 33 odstotkov, kar je tudi najnižji delež na Gorenjskem.

TRZIN

Rast zaposlenosti v trziški občini ni dosegla planirane, vendar pa je bila načrtovana gospodarska rast prav tako dosežena. Organizacije združenega dela so prijemale v tem obdobju 969 potreb po delavcih, kar je za 11 odstotkov več kot lani. Zasadenih novih prostih del in nalog je bilo 186, od tega 33 odstotkov žensk. Pri tem je treba omeniti, da je bila kvalificacijska struktura novozaposlenih delavcev nekoliko boljša kot v regiji in to je ob razmeroma slabi izobrazbeni strukturi delavcev v občini razveseljivo, ustreza pa tudi planskim usmeritvam v modernejšo tehnologijo, intenziviranju poslovanja in dvigu strukture potrebnih kadrov.

Novozaposlenih deavcev je bilo 174, od tega 48 odstotkov žensk. Od skupnega števila jih je 43 odstotkov prišlo iz šol, 44 odstotkov iz drugih republik, ostalo pa iz delovnih rezerv.

dela, v ožjem pomenu pa zlasti kadrovske politike organizacij združenega dela.

Se bolj kot doslej bi morali skrbeti za kar največjo izenačenost v pogojih izobraževanja, kot so vključevanje v predšolsko varstvo, celodnevne šole, pomembna je pedagoška pomoč, podpiranje s štipendijami. Obstaja namreč povezanost med izobrazbeno (socialno) ravnijo družine, šolskim uspehom in osnovni šoli in poklicno odločitvijo. Koristno dopolnilo pri usmerjanju iz osnovne šole so še vedno psihološka preizkušanja učencev in bi jih kazalo uporabiti tudi v usmerjenem izobraževanju. Podatki iz analize govorijo v prid novi zasnovi usmerjenega izobraževanja. Skupna vzgojno izobrazbena osnova pomeni odpravo vnaprejšnje določenosti različnih nivojev šol, ki je bila učencem »usojena«
tako j po osmem razredu. Z druge strani pomeni nekakšen popravi izpit, ki ga bo v zrelejših letih marsikateri učenec še lahko izkoristil za izboljšavo svojih zmognosti, prizadetih zaradi slabšega socialnega in gmočnega položaja, v katerem je živel.

Kam po osnovni šoli?

Poklicna izbira je vsekakor rezultanta mnogih dejavnikov: poklicne odločitve so namreč v veliki meri zrcalo družbenih stališč o vrednosti dela in posameznih poklicev. Služba poklicnega usmerjanja, ki je le eden od dejavnikov v verigi poklicnega usmerjanja, je z analizo nekaterih dejavnikov, ki vplivajo na poklicne odločitve, zajela populacijo kranjskih absolventov osnovnih šol zadnjih štirih let.

Analiza ugotavlja, da so poklicne namere in tudi kasnejše odločitve v mnogočem odvisne od obstoječe šolske mreže; prav zato je dobra šolska mreža med osnovnimi pogoji uspešnega poklicnega usmerjanja. Lahko se namreč dogodi, da v šolski mreži z nekaterimi predimenzioniranimi kapacitetami »priljubljenih«
poklicev, velik del učencev vpisuje prav te šole in pri tem tudi informiranje in prepričevanje ne pomaga loosti. Za druge šole potem enostavno zmanjka učencev. Lestvica priljubljenosti posameznih šol je verjetno odraz vrednosti poklicev, za katere šole izobražujejo. Vendar pa vrednost poklicev ne oblikujejo šole, pač pa najširše družbeno stališče do

Kam po maturi?

Na Gorenjskem se domala polovica diplomantov štiriletnih srednjih šol odloča nadaljevati šolanje na višjih in visokih šolah. To bi seveda pomenilo, da se v gospodarstvu in družbenih dejavnostih zaposli le polovica izšolanih srednješolskih strokovnjakov, ostali pa se šolajo naprej: to je vsekakor dobrodošlo glede na gorenjski zaostanek v deležu zaposlenih z višjo in visoko izobrazbo, kar še posebej velja za občine Jesenice, Radovljica, Škofja Loka in Trzin; vendar pa je pri tem treba vedeti, da se za nadaljevanje študija v svojem osnovnem poklicu odloča le 63 odstotkov učencev, medtem ko ostali »preberejo«
smer študija. Beg iz osnovnega poklica preko rednega študija je kar precejšen, vendar pa spet ne tolikšen, kot se rado prikazuje.

Občutne so razlike po posameznih šolah: najbolj se osnovnega poklica držijo diplomanti tehniške metalurške in strojne šole z Jesenic, pri čemer ima prav gotovo velike zasluge tudi solidna kadrovska in štipendijska politika Železarne Jesenice, ni pa zanemariti tudi vpliva zunanjih sodelavcev Železarne, ki poučujejo na šoli. Izstopa pa na primer zelo majhno zanimanje tekstilnih tehnikov za nadaljevanje študija v svoji stroki, saj se jih več kot polovica odloči za študij drugih smeri. Med gimnaziji pedagoške smeri lahko pričakujemo precejšen odziv, saj se jih od 92 odloča za nepedagoško področje, predvsem študij ekonomsko-organizacijskih ved. Če prištevamo še študijski osip, potem bomo s pedagoškega področja na višji stopnji dobili precej manj pedagogov kot bi morda kazalo sedaj.

Od gimnazijcev namerava redno študirati 371 maturantov z vseh treh gorenjskih gimnazij. Četrtnina se jih odloča za študij tehnike, četrtnina za ekonomsko organizacijsko področje, ostala polovica pa za družboslovje, zdravstvo, pedagogiko in biotehniko, pravno-upravno področje in tudi nekaj za umetniško področje. Zanimivo pa je, da so jeseniški maturanti usmerjeni bolj v tehniko, kranjski v družboslovje in škofjelovski v pedagogiko.

V prihodnosti bi morda kazalo še posebej podpirati »klasične«
tehniške šole, ki vzgajajo metalurge, stojnike, elektrinarje, čevljarje, mlekarnjake itd. Te šole namreč dajejo za redni študij skoraj 3,5 krat več brucov tehnike kakor ostale šole. Šole, ki vzgajajo tehnike v glavnem za neposredno proizvodno delo, obenem največ prispevajo h krepitvi profilov inženirjev in dipl. inženirjev, ki jih gospodarstvo najbolj potrebuje. To je hkrati tudi v skladu z zasnovano usmerjenega izobraževanja, po kateri se srednješolski študij praviloma nadaljuje v isti stroki.

Analiza o vpisu učencev štiriletnih srednjih šol na obe slovenski univerzi v študijskem letu 1979 do 1980, ki jo je pripravila služba poklicnega usmerjanja pri Skupnosti za zaposlovanje, je tudi pokazala, da je glavni krivec za kadrovska in poklicna neskladja - kljub vsem prednostim in podporam - prav študij ob delu, ali bolje razlogi, ki so v ozadiju. Beg iz osnovnega poklica se namreč podvoji ali skoraj potroji pri študentih ob delu. Glavna krivca za takšno sliko sta zaposlitev in šolski sistem: zlasti tehnikom se namreč njihova pričakovanja v praksi ne uresničijo, saj se verjetno ne morejo dovolj uveljaviti s svojim znanjem, napredovanje je nejasno, osebni dohodek nezadovoljiv, še posebej ne za tiste na odgovornih in napornih mestih v neposredni proizvodnji. Zato mnogi poiščejo izhod v študiju ob delu, pri čemer gre v večini primerov za spremembo osnovnega poklica in hkrati usmeritev v šole, ki so manj zahtevne, bližje in bolj odprte za študente ob delu; to pa so šole ekonomsko-organizacijskega in pravno-upravnega področja.

Spremembe takega stanja je treba iskati na eni strani v zahtevnem procesu spreminjanja kadrovske in nagravelne politike OZD, po drugi strani pa v spremembi šolskega sistema za študij ob delu in iz dela. Na osnovi te analize so izvršni odbori in skupščine skupnosti za zaposlovanje že sprejeli sklep, naj bi se v Kranju skušal organizirati študij strojništva in elektronike. Takšno stališče je zapisano tudi v smernicah družbenega plana kranjske občine za obdobje 1981-85.

Pri izbiri študija ima določeno vlogo tudi gmočni socialni položaj. Medtem ko se približno četrtnina maturantov zlahka odloča za študij brez štipendije, pa predvsem slabši gmočni in socialni položaj študentov oziroma učencev tehnike, biotehniške in pedagoške usmerja v te smeri tudi možnost štipendije, saj gre za deficitarne poklice. Bolje situirani študenti pa se brez gmočnih ovir in neodvisno od družbenih (kadrovskih in štipendijskih) potreb šolajo na smereh, ki so jim všeč, ne glede na to, če so to tudi morda suficitarni poklici. Vendar pa se redni študij in študij ob delu razlikujeta, saj podatki kažejo, da poklicna in kadrovska neskladja veliko bolj povzročata študij ob delu. V uravnavanju študijskih usmeritev pa bi se bolj morale vključiti tudi organizacije združenega dela kot tudi posebne izobraževalne skupnosti ter ves sistem usmerjenega izobraževanja; ta naj bi tudi preprečil, da bi študijske usmeritve šle v taki meri mimo kadrovskih potreb. Takšna politika pa terja tudi dobre kadrovske načrte, ki jih seveda v osnovnih potezah poznamo že sedaj.

Poslovanje v devetih mesecih

Poslovanje za izvajanje programov občinskih skupnosti za zaposlovanje...

zadnje tromesečje tega leta se ocenjuje, da bo stanje po posameznih občinskih skupnostih za zaposlovanje...

Izpolnjen devetmesečni program dejavnosti

Delegati občinskih skupnosti za zaposlovanje bodo na bližnjih skupščinah obravnavali tudi poročilo o izvajanju programa dela v letošnjem triletju. Poročilo je predvsem namenjeno pregledu opravljenih nalog...

določene naloge v okviru standardnega programa ali aktualnega programa za leto 1979 so bile izvedene v deloma prilagojeni obliki, predvsem zaradi izvajanja najnujnih prioriteten nalog...

13 iz Tržiča). Od obravnavanih je bilo poslanih na usposabljanje 13 oseb, 6 se jih je zaposlilo, 5 jih še čaka na zaposlitev...

USPOSABLJANJE IN ZAPOSLOVANJE INVALIDOV

Komisija prve stopnje je v devetih mesecih letos obravnavala 47 invalidnih oseb (19 z Jesenic, 5 iz Kranja, 5 iz Radovljice, 5 iz Skofje Loke in 13 iz Tržiča).

OBČINSKI OBRAČUN FINANSIRANJA DEJAVNOSTI SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE JESENICE OD 1/1-79 DO 30/9-79

Table with columns: plan 1979, realiz. 1/1-30/9-79, indeks real./plan. Rows include total and various sub-items like 'Priloge delavcev za zaposlitev'.

Table for Kranj region: plan 1979, realiz. 1/1-30/9-79, indeks real./plan. Rows include 'Priloge delavcev za zaposlitev' and 'Priloge stroškov za delo med skup.'.

OBČINSKI OBRAČUN FINANSIRANJA DEJAVNOSTI SKUPNOSTI ZAPOSLOVANJE RADOVLJICA OD 1/1-79 DO 30/9-79

Table with columns: plan 1979, realiz. 1/1-30/9-79, indeks real./plan. Rows include total and sub-items like 'Priloge delavcev za zaposlitev'.

Table for Trzic region: plan 1979, realiz. 1/1-30/9-79, indeks real./plan. Rows include 'Priloge delavcev za zaposlitev' and 'Priloge stroškov za delo med skup.'.

OBČINSKI OBRAČUN FINANSIRANJA DEJAVNOSTI SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE SKOFJA LOKA OD 1/1-79 DO 30/9-79

Table with columns: plan 1979, realiz. 1/1-30/9-79, indeks real./plan. Rows include total and sub-items like 'Priloge delavcev za zaposlitev'.

Table for Gorenjska region: plan 1979, realiz. 1/1-30/9-79, indeks real./plan. Rows include 'Priloge delavcev za zaposlitev' and 'Priloge stroškov za delo med skup.'.

OCENA FINANSIRANJA DO KONCA LETA

Summary table for financial evaluation by municipality: Jesenice, Kranj, Radovljica, Sk. Loka, Trzic, Gorenjska. Columns: Prihodek, Stroški, ostanek sredstev, bo še zbrano v oktobru, Potrebna sredstva za IV. trom., Razlika + ali -.

DOGOVORIMO SE SKUPNOST ZA ZAPOSLOVANJE KRANJ

PERIODIČNI OBRAČUN FINANSIRANJA DEJAVNOSTI SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE KRANJ OD 1/1-79 DO 30/9-79

Detailed financial table for Kranj region, showing PRIHODKI and ODHODKI with sub-items and totals.

PERIODIČNI OBRAČUN FINANSIRANJA DEJAVNOSTI SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE TRŽIČ OD 1/1-79 DO 30/9-79

Detailed financial table for Trzic region, showing PRIHODKI and ODHODKI with sub-items and totals.

Prednostne naloge v letu 1980 - za resolucije o družbenoekonomskem razvoju

V okviru delovnega programa bodo občinske skupnosti za zaposlovanje v prihodnjem letu posvetile največjo pozornost naslednjim nalogam: spremljanju zaposlovanja in rasti zaposlenosti v občini po dejavnostih in delovnih organizacijah ter opazovanju na ugotovljena odstopanja od planskih predvidevanj posameznih nosilcev planiranja...

Nov sistem solidarnosti

Sedanji sistem solidarnostnega združevanja sredstev v skupnostih za zaposlovanje docela ne ustreza tako določilom zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela kot tudi ne zahtevam resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976-1980. V resoluciji je namreč poudarjena potreba po reformiranju in objektiviziranju sistema solidarnosti v posameznih družbenih dejavnostih in sicer po načelu, da so nosilci odgovornosti za razvoj teh dejavnosti delavci in občani posamezne občine...

Po predlogu za uveljavitev sistema solidarnosti v skupnostih za zaposlovanje v naslednjem letu in v Izhodiščih za solidarnost pa se predlaga sistem solidarnosti za naslednje srednjeročno obdobje na novih osnovah. Skupnosti za zaposlovanje bi morale skleniti samoupravni sporazum o določitvi osnov in meril za združevanje, prejetje in dajanje solidarnostnih sredstev po načelih in pogojih iz Izhodišč o solidarnosti...

RADOVLJICA (18)

Proračun občine Radovljica

Osnutek rebalansa proračuna občinske skupščine Radovljica bodo obravnavali delegati vseh treh zborov

V sredo, 5. decembra, bo redna seja zborni skupnosti krajevnih skupnosti skupščine občine Radovljica v mali sejni dvorani skupščine občine Radovljica. Seja bo ob 16. uri

V torek, 4. decembra, bo redna seja družbenopolitičnega zbora skupščine občine Radovljica v mali sejni dvorani skupščine občine Radovljica. Seja bo ob 16. uri

V sredo, 5. decembra, bo v veliki sejni dvorani skupščine občine Radovljica 14. seja zborni skupnosti krajevnih skupnosti skupščine občine Radovljica. Seja bo ob 16. uri

Radovljica - Proračun občine Radovljica za letošnje leto so sprejeli na skupni seji zborni skupnosti krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora ob koncu lanskega leta. Zdaj predlagajo vsem trem zborom skupščine občine Radovljica spremembe, ki so jih obrazložili.

REBALANS PRIHODKOV

Davek iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja se povečuje v primerjavi s planom za 9,5 odstotkov v skladu s povečanjem bruto osebnih dohodkov zaposlenih. Plan porasta bruto osebnih dohodkov v primerjavi z lanskim letom se tako povečuje od 20 na 29,5 odstotkov.

Davek od kmetijske dejavnosti je v zadnjih dveh letih doživljal spremembe tako v osnovah kot tudi v stopnjah. Stopnje so sicer znižali zato, da bi obremenitve postale približno enake, vendar so se povečale predvsem pri davku od odkazanega lesa. Temu je vzrok tudi porast prihodkov.

Davek na osebni dohodek od samostojnega opravljanja obrtnih in drugih dejavnosti je nepredvideno narasel zaradi porasta dohodka pri večjih obrtnikih. Nekatere dejavnosti, predvsem prevoznitvo in gostinstvo, so v porastu in tako raste tudi proračunska postavka, kljub temu, da je visoko porasel tudi bruto osebni dohodek zavezancev, od katerega se obračunavajo samo prispevki za samoupravne interesne skupnosti.

Davek od intelektualnih storitev je večji zaradi porasta dohodka po pogodbah o delu. Porast v radovljiški občini pripisujejo največ spremembi predpisa o zaposlovanju upokojevcov. Davek od avtorskih pravic se steka v občinski proračun po bivališču občanov, davek od skupnega dohodka občanov se vsako leto zmanjšuje tako po številu zavezancev kot v znesku.

PROMETNI DAVEK

Dohodek proračuna sta prometni davek od maloprodaje, od prometa z motornimi vozili in od prometa z ostalim blagom, vključno s prometom brezalkoholnih pijač. Ta se povečuje od planiranih 20 odstotkov kar na 29 odstotkov v skladu z dosedanjim večjim dotokom sredstev. Prometni davek od alkoholnih pijač odteka v enakem razmerju kot davek od prometa, zato planirajo enako povečanje. Po predvidevanju se steka davek od storitev in prometni davek od nepremičnin, medtem ko bo davek od dohodka na premoženje le težko realiziran. Vsi

ostali davki dotekajo po predvidevanjih.

V zadnjem trimesečju pričakujejo izboljšanje prihodkov od upravnih, komunalnih in sodnih taks.

Pri dejavnosti organov družbenopolitičnej skupnosti predvidevajo nekaj sprememb, tudi pri investicijah, društvi ter pri socialnem skrbstvu. Za socialno skrbstvo so potrebna dodatna sredstva v višini milijon 285.000 dinarjev za priznane borcem NOV ter za zdraviljenje borcev. Več sredstev bo treba tudi za ureditev prostorov krajevnih skupnosti in sicer za 12.740 dinarjev, saj so tako sklenili na seji zborni skupnosti. Za planske dokumente v krajevnih skupnostih bodo namenili 200.000 dinarjev, v skupnem znesku pa se sredstva za krajevne skupnosti povečujejo od 8 milijonov 500.000 dinarjev na 8 milijonov 760.000 dinarjev.

Tako znaša skupni znesek razporejenih prihodkov 88 milijonov 565.000 dinarjev, nerazporejena sredstva v višini 2 milijona dinarjev pa bodo namenili kot brezobrestno posojilo skladu za gradnjo šol in vzgojno-varstvenih ustanov z rokom vračila v proračun do 31. marca prihodnjega leta. Ta znesek bodo vključili v proračun za leto 1980.

Osnutek proračuna so obravnavali tudi na seji radovljiškega izvršnega sveta, na kateri so sodelovali predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Sprejeli so osnutek odloka o proračunu občine Radovljica za leto 1980 z določenimi dopolnitvami in popravki ter predlagajo vsem zborom skupščine občine Radovljica, da osnutek odloka obravnavajo skupaj z dopolnitvami in pripombami, ga sprejmejo ter predložijo v javno razpravo.

Razrešitve in imenovanja

Radovljica - Vsi trije zbori bodo na naslednjih sejah razpravljali tudi o imenovanju vršilca dolžnosti ravnatelja Glasbene šole Radovljica ter o razrešitvi in imenovanju članov sveta za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito. Komisija za volitve in imenovanja ter kadrovske zadeve skupščine občine Radovljica predlaga za vršilca dolžnosti ravnatelja Glasbene šole Radovljica Egidija Gašperšiča iz Radovljice. Na sejah naj bi tudi razrešili dolžnosti člana in podpredsednika sveta za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito Franca Podjeda, za člana sveta imenovali Stanka Slivnika in za podpredsednika sveta Slavka Staroverskega, člana tega sveta.

Dnevni red

- 1. Potrditev zapisnika 13. seje zborni skupnosti krajevnih skupnosti skupščine občine Radovljica z dne 31. 10. 1979
- 2. Rebalans proračuna občine Radovljica za leto 1979
- 3. Predlog odloka o davkih občanov
- 4. Osnutek proračuna občine Radovljica za leto 1980
- 5. Predlog odloka o komunalnih taksah v občini Radovljica
- 6. Osnutek družbenega dogovora o oblikovanju in uresničevanju kadrovske politike v občini Radovljica
- 7. Potrditev statuta Psihiatrične bolnice Begunje
- 8. Razrešitve in imenovanja
- 9. Delegatska vprašanja

- 1. Potrditev zapisnika 12. seje družbenopolitičnega zbora skupščine občine Radovljica z dne 30. 10. 1979
- 2. Rebalans proračuna občine Radovljica za leto 1979
- 3. Predlog odloka o davkih občanov
- 4. Osnutek proračuna občine Radovljica za leto 1980
- 5. Predlog odloka o komunalnih taksah v občini Radovljica
- 6. Osnutek družbenega dogovora o oblikovanju in uresničevanju kadrovske politike v občini Radovljica
- 7. Potrditev statuta Psihiatrične bolnice Begunje na Gorenjskem
- 8. Razrešitve in imenovanja
- 9. Delegatska vprašanja

- 1. Potrditev zapisnika 13. seje zborni skupnosti krajevnih skupnosti skupščine občine Radovljica z dne 31. 10. 1979
- 2. Rebalans proračuna občine Radovljica za leto 1979
- 3. Predlog odloka o davkih občanov
- 4. Osnutek proračuna občine Radovljica za leto 1980
- 5. Predlog odloka o komunalnih taksah v občini Radovljica
- 6. Osnutek družbenega dogovora o oblikovanju in uresničevanju kadrovske politike v občini Radovljica
- 7. Potrditev statuta Psihiatrične bolnice Begunje
- 8. Razrešitve in imenovanja
- 9. Delegatska vprašanja

Statut Psihiatrične bolnice

Radovljica - Izvršni svet skupščine občine Radovljica je na eni zadnjih sej obravnaval statut Psihiatrične bolnice Begunje. Izvršni svet je statut sprejel, razen določb o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti, ki jih je treba dopolniti.

Predlagatelj je izpopolnil statut in ga predlaga za sprejem vsem trem zborom skupščine občine Radovljica.

Kaj bo s separacijo?

Radovljica - Delegacijo zborni skupnosti krajevnih skupnosti, krajevno skupnost Lancova, je na zadnji seji zborni skupnosti skupščine občine Radovljica zanimalo, kaj bo s ostanki separacije na Lancovem.

Oddelek za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve ter varstvo okolja je zbral informacije SGP Gorenjca iz Radovljice in občinskega odseka inšpekcijskih služb. Prostor zdaj sanirajo in urejajo, nadaljnja namembnost prostora pa še ni opredeljena, ker za to obstajajo objektivni razlogi. Zadevo bodo rešili tedaj, ko bodo sprejemali dogovor o temeljni prostorskega plana občine. Krajevna skupnost naj bi se povezala s splošno-gradbenim podjetjem Gorenje in z LJPom Bled in opredelila nadaljnjo izrabo tega prostora.

Predvsem krajevna skupnost Radovljica si prizadeva, da bi čimprej zgradili parkirišča, da ne bi bilo na Linhartovem trgu, ki ga obnavljajo, toliko prometa. Obenem si v Radovljici tudi prizadevajo, da bi čimprej obnovili več starih hiš v Kamni gorici, v Kropi in drugod. - Foto: F. Perdan

Višji davek za stavbe

Radovljica - Zaradi novega izračuna katastrskega dohodka od ne-gozdskih zemljišč so bile lani znižane stopnje davka z namenom, da bi ostala obremenitev približno enaka prejšnji. Ob sprejemu novih stopenj še ni bilo posameznih izračunov. Dejanski izračun je pokazal, da je stopnja za drugo skupino nekoliko previsoka, zato se znižuje od 5 odstotkov na 4 odstotke, kar predstavlja okoli 97.000 dinarjev davka letno.

Osnova za odmero davka na posest stavb je po členu odloka o davkih občanov vrednost stavb, ki se ugotavlja na način kot to določa odlok o ugotovitvi vrednosti stanovanjskih hiš na območju občine Radovljica. V tem členu je rečeno, da se ugotovljena vrednost stavb valorizira, če se vrednost točke po-

veča za več kot 20 odstotkov. Vrednost točke se je od leta 1972 povečala že preko 100 odstotkov, zato bodo osnove ustrezno povečane na vrednost točke v letu 1979.

Obdavčitev stavb se bo torej povečala. Da ne bi preveč prizadela lastnikov, se znižujejo stopnje od stanovanjskih stavb, stanovanj in garaž od 0,15 odstotkov na 0,12 odstotkov, od poslovnih prostorov od 0,20 odstotkov na 0,16 odstotkov. Od počitniških hiš ostane stopnja nespremenjena.

Dosedanje stopnje davka od stanovanjskih objektov so enake stopnjam, uvedenim v večini občin v Sloveniji, tako, da so sedaj predlagane celo pod povprečjem. Izjemo predstavlja stopnja davka od počitniških hiš, ki je bistveno višja od povprečja.

DOGOVORIMO SE

Razprava na seji družbenopolitičnega zbora

Denar za obnovo starejših stavb

Delegati družbenopolitičnega zbora so predlagali izvršnemu svetu skupščine občine Radovljica, da nameni sredstva za obnovo starih stavb v Kropi, Kamni gorici in v bohinjskih vaseh - Nadzor nad obrtniki ter spoštovanje zakona o varstvu pri delu - Boljše urediti stanovanjske soseske

Radovljica - Delegati družbenopolitičnega zbora skupščine občine Radovljica so na minuli seji oktobra letos največ pozornosti posvetili stanovanjskemu gospodarstvu in ekonomskih stanovalcem, zakonu o gozdovih ter zakonu o varstvu pri delu. Vse predloge zakonov, stališč in sklepov kot tudi sporazum o prehodu na ekonomske stanovalce so sprejeli.

V razpravi so med drugim delegati ugotovili, da je bilo v preteklem obdobju precej zamud pri urejanju urbanistične dokumentacije, zdaj pa so vse bolj pereče premoženjske zadeve. Še vedno je aktualna tudi problematika komunalnega urejanja za obstoječa naselja, vse novogradnje pa se že rešujejo v okviru stanovanjske zadruge, ki urejajo za svoje člane urbanistično dokumentacijo. Pri gradnji novih stanovanjskih sosesk so še vedno problemi zaradi prostorov za obrtno in storitveno dejavnost. Ob tem so večja spodbuda nedvomno višje davčne olajšave. Delegati so tudi kritično ocenili dejavnost hišnih svetov, ki jim bo treba v prihodnje posvetiti več pozornosti.

Ob obravnavi stanovanjskega gospodarstva so priporočili občinski konferenci SZDL Radovljica, da oblikuje akcijski program, v katerem bodo dogovorjeni nosilci posameznih nalog, ki jih obsega predlog stališč. Naloge iz predloga stališč naj bodo sestavni del programov skupščine občine Radovljica, družbenopolitičnih organizacij in stanovanjske skupnosti v prihodnjem letu. Vse uresničevanje stališč bo družbenopolitični zbor spremljal, še posebno delo in aktivnost hišne samouprave.

Delegati zborni skupnosti krajevnih skupnosti so razpravljali tudi o obnavljanju starih, zaščitenih hiš. Menili so, da objekte, ki so pod spomeniškim varstvom, največkrat zelo počasi obnavljajo. Če pa jih že lahko, imajo lastniki teh zgradb veliko težav pri pridobivanju urbanistične dokumentacije. Problematika je aktualna predvsem v bohinjskih vaseh, v Kropi in v Kamni gorici. Zavež za spomeniško varstvo Kranj bi moral bolj upoštevati potrebe občanov, njegova dejavnost in odločitve pa bi se morale bolj podružabljati. V tem smislu so oblikovali več priporočil, ki jih bodo posredovali izvršnemu svetu ter Zavodu za urbanizem Bled. Družbenopolitični zbor je priporočil, da izvršni svet skupščine občine Radovljica v proračunu občine Radovljica zagotovi sredstva v približni višini 300.000 dinarjev kot soudeležbo pri obnovi in ohranjanju spomeniško zaščitenih objektov.

Delegati družbenopolitičnega zbora so tako kot delegati zborni skupnosti krajevnih skupnosti temeljito razpravljali o predlogu zakona o gozdovih ter sprejeli vrsto konkretnih pripomb in stališč, da bi bilo v prihodnje gospodarjenje z gozdovi kar najbolj smotno. Še posebej so se zavzeli za samoupravno organiziranost kmetov-kooperantov in gozdno-gospodarskih organizacij ter njihovo sodelovanje na dohodkovnih odnosih, za smotne posege v gozdni prostor in za izkoriščanje gozdov za izgradnjo novih gozdnih cest.

Pri obravnavi predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu pri delu so z osnutkom zakona opozorili na večjo aktivnost nadzora inšpekcije dela za nadzor nad obrtniki. Potrebno je, da ustrežna služba pri upravnem organu pripravi pregled stanja in problematiko zaposlenih in varstva pri delu pri zasebnih obrtnikih. Med drugim so sprejeli tudi sklep, da družbenopolitični zbor predlaga izvršnemu svetu skupščine občine Radovljica, da s pristojnimi upravnimi organi, samoupravnimi interesnimi skupnostmi in strokovnjaki zavzeto obravnava gradiva republiške skupščine in po razpravah na zborih skupščine Radovljica pripravlja tudi gradiva za razpravo radovljiških delegatov v republiški skupščini.

Promet v starem delu Radovljice

Radovljica - Delegacija zborni skupnosti krajevnih skupnosti Radovljica je postavila na eni zadnjih sej dele-

gatsko vprašanje oddelku za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve ter varstvo okolja. Delegacijo predvsem zanima, kako je z ureditvijo prometa in parkiranjem v starem centru Radovljice in pospešitvi izgradnje obvoznice.

Turistična taksa turizmu

Radovljica - Delegati vseh treh zborov skupščine občine Radovljica se bodo na ločenih prihodnjih sejah pogovorili tudi o predvidenih spremembah in dopolnitvah odloka o komunalnih taksah v občini Radovljica. Spremenili naj bi predvsem 8. člen in ga oblikovali tako, da so komunalne takse dohodek občinskega proračuna, razen turistične takse, ki je dohodek krajevnih skupnosti in turističnih društev. Delež v zbranih sredstvih si krajevne skupnosti in turistična društva določijo na osnovi sporazumov in programov dela. Dohodki od turistične takse se uporabljajo za pospeševanje turizma.

Namen spremembe odloka je v tem, da sredstva turistične takse ne bi dotekala več v proračun, ker dejansko niso vir prihodkov splošne porabe niti njihov trošenje ni splošna poraba. Z dosedanjim načinom, ko so bila sredstva del proračuna, so bili viri in potrošniki previsoko izkazani.

S takšnim ukrepom tudi v radovljiški občini sledijo zgledu drugih občin, ki so te popravke že prej izvedle. Čeprav jim sredstva niso predstavljala tako visoke postavke kot radovljiški občini.

Na oddelku za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve ter varstvo okolja so pripravili pismeni odgovor. V njem pravijo, da so organi izven krajevne skupnosti opravili že veliko nalog za razrešitev problema, na katerega opozarja delegacija zborni skupnosti krajevnih skupnosti. Tako je v izdelavi revitalizacijski načrt tega centra, ki bo opredelil namembnost dosedanjih prometnih površin, podali so zahtevek za ponudbo izdelave tehničnega dela z izdanim načrtom za to cono, organizirali so nekaj posvetov. Izvršni svet skupščine občine Radovljica je pred nedavnimi sprejel konkretne sklepe, komunalna skupnost je vnesla v program dela rešitev za parkirnista mesta pri vstopu v center.

Gradnja obvoznice se bo kmalu začela. Izdali so že lokacijsko dovoljenje, izbrali najbolj ugodnega ponudnika, izdelana je tehnična dokumentacija, premoženjska vprašanja so sporazumno urejena. Opozarjajo pa na postopek usklajevanja urbanistične dokumentacije, ki je bil nujen zaradi menjava poteka trase.

Za hitrejšo realizacijo in za ureditev prometa iz starega mesta Radovljice pa bi se morali hitreje urediti tudi sklepi, ki so jih sprejeli na posvetu krajevne skupnosti Radovljica oktobra...

Nova orodjarna Verige Lesce

S slovesnostjo, na kateri je govoril predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Vinko Hafner, so odprli v Lescah novo halo, v kateri je orodjarna in industrijska oprema – 10-letnica združenega podjetja slovenskih železarn

Lesce – Slovenske železarne, Jesenice, Ravne in Store praznujejo letos z ostalimi delovnimi organizacijami, ki so v okviru sestavljene organizacije slovenskih železarn, desetletnico svoje uspešne združitve. Skupaj z Verigo Lesce, Plamenom Kropa, Tovilom Ljubljana in Žično Celje so nenehno dvigale proizvodnjo in tako bodo letos izdelale 800.000 ton jekla ali 1,5 odstotka več kot lani, blagovne proizvodnje 810.000 ton ali za odstotek več, izvozile za 36 odstotkov več. V desetletnem obdobju pa so slovenske železarne povečale letno proizvodnjo jekla za 28 odstotkov, blagovno proizvodnjo za 57 odstotkov, izvoz in realizacijo pa za devetkrat.

Slovenske železarne so tako utrdile svoj ugled, postale večje in bolj produktivne ter reproductivno sposobnejše. Tudi leska Veriga, ki je pomembno obletnico slovenskih železarn ter ob enem praznik republike obeležila s pomembno delovno

zmago, saj so minulo soboto slovesno odprli novo halo, obrate orodjarne in industrijske opreme. Smela naložba Verige je veljala 130 milijonov dinarjev in je plod skupnega razumevanja in sodelovanja v sestavljeni organizaciji.

Slavnostni govornik na prireditvi, ki so se je udeležili predstavniki delovnih organizacij sestavljene organizacije, skupščine občine in družbenopolitičnih organizacij, upokojenci Verige, delavci in občani, je bil predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Vinko Hafner. V svojem govoru je poudaril pomen, ki ga ima nova pridobitev Verige v slovenskem železarstvu, kjer je zaposlenih 18.000 delavcev. Nenehna težnja po kvaliteti jekla in izdelkov je vodilo vseh članic sestavljene organizacije tudi za srednjeročno obdobje, obenem z nenehnim povečanjem proizvodnje jekla, ki ga predelovalna industrija vedno bolj potrebuje. Med največji-

mi naložbami, ki se predvidevajo v Sloveniji, so prav gotovo naložbe članic sestavljene organizacije, ki bodo vložile okoli 15 milijard dinarjev, od tega bo samo gradnja elektrotrojeklarn na Jesenicah zahtevala 6 milijard dinarjev. Tovariš Vinko Hafner se je zavzel tudi za boljšo kvalifikacijsko strukturo zaposlenih v železarstvu in predelavi, saj na tem področju očitno slovenska industrija še zaostaja za jugoslovansko. Od 18.000 delavcev jih ima le 5 odstotkov visoko in višjo izobrazbo, kar 39 odstotkov pa je polkvalificiranih in nekvalificiranih, medtem ko je ta odstotek za Jugoslavijo nižji. V železarstvu so razmeroma slabo nagradijeni za težka fizična dela, premalo tudi dobri organizatorji dela. Marsikje je vodilo za nagrajevanje uravnilovka in marsikje bi morali še bolj utrditi samoupravne odnose.

Slavnostni govornik pri otvoritvi nove hale leske Verige je bil predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Vinko Hafner.

V novi proizvodni hali Verige bo orodjarna in ob enem industrijska oprema, saj se je pred tremi leti priključila Verigi še temeljna organizacija TIO Lesce. S tem se je proizvodni program razširil še na proizvodnjo pnevmatično-hidravličnih naprav, industrijske opreme in meril. Veriga bo s proizvodnjo v novih, sodobnih prostorih in ob moderni tehnologiji povečala svojo proizvodnjo in se bo z izgradnjo galvanike v Podnartu povezovala tudi s Plamenom Kropa. Okoli 1300 zaposlenih delavcev Verige proizvede letno 15.000 ton izdelkov v vrednosti 575 milijonov dinarjev, četrtino svoje proizvodnje pa izvozi in ima pozitivno zunanjetrgovinsko bilanco. V naslednjem srednjeročnem programu predvideva razširitev svoje proizvodnje, utrditev kvalitete in razvijanje programa industrijske opreme.

D. Sedej

Na Krvavcu prijetna smuka

Krvavec – Na krvavskih smučih je okrog pol metra dobro stepanega snega. Delavci RTC so se na letošnjo zimsko sezono dobro pripravili. Poleti so čistili smučišča in razstreljevali skale, tako da sedaj kljub polmetrski snežni odeji lahko mirno vijugaš po snegu brez skrbi za smuči in svojo varnost. Precejšnja sredstva so bila vložena v žičničarski sistem. Delavci RTC Krvavec zato računajo, da letošnjo zimo večjih okvar ne bo. Težave povzročajo le sedežnica Gospinec. Rok obratovanja je potekel, pojavili pa so se zastoji pri uvozu nekaterih rezervnih delov. Zapadel je še sneg, vendar krvavski delavci upajo, da bo sedežnica do novega leta usposobljena. Bolje bo letos urejen tudi promet, precej večja pa so tudi parkirišča.

Največ novosti je pri cenah, vendar ne gre za pretirano naraščanje. Za dnevno karto bo treba odšteti 150 dinarjev, v ceni pa je že upoštevan prevoz z gondolsko dostopno žičnico. Sama vozovnica na smučiščih velja le 120 dinarjev, 30 dinarjev pa dostop. Do drugih smučišč pa moraš z avtomobilom, kar zanesljivo znese več kot 30 dinarjev. Popoldanska karta stane 100 dinarjev, tedenska pa 700 dinarjev. Med prazniki bo odprt tudi Dom na Krvavcu. Cena penziona se glede na kvaliteto sobe giblje med 160 in 260 dinarji, sredi decembra pa bo začel v Domu obratovati tudi disko bar. Zato se na Krvavcu med prazniki obeta zanimiva smuka.

D. Ambrožič

Delavci Zvezde so proslavili dan republike in 40-letni jubilej. – Foto: F. Perdan

Do uspeha z visoko produktivnostjo

Štiridesetletni jubilej in dan republike so v kranjski Zvezdi proslavili ob odprtju nove proizvodne hale, ki bo omogočila še višjo produktivnost in večjo izbiro izdelkov ter boljše delovne pogoje

Popolnoma neopazno je v zadnjih letih naredila velik razvoj v kranjskem prostoru in ob drugih tekstilnih tovarnah Tekstilna tovarna Zvezda. Z uvajanjem najodobnejše tehnologije in popolno specializacijo proizvodnje so se po uspešnosti poslovanja uvrstili v vrh slovenske tekstilne industrije pa tudi v kranjski občini ni pred njimi veliko delovnih kolektivov.

Za potrditev poglejmo nekaj števil. Leta 1974 so imeli 69 milijonov celotnega prihodka, lani že 138 milijonov. Dohodka je bilo štiri leta nazaj 18, lani 39 milijonov, letos pa ga planirajo že 46 milijonov dinarjev. Sorazmerno temu je naraščal tudi dohodek na delavca, ki je leta 1974 znašal 111.000 dinarjev, lani pa že 246.000 dinarjev. Tak dohodek na delavca je za 15 odstotkov višji od poprečja v kranjski občini, za 21 odstotkov višji od poprečja Gorenjske in kar za četrtino višji od poprečja v Sloveniji.

Takšne uspehe dosega zaradi pravilne poslovne usmeritve. Tovarna se je namreč specializirala za proizvodnjo tekstilnih medvlog, ki jih na trgu še vedno primanjkuje. Medvloge ali kot jih strokovno imenujejo – centelin, so začeli proizvajati leta 1962, leta 1974 so jih naredili za 5.700.000 metrov, lani

8.700.000 metrov, letos pa jih bodo do konca leta dali na trg več kot 9 milijonov metrov. Ob takšnem povečevanju proizvodnje pa se stalno manjša število zaposlenih. Leta 1974 je bilo zaposlenih 175, lani 160, sedaj pa še 153 delavcev. Iz tega je razvidno, da se je proizvodnja v zdanjih štirih letih povečala za skoraj 60 odstotkov.

Ceprav imajo že sedaj v tovarni stroje, ki omogočajo sodobno tehnologijo in visoko produktivnost, so se odločili še za gradnjo nove proizvodne hale, ki jih je veljala 25 milijonov dinarjev, prav toliko pa so odšteli za sodobno opremo. Ves nar so zbrali sami.

Novo halo so predali namenu teh predprazničnih dneh. Pridobitev je izrednega pomena tudi zato, ker bo sedaj ves kolektiv združen pod eno streho, hkrati pa bodo v njem veliko boljši delovni pogoji. Naložba bo omogočila uvajanje še naprednejše tehnologije in s tem uvajanje različne proizvodnje, večjo produktivnost in tudi večjo usmeritev na zunanji trg. Računajo, da bodo že leta 1985 naredili 13 milijonov metrov medvlog in jih prodali na tuje vsaj toliko, da bodo lahko sami krili uvoz.

L. Bogataj

Lesce – Minulo soboto so v novi hali Verige Lesce s slovesnostjo obeležili veliko delovno zmagovo Verige in obenem počastili dan republike in desetletnico sestavljene organizacije slovenskih železarn. Slovesnosti so se udeležili Franc Leskošek-Luka, Vinko Hafner ter predstavniki združene organizacije, delavci Verige, predstavniki občine in družbenopolitičnih organizacij ter občani. – Foto: F. Perdan

Nova hala Verige je namenjena predvsem orodjarni in industrijski opremi, veljala pa je 130 milijonov dinarjev. Prav novi, sodobni prostori bodo omogočili Verigi in obenem njeni temeljni organizaciji TIO še večji in kvalitetnejši prodor na domače in tuje tržišče. – Foto: F. Perdan

Vsem bralcem, ki danes, 27. novembra, morda ne bodo dobili praznične številke Glasa, se opravičujemo. Zaradi povečanega obsega smo namreč imeli precej težav v ekspeditu.

Uredništvo

NAD 8000 OBISKOVALCEV IN DOBRA PRODAJA – V prostorih A Gorenjskega sejma je zbor smučarskih učiteljev in vaditeljev ter trenerjev Kranj organiziral že peti zimskošportni sejem rabljene smučarske opreme. Za razliko od prejšnjih let, ko je bil sejem v Delavskem domu, je bil letošnji obiskan nad pričakovanji. Večji prostor je dobrodošel, saj si je sejem ogledalo nad 8000 obiskovalcev. Tudi prodaja je bila izvrstna. V treh dneh so prodali 82 odstotkov razstavljenih rabljene smučarske opreme in smuči. Enako pa je bilo tudi z novo opremo. Na kranjskem sejmu je smučarske čevlje prodajala Alpina, smuči in novo smučarsko opremo pa Nama iz Škofje Loke in Kolesar iz Ljubljane. (dh) – Foto: F. Perdan

Bled – V ponedeljek, 26. novembra, so na Bledu podpisali samoupravni sporazum o poslovnem sodelovanju na družbeno-ekonomskih osnovah skupnega prihodka med GG Bled, Gozdnim gospodarstvom Kranj in Aero-tovarno celuloze Medvode. Pozneje pa so še podpisali samoupravni sporazum o trajnem medsebojnem sodelovanju med Gradisom in Jelovico. – Foto: F. Perdan

Včeraj je bila na Trebiji slovesna podelitev priznanj in nagrad najboljšim zadržnikom in najzaslužnejšim delavcem kmetijske zadruge Škofja Loka. S tem so tudi pri KZ Škofja Loka počastili dan republike. (lb) – Foto: F. Perdan

Vesna Praprotnik, Bojan Križaj

in plavalci kranjskega Triglava

Izbrali smo najboljšo gorenjsko športnico, športnika in moštvo za leto 1979

KRANJ — Mesec november in december sta mesečno povsod po svetu in tudi v Jugoslaviji in Sloveniji na osnovi anket športnih novinarjev proglašamo najboljši športnice, športnike in moštva za tisto leto, ki se pojavlja in podaja roko novemu. Tako kot povsod po svetu naše glasilo GLAS v Jugoslaviji in Sloveniji med prvimi, ki za dan republike proglasi najboljši na Gorenjskem, letošnjemu štiriindvajsetemu izboru smo, kot že nekako nazaj, k sodelovanju povabili vse športne novinarje slovenskih časnikov, Radia in TV. Na osnovi te ankete so za leto najboljši še ne štirinajstletna plavalnica kranjskega Triglava Vesna Praprotnik med ženskami, še ne trindvajsetletni Tržičan alpski smučar Bojan Križaj med moškimi ter moštvo plavalcev in plavalk Triglava iz Kranjskega, ki je to leto osvojilo državni članski plavalni naslov.

V naši anketi so pri ženskah glasove dobile še plavalnica kranjskega Triglava Barbara Štemberger ter alpski smučarki Nuša Klemenčič iz loškega Alpetourja in Polona Peharc iz SK Tržič, Bojan Križaj iz PK Triglav in Zlatko Zupnik iz planinskega kluba Kranj pri moških. Med moškimi pa so glasove dobili še smučarski klub Alpetour, kolektivni klub Sava in smučarski klub Triglav — sekcija za skoke.

VESNA PRAPROTNIK
MLADINSKA PRAKINJA
BALKANA

Bojli je bilo letošnje prvenstvo v plavalstvu na balkanskih igrah. Med jugoslovanskimi reprezentanti je bila tudi Kranjčanka Vesna Praprotnik. Na 200 m delfin se je v finalu pognala osem finalistk. Med njimi je z velikimi zamahi plavala tudi mlada Kranjčanka. Začela je odlično, saj konkurentke niso bile kos. Na koncu je pripadala prva in si zagotovila prvo balkansko mesto. Njen rezultat je bil tudi rekord balkanskih iger. Na prvenstvu pa je Vesna dosegla dve četrta mesta na 400 m delfin in 100 m delfin ter bila četrta na 200 m mešano. Na balkanski balkaniadi v Turčiji, letošnjo sezono je bila Vesna prva v članski državni reprezentaciji, je bila četrta na 200 m delfin, sedma na 800 m kravi in četrta na 100 m delfin. Na največjih športnih manifestacijah na osmih sredozemskih igrah v Splitu, se Vesna ni odrezala slabo. Kot najmlajša reprezentantka je bila dvakrat sedma, na 200 m delfin in 800 m kravi.

Na domačih državnih prvenstvih je Praprotnikova državna prvakinja na 200 m delfin med mladinkami in članicami. K mednarodnim uspehom naj ji dodamo še četrto mesto na šesteroboju v Franciji, na mednarodnem plavalnem mitingu na Poljskem pa je bila proglašena za najboljšo plavalnico. Še vedno ima državni mladinski rekord na 200 m delfin, v rokah ima še državni

rekord za starejše pionirke na 800 m kravi in 400 m mešano. Je absolutna slovenska rekorderka na 800 m kravi in 100 in 200 m delfin.

Vesna Praprotnik je svojo plavalno nepismenost začela odpravljati v letu 1973 v znani kranjski eksperimentalni plavalni šoli, ki jo je vodil Venceslav Kapus. Takrat se je Vesna zapisala plavalnemu športu. Vse do lanske sezone je trenirala pod vodstvom svojega prvega učitelja, za letošnjo sezono pa jo je pripravil trener Stjepan Jelačić. Vsak dan preplava šestnajst kilometrov, toliko kot vsi najboljši plavalci Triglava.

Naslov najboljši gorenjske športnice jo je presenetil. Kako jo naj ne bi, saj je za Lidijo Švarc to najmlajša najboljša na Gorenjskem.

In kako za prihodnjo sezono? »Skromno! Rada bi plavala na evropskem mladinskem prvenstvu ter nastopala za obe državni reprezentanci. Člansko in mladinsko. Vesna je pridna v šoli in na treningu. Njene želje se bodo uresničile le, če bo tako nadaljevala. Rada plava in tre-

nira. Disciplini, ki ju najraje plava, sta ji prirasli k srcu. 400 m mešano zato, ker tu pokažeš, da znaš plavati vse discipline plavanja, 200 m delfin pa, ker ji gre ta disciplina najboljše od rok.

da tekmecl ne bi z velikim spoštovanjem in s strahom gledali mladega plavolasega Tržičana. Nikoli niso vedeli, kako bi ga premagovali. Le smola, da je moral zaradi napake s proge, je vsem ostalim

BOJAN KRIŽAJ — TRETJI
NAJBOLJŠI V VELESALOMU
ZA SVETOVNI POKAL

Pot na alpski svetovni vrh je sila težavna pot. Če vztrajaš in si taka osebnost, da te neuspeh na nekaterih tekmovaljih ne vrže iz tira potem si dobiš samozaupanje in spoštovanje do tekmecev in te ne podcenjujejo. In če si še marljiv in zagrizen na treningu, potem ti uspe, da si po nekaj letih res na vrhu svetovnega alpskega smučanja, pa čeprav si izbral dve izredno težki tehnični disciplini kot sta velesalom in slalom.

In vse to je prebrodil najboljši gorenjski športnik za leto 1979 in ta čas najboljši jugoslovanski alpski tekmovallec v zgodovini našega smučanja, Bojan Križaj. Bojan je že kot pionir začel opozarjati nase vse domače in tuje strokovnjake. V njegovi vožnji med slalomskimi koli in veleslalomskimi vraticami je bilo toliko elegancije in toliko zanesljivosti, da so mu vsi prerokovali izredno bogato smučarsko pot. In niso se zmotili. Še posebno je presenetil leta 1975 v Mayerhoffnu, ko je z izredno vožnjo v dveh nastopih osvojil evropski mladinski naslov. Od takrat je šla njegova smučarska pot strmo navzgor. Kaj kmalu se je prebil med najboljšo deseterico na svetu v slalomu in veleslalomu. Ni bilo več tekme v teh dveh disciplinah svetovnega pokala,

dajala upanje do boljšega mesta.

Najbogatejša z uspehi v svetovnem alpskem pokalu je bila za Bojana prav sezona 1978-80. V njej je Bojan dosegel največ. Na koncu letošnje sezone v Furanu na Japonskem je Jugoslovčan Bojan Križaj stopil na tretjo stopnico, ko so podeljevali priznanja za najboljši tri uvrščene v generalni uvrstitvi za veleslalom. Krhki Jugoslovčan je bil tretji najboljši mož sezone. Pa tudi v slalomu je med enajstim najboljšimi.

Jasna, znano zimskošportno letovišče v ČSSR, je bila 4. februarja prizorišče obračuna v veleslalomu za svetovni pokal. Že prva vožnja tega zahtevnega veleslaloma je pokazala, da bo Bojan visoko uvrščen, saj ni dosti zaostajal za vodilnim Stenmarkom. Tudi drugi nastop je Bojan opravil brez napake in bil takoj za zmagovalcem Ingemarjem. To mesto pa je bilo tudi njegov največji uspeh v lanski zimski sezoni. Toda pred tem je bil Križaj še dvakrat tretji v veleslalomu. V vožnjah za svetovni pokal je tretje mesto dosegel 7. januarja v Courchevelu v Franciji in enako mesto 22. decembra v Kranjski gori. V Madoni di Campiglio je bil v veleslalomu peti in v isti disciplini svetovnega pokala v Adelbodnu v Švici šesti.

Podobne uspehe je imel Tržičan v sezoni 1978—79 tudi v slalomu, čeprav so bili uspehi boljše v veleslalomu. Vseeno je bil peti v Madoni di Campiglio, četrti v Kranjski gori in osmi v Garmischu. Poleg teh uspehov v svetovnem pokalu je bil uspešen še na mednarodnih FIS tekmah, na domačem državnem prvenstvu je dosegel dve zmagi. Pobral je državna naslova v slalomu in veleslalomu.

PK TRIGLAV — VSI ZA
ENEGA, EDEN ZA VSE

Vsi za enega, eden za vse je bilo geslo članskega moštva Triglava na letošnjem letnem državnem prvenstvu v bazenu »Taš« v Beogradu. Plavalci in plavalke, eden od najboljših plavalnih kolektivov v državi, so po štirinajstih letih — takrat je bil moštveni naslov zadnjič v Sloveniji, osvojili pa so ga Ljubljančani — v Beogradu uspeli, da so se povzpeli na najvišjo stopnico plavanja v državi. Osvojili so vsemoštveni članski naslov. Tri dni je trajal v Beogradu boj za ta naslov. In vse tri dni so Kranjčani bili bitko s Partizanom, Zvezdo in Mladostjo. Zdržali so in naslov je bil tako osvojen in v pravih rokah. Čeprav so jim nato konkurenti oporekali ta naslov, pa se je vseeno dokazalo, da so to bitko triglavani izbojevali v pravi športni borbi. Vsi od prvega do zadnjega so v Beogradu dali vse od sebe. Borili so se kot »levi« in uspeli. Njihov trud je bil poplačan in domov so se vrnil kot zmagovalci.

Če k temu uspehu članov in članic dodamo še državne naslove med mlajšimi pionirji A, pionirji in mladinci ter drugo mesto med mlajšimi pionirji B, potem je to res najboljši plavalni kolektiv v državi. Posamičnih državnih naslovov so plavalci in plavalke Triglava v vseh kategorijah dosegli toliko, da bodo ti uspehi šli v zlato knjigo jugoslovanskega plavanja.

Vsi ti uspehi so plod načrtnega dela in treninga z vsemi. To delo sloni vedno tudi na najmlajših. Tako se vedno obnavlja nov rod plavalcev, ki ne bodo tako kmalu oddali državnih naslovov iz rok.

V imenu bralecev in v imenu našega kolektiva vsem trem najboljšim za leto 1979 iskreno čestitamo.

D. Humer

Razvijajmo lastno pamet

V vsakem posamezniku tiči ustvarjalna radovednost, treba jo je le spodbuditi — Vsebinsko zakona o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnosti čim prej prenesti v prakso — Organizirano inovacijsko dejavnost je v zadnjih letih opaziti tudi v tržiški občini — V tovarni obutve Peko so sprejeli štiri predloge, osem pa jih trenutno še preučujejo

O velikem obsegu proizvodnje po tujih licencah in tuji dokumentaciji je bilo govora na 11. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije. Analize kažejo, da zajema ta pojav vse širši obseg. Mnoga podjetja, predvsem novejša, imajo svojo proizvodnjo zasnovano povsem na tuji licenci. Celo mnoga starejša podjetja, ki so nekoč vso proizvodnjo razvila z lastnimi silami, so se preusmerila v uvoz tuje pameti. Ta pojav zavzema po ocenah danes že več kot 60 odstotkov celotnega družbenega produkta Jugoslavije. Pri tem gre večinoma za proizvode visoke stopnje predelave ali za novo tehnologijo pa tudi za povsem preproste izdelke.

To je kriza zaupanja, kriza zaupanja v lastne sile, v lastno znanje in ustvarjalnost, hkrati pa tudi kriza sposobnosti. Jasno je, da je lažje uvoziti celotne načrte kot organizirati svoje konstrukcijske oddelke, zbrati dobre ustvarjalce, podati osnovne ideje za raziskovalno razvojni projekt in ga pripeljati uspešno do konca.

Zavedati se moramo, da je borba za lasten razvoj, za lastno individualnost v proizvodnji kot osnovna poteza narodnega gospodarstva tudi političnega pomena, saj je odločilen element za bodočnost. Ne smemo se oklepiti samo doseženega, vztrajati na današnjem stanju, ker tako objektivno gradimo osnove za tehnokratizem, temveč moramo trajno in ustvarjalno iskati nove poti in nove rešitve. Vsakdo bi moral iskati nove oblike izdelkov in sistemov, novo povezovanje sistemov, nove oblike dela, skratka, biti bi moral stalno nezadovoljen z obstoječim in iskati boljše in nove poti. Temu bi lahko rekli ustvarjalna radovednost. Pri tem ne bi smeli sloneti na tujih izkušnjah in vnašati tuje rešitve, ker bomo s tem prevzeli tudi tujega duha.

Zato moramo čimolj podpirati lastno znanje in inovacijska prizadevanja, ki naj ga obogate. Ne bomo kratkovidni! Priluhimo industrijskim državam, kako so na to izredno občutljivi. »Samo z raziskavami bomo ostali prvi na svetu,« izjavlja nemški kancler Schmidt. In ekonomist Galbraith: »Inovacije so motor rasti. Premor inovacij je povzročil gospodarski polom 1929.« Kako je to važno za nas, ki imamo proizvodnjo novo ustvarjene vrednosti na uro tri do štirikrat manjšo od sosednjih držav! Kdor se naslanja na tuje dosežke in zaničuje domače, koplje jama družbi.

Naj mi dr. Marko Kos ne zameri, če sem si sposodila nekatere njegove ugotovitve.

Zakonska osnova je dana

Delegati vseh treh zborov skupščine SR Slovenije so v sredo hkrati z delegati skupščine raziskovalne skupnosti Slovenije sprejeli predlog zakona o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih, ki se bistveno ne razlikuje od osnutka. Tudi v razpravah o predlogu zakona namreč ni bilo bistvenih pripomb.

Slišati je bilo le vprašanje o smotnosti enakega načina zagotavljanja posebnega družbenega interesa pri vseh vrstah raziskovalnih organizacij ter vprašanje opredelitve raziskovalca kot delavca, ki opravlja raziskovalno dejavnost.

Zakon namreč pravi, da se raziskovalne organizacije oblikujejo kot raziskovalne enote v sestavi temeljnih in drugih organizacij združenega dela, kot raziskovalne temeljne organizacije združenega dela v sestavi raziskovalnih in drugih delovnih organizacij ali kot raziskovalne delovne organizacije. Raziskovalec pa je delavec, ki je usposobljen za raziskovalno delo, ima objavljena ali izvedena raziskovalna sli strokovna dela, registrirane patente ali inovacije in v raziskovalni organizaciji opravlja temeljno, uporabno ali razvojno raziskovalno delo.

Janez Ažman

In kaj ti dve, dolgo časa sporni, določili pomenita v praksi? Vprašanje je skušal pojasniti Janez Ažman, predsednik posebne raziskovalne skupnosti Slovenije za tekstilno in usnjarsko predelovalno industrijo, ki je obenem tudi vodja laboratorija v tovarni obutve Peko v Trzinu in predsednik izvršnega odbora občinske raziskovalne skupnosti. »Po mojem mnenju, to sem vsakdo zagovarjal tudi v republiški skupnosti, rešitvi, nista najboljši. V naši stroki na primer je raziskovalno delo že tako slabo razvito. Vprašanje je, če bo zakon res pripomogel, da bi v delovnih organizacijah začeli ustanovljati raziskovalne organizacije oziroma enote. Dvomim, čeprav bi bilo to potrebno. Torej bodo razni laboratoriji, kakršen je tudi naš, nekaj manj vrednega, delavci, v bistvu raziskovalci, pa do tega naslova tudi ne bodo imeli pravice. Mislim, da je taka opredelitev nesmiselna in krivična ter moralno škodljiva.«

»Novi zakon postavlja na tehtnico tudi načrtovanje skupnih raziskovalnih nalog. V Pekovem laboratoriju trenutno uresničujemo že četrti skupni program naše panoge, to je določitev parametrov, ki vplivajo na kvaliteto v obutveni industri-

ji. Zakon namreč predvideva, da bi odslej za te naloge združevali denar v okviru posebne raziskovalne skupnosti, kar pa, vsaj za nekaj časa, pomeni precejšnjo zavoro naši raziskovalni dejavnosti.«

Kljub temu pa novi zakon prav gotovo prinaša tudi veliko dobrega. Določa načela za razvijanje, družbeno usmerjanje, programiranje in organiziranost raziskovalne dejavnosti, ureja osnove družbenoekonomskih odnosov med udeleženci svobodne menjave dela in pridobivanje dohodka s svobodno menjavo dela na področju raziskovalne dejavnosti in določa načela za organiziranje raziskovalnih skupnosti in medsebojna razmerja v njih.

Inovacijska prizadevanja v tržiški občini

Še pred nekaj leti v tržiški občini ni bilo zaslediti organizirane inovacijske dejavnosti. Bilo je sicer precej inovacij, največ v Peko in Bombažni predilnici in tkalnici, vendar niso bile nikjer posebej zaščitene, niti ni bilo govora o kakšnih nagradah ustvarjalcem, največkrat niti ne moralnih priznanjih.

Vendar pa je občinska raziskovalna skupnost v novi mandatni dobi začela to dejavnost močneje spodbujati. Tako so v zadnjih dveh letih v občini sprejeli okroglo dvajset inovacij. Gre predvsem za tehnične izboljšave in racionalizacije. In prvič bodo jutri na slavnostni akademiji v Čankarjevem domu podeljena tudi priznanja Inovator leta.

»Narobe pri nas je to,« pravi Janez Ažman, »da ničesar ne patentiramo. Druge ljubosumno čuvajo celo dezene za vezalke, pri nas pa lahko novacije posnema vsak, če le hoče. Za primer vzemimo javljalec požarov v skladiščih, ki so ga izpolnili v Bombažni predilnici in tkalnici. A nikomur ni prišlo na misel, da bi ga zaščitili...«

Med prijavljenimi predlogi so večinoma izboljšave, ki praviloma ne prinašajo posebno velikega prihranka, vendar pa, in tega ne gre zanemariti, omogočajo enostavnejši in hitrejši delovni postopek, zaščito delavca in delovnega okolja. Najpomembnejše pa je to, da delavci iščejo novi poti, da jih je premamila ustvarjalna radovednost. O tem pričajo podatki, da inovacije največ prijavljajo delavci iz proizvodnje, ki želijo sebi in drugim olajšati delo, ga humanizirati.

Komisije za inovacije in pravilnike o inovacijah imajo zdaj že v večini tržiških delovnih organizacijah, tudi manjših. Prej so predlogi zelo radi obležali v raznih predalih. Precej prisotna pa je žal še vedno nevoščljivost sodelavcev, čeprav vsaka inovacija v bistvu prinaša dohodek vsem.

V tržiški občini te dni ustanovljajo svet za raziskave in znanost pri občinski konferenci socialistične zveze. Komisije sicer obstajajo tako pri zvezi sindikatov kot pri zvezi komunistov in raziskovalni skupnosti, vendar naj bi bil svet tisti, ki bi povezoval celotno delo na tem področju in ga tudi usmerjal.

V dveh letih 7,7 milijona dinarjev prihranka

Med delovnimi organizacijami, kjer je inovacijska dejavnost najbolj organizirana, je prav gotovo tovarna obutve Peko. Komisija za inovacije, njen predsednik je Brane Plajbes, je bila ustanovljena pred poldrugim letom. Takrat so delavci sprejeli tudi pravilnik o inovacijah, s čimer je komisija dobila osnovo za svoje delo.

Morda ne bo odveč, če opišemo postopek od prijave do sprejetja predloga inovacije. »Predlog oziro-

Predlog Janeza Tišlerja iz Peka, ki je domiselno poiskal možnost za povečanje prepustnosti računalniškega sistema brez nakupa aparaturne in programske opreme, ima značaj zahtevnega razvojnega dela in predstavlja pravi izjemen dosežek.

ma prijavo z opisom inovacije najprej dobi komisija, ki ga pregleda in nato posreduje svoji podkomisiji, v kateri delajo strokovnjaki določenega področja. Res je, da se tu včasih zatakne, vendar pa njihovo mnenje dobimo nazaj najkasneje v dveh, treh mesecih. Podkomisija oceni prednosti predloga in prihranek in na tej podlagi komisija izda odločbo o priznanju inovacije ter poskrbi, da se inovacija dodela v strokovnih službah. Končno besedo ima seveda delavski svet, ki inovacijo potrdi, novatorju izda diplomu in prizna nagrado, ki mu po pravilniku gre.«

Odkar so v Peko ustanovili komisijo za inovacije, je ta prejela že dvanajst predlogov. Za štiri so že izdali odločbe, medtem ko druge še preučujejo. »V skupnem znesku gre za 7,7 milijona dinarjev prihranka,« pojasnjuje Brane Plajbes. »Prva inovacija je s področja mizarstva in jo je predložil mizar Vlado Brejc, ki je izboljšal postopek rezkanja. Inženir elektronike Janez Tišler je domiselno poiskal možnost za povečanje prepustnosti računalniškega sistema pri vnosu podatkov, in to brez nakupa dodatnih aparatov ali opreme. Tretji predlog, ki smo ga sprejeli, je posredoval grafik Drago Srdanovič in se nanaša na izdelavo etiket v tiskarstvu, medtem ko je četrta inovacija nastala v labora-

Brane Plajbes

toriju. Predložil jo je Janez Ažman s sodelavcem Jankom Grosom in Valentinom Horženom in se nanaša na predelavo odpadkov naravnega kavnika. Ta inovacija je prinesla za 6,5 milijona dinarjev prihranka.«

Priče smo torej prvim zameletim podružbljanja raziskovalne dejavnosti, ki se bo ob nenehnem spodbujanju prav lahko razrasla v zavest vsakega posameznika. Seveda pa se bo moralo še marsikaj spremeniti preden bomo lahko rekli, da je kriza zaupanja v lastne sile, v lastno znanje in ustvarjalnost, minila.

Helena Jelovčan
Slike: F. Perdan

Novator leta v jeseniški železarni

Janez Bregant

Prvič sem ga videl ondan na seji delavskega sveta Železarne Jesenice. Med krajšo svečanostjo so mu izročili nagrado Novator leta. Na njegovem sicer resnem obrazu je bilo moč pod košatimi črnimi brki opaziti vever nasmej. Kako tudi ne, saj takih priznanj ne podeljujejo vsak dan! Verjetno je vsakdo od njegovih sodelavcev, tudi tistih, ki mu niso najbližji, v tistem trenutku delil radost z njim. Meni je bilo v še posebno veselje, ko sva se kmalu zatem seznanila in se zapletla v pogovor o njegovi delovni in življenjski poti.

V veselje so mi družina, glasba in živali.

Po njegovem zunanjem izgledu sodim, da ta pot, življenjska namreč dosti daljša od štirih desetletij, dokaj vitkem telesu je polno energije, ki se odraža v urnih gibih, bistri misli in jedrnatih besedi. To pravi dobro desetletje njegovega prednega bivanja.

»Rodil sem se 1930. leta v jeseniški delavski družini,« je začel pripovedovati o sebi Janez Bregant in nadaljeval: »Moj stari oče in oče sta bila livarja v železarni. Z očetov delom sem se spoznal, ko sem nosil kosilo v tovarno. Všeč mi je bilo, ker imajo livarji veliko opravila s peskom. Tako sem se odločil za poklic. Leta 1944 sem se vpisal v industrijsko šolo na Jesenicah, dobil pa sem pri očetu, ki je bil dober strogo učitelj.«

Ceprav je kmalu zatem, ko se je izučil, začel obiskovati metalurški oddelek tehniške šole in šolanje končal, je še vsedo 1954. leta dobil kot livar. Potlej je bil toploizolacijski tehnik v energetskega gospodarstva železarne. Zaradi stokovnosti in želje po znanju so ga po štirih letih postavili za asistenta vodji obratov plinskih generatorjev. Vodil je delo pri plinskih generatorjih, postajajo tekočih goriv in pozneje butanski postajah. Tako je tudi prišel do njegovih sodelovanj v skupni delavcevi, ki si je prizadevala za spremenbo vira ogrevanja peči v javni niški valjarni. Kljub mnogim oviram so uspeli najti prehod z uporabo generatorskega plina na izkoriščanje tekočega goriva. Zdjaj je že v kot deset let asistent v energetskega gospodarstvu, ki deluje v okviru raziskovalnega oddelka železarne. Z dolžen je za tehnologijo ogrevanja

objavlja prosta dela in naloge

1. STROJNIKA
- KV električar in izpit za strojnika TGM - za obrat Polica
2. 3 NK delavcev
- za železokrivnico Kokrica

Za navedene naloge in opravila se delo združuje za nedoločen čas. Poleg splošnih pogojev je za kandidate pod točko 1. pogoj končana poklicna šola, za kandidate pod točko 2. pa je pogoj starost 18. let.

Ponudbe z ustreznimi dokazili pošljite v 15 dneh po objavi na naslov SGP Gradbinec, Kranj - kadrovska socialna služba Jesenice, Cesta maršala Tita 16, 64270 Jesenice.

Živeti življenje vsak dan

z boleznijo ne pomeni vedno živeti nesrečno prazno življenje — Andrej Okorn iz Strahinja je sam predpisal najboljši recept: delo in optimizem

da bi ravno pričakovala zavitega v odejo ob topli roki — roko na srce — kdo pa kaj podobnega, če gre na bolniku. Toda ob žaganju stravega, kaj šele nekoga, ki komentira o stoodstotni invaziji. Šele malo kasneje sem bolj poznal Andreja Okorna, ko je razdal si je razen žaganja desk marsikaj takega, kar mu se zopet misli in roke, vedri duha ter odganja neželjene. Recept je kaj preživljenje ponuja ogromno, pa je vzeti zase pravšno

le še napredovala, so mu zdravniki predlagali dializo. Še pred štirimi leti je bilo v Kliničnem centru kaj težavno dobiti tistih petnajst ur dializiranja na teden, saj je bilo aparatov premalo. Okorn se spominja, da so v tujih primerih uporabljali tudi en sam aparat za dva bolnika. Sodelavci so Okornu hoteli pomagati in tako je delovna organizacija kupila dializator. Sprva so vsi skupaj mislili, da bo lahko Okorn imel aparat doma, kar bi bilo seveda zelo udobno in kar preveč idealno, vendar pa bi domači nosili pri tem le preveliko skrb. Tako so aparat postavili v Klinični center. Okorn sam si je lahko izbral čas, kdaj ga uporablja, kdaj naredi tam za svoje zdravje obvezni »šiht«. Aparati za dializo so namreč vključeni štirindvajset ur na dan in ni ravno prijetno, če so proste ure za dializiranje za nekoga ravno ponoči.

»Dve leti sem delal še polni delovni čas, popoldne pa sem tri dni v tednu hodil na dializo v Ljubljano; prav takrat sva z ženo tudi zidala hišo in skoraj ni bilo časa, da bi na bolezen mislil z druge, bolj črne plati. Verjel sem in še zdaj verjamem, da se ledvični bolnik lahko docela rehabilitira; za to pa mu je seveda potrebna najraznovrstnejša aktivnost. Poglejte, sam sem tekstilec in še drugega nimam pri roki, sedem h gobleni ali tapiseriji in odganjam misli in občutke, ki jih imajo le invalidi, vendar pa vem, da

ne smem dopustiti, da bi mi načelo voljo do življenja, vedrost in vitalnost, s katero si pomagam skozi bolezen.

Prav zato si je Andrej Okorn v svoji novi hiši v Strahinju v kleti uredil delavnico; ko jo razkazuje, se mimogrede opraviči, da ni pospravljena — toda kdo bi verjel, da se delavnica uporablja, če bi bila bleščeče pospravljena. Z nemajhnim ponosom razkazuje ročno električno orodje za obdelavo lesa in drugih materialov in verjeti mu je, da za razna popravila še ni poklical v hišo nobenega obrtnika. Sam se je lotil postavljanja barake, v kateri bo hranil premog, zato je tudi hotel z ročno električno žago obdelovati deske, da ga ne bi prehitelo slabo vreme. No, tudi vreme, posebno, če bo sneg, ga ne bo zaprl med štiri stene: »Natakne si tekaške smuči, pa jo uberem čez polje.« Še pred snegom bo verjetno moral postaviti kam na toplejši prostor zajca in pa oba morskra prašička, ki ju je kupil prav zato, da bi imela njegova vnuka veselje.

Zunaj se je že mračilo in pred hišo je nestrpnost, lajal njegov mladi volčjak, da ga spusti na večerni sprehod v sadovnjak. »Veste, glavno je, da človeka nikoli ne zapusti želja po preživetju. Pred dvema letoma sem padel z jablane, se polomil, krvavel iz ledvice, kar je za bolnika moje vrste huda komplikacija. Pa sem stiskal zobe, izgubil 15 kg v enem mesecu — in preživel. Šele dosti kasneje mi je moj zdravnik dejal, da takrat ne bi dal počenega groša za moje zdravje. Pa sem spet na nogah; toliko imam še za opraviti, kup narčtov, sina čakam, da se vrne iz

vojske, da bova skupaj se kaj naredila. Žena sicer neprestano nekaj prigovarja, naj sedem in počivam, pa ne morem, kaj bi s tem.« Potem še mimogrede pove, da je v izvršnem odboru društva, ki ga bolniki z oddelka za dializo Kliničnega centra prav sedaj ustanovljajo, drugega v republiki. Tudi doma v svoji kra-

jevni skupnosti ne stoji ob strani, toda ne reče ravno naravnost, bolj da slutiti, kako dobro bi se njemu, Andreju Okornu zdelo, če bi mu naložili tudi kakšno odgovornejše delo. »Najhuje je zame, če me kdo »pardonira«, pravi in se potem namuzne: »žena na sploh večsah s tem pretirava.« L. Mencinger

Okorn iz Strahinja, 55 let decembra letos, je le eden od tistih, ki se v življenju ohranjajo umetne. Vem, s tako trditvijo se Okorn ne strinja povsem, kar ki namesto njegovih prihrank na teden čisti njegovo pravo gotovo sijajen dosežek v tehniki in medicini: pred desetimi leti za bolnika, ki so vedle ledvice, ni bilo več presajanja ledvic pa je v medicini še dokaj malo.

»Pri ur na teden moram opraviti svojimi umetnimi ledvicami Andrej Okorn. »To je malo, ves ostali čas pa je vsem pozabiti na to, da si živiljsko pomemben služni več, da ne zmoreš več fizičnega dela... «Pravzaprav smo srečo, da mi dializa ne prinese nobenih težav, nič me ne boli, lahko jem, kar hočem.» Okorn si človek lahko skorajda boleznijo napravi ali tragedijo, če se v sebi dovolj moči, da se od življenja tudi neprijetne stvari in sposobnostjo, ki so vsem, le najti jih včasih v sebi. Andrej Okorn je pač zdravnik, zato tudi pravi, dializator res ohranja zdravje enkrat več pa je treba volje. Ko se je pred dvema letoma opokojil, si ni dovolil, da bi se, da je že dolga leta vedel, da je ozdravljivo bolezen, pri- lok slovesa od aktivnega

leta je delal v tovarni IBI v Sodelavci so dobro vedeli za bolezen, čeprav nikakor ni da bi se morda zaradi slabotnosti moralo kaj poznati njegovemu delu. Ko se po stanje njegovih ledvic ni pač pa je prirojena bolezen

Kooperanti oddajajo svoj pridelek, ki je bil letos zelo dober.

Novo skladišče krompirja

Velika pridobitev za gorenjsko kmetijsko zadrugo in pridelovalce krompirja na Gorenjskem

Skladišče krompirja pri Senčurju je rezultat združevanja dela in sredstev dveh temeljnih zadružnih enot, Cerklj in »Sloge« Kranj, ki sta v sestavi Gorenjske kmetijske zadruge. Čeprav so nekateri skeptično gledali na gradnjo, je le prevladalo pra-

zagotovila pogodbeno količino krompirja skozi celo leto. Predvidoma bo mo v letu 1981 zgradili še pakirnico. Nato bi lahko začeli pakirati krompir po želji trgovskih organizacij.

Vsi kupci za ozimnico pa bodo lahko vsako leto v tem skladišču dobili krompir za ozimnico že septembra in oktobra.

Vsem kmetovalcem priporočamo obisk v naši prodajalni strojev in rezervnih delov v Kranju pri Mlekarni Čirče. Prodajalci se bodo potrudili, da bodo ustregli vsem vašim željam in vam bodo ob nakupu dali tudi strokovne nasvete.

Naj omenimo še uspešno poslovanje hranilno kreditnih služb pri vseh naših temeljnih zadružnih enotah za potrebe članov zadruge, ki z njihovo pomočjo lažje razširjajo in modernizirajo svojo dejavnost.

Rehberger Janez iz Zgornjega Brnika ima pogodbo s temeljno zadružno enoto Cerklje za oddajo krompirja. Od pogodbeno količine 15 ton ga je do sedaj oddal 10 ton, z zadruge pa namerava pogodbeno sodelovati tudi v prihodnjem letu. Pogodba mu omogoča odplačilo kreditov, gnojil in semen na jesen s pridelkom. S poslovanjem in odnosom zadruge je zadovoljen, saj ima razumevanje za razne težave, le-te namreč kljub pogodbenim odnosom nastajajo zaradi tržnih razmer.

GORENJSKA KMETIJSKA ZADRUGA

vilno mišljenje, da bo takšna naložba koristna za vse člane.

Vsi kooperanti so danes zadovoljni, da je skladišče zgrajeno. Lahko bodo oddali svojo pogodbeno količino krompirja, čeprav je trenutno malo slabša prodaja, vendar jo bo mogoče vskladiščiti.

Pričakovati moramo, da bodo situacije pri prodaji krompirja zelo različne in bo združenim kmetom v veliko korist, ker bodo vedno lahko oddali dogovorjene količine krompirja.

S 300 vagonskim skladiščem bo Gorenjska kmetijska zadruga omogočila, da bo vsem trajnejšim kupcem

naših tovarnah, na primer v Libojah in Sibeniku.

Ko sem ga zaprosil, naj predstavi nagravano racionalizacijo, je ves zažarel. Zavzeto je razlagal: »Plin-ska žarilna peč je namenjena tehnični obdelavi odlikov in žarjenju ferolegur. Pri delu ob njej so bili stalni problemi dolgi žarilni časi in zato je bila tudi storilnost nizka. Razen tega je bila znana po visoki porabi goriva in po oddajanju škodljivih plinov v okolico zaradi nepopolnega izgorovanja. Jeklarna je dala izdelati študijo za odpravo teh pomanjkljivosti, vendar predlagane rešitve niso bile sprejemljive.

Leta 1976 so me zaprosili, da bi si peč ogledal. Res sem to storil. Na podlagi znanih dejstev sem začel razmišljati in iskati rešitve. Ob skrbnih analizah delovanja peči sem odkril vzroke za dolge žarilne čase. Svojo idejo za izboljšavo sem pre-

veril z izračuni in potlej predlagal rekonstrukcijo peči. Odobrili so jo. Med rekonstrukcijo sem izučil posado, kako je treba delati pri peči, saj je to nadvse pomembno zaradi varnega obratovanja. Še isto leto je začela rekonstruirana peč delovati. V enem mesecu poskusnega obratovanja je pokazala odlične rezultate.

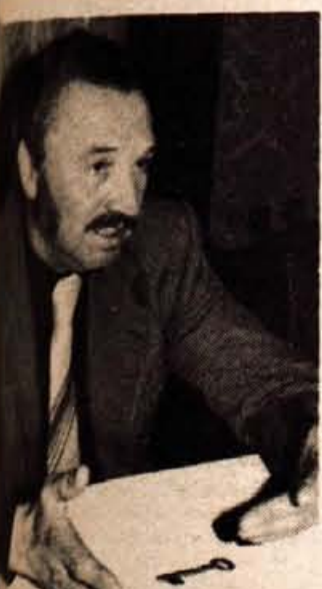
Racionalizacija Janeza Breganta pomeni posebno v času energetske stiske veliko pridobitev. Predelana peč porabi manj plina in nafte, zahteva manj vzdrževanja, bolj gotovo in varno obratuje, predvsem pa omogoča boljše rezultate pri žarjenju. Tako so samo lani v železarni na račun izboljšave te peči prihranili dobrih tristo milijonov starih dinarjev. Zato so avtorja tudi izbrali za najboljšega novorjca v letu 1978.

»Nagrada mi veliko pomeni,« je povedal moj sogovornik. »Je priznanje za dolgoletni trud, za strokovna prizadevanja. Prav tako je potrditev pravilnosti mojih iskanj. Tega sem posebno vesel zaradi nekaterih težav, ki so jih ovirala.

Nagrajeni predlog sem uspel izoblikovati, kr sem se iskanja lotil iz pravega zornega kota. Pa vztrajal sem kot vedno. Tudi sedaj razmišljam o nekaterih izboljšavah, toda za uresničevanje idej je potrebno veliko časa.

Prost ni nikoli. Ni samo delavec v železarni ni novator, ampak se posveča še mnogočemu. Njegova skrb sta družina, žena in hčerka, pa izgradnja lastne hiše v Planini pod Golico. Najprijetnejše razvedrilo mu je glasba, igranje na orgle in harmoniko. Je predsednik Društva gojiteljev malih živali na Jesenicah in ljubitelj predvsem plemenskih zajcev. Toda, vse to so že druge poti njegovega življenja. Vsaka zase pomeni svojo zgodbo o Janezovi dejavnosti, ki je tudi gibalo njegove ustvarjalnosti.

S. Saje

Dobrih rezultatov so skrbne pozornosti.

valjni debele pločevine in neretaka vprašanja. »sem vedno veseljem. Pri tem ni bilo opravlja, saj taka opravila doslednost in natančnost. sem vedno razmišljal, kaj bi narediti. Zaradi vztrajnosti je to tudi večkrat uspelo.« je izvedel veliko tehničnih vseh nima registriranih. pot v novatorstvu je bila leta, ko je sodeloval s predlogom za izboljšanje ogrevanja peči v javni v letih 1965 — 1967. O njih je pripovedoval prikusom grenkobe, ker jo nad uspešno opravljenim v celotno ljubosumje nekaterih je tudi o svojem sode-

Tudi sedaj razmišljam o nekaterih izboljšavah.

S pomočjo moderne mehanizacije je krompir zelo hitro v skladišču.

● Za praznik republike želimo vsem kmetovalcem, poslovnim sodelavcem in delovnim ljudem še veliko delovnih in poslovnih uspehov

Narastek iz širokih rezancev

Potrebujemo: 250 gramov širokih rezancev, sol, 200 gramov kuhane šunke, 2 jajca, 4 žlice mleka, 50 gramov naribanega ementalca in 50 gramov na kocke narezanega gauda, muškata, poper.

Hitro narejeno in okusno

Rezance skuhamo v slani vodi, odlijemo in odcedimo. Šunko narežemo na rezine. Jajca in mleko zvrkljamo in osolimo. Tretjino rezancev damo v pomaščeno ognjevarno posodo (v jensko ali podobno), nanje pa damo polovico šunke, sir, potresemo z muškatom in poprom ter osolimo. Na vrh damo preostale rezance in polijemo z mlekom in jajci. 35 minut pečemo v pečici pri 200 stopinjah.

Zraven ponudimo endivijo in kozarec mrzlega piva.

Suhe fige v vinjaku

1/4 litra belega vina, žvrhano žlico sladkorja in lupino ene limone zavremo, dodamo 250 gramov suhih fig in 25 minut kuhamo. Dodamo še dva mala kozarčka vinjaka. Pustimo dva dni na hladnem in dobili bomo odlično močno sladico.

BORAGA

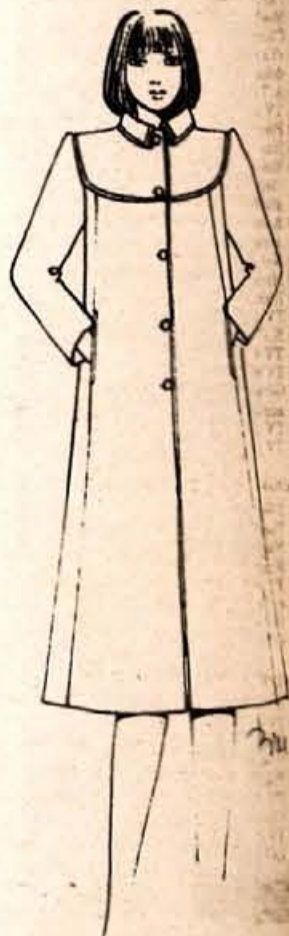
To romantično rastlino, ki po okusu nekoliko spominja na kumare, pogosto gojijo čebelarji, da bi z njenim vonjem privabili čebele. Boraga je enoletna rastlina iz istoimenske družine. Njene mlade liste dodamo lahko solati in kislim kumaricam, cvete pa uporabljajo danes predvsem za garniranje sadnih kup.

Veselo na sneg

MARTA ODGOVARJA

Verica - Kranj
Stara sem 14 let, visoka 160 cm, tehtam pa 49 kg. Prosim svetujte mi model plača. Vzorec blaga prilagam.

Odgovor
Model je zvonast. Ima enredno zapenjanje do vrha sedelca, žepa pa sta v šivih. Zada je sedlo ravno tako zaokrogleno kot spredaj, po sredini pa je cela guba. Dolžina naj pokriva kolena.

Da bomo lepše

Trepalnice bodo lepše, gostejše in daljše, če jih bomo najprej močno namazale z maskaro, nekaj minut počakale, da se tuš posuši, potem pa s čopičem nanesle nanje puder in še enkrat uporabile maskaro. Seveda moramo zvečer tuš dodobra očistiti s trepalnic.

Ni nujno, da se pri pletenju otroškega puloverja mučimo z zahtevnim norveškim vzorcem. Zanimiv in vesel pulover bo tudi, če le malo drugače pletemo; ne kombinirajmo barv vodoravno, temveč malo pošev, pa bo čisto drugačen. In če hočete, naj bo tudi rokavica vsaka drugače barve...

DRUŽINSKI POMENKI

Brinove jagode

Temno modre ali pa rdeče brinove jagode so posušeni plodovi zimzelenega grma ali nizkega drevesa, ki raste skoraj po vsej Evropi in celo še visoko na severu. Brinove jagode se uporabljajo največ za kuhanje brinovca ali gina, v kuhinji pa kot začimba. Ker so jagode mehke, jih pred uporabo zlahka zmečkamo z navadno žlico. Brinove jagode dodajamo kislemu zelju, divjačini, svinjini, merjaščevi glavi, omakam, zeljnati solati in podobno.

Kapa in rokavice

Se je čas, da si za sneg spletemo veselo kapo in rokavice - palčnike. Kar beli naj bodo, poživimo pa jih z rdečo volno. Rob kape in zapestja rokavic naj bodo rdeči. In ne mučimo se, da bi pletle srčke sproti. Zelo enostavno se jih da kar našiti: iglo vbada-mo tako, kot leže zanke osnovnega pletiva.

Prikrajšan otrok

Anica Jenko, 8. a razred osnovne šole Davorin Jenko v Cerkljah

Letošnje leto imenujemo mednarodno leto otroka. Že ime pove, da je to leto posebej posvečeno otrokom, zato bi morali še bolj skrbeti, da bi živeli čim bolj srečno, sproščeno mladost. Po lastnih izkušnjah vem, kako težko je biti za kaj prikrajšan, za tisto, kar drugi otroci imajo. V čem je moja zapostavljenost?

Zelo težko sem izgovarjala nekatere glasove. Domači so mislili, da se bo ta napaka sama od sebe popravila, toda stanje je ostalo vedno enako. Zaradi tega mi je bilo zelo hudo. Bala sem se očitkov, ki so padali name. Velikokrat sem na skrivaj jokala, toda nisem si mogla pomagati.

Naj sem se še tako trudila, vseeno nisem uspela premagati šestih glasov. Če sem se s kom pogovarjala, sem morala tudi po večkrat povedati eno in isto besedo, da so me razumeli. Ko so drugi opazili mojo govorno napako, so se smejali na moj račun, se norčevali iz mene ter za hrbtom govorili čes, ta še govoriti ne zna.

V prvi razred sem šla zelo nerada. Sošolci in tudi sošolke so se norčevali iz mene. Ta krivica me je zelo bolela, najraje bi umrla, se zakopala v zemljo, da me ne bi bilo več.

Vem, da je nekoč mamica odšla na govorilne ure k razredni učiteljici. Pogovarjali sta se tudi o tem, kako bi odstranili mojo nadležno napako. Ko se je vrnila, mi je omenila, da bom morala v bolnišnico.

Nekaj dni pred koncem šolskega leta sem odšla. Preveval me je občutek, da se bom domov vrnila prerajena, čisto drugačna kot sem bila. Tisti štirje dnevi so se vlekli... Doma popolno razočaranje; moja napaka je bila enaka kot prej. Obšla me je potrnost, žalost, kajti vse bolečine, ki so bile med operacijo in po njej, so bile zaman. Upanja nisem imela več.

Zopet je bilo treba v šolo, zopet so se ponovili občutki, norčevanja, posmeh. Spominjam se, da sem nekoč neko deklico, ki je bila malo starejša od mene, prosila za žvečilni gumi, čeprav sem podzavestno čutila, da me zapostavlja kot drugi. Zla slutnja se je uresničila: zabrusila mi je, naj se preje naučim govoriti, potem pa naj prosim za žvečilne gumije.

Hodila sem že v četrti razred, ko je prišla zame odrešilna ura, kot pravimo. Učence četrtih razredov so namreč povabili na zdravniški pregled. Po odkriti okvari so me določili, da bom hodila v Kranj na govorne vaje. Redno sem prihajala vsak teden v zdravstveni dom.

Prvi dan so moj govor posneli na magnetofonski trak, da smo potem ob koncu primerjali moj napredek. Počasi, toda vztrajno sem napredovala. V petem razredu je bila moja zadnja vaja. Odtlej govorim povsem normalno. Ali je bilo sploh treba toliko let trpeti ponižanja, čakati, kdaj se bo samo popravilo? Kako zgodaj, kako na lahek način, bi mogli odstraniti napako že z davnjaj pregled, če bi starši vedeli za pravo pot.

Mnogokrat zakrivijo otrokova trpljenja nevedni ali malomarni starši, vzgojitelji v šolah, površni zdravniki v ambulantah

Pripis: spis je bil nagraden na medšolskem tekmovanju za najboljša literarna in likovna dela, ki ga je objavila Ljubljanska banka - Temeljna banka Gorenjske.

LITERARNA UGANKA

Mojster je Krabatu velel, naj mu sledi. Brez besede mu je posvetil po strmih lesenih stopnicah na podstrežje, kjer so prenočevali mlinarski hlapci. Krabat je pri svetlobi sveče naštel dvanajst nizkih pogradov s slamnjačami, šest na eni strani prehoda, šest na drugi; in poleg vsakega skrinjo in stolec iz smrekovine. Na slamnjačah so ležale pomečkane odeje, na prehodu nekaj prevrnjenih pručk, tu pa tam tudi kakšna srajca ali obujek. Vse je kazalo, da so morali hlapci na vrat na nos poskakati s pogradov in odhiteti na delo.

Nedotaknjeno je bilo samo eno ležišče. Mojster je pokazal sveženj z obleko pri vnožju: »Tvoje reči! In je odšel in odnesel luč s seboj.

Krabat je ostal sam v temi. Počasi se je začel slačiti. Ko je segel po čepico, je s konci prstov zatipal slamnati venec. Ah, saj res, še večeraj je bil eden izmed treh kraljev - kako daleč je že to.

Hropotanje in topotanje mlina se je slišalo tudi na podstrežje. Še sreča, da je bil na smrt utrujen. Komaj se je zleknil na slamnjačo, ga je že zmanjkalo. Spal je ko klada, spal in spal - dokler ga ni prebudil pramen svetlobe.

Vprašanje: češkoslovaški pisatelj po katerem sprašujemo, je eden najboljših sodobnih mladih pisateljev.

Dobila je več najvišjih nagrad za mladinsko literaturo - evropsko, zahodnonemško in nizozemsko. V slovenščino so prevedene naslednje njegove knjige: Mala čarovnica, Mali povodni mož, Strahek, Razbojnik Rogovilež. Najuspešnejše delo pa je ravno Krabat, iz katerega je odlomek. kateri pisatelj je to?

Odgovor napišite na dopisnico in jo do ponedeljka, 10. decembra, pošljite na naslov: ČP Glas Kranj, 64000 Kranj, Moše Pijačeva 1 - S šolskih klopi. Izžrebancu čaka prikupen kemični svinčnik in komplet Glasovih značk. Pa srečno!

Zima

Nos, nis, nes, listje padlo je z dreves. Zima kmalu bo prišla, prinesla mraza in snega.

Nis, nes, nos, zebe nas pod nos. Zima je že tu, dosti je snega, ledu.

Damjan Kovačič, 6. c r. osn. š. prof. dr. Josip Plemelj, Bled

Zagledala sem prve snežinke

V soboto je močno deževalo. Sivala sem oblekice za punčko. Iz tople sobe sem kukala skozi okno. Strašno sem si želela, da bi se dež spremenil v sneg. Kar naenkrat me je poklicala mamica in rekla, naj pogledam skozi okno sneg. Mislija sem, da se mamica šali. Pogledala sem skozi okno in videla, da se mi je želja izpolnila. Bele snežinke so se igrale v vetru in rahlo padale na tla. Prvih snežink sem bila zelo vesela.

Tatjana Bašar, 3. c r. osn. šole Lucijan Seliak, Kranj

Vsem mladim bralcem, sodelavcem in njihovim mentorjem čestitamo ob rojstnem dnevu naše republike. Še posebno pa čestitamo cicibanom, ki bodo v teh dneh sprejeti v zvezo pionirjev.

Uredništvo

Pri spominskem obeležju

Moj dedek je bil partizan. Rekel mu Joža. V sredo me je vzel s seboj, da bi mi pokazal partizanski taborišče Orlovo gnezdo v strani nad Mlinco. Pot je bila dolga in nevarna. Pod skalami in med krasnimi bukvami sem zagledal spominski ploščo in ostanke taborišča. Življenje partizanov je bilo težko. Rad poslušam partizanske zgodbe. Jure Košir, 1. r. osn. šole v Mojstrani

S ŠOLSKIH KLOPI

TELEVIZIJA

I. DEC.
1. dec.
18.45 Naša leta, TV nadalj.
21.10 Popotovanja
21.40 TV dnevnik
22.00 Športni pregled
22.45 Plesni orkester RTV Sarajevo

2. DEC.
2. dec.
18.45 Naša leta, TV nadalj.
21.10 Popotovanja
21.40 TV dnevnik
22.00 Športni pregled
22.45 Plesni orkester RTV Sarajevo

TEDEN NA TV
Nedjelja
V oddaji MEHIKA bomo tokrat spoznali Mexico City, eno najbolj razprostranih mest na svetu.

PONEDELJEK 3. DEC.
8.55 TV v šoli: Zlogovanje, Zadarski arheološki muzej, Ivo Vojnović
10.00 TV v šoli: Materinstva, Risanka, Biologija
11.10 TV v šoli: Za najmlajše
14.55 TV v šoli - ponovitev
16.00 TV v šoli - ponovitev
17.10 Poročila
17.15 Vrtec na obisku: Moj dedek je bil partizan, II. del
17.35 Botanik, dokumentarni film
18.00 Delitev osebnega dohodka na osnovi inovacij, oddaja iz cikla Pot do pravične in spodbudne delitve
18.20 Odbojka, oddaja iz cikla Pravila igre
18.30 Mozaik
18.35 Obzornik
18.45 Mladi za mlade
19.15 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 S. Rozman - F. Ursić: Vrtačnik, TV drama
21.15 Kulturne diagonale
21.55 Mozaik kratkega filma
22.10 TV dnevnik

TOREK 4. DEC.
9.15 TV v šoli: Moj dom, Ali ste vedeli, Dnevnik 10
10.00 TV v šoli: Dokumentarni film, Risanka, Glasbeni pouk, Začetki pismenosti
16.25 Solaska TV: Merjenje neproizvodnega dela, Minulo delo, Skupnost enakopravnih narodov
17.20 Poročila
17.25 Čez tri gore: Kvintet Savski val
17.50 Pisani svet
18.25 Mozaik
18.30 Obzornik
18.40 Hidak - mostovi, oddaja za madžarsko narodnostno skupnost
19.10 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Živeti drugače, dokumentarna oddaja
20.45 H. Fallada: Človek hoče navzgor, TV nadaljevanka
21.40 Komorna glasba skozi stoletja, serijska oddaja
22.10 TV dnevnik

SREDA 5. DEC.
9.35 TV v šoli: Za učitelje, Moj dom
10.00 TV v šoli: Izobraževalna oddaja, Risanka, Predšolska vzgoja
16.30 Smuk za ženske, posnetek iz Val d'Isere
17.30 Poročila
17.35 E. Peroci: Ankinе ribe, otroška serija
17.50 Potovanje v deželo lutk, serijska oddaja
18.10 Ne prezrite
18.25 Mozaik
18.30 Obzornik
18.40 Kosovelovci, 2. del
19.10 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Film tedna: Ciklus, iranski film
21.40 625
22.20 TV dnevnik

ČETRTEK 6. DEC.
9.10 TV v šoli: Gibanje živih bitij, Evolucija živčnega sistema, Matematika
10.00 TV v šoli: Francoščina
10.30 TV v šoli: Kemija, Risanka, Zemljepis
15.40 Solaska TV: Merjenje neproizvodnega dela, Minulo delo, Skupnost enakopravnih narodov
16.35 Veleslalom za ženske, posnetek iz Val d'Isere
17.35 Poročila
17.40 Jakec in čarobna lučka, serijska oddaja
17.50 Helstromova kronika, 1. del dokumentarnega filma
18.30 Mozaik
18.35 Obzornik
18.45 Tehtnica za natančno tehtanje, oddaja TV Beograd
19.15 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 V živo
22.00 TV dnevnik

IZBRALI SO ZA VAS

DEŽURNE TRGOVINE VELETRGOVINE SPECERIJA BLED
dne 28. 11. 1979
VSE PRODAJALNE V RADOV. LJIŠKI OBČINI SO ODPRE
DO 16 ure

Iz nove, debele frotraste pletene tkanine so pri ALMIRI sešili to modno in toplo jakno. V velikostih od 38 do 42 jih imajo na voljo v njihovi industrijski prodajalni v Radovljici.

Pri FUZINARJU na Jesenicah so dobili ruske prenosne televizorje SHILJA-RIS, ekran 16 cm. Lahko ga priključimo na avtomobilski akumulator.

KINO FILM KINO FILM KINO FILM KINO FILM

Kranj CENTER
1. decembra ital. barv. pust. SAFARI EXPRESS ob 16, 18 in 20 uri, prem. franc. barv. krim. BUMERANG ob 22 uri
2. decembra domači barv. mlad. ZADNJA DIRKA ob 10 uri, ital. barv. pust. SAFARI EXPRESS ob 15, 17 in 19 uri, prem. amer. barv. drame. LOVEC NA JELENE ob 21 uri
3. decembra amer. barv. drama. LOVEC NA JELENE ob 16 in 19 uri
4. decembra amer. barv. LOVEC NA JELENE ob 16 in 19 uri
5. decembra amer. barv. drama. BUMERANG ob 16 uri, sov. barv. drama. MONOLOG ob 18 in 20 uri

Duplica
1. decembra angl. barv. krim. GOLD-FINGER ob 20 uri
2. decembra amer. barv. west. OBRAČUN PRI O. K. CORALU ob 15 uri, amer. barv. vojna drama. ZADNJI UKAZ ob 17 in 19 uri
5. decembra domači barv. vojni PARTIZANSKA ESKADRILA ob 20 uri
6. decembra amer. barv. pust. LOVEC NA JELENE ob 19 uri

6. decembra franc. barv. VALENTINO ob 20 uri
Bohinj - Boh. Bistrica
1. decembra angl. barv. TAJNI AGENT ST. 1 ob 18 uri, jap. barv. fantast. POROČILO Z VESOLJA ob 20 uri
2. decembra amer. barv. west. SIVI OREL ob 17 uri, amer. barv. ZLATI RANDEVU ob 20 uri
6. decembra zapad. nem. barv. MED JASTREBI ob 20 uri

Kranj STORŽIČ
1. decembra ital. barv. krim. GRBAVČEVA TOLPA ob 16 uri, ang. barv. VELIKA LJUBEZEN LORDA NELSONA ob 18 in 20 uri
2. decembra ital. barv. krim. GRBAVČEVA TOLPA ob 14 in 18 uri, ang. barv. zgod. VELIKA LJUBEZEN LORDA NELSONA ob 16 uri, prem. amer. barv. erot. kom. POMPOM DEKLETA ob 20 uri
3. decembra ital. barv. krim. GRBAVČEVA TOLPA ob 16, 18 in 20 uri
4. decembra amer. barv. erot. kom. POM POM DEKLETA ob 16, 18 in 20 uri
5. decembra amer. barv. erot. kom. POM POM DEKLETA ob 16, 18 in 20 uri
6. decembra angl. taj. barv. krim. PUST V ZLATEM TRIKOTNIKU MAMIL ob 16, 18 in 20 uri

Češnjica
1. decembra franc. barv. POJDIVA MAMI... OČKA DELA ob 20 uri
2. decembra ang. barv. pust. krim. V ZLATEM TRIKOTNIKU MAMIL ob 17 uri, angl. barv. krim. 39 STOPNIC ob 20 uri
Radovljica
1. decembra franc. barv. zabav. BEDRCA IN PERUTNIČKE ob 18 uri, franc. barv. VALENTINO ob 20 uri
2. decembra angl. barv. TAJNI AGENT ST. 1 ob 18 uri, franc. barv. BEDRCA IN PERUTNIČKE ob 20 uri
3. decembra zapad. nem. barv. MED JASTREBI ob 20 uri
4. decembra franc. barv. VALENTINO ob 20 uri
5. decembra zapad. nem. barv. MED JASTREBI ob 20 uri
6. decembra franc. kanad. barv. KRVNI SORODNIKI ob 20 uri

Škofja Loka SORA
1. decembra angl. dokum. ČUDOVITI SVET DIVJINE ob 18 uri, amer. dokum. TO JE AMERIKA ob 20 uri
2. decembra amer. dokum. TO JE AMERIKA ob 18 in 20 uri
4. decembra ind. drama. MOJ PRIJATELJ SLON ob 20 uri
5. decembra ind. drama. MOJ PRIJATELJ SLON ob 18 in 20 uri
6. decembra amer. krim. VELIKI IZZIV ob 20 uri
Železniki OBZORJE
1. decembra ital. akci. POT MAMIL ob 20 uri
2. decembra angl. dokum. ČUDOVITI SVET DIVJINE ob 17 uri, amer. drama. BOBBY DEERFIELD ob 20 uri
5. decembra angl. vojni. NOČ ORLOV ob 20 uri

Trzcie
1. decembra amer. barv. drama. LOVEC NA JELENE ob 16 in 19 uri, prem. amer. barv. biograf. NEDOSEGLJIVA SARAH BERNHARDT ob 22 uri
2. decembra domači barv. mlad. ZADNJA DIRKA ob 14.30, amer. barv. drama. LOVEC NA JELENE ob 16 uri, ital. barv. vojni. HITKA ZA MART ob 19 uri, prem. franc. barv. krim. BUMERANG ob 21 uri
3. decembra ital. barv. pust. SAFARI EXPRESS ob 17 uri, sov. barv. drama. MONOLOG ob 20 uri
4. decembra ital. barv. pust. SAFARI EXPRESS ob 17 in 19 uri
5. decembra ital. barv. krim. GRBAVČEVA TOLPA ob 17 in 19 uri
6. decembra angl. barv. zgod. VELIKA LJUBEZEN LORDA NELSONA ob 17 in 19 uri

Bled
1. decembra amer. barv. LOČENKA ob 18 uri, amer. barv. ZLATI RANDEVU ob 20 uri
2. decembra jap. barv. fantast. POROČILO Z VESOLJA ob 18 in 20 uri
3. decembra ital. barv. TO JE RESNA PRAVA LJUBEZEN ob 20 uri
4. decembra jap. barv. fantast. POROČILO Z VESOLJA ob 20 uri
5. decembra franc. barv. zabav. BEDRCA IN PERUTNIČKE ob 20 uri

Jesenice RADIO
1. decembra angl. barv. fantast. LJUDJE IZGUBLJENI V ČASU ob 17 in 19 uri
2. decembra angl. barv. fantast. LJUDJE IZGUBLJENI V ČASU ob 17 in 19 uri
3. decembra amer. barv. pust. KONVOJ ob 17 in 19 uri
4. decembra amer. barv. pust. KONVOJ ob 17 in 19 uri
5. decembra franc. barv. kom. KAKO POSNETI PORNO FILM ob 17 in 19 uri
Jesenice P LAVZ
1. decembra amer. barv. KONVOJ ob 18 in 20 uri
2. decembra amer. barv. KONVOJ ob 18 in 20 uri
3. decembra angl. barv. LJUDJE IZGUBLJENI V ČASU ob 18 in 20 uri
4. decembra angl. barv. LJUDJE IZGUBLJENI V ČASU ob 18 in 20 uri
Kranjska gora
1. decembra amer. barv. DNINA STRAHI ob 20 uri
Dovje - Mojstrana
1. decembra jap. barv. VOJNA V VESOLJU ob 19 uri
2. decembra amer. barv. DNINA STRAHI ob 19 uri

RADIO

Informativne oddaje lahko poslušate na prvem programu vsak dan, razen nedelje ob 4.30, 5.00, 5.30, 6.00, 6.30, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00 (danes dopoldne), 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00 (dogodki in odmevi), 19.00 (Radijski dnevnik), 22.00, 23.00, 24.00, v nočnem sporedu ob 1.00, 2.00, 3.00, ob nedeljah pa ob 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 19.00 (Radijski dnevnik), 22.00 23.00, 24.00, 1.00, 2.00 in 3.00; na drugem radijskem programu prisluhnite novicam ob 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 13.30, 15.00, 16.30, 17.30, 18.30 in 19.00; na tretjem programu pa ob 10.00, 18.00 in 19.55.

SOBOTA 1. DEC.

Prvi program 4.30 Dobro jutro! 8.08 Pionirski tednik 9.05 Z radiom na poti 10.05 Sobotna matineja 11.05 Zapojmo pesem MPZ RTV Ljubljana 11.20 Po republikah in pokrajinah 11.40 Zapojte z nami 12.10 Godala v ritmu 12.30 Kmetijski nasveti Vrt v decembru 12.40 Veseli domači napeti 13.00 Danes do 13.00 - Iz naših krajev - posebna obvestila 13.20 Obvestila in zabavna glasba 13.30 Priporočajo vam... 14.05 Glasbena panorama 15.30 Zabavna glasba 16.00 Vrtijak 17.00 Studio ob 17.00 - zunanjepolitični magazin 18.00 Skatlica z godbo 18.30 Mladim mladim 19.25 Obvestila in zabavna glasba 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z ansamblom Vikija Ašiča 20.00 Sobotni zabavni večer 21.30 Oddaja za naše izseljenice 23.05 Lirični utrinki 23.10 Portreti jugoslovanskih ustvarjalcev 00.05 Nočni program - glasba

Drugi program 8.00 Sobota na valu 202 13.00 Radi ste jih poslušali 13.35 Glasba iz Latinske Amerike 14.00 Srečanja republik 15.30 Hitri pasti 15.45 Mikrofona za Branko Kraner 16.00 Naš podlistek F. Kafka: Vaški zdravnik 16.15 Lepe melodije 16.40 Glasbeni casino 17.35 Lahka glasba jugoslovanskih avtorjev 18.00 Pol ure za šanson 18.35 Naši kraji in ljudje 18.50 Glasbena medigra 18.55 Razgledi po kulturi 19.25 Stereorama 20.30 SOS - V soboto objuhamo spomine vsake slovenske vas 22.45 Zrcalo dneva 22.55 Glasba za konec programa

Tretji program 10.05 Literarni dopoldan 10.45 Na krilih petja 11.15 Promenadni koncert 16.00 Književnost jugoslovanskih narodov 16.20 Virtuozno in privlačno - Chopin, L. M. Škerjanc, Liszt, Suk 16.45 Glasba je... glasba 18.05 Jugoslovanski feljton 18.25 Zborovska glasba po želji poslušalcev 19.00 Minute stare glasbe - igra Collegium Musicum Maribor 19.30 Nove prevodne strani V. Nabokov: Glasba 19.50 C. Saint-Saens: Romanca za rog in klavir, op. 36 Jože Falout-rog, pri klavirju Aci Bertonec 20.00 Slavnostne igre v Salzburgu 1979 Giuseppe Verdi: Aida 22.50 F. Prešeren: Strunam

NEDELJA 2. DEC. Prvi program 4.30 Dobro jutro! 8.07 Radijska igra za otroke Ede Terbay: Prinašalci toplote (prva izvedba) 8.52 Skladbe za mladino 9.05 Se pomnite, tovariši... 10.05 Panorama lahke glasbe 11.00 Pogovor s poslušalci 11.10 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo 13.10 Obvestila in zabavna glasba 13.20 Za kmetijske proizvajalce 13.50 Pihalne godbe 14.05 Humoreska tega tedna M. Twain

Zakoncica Mc Williams 14.25 S popevkami po Jugoslaviji 15.10 Listi iz notesa 15.30 Nedeljska reportaža 15.55 Pri nas doma 16.20 Gremo v kino 17.05 Populame operne melodije 17.50 Radijska igra Gerry Jones: Zavetje 18.42 Godala v ritmu 19.30 Obvestila in zabavna glasba 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Glasbene razglednice 20.00 V nedeljo zvečer 22.20 Skupni program JRT - Studio Sarajevo Glasbena tribuna mladih 9. mednarodno srečanje Glasbenih akademij - Rovinj 79 23.05 Lirični utrinki 23.10 Mozaik melodij in plesnih ritmov 00.05 Nočni program - glasba

Drugi program 8.00 Nedelja na valu 202 13.00 V nedeljo se dobimo - Sport, glasba in še kaj 19.30 Stereorama 20.30 Radio Student na našem valu 21.30 Top albumov 22.45 Zrcalo dneva 22.55 Glasba za konec programa

Tretji program 19.05 Igramo kar ste izbrali 21.05 Sodobni literarni portret Niko Grafenauer

PONEDELJEK 3. DEC.

Prvi program 4.30 Dobro jutro! 8.08 Z glasbo v dober dan 8.25 Ringaraja 8.40 Pesmica za mlade risarje in pozdravi 9.05 Z radiom na poti 10.05 Rezervirano za... 12.10 Veliki revijski orkestri 12.30 Kmetijski nasveti - Ing. Tone Mastnak: Urejanje skupnih pašnikov in priprava načrtov za obnovo 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru 13.00 Danes do 13.00-ih - Iz naših krajev 13.20 Obvestila in zabavna glasba 13.30 Priporočajo vam... 14.05 Pojo amaterski zbori 14.24 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo 15.30 Zabavna glasba 16.00 Vrtijak 17.00 Studio ob 17.00 18.00 Naša glasbena izročila 18.25 Zvočni signali 19.25 Obvestila in zabavna glasba 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z ansamblom Gorenjci 20.00 Kulturni globus 20.10 Iz naše diskoteke - 21.05 Glasba velikinov 22.20 Popevke z jugoslovanskih studiev 23.05 Lirični utrinki 23.10 Za ljubitelje jazza

Drugi program 8.00 Ponedeljek na valu 202 13.00 Z evropskimi revijskimi in plesnimi orkestri 13.35 Znano in priljubljeno 14.00 Ponedeljkov križemkraz 14.20 Z vami in za vas 16.00 Svet in mi 16.10 Jazz na II. programu Esther Phillips - Doctor Ross 16.40 Od ena do pet 17.35 Iz partitur orkestra - William Gardner 17.55 Filmski zasuki 18.00 Glasbeni cocktail 18.40 Koncert v ritmu 18.55 Razgledi po kulturi 19.25 Stereorama 20.30 Razvoj slovenske zabavne glasbe in jazza X. del: Otmar Cvirn in njegovi fantje 21.00 Popularnih dvajset 22.45 Zrcalo dneva 22.55 Glasba za konec programa

Tretji program 19.05 Aktualni problemi marksizma 19.25 Plesi in spevi 11.00 Clovek in zdravje 11.10 En sam, za dva, za tri... (solistična in komorna glasba) 16.00 Aktualni problemi marksizma (ponovitev) 16.20 Tako muzicirajo... 17.35 Jugoslovanska glasbena ustvarjalnost in poudarjalnost Zbor Colegium cantorum iz Prutina na Dubrovniškem festivalu 1979. 18.05 Naši znanstveniki pred mikrofonom 18.20 Srečanja s slovenskimi skladatelji 20.00 Literarni večer France Prešeren 20.40 Stereofonki operni koncert 21.45 Odmevi iz glasbenega sveta Ernest Bour in Simfonični orkester SWF Baden-Baden na zagrebškem biennialu 79

Drugi program 8.00 Turek na valu 202 13.00 Iz obdobja swinga z orkestrom in triom Gene Krupa 13.35 Znano in priljubljeno 14.00 Z vami in za vas 16.00 Pet minut humorja 16.05 Lahke note 16.40 Discomentalnost 17.35 Iz partitur orkestra Alfred Houze 17.50 Ljudje med seboj 18.00 Danes vam izbira 18.40 Koncert v ritmu 18.55 Razgledi po kulturi 19.25 Stereorama 20.30 Torkov glasbeni magazin 21.30 Rezervirano za country glasbo 22.00 Pesmi svobodnih oblik 22.45 Zrcalo dneva 22.55 Glasba za konec programa

Tretji program 10.05 Radijska sola za srednja stopnja Predstavljamo vam pokrajinska središča Slovenije - Kranj - Jesenice 16.30 Iz oper in glasbenih dram Družba in čas: Irena Mrvič: Zveza komunistov v boju za socialistično demokracijo I 18.20 Minute za Igorja Ojstraha 19.00 Z našimi solisti - Tomaž Lorenž, violina - Andrej Jarc, klavir 20.00 Deseta muza 20.20 Salzburški festival 1979 21.30 Dva pozabljena koncerta 22.20 Skupni program JRT - studio Zagreb Jugoslovanska glasba

SREDA 5. DEC.

Prvi program 4.30 Dobro jutro! 8.08 Z glasbo v dober dan 8.30 Pisan svet pravljic in zgodb 9.05 Z radiom na poti 10.05 Rezervirano za... 12.10 Veliki zabavni orkestri 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Jože Oster: Raznolikost in gospodarski pomen klavirnih lastnosti mladih govodič 12.40 Ob izvirih ljudske glasbene umetnosti 13.00 Danes do 13.00-ih - Iz naših krajev 13.20 Obvestila in zabavna glasba 13.30 Priporočajo vam... 14.05 Razmišljamo, ugotavljamo... 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo 15.30 Zabavna glasba 16.00 »Loto vrtijak« 17.00 Studio ob 17.00 18.00 Zborovska glasba v prostoru in času (pesmi Pavla Sivca) 18.15 Naš gost 18.30 Odsakova deska - Ignac Junkar - bariton 19.25 Obvestila in zabavna glasba

Drugi program 8.00 Četrtek na valu 202 13.00 Vedni zvoki 13.30 Znano in priljubljeno 14.00 Z vami in za vas 16.00 Tam ob ognju našem 16.15 Instrumenti v ritmu 16.40 Jazz klub - Gost kluba: Ivo Meša

Tretji program 10.05 Dogovori, odločitve 10.25 M. Lipovšek: 13. mladinskih skladb za violino in klavir 10.40 Slovenska in svetovna zborovska glasba 11.00 Učimo se arbohrvaščine in makedonščine 11.25 Solisti in orkestri 16.00 Dogovori... 16.20 Ars antiqua 17.00 Iz komornih opusov slovenskih skladateljev 20. stoletja Marij Kogoj, Alojz Srebrnjak Mednarodna radijska univerza 18.15 Otto Nicolai: Odloмки iz opere »Vesele teme Windsorske« 19.30 Izbrana proza I. Turgenjev: Jesensko cvetje 19.50 Aram Hačaturjan: Toccata za klavir »Spoznavajmo nova imena« 22.00 V nočnih urah 22.50 Literarni nokturno J. Rulfo: Zato, ker smo tako revni

Literarni nokturno - J. Ouysec: Nove pesmi

TOREK 4. DEC. Prvi program 4.30 Dobro jutro! 8.08 Z glasbo v dober dan 8.30 Iz glasbenih kol 9.05 Z radiom na poti 10.05 Rezervirano za... 12.10 Danes smo izbrali 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Mirko Leskošek: Izseljeni preskušanja gnojil v travinju v zadnjih treh letih 12.40 Po domače 13.00 Danes do 13.00-ih - Iz naših krajev 13.20 Obvestila in zabavna glasba 13.30 Priporočajo vam... 14.05 V korak z mladimi 15.30 Zabavna glasba 16.00 »Vrtijak« 17.00 Studio ob 17.00 18.00 Razgledi po slovenski glasbeni literaturi: skladbe Kamila Maška 18.30 V gosteh pri zborih jugoslovanskih radijskih postaj 19.25 Obvestila in zabavna glasba 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z ansamblom Franca Pušarja 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi 20.30 Tipke in godala 21.05 Radijska igra Joan Johanides: Najudovitejši večer najslavnejšega igralca 21.45 Lahka glasba 22.20 S Plesnim orkestrom RTV Ljubljana 23.05 Lirični utrinki 23.10 S popevkami po Jugoslaviji 00.05 Nočni program - glasba

Drugi program 8.00 Turek na valu 202 13.00 Iz obdobja swinga z orkestrom in triom Gene Krupa 13.35 Znano in priljubljeno 14.00 Z vami in za vas 16.00 Pet minut humorja 16.05 Lahke note 16.40 Discomentalnost 17.35 Iz partitur orkestra Alfred Houze 17.50 Ljudje med seboj 18.00 Danes vam izbira 18.40 Koncert v ritmu 18.55 Razgledi po kulturi 19.25 Stereorama 20.30 Torkov glasbeni magazin 21.30 Rezervirano za country glasbo 22.00 Pesmi svobodnih oblik 22.45 Zrcalo dneva 22.55 Glasba za konec programa

Tretji program 10.05 Radijska sola za višjo stopnjo Nepal 10.35 Poje sopranista Vilma Bukovec 11.00 Tekoča repriza 16.00 Radijska sola za višjo stopnjo Nepal 16.30 Variacije na temo... Pavel Sivic: Variacije za violo in klavir 17.00 Ura z Manuelom de Fallo 18.05 Zunanjepolitični feljton 18.20 Dunajski slavnostni tedni 79: ciklus godalnega kvarteta La Salle 19.45 Marijan Lipovšek igra svoje fragmente na ljudske motive 20.00 Izšlo je 20.15 Štiri baročne kantate 21.35 V duhu starih zgledov... 22.50 Literarni nokturno S. Majcen: Sveti hram

Drugi program 8.00 Turek na valu 202 13.00 Iz obdobja swinga z orkestrom in triom Gene Krupa 13.35 Znano in priljubljeno 14.00 Z vami in za vas 16.00 Pet minut humorja 16.05 Lahke note 16.40 Discomentalnost 17.35 Iz partitur orkestra Alfred Houze 17.50 Ljudje med seboj 18.00 Danes vam izbira 18.40 Koncert v ritmu 18.55 Razgledi po kulturi 19.25 Stereorama 20.30 Torkov glasbeni magazin 21.30 Rezervirano za country glasbo 22.00 Pesmi svobodnih oblik 22.45 Zrcalo dneva 22.55 Glasba za konec programa

Tretji program 10.05 Dogovori, odločitve 10.25 M. Lipovšek: 13. mladinskih skladb za violino in klavir 10.40 Slovenska in svetovna zborovska glasba 11.00 Učimo se arbohrvaščine in makedonščine 11.25 Solisti in orkestri 16.00 Dogovori... 16.20 Ars antiqua 17.00 Iz komornih opusov slovenskih skladateljev 20. stoletja Marij Kogoj, Alojz Srebrnjak Mednarodna radijska univerza 18.15 Otto Nicolai: Odloмки iz opere »Vesele teme Windsorske« 19.30 Izbrana proza I. Turgenjev: Jesensko cvetje 19.50 Aram Hačaturjan: Toccata za klavir »Spoznavajmo nova imena« 22.00 V nočnih urah 22.50 Literarni nokturno J. Rulfo: Zato, ker smo tako revni

ČETRTEK 6. DEC. Prvi program 4.30 Dobro jutro! 8.08 Z glasbo v dober dan 8.30 Mladina poje MPF Celje 79 (8): DPZ: Sremska Mitrovica, Skopje, Maribor 9.05 Z radiom na poti 10.05 Rezervirano za... 12.10 Znanе melodije 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Jernej Črnko: Rezultati poskusov z vegetativnimi podlagami za jabolane 12.40 Od vasi do vasi 13.00 Danes do 13.00-ih - Iz naših krajev 13.20 Obvestila in zabavna glasba 13.30 Priporočajo vam... 14.05 Enajsta sola 14.20 Koncert za mlade poslušalce 14.40 Jezikovni pogovori 15.30 Zabavna glasba 16.00 »Vrtijak« 17.00 Studio ob 17.00 18.00 Vsa zemlja bo z nami zapela... 18.15 Lokalne radijske postaje se vključujejo 18.35 Ludwig van Beethoven: Sonata v A-duru, op. 101 19.25 Obvestila in zabavna glasba 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z ansamblom Jožeta Kampača 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov 21.05 Literarni večer Z mladimi slovenskimi književniki 21.45 Lepe melodije 22.20 Plesna glasba iz jugoslovanskih studiev 23.05 Lirični utrinki 23.10 Paleta popevk jugoslovanskih avtorjev 00.05 Nočni program - glasba

Drugi program 8.00 Četrtek na valu 202 13.00 Vedni zvoki 13.30 Znano in priljubljeno 14.00 Z vami in za vas 16.00 Tam ob ognju našem 16.15 Instrumenti v ritmu 16.40 Jazz klub - Gost kluba: Ivo Meša

Tretji program 10.05 Radijska sola za nižjo stopnjo Meljejo, meljejo mlinska koleša 10.35 Na ljudsko temo 11.00 Jezikovni pogovori 11.15 Godzovi najlepša vam hvala 11.30 Mozartova glasba za čembalo in orgle 16.00 Radijska sola za nižjo stopnjo Meljejo, meljejo mlinska koleša 16.30 Pota naše glasbe 17.15 Arjeje in monolog 18.05 Ekonomska politika 18.20 16 strun in eden 19.00 Radijska igra Vesna Krmotič: Fantomatika 20.00 Klavirske miniaturre 20.15 Z jugoslovanskih koncertnih dvor 22.15 M. Bravničar: Dva prizora iz opere Hlapec Jernej 22.50 Literarni nokturno

Drugi program 8.00 Četrtek na valu 202 13.00 Vedni zvoki 13.30 Znano in priljubljeno 14.00 Z vami in za vas 16.00 Tam ob ognju našem 16.15 Instrumenti v ritmu 16.40 Jazz klub - Gost kluba: Ivo Meša

Tretji program 10.05 Radijska sola za nižjo stopnjo Meljejo, meljejo mlinska koleša 10.35 Na ljudsko temo 11.00 Jezikovni pogovori 11.15 Godzovi najlepša vam hvala 11.30 Mozartova glasba za čembalo in orgle 16.00 Radijska sola za nižjo stopnjo Meljejo, meljejo mlinska koleša 16.30 Pota naše glasbe 17.15 Arjeje in monolog 18.05 Ekonomska politika 18.20 16 strun in eden 19.00 Radijska igra Vesna Krmotič: Fantomatika 20.00 Klavirske miniaturre 20.15 Z jugoslovanskih koncertnih dvor 22.15 M. Bravničar: Dva prizora iz opere Hlapec Jernej 22.50 Literarni nokturno

Lahko noč, otroci! Minute z ansamblom Toneta Kmetica 20.00 Koncert za besedo - Aleksandra Murna 20.25 Johannes Brahms: Kvintet v h-molu za klarinet, dve violini, violo in violončelo, op. 115 21.05 Giuseppe Verdi: Odloмки iz opere »Otello« 22.20 Revija slovenskih pevcev zabavne glasbe 23.05 Lirični utrinki 23.10 Jazz pred polnočjo Dollar Brand 00.05 Nočni program - glasba - Radio Maribor

Drugi program 8.00 Sreda na valu 202 13.00 Paleta melodij 13.35 Znano in priljubljeno 14.00 Pet minut humorja 14.05 S solisti in ansambli jugoslovanskih radijskih postaj 14.30 Iz naših sporedov 14.35 Z vami in za vas 16.00 Tokovi neuvrčenosti 16.10 Moderni odmevi 16.40 Iz jugoslovanske produkcije 17.35 Vprašanja telesne kulture 17.40 Iz partitur orkestra Heinz Hötter 18.00 Kam in kako 18.00 Kam in kako na prepah 18.40 Koncert v ritmu 18.55 Razgledi po kulturi 19.25 Stereorama 20.30 Melodije po pošti 22.15 Zvočni portreti - Montreux-73 22.45 Zrcalo dneva 22.55 Glasba za konec programa

Tretji program 10.05 Dogovori, odločitve 10.25 M. Lipovšek: 13. mladinskih skladb za violino in klavir 10.40 Slovenska in svetovna zborovska glasba 11.00 Učimo se arbohrvaščine in makedonščine 11.25 Solisti in orkestri 16.00 Dogovori... 16.20 Ars antiqua 17.00 Iz komornih opusov slovenskih skladateljev 20. stoletja Marij Kogoj, Alojz Srebrnjak Mednarodna radijska univerza 18.15 Otto Nicolai: Odloмки iz opere »Vesele teme Windsorske« 19.30 Izbrana proza I. Turgenjev: Jesensko cvetje 19.50 Aram Hačaturjan: Toccata za klavir »Spoznavajmo nova imena« 22.00 V nočnih urah 22.50 Literarni nokturno J. Rulfo: Zato, ker smo tako revni

PETEK 7. DEC. Prvi program 4.30 Dobro jutro! 8.08 Z glasbo v dober dan 8.30 Glasbena pravljica Brata Grimm - M. Vodopivec: Rdeča kapica 8.40 Naši umetniki mladim poslušalcem 9.05 Z radiom na poti 10.05 Rezervirano za... 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti 12.30 Kmetijski nasveti Alojz Zega: Požarno varstvo gozdov na Slovenskem krasu v letu 79 12.40 Pihalne godbe 13.00 Danes do 13.00-ih - Iz naših krajev 13.20 Obvestila in zabavna glasba 13.30 Priporočajo vam... 13.50 Clovek in zdravje 14.05 Iz pravljčnega sveta P. I. Čajkovski: »Trnuljčica« - suita iz baleta, op. 66a 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo 15.30 Napotki za turiste 15.35 Zabavna glasba 16.00 »Vrtijak« 17.00 Studio ob 17.00 18.00 Od arje do arje 18.30 S knjižnega trga 19.25 Obvestila in zabavna glasba 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z blejskim kvintetom 20.00 Uganite, pa vam zaigramo... 21.05 Oddaja o morju in pomorskih 22.20 Glasbene intermezzo besede in zvoki iz logov domačih 23.05 Lirični utrinki 23.10 Prostor za reprize 00.05 Nočni program - glasba

Drugi program 8.00 Petek na valu 202 13.00 Jazz v komornem studiu Trio Masahiko Sato 13.35 Znano in priljubljeno 14.00 Z vami in za vas 17.10 Odlaš tako, kako pa mi? 17.35 Odmevi z gora Mitja Košir: To in ono s planinskega sveta 17.45 Vodomet melodij 18.40 Koncert v ritmu 18.55 Razgledi po kulturi 19.25 Stereorama 20.30 Stop-pops 20 21.45 Iz francoske diskoteke 22.00 S festivalov jazza - XX. jubilejni mednarodni festival jazza Ljubljana-79 (VI. del): Joe Henderson 22.45 Zrcalo dneva 22.55 Glasba za konec programa

Tretji program 10.05 Radijska sola za nižjo stopnjo Meljejo, meljejo mlinska koleša 10.35 Na ljudsko temo 11.00 Jezikovni pogovori 11.15 Godzovi najlepša vam hvala 11.30 Mozartova glasba za čembalo in orgle 16.00 Radijska sola za nižjo stopnjo Meljejo, meljejo mlinska koleša 16.30 Pota naše glasbe 17.15 Arjeje in monolog 18.05 Ekonomska politika 18.20 16 strun in eden 19.00 Radijska igra Vesna Krmotič: Fantomatika 20.00 Klavirske miniaturre 20.15 Z jugoslovanskih koncertnih dvor 22.15 M. Bravničar: Dva prizora iz opere Hlapec Jernej 22.50 Literarni nokturno

Drugi program 8.00 Četrtek na valu 202 13.00 Vedni zvoki 13.30 Znano in priljubljeno 14.00 Z vami in za vas 16.00 Tam ob ognju našem 16.15 Instrumenti v ritmu 16.40 Jazz klub - Gost kluba: Ivo Meša

Tretji program 10.05 Radijska sola za nižjo stopnjo Meljejo, meljejo mlinska koleša 10.35 Na ljudsko temo 11.00 Jezikovni pogovori 11.15 Godzovi najlepša vam hvala 11.30 Mozartova glasba za čembalo in orgle 16.00 Radijska sola za nižjo stopnjo Meljejo, meljejo mlinska koleša 16.30 Pota naše glasbe 17.15 Arjeje in monolog 18.05 Ekonomska politika 18.20 16 strun in eden 19.00 Radijska igra Vesna Krmotič: Fantomatika 20.00 Klavirske miniaturre 20.15 Z jugoslovanskih koncertnih dvor 22.15 M. Bravničar: Dva prizora iz opere Hlapec Jernej 22.50 Literarni nokturno

Drugi program 8.00 Četrtek na valu 202 13.00 Vedni zvoki 13.30 Znano in priljubljeno 14.00 Z vami in za vas 16.00 Tam ob ognju našem 16.15 Instrumenti v ritmu 16.40 Jazz klub - Gost kluba: Ivo Meša

Tretji program 10.05 Radijska sola za nižjo stopnjo Meljejo, meljejo mlinska koleša 10.35 Na ljudsko temo 11.00 Jezikovni pogovori 11.15 Godzovi najlepša vam hvala 11.30 Mozartova glasba za čembalo in orgle 16.00 Radijska sola za nižjo stopnjo Meljejo, meljejo mlinska koleša 16.30 Pota naše glasbe 17.15 Arjeje in monolog 18.05 Ekonomska politika 18.20 16 strun in eden 19.00 Radijska igra Vesna Krmotič: Fantomatika 20.00 Klavirske miniaturre 20.15 Z jugoslovanskih koncertnih dvor 22.15 M. Bravničar: Dva prizora iz opere Hlapec Jernej 22.50 Literarni nokturno

RADIO TRIGLAV JESENICE

UKW-FM področje za radvoljsko občino 87,7 megaherza - Gornje-savska dolina 103,8 megaherza - Jesenice in okolica 100,6 megaherza srednji val 1495 KHz

Petek: 16.03 Lokalna poročila - obvestila - 16.30 Kulturna oddaja - Morda vas bo zanimalo - Kaj je novega v Produkciji kaset in plošč RTV Ljubljana

Sobota: 16.03 Lokalna poročila - obvestila - 16.30 Kam

danes in jutri - Jugoton vam predstavlja - Morda vas bo zanimalo

Nedelja: 11.03 Mi pa nismo se uklonili - Koledar važnejših dogodkov iz preteklosti - Reklame - Nedeljska kronika - obvestila - 12.00 Čestitke - Morda vas bo zanimalo

Ponedeljek: 16.03 Lokalna poročila - obvestila - 16.30 Ponedeljkov športni pregled - Morda vas bo zanimalo - Minute z narodnimi pesnimi

Torek: 16.03 Lokalna poročila - obvestila - 16.30 Oddaja za mlade - Morda vas bo zanimalo

Sreda: 16.03 Lokalna poročila - obvestila - 16.30 Stop zelena luč - Morda vas bo zanimalo

Četrtek: 16.03 Lokalna poročila - obvestila - 16.30 Naš obzornik - Morda vas bo zanimalo - Domače za vas

KAM? Large graphic with a cartoon figure of a person carrying a suitcase, suggesting travel or migration.

INEX INTEREXPORT TOZD INEX Potovalna agencija Ljubljana. Advertisement for travel services including INEXOVINO, SILVESTROVANJA, GARDSKO JEZERO, MADEIRA, TOZEUR, SMUČANJE, AVSTRILIJA, ITALIJA, ČESKOSLOVAŠKA, LIECHTENSTEIN, MALBUN, and PRIJAVE IN INFORMACIJE.

ALPESTOUR Turistična poslovalnica v hotelu Creina, tel. 21-022, 23-083. Turistična poslovalnica v Radovljici, tel. 73-189. Turistična poslovalnica v Škofji Loki, tel. 60-990.

KOMPAS NA JUGOSLAVIJA SILVESTROVANJE. Advertisement for winter sports and travel packages to various locations including MEDULIN, MALI LOŠINJ, DUNAJ, GRAZ, PRAGA, and CATANIJA.

V NOVO LETO NA SMUČIŠČIH PAMPEAGA. Advertisement for winter sports in Pampaga, featuring a photo of skiers. Includes contact information for Jesenice, Bled, and Ljubljana.

Delovni kolektivi čestitajo za dan republike

murha

**OB DNEVU REPUBLIKE
čestitamo
VSEM DELOVNIM LJUDEM**

**lesce
radovljica
bled
jesenice**

ob 29. novembru – dnevu republike iskreno čestitajo za praznik vsem delovnim ljudem in cenjenim potrošnikom Mercator Ljubljana DO Rožnik TOZD PRESKRBA TRŽIČ.

Ob tej priliki vsem potrošnikom priporočamo praznični nakup blaga v vseh prehrabnih prodajalnah Mercatorja.

Potrošnike pa vabimo, v naše specializirane prodajalne in jim priporočamo novoletne nakupe.

Nasvidenje pri MERCATORJU!

KOMPAS JUGOSLAVIJA

TOZD Kompas hotel Bled
TOZD Inozemski turizem,
turistična poslovalnica Bled

Hotel obratuje v povečanih in obnovljenih prostorih; kavarna, restavracija, konferenčna soba.

TOZD Inozemski turizem, turistična poslovalnica Bled.

vam nudi popolne turistične usluge in storitve. Obiščite nas in se prepričajte o kvaliteti naših storitev.

Vsem gostom in poslovnim prijateljem čestitamo
za dan republike – 29. november

Avto-moto društvo Kranj

**Vsem članom in lastnikom
motornih vozil**

*čestita za praznik republike in jim želi
varno in srečno vožnjo*

Gorenjska oblačila Kranj

TOZD Konfekcija Kranj
TOZD Konfekcija Jesenice

Vsem delovnim ljudem in gorenjskim
občanom čestitamo ob dnevu republike
29. novembru.

Komunalno podjetje Tržič

Dejavnosti:

gradbena, steklarstvo, soboslikarstvo, vodovod, kanalizacija, vrtnarija, cvetličarna, tržnica, pogrebna služba, vzdrževanje cest

*Vsem delovnim ljudem,
poslovnim prijateljem in sodelavcem
čestitamo za dan republike*

Industrija volnenih izdelkov Zapuže

Industrija volnenih izdelkov SUKNO Zapuže proizvaja vse vrste blaga za ženske in moške iz 100% čiste runske volne ter volnene odeje najboljših kvalitet. V prodajalnah v Zapužah in na Koroški cesti v Kranju vam nudimo najnovejše vzorce ženskega in moškega volnenega blaga ter volnene odeje vseh vrst in kvalitet.

Ob tako bogati izbiri boste gotovo našli tudi nekaj zase.

Vsem delovnim ljudem in poslovnim prijateljem čestitamo
za dan republike – 29. november

Intereuropa KOPER

**FILIALA KRANJ
FILIALA JESENICE**

**ČESTITAJO DELOVNIM LJUDEM IN POSLOVNIM
PRIJATELJEM ZA PRAZNIK REPUBLIKE**

Delovni kolektivi čestitajo za dan republike

Obrtno združenje občine Kranj

Kranj, Tomšičeva 14

čestita članom združenja in občanom za dan republike – 29. november.

Samopostrežna restavracija Kranj, Stritarjeva 5

DELOVNI KOLEKTIV ČESTITA GOSTOM IN OBČANOM GORENJSKE ZA PRAZNIK REPUBLIKE
29. NOVEMBER 1979.

Samopostrežna restavracija je odprta vsak dan, razen ob nedeljah in praznikih, od 7. do 21. ure in se še naprej priporoča za obisk.

S svojimi uslugami se priporoča tudi BIFE, ki je odprt vsak delavnik od 7.30 do 21. ure.

almira

modne pletenine

TOZD Radovljica
TOZD Nova Gorica
TOZD Bohinj
TOZD Trgovine

čestitajo
vsem
delovnim ljudem
in poslovnim
prijateljem
za dan republike
29. november

metalka 30 let

vam nudi:

prodajalna
kamnik

kompletni inštalacijski material, gradbeni material, orodje in stroje, gospodinjske stroje in potrebščine, talna obloge, vse vrste keramike, kopalniško opremo, stavbno pohištvo, vse vrste profilnega železa.

Delovnim ljudem in cenjenim potrošnikom čestitamo za praznik republike.

Prodajalna je odprta vsak dan
od 7. do 19. ure, ob sobotah
od 7. do 13. ure

Iskra

Iskra

Industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko n.sol.o.

VSEM DELOVNIM LJUDEM ČESTITAMO ZA
DAN REPUBLIKE – 29. NOVEMBER

Tovarna avtomatskih telefonskih central – Kranj
Tovarna telefonskih elementov in aparatov – Kranj
Tovarna števecov – Kranj
Tovarna električnih ročnih orodij – Kranj
Tovarna stikal – Kranj
Tovarna merilnih naprav – Kranj
Tovarna sestavnih delov – Kranj
TOZD orodjarna – Kranj
TOZD vzdrževanje – Kranj
TOZD nabavna organizacija – Kranj
TOZD prodajna organizacija – Ljubljana
TOZD razvojno-tehnološki center – Kranj
Delavska restavracija – Kranj
Tovarna telefonskih enot – Blejska Dobrava
Montažno-servisna organizacija – Ljubljana
Tovarna optičnih in steklopihaških izdelkov – Ljubljana
Tovarna računalnikov – Kranj
Tovarna mehanizmov – Lipnica
Tovarna merilnih instrumentov – Otoče
in Center za elektrooptiko – Ljubljana

Priporočamo se za sodelovanje.

Komunalno podjetje
Vodovod Kranj

Vsem delovnim ljudem, potrošnikom in poslovnim partnerjem čestitamo za praznik republike ter jim želimo še naprej veliko delovnih uspehov.

Pred novo zimsko smučarsko sezono

Strel v veleslalomu in slalomu

LAUNCHANSEE - Na teh zimskih smučiščih so naši alpinisti imeli svojo pregledno tekmo pred prvim startom v decembru na mednarodnih FIS tekmah v svetovnem pokalu. Prvo turistično tekmovanje je pokazalo, da imamo moških najbolje pripravljeno, če naša starišca znanci veleslalom in slalomu. Strel, Križaj, Magušar so imena, ki so nastopili v tekmah veleslalom in slalomu pokazali največ. Različni so bili tudi rezultati v slalomu, ki so se tem pridružili tudi nastopi Jurja Franka, Cerkovnik in Oštrca. Torej lahko pričakovano ugodne uvrstitve vseh naših alpinistov na mednarodnih tekmah in tekmah moških prijavljeno na olimpijadi v Lake Placidu. Najboljše je na teh izbirnih, predolnih tekmah pokazal Ločan Strel. V veleslalomu je Strel postal kar štirkrat in v prvem nastopu imel kar devetinosem-

deset stotink sekunde prednosti pred Križajem. Križaju pa nato sledita Kuralt in Franko. V drugem nastopu je bil spet najhitrejši Strel pred Kuraltom in Frankom, Križaj pa je šel iz proge. Le šestnajst stotink sekunde je zmagal Strel pred Križajem v tretjem veleslalomu. Tretji je bil Franko in četrti Kuralt. Enako je bilo tudi nato v četrti vožnji. Strel je zmagal, Križaj je bil drugi, Franko tretji, Magušar pa četrti.

Enako kot v veleslalomu je bil Strel uspešen tudi v slalomu. V štirih nastopih je Strel zmagal dvakrat, po enkrat pa sta bila uspešna mladi Oberstar in Križaj. Naš najboljši slalomist pa je prav v slalomskih nastopih pokazal že sedaj odlično formo. Čeprav je bil le enkrat najhitrejši pa je bil v prvem in drugem nastopu takoj za Ločanom Strelom. V slalomih se je izkazal še Zibler, Kuralt in Magušar.

V ženskih nastopih je v obeh tehničnih disciplinah imela največ uspeha članica loškega Alpe-tourja Nuša Tome. Tometova je bila tako v veleslalomu kot v slalomu po trikrat zmagovalka. Po enkrat pa sta v veleslalomu in slalomu zmagali Ravnikarjeva in Jermanova. Izkazale so se tudi mlada Leskotskova, Blažičeva in Ravnikarjeva. Tudi Dornigova in Zavadlavova ter Benedičičeva niso veliki zaostajale za zmagovalkami.

Vsi naši so torej izvrstno pripravljene za svoje nastope. Pregledni tekmi sta pokazali, da so vsi v formi. Zadnji treninzi so bili ostri in kvalitetni. Vsi že ne-strpno pričakujejo prvi nastop v mednarodni konkurenci. In če bodo držali še psihični pritisk, lahko pričakujemo še boljše uvrstitve kot so bila lanska.

D. Humer

Animiranje krajanov za šport

... v krajevni skupnosti Vodovodje v Kranju so v zadnjem času posebno aktivnejši na športnem področju. Organizirano se ukvarjajo z več vrstami športov, v katerih tudi tekmujejo tako pa je vse več zanimanja za šport.

votajo na progi od Kranja do Bele in nazaj, ki se je udeležilo 60 kolesarjev. Tisti, ki bodo sodelovali tudi na dveh takih vožnjah pridodajo leto in na pohodu ob Šorlijevem mlinu do Bašja ob krajevnem prazniku, bodo dobili posebno značko.

Krajevna skupnost namerava v prihodnje navesti tesnejše športne stike s krajevno skupnostjo Podbrezje. Omenimo naj še vaterpoliste, ki prav tako uspešno nastopajo, pa odbojkarje, balinarje, strele in igralce goja. Za krajevno so organizirali tudi rekreativno vadbo v telovadnici osnovne šole Simon Jenko in sicer ob sobotah popoldne in nedeljah dopoldne.

kopalo slabo vreme in težki tovarnjaki so obtičali na razmočeni dovozni poti. Fantje so hitro ukrepali, z odpadnim materialom, ki jim ga je odstopila Termika, so utrdili pot.

Danes je igrišče že urejeno, zasejana je trava in spomladi bodo na njem že lahko igrali. V dnevniku je zapisano, da so fantje opravili 500 prostovoljnih ur, da se je akcij udeležilo vselej okrog 20 članov društva. V izgradnji igrišča so vložili 103.400 dinarjev lastnih sredstev, denar, ki so ga zbrali s pripravljenim veselic. Krajevna skupnost je prispevala 20.000 dinarjev, škofjeloška telesnokulturna skupnost pa 40.000 dinarjev.

Spomladi bodo začeli z gradnjo stalnic in sanitarij ob igrišču. Krajevna skupnost jim je že odobrila 50.000 dinarjev, računajo tudi na pomoč telesnokulturne skupnosti in svedba na lastne moči. V načrtu pa imajo, da bodo do leta 1985 dogradili tudi igrišče za košarko in kroglo. Igrišče naj bi postalo športno rekreacijski center, ki ga bodo uporabljali vsi krajanji, saj je blizu naselja, v privlačni bližini gozda.

KOŠARKA

Omahen »rešil« srečanje

KRANJ - SKL - moški B Triglav : Co-met 85:77 (49:44), telovadnica OŠ F. Prešeren, gledalec 200, sodnika Plevnik, Luke-tič (oba Ljubljana).

Triglav - Zupan 21, Omahen 22, Erlah 2, Benedik 4, Benčan 9, Traven 12, Potoč-nik 8, Strniša 7.

Napeto in razburljivo srečanje v telovadnici osnovne šole Franceta Prešerna. Tekmo je v dvaintrideseti minuti srešile v korist domačinov njihov najboljši igralec in najboljši na igrišču, Darko Omahen. Darko je bil od te minute dalje neprekosljiv pod obema košema. Pobraj je vse odbite žoge pod svojim in nasprotnikovim košem. Za nateček pa je bil še dober strelec. Sama tekma je bila borbena do konca, vendar se je preveč žog izgubljalo. Gostje iz Slovenskih Konjic so domačine našli z njihovim orožjem, hitrimi protinapadi. Vo-

čili so vse do dvaintridesete minute. Takrat je namreč trener Triglava Peter Bru-men našel pravo peterko in zmagala je bila zagotovljena.

NESREČNE ZADNJE SEKUNDE

ŠKOFJA LOKA - SKL - moški B Lokainvest : Elektra 88:91 (45:52), telovadnica OŠ, gledalec 150, sodnika Zule (SI. Konjice), Pogačnik (Ljubljana).

Lokainvest - Rešek 12, Istenič 4, T. Dolenc 37, I. Dolenc 9, Strekelj 14, Vujič 13. Nesrečne zadnje sekunde srečanja v Loki. Res so gostje iz Soščanja vodili vso tekmo, a domačinom je v zadnjih dveh minutah kazalo, da bodo napeto in kvalitetno ter borbeno srečanje zaključili sebi v prid. Toda v zadnjih sekundah so naredili dve zaporedni napaki in gostom je bilo dovolj, da so iz Loke odnesli dve točki.

NOGOMET

Jeseničanom le točka

JESENICE - V zadnjem kolu območne republiške članske nogometne lige so Jeseničani igrali doma s Tabor-Jadranom iz Sežane. Nad 200 gledalcev je spremljalo zanimivo in borbeno srečanje na razmočeni in blatnem igrišču. Domačini so na tihem računali z zmago, ki jim olajšala pot k vrhu prvenstvene razpredelnice, vendar so gostje presenetili in kmalu dosegli dva zadetka. Jeseničani so se morali potruditi, da so izenačili, za zmago pa je zmanjkalo časa. Tako bodo nadaljevanje prvenstva počakali na četrtem mestu. Čez zimo nameravajo klub še utrditi, saj nameravajo v novi sezoni s peto selekcijo nastopati v enotni republiški ligi.

Pretekli teden so na Jesenicah ustanovili tudi društvo nogometnih trenerjev, v katerem so se vključili tudi trenerji iz radovljanske in triške občine. Svoje društvo nameravajo ustanoviti tudi v Škofji Loki. Na ustanovnem zboru društva so za predsednika izvolili Jožeta Jančiča.

Tudi v radovljiški občini se pripravljajo na vstop v republiški tekmovalni sistem. Čez zimo bodo organizirali tekmovanja po celah, poskrbeli za trenerje in druge strokovnjake. Pretekli petek pa so v Radovljici ustanovili občinsko zvezo nogometnih sodnikov. O pripravah na ustanovitev je

poročal predsednik iniciativnega odbora Tine Dežman, med udeleženci pa je bil tudi predsednik zveze nogometnih sodnikov Slovenije Lado Jakše. Mlajšim je pomagal s številnimi napotki in praktičnimi nasveti. Izvoljen je bil izvršni odbor, ki ga vodi Peter Piškur, republiški sodnik iz Leac. Predvsem skušajo med nogometne sodnike vključiti še več mladih. Zanje je pripravljena teoretične izpite.

HOKEJ

Remi Jesenic in točki Triglava

KRANJ - V šestem kolu prve zvezne hokejske lige so v glavnem vsi favoriti osvojili točke, le v Celju so se Jeseničani morali krepko potruditi, da so osvojili točko.

Celjski hokejisti so presenetili favorizirane Jeseničane in po dveh tretjinah vodili že z dvema goloma razlike. V odločilni zadnji tretjini so se Jeseničani le zbrali, izid izenačili, za kaj več kot remi pa jim je zmanjkalo časa. V preostalih srečanjih so Ljubljancem v Beogradu visoko odpravili Crveno zvezdo, Kranjska gora je na Jesenicah morala položiti orožje v igri z Medveščakom, Partizan iz Beograda igra še vedno dobro, saj je premagal v gosteh Spartak.

Izidi - Celje : Jesenice 4:4, Kranjska gora : Medveščak 2:0, Crvena zvezda : Olimpija 0:12, Spartak : Partizan 5:0.

Pravi podvig so v hali Tivoli v Ljubljani pridržali hokejisti Triglava iz Kranja, ki so v dobrem hokejskem srečanju nadigrali moštvo Bleda. V igri, ki je bila polna preobratov, so osvojili pomembni točki za vrh v medrepubliški hokejski ligi.

Izid - Triglav : Bled 6:5.

ODBOJKA

Vodi Triglav II.

V medobčinski ligi v odbojki za moške sodeluje 12 ekip. Nastopajo naslednje ekipe: Jesenice, Zirovnica, Bohinj, Bled, Radovljica, Plamen, Triglav I in II, Sava, Lubnik, Kamna gorica in Begunje. V prvem krogu se bodo ekipe pomerile med seboj vsaka z vsako. V drugem krogu pa se bodo ekipe razdelile v dve skupine glede na rezultate prvega dela. Kljub takemu dogovoru način tekmovanja ni v skladu s portoroškimi sklepi, ker v športno rekreacijskem sistemu nastopajo ekipe iz štirih občin skupaj.

Po nepopolnih treh kolutih vodi ekipa Triglav II, ki je brez poraza, pred ekipo Jesenic, Radovljice, Bohinja itd.

Za medobčinsko ligo v odbojki za ženske se je pripravilo šest ekip, ki se bodo pomerile na turnirjih decembra.

ŠSD LIPNICA IN BOHINJ

Komisija za odbojko pri ZTKO Radovljica je organizirala prva turnirja odbojkar-skih selekcij ŠSD za naslov občinskega prvaka. Pionirji so se pomerili na Bledu, pionirke pa v Lipnici.

Rezultati pionirjev: Bohinj : Bled 2:0 Lipnica : Radovljica 2:1, Bohinj : Radovljica 0:2, Lipnica : Bohinj 0:2, pionirke: Bled : Lipnica 0:2, Bled : Gorje 2:0, Gorje : Bohinj 0:2, Bled : Bohinj 2:1, Lipnica : Gorje 2:1, Lipnica : Bohinj 2:0.

M. Čadež

M. Faganel

Izredna skupščina

KRANJ - Čeprav so nogometaši že odšli na zaslužni počitek, pa sezona še ni končana. Nogometni delavci se trudijo, da bi razbistрили nogometne vode v kranjski občini. Na redni seji IO Občinske nogometne zveze Kranj so se zaradi pereče situacije v selektivnem nogometu odločili za sklic izredne skupščine ONZ, ki naj da nekaj odgovorov, ki se neposredno tičejo prihodnosti kranjskih selekcij.

Kaj je privedlo nogometaše do takih korakov? Dveletno delo je za njimi, zgrajena je bila selekcijska piramida, ki si je utrla pot v šole, izdatno pa so ji pomagali klubi kranjske občine, združeni v ONZ Kranj. Vse to drži prav tako kot ugotovitev, da četrtina in peta selekcija nista doživeli enaknega vzpona kot selektivni nogomet po šolah in klubih. Vzrokov za to je mnogo, vse skupaj pa ima osnovo v borih 21 milijonih, ki zadoščajo za životarjenje, ki nima s športno nobene zveze. Nogomet je v drugi občinski prioriteti, nogometni delavci se tega močno zavedajo, toda z glavno skozni zid ne gre: Sprašujemo se, v katerem kranjskem športu igralcem ne morejo nuditi prav ničesar, kje trenerji predstavljajo gospodarje, tajnike in ekonomice obnemem, kje denarja za vožnje ni, medtem ko je ponekod drugje plačan sleherni kilometer. Klubi občine so izredno enotni, toda še vedno ostaja ob strani NK Triglav kot najmočnejši klub, njegovi vlogi pa bo potrebno v prihodnje posvetiti več pozornosti. Besede so ostale brez najmanjšega odmeva, nogometni delavci pa se sprašujejo, kako je mogel odbor za vrhunski šport v nekaj vrsticah tako nepopolno in povsem brez podlage dati oceno o delovanju nogometne piramide? V tem »poročilu« ni govora niti o pogojih dela, uspehi, ki so drugje poudarjeni pa so pri nogometu povsem zanemarjeni. (Četrto mesto ŠSD v državi!) Govora je celo o napačni organiziranosti, ki pa je taka, kot jo zahtevajo portoroški sklepi in Nogometna zveza Slovenije! Pa še nekaj besed o razprtijah, ki naj bi bile ovira za razvoj nogometa. To je pre-malo!

Seveda pa nogometni delavci niso krivdo za stanje preložili le na druge. Samokritično so pripomnili, da je križanje rekreativnega in selektivnega nogometa še preveliko in da morebitni klubski nosilec nikakor ne more imeti še rekreativne ekipe. Tudi igrači sami so krivi za nekatere zaostaje. Premalo zavestno so trenirali, preveč so izbirali med selekcijo in rekreacijo in premalo odločno so skušali sami premagati bojkot kranjske športne javnosti. Krivi so, toda še vedno je nekje ni j njihovo krivdo vrata objektivnih vzrokov.

Nogometni delavci so sklenili tako stanje oceniti na izredni skupščini. Če pri odgovornih forimih in organih prevladuje mnenje, da so nekateri nezadovoljni, da njihovi še skoraj neločljivi napor ni štejejo, da so selekcije njihova privatna last, potem se - ti pripravljene v interesu nogometa preupustiti mesto drugim. Govor je o Kolarju, Andrejašiču, Hriberniku, Humarju, Šubicu, Tomsetu in še nekaterih, ki so s svojim delom do sedaj storili toliko kot kaže stanje v kranjskem nogometu, za njimi pa stoji približno 350 mladih nogometašev, ki so, ali pa gredo skozi proces selekcioniranja in ki so za mnoge že podlaga za uspešnejšo prihodnost.

Ostajata dve možnosti. Ali urediti status nogometa po vzoru nekaterih ostalih kranjskih športov ali pa javnost seznaniti z vzroki, predložiti poročila in račune ter prenehati s tekmovanjem v slovenskem prostoru.

M. Šubič

Delom do igrišča

Mladi bodo Poletovi nogometaši zaigrali na novem igrišču - Zgradili so ga z veliko prostovoljnega dela in denarja

... društvo Polet iz Sv. Duha pri Kranju je staro dobra štiri leta in ima okoli 60 članov, ki se ukvarjajo z nogometno, košarko, namiznim tenisom in karatami. Najbolj zagnani so nogometaši. V letu 1978 v gorenjski medobčinski ligi so nastopili v pionirski ekipi. Izredno uspešno, če vemo, da doslej niso osvojili nobene točke, kar je za tovrstne ekipe izredno slabo.

Da bi imeli igrišče, so se odločili, da ga zgradijo. Na razpolago so jim bili vsi prostovoljci, ki so jim pomagali blizu vasi. Marsikdo je tedaj nastopil na igrišču in so morali gostovati v okolici bližnjemu najemno.

Da bi imeli igrišče, so se odločili, da ga zgradijo. Na razpolago so jim bili vsi prostovoljci, ki so jim pomagali blizu vasi. Marsikdo je tedaj nastopil na igrišču in so morali gostovati v okolici bližnjemu najemno.

Mladi akcijah je sodelovalo več kot tisoč članov društva. Na zadnji, ko so pograbilili kamenje in zasejali travo.

Advertisement for Kokra Kranj and Globus stores, featuring a list of gift items and store information. Includes logos for Kokra Kranj, Globus, and Tina Kranj.

8. nadaljevanje TONE POGAČNIK

SOFIJA SE IZMIKA BISTVU

Izmikanje dejstvom bistvenega pomena za jugoslovansko-bolgarske odnose je v Bolgariji postalo stalna praksa. Tako se je žal zgodilo tudi v govoru, ki ga je imel prvi sekretar Centralnega komiteja bolgarske komunistične partije in predsednik državnega sveta LR Bolgarije TODOR ŽIVKOV v Blagovgradu 15. junija letos. V tem govoru je obravnaval bolgarsko-jugoslovanske odnose samo iz nekaterih plati in iztrgane in izločene iz celote. Hkrati pa ni omenil bistvenega problema, ki bremeni medsebojne odnose: vprašanja položaja makedonske narodnostne manjšine v Bolgariji.

Izhodišča in cilji Jugoslavije so zmeraj bili in so tudi danes v skladu z interesi narodov obeh držav za mir, varnost in enakopravno mednarodno sodelovanje. Jugoslavija teh stališč in ciljev nikoli ni spreminjala. Tega za bolgarsko stran žal ni mogoče reči.

Za ugotovitev resničnega stanja stvari ni potrebna nadrobna analiza dogodkov iz preteklosti. Znano je, da se je Jugoslavija po vojni maksimalno potrudila za razvoj sodelovanja z novo domovinsko frontovsko Bolgarijo in da je odločno podprla Bolgarske komunistične partije in Georgija Dimitrova, usmerjene k napredni družbeni preobrazbi in mednarodni ureditvi socialistične Bolgarije.

Na bolgarski strani so v tem času prav tako ukrenili marsikaj, da bi odstranili madež nenadomestljive škode, ki so jo bolgarski fašistični zavojevalci prizadejali jugoslovanskim narodom v drugi svetovni vojni, predvsem srbskemu in makedonskemu narodu. Prizadevali so si vzpostaviti prijateljstvo in tesno sodelovanje z Jugoslavijo. V tem času je bolgarska vlada izvedla vrsto ukrepov, da bi makedonska narodna manjšina v tej državi lahko izražala svojo makedonsko narodno pripadnost. Tako so bile na primer odprte šole, izdajali so časopise, delovali so gledališče, knjižnice, knjižarne... vse v makedonskem jeziku. Vse to je makedonski manjšini v Bolgariji omogočalo, da je resnično uveljavljala najosnovnejše nacionalne pravice.

STATISTIČNO IZNIČENJE MAKEDONCEV V BOLGARIJI

Takšen razvoj jugoslovansko-bolgarskih odnosov je takrat omogočil tudi visoko stopnjo sodelovanja na vseh področjih.

Pozneje pa so v Bolgariji z enostranskim opuščanjem takšne politike do Jugoslavije začeli zanikati obstoj makedonske narodnostne manjšine, kar se je posebej pokazalo z zapiranjem šol in drugih ustanov v makedonskem jeziku, ki so bile ustanovljene takoj po vojni v Pirinski Makedoniji.

Statistični podatki, objavljeni v uradnih poročilih centralne statistične uprave ministrskega sveta LR Bolgarije dokazujejo, da je bilo ob popisu l. 1956 v Pirinski Makedoniji, sedanjem blagovogradskega okrožja, 178.872 prebivalcev vpisanih kot MAKEDONCEV, v celotni Bolgariji pa jih je bilo 187.789. LETOS PA NAJ NE BI BILO NOBENEGA!!!

Pojavljajo se tudi velikobolgarske teze o baje bolgarskem narodnostnem značaju prebivalstva cele

Makedonije in delov Srbije, kar posredno zajema tudi ozemelske zahteve do Jugoslavije.

Vse to kaže, da je v bolgarski politiki do Jugoslavije prišlo do negativnega obrata.

Sam in tja je našo idilo in otožno, utečeno, z oljem podmazano brnenje (dihanje) spačkovega motorja zmotilo brenčanje kakšnega zaporožca ali moskviča. In spet takoj za tem – mir in pokoj in nemotene misli. Vsaj za pol ure.

Ognjena krogla se je stežka in lagodno kot goska kotahila za mrežaste sisteme televizijskih in radijskih oddajnikov na hribu deset kilometrov iz SOFIJE.

Da ne pozabim – med tem političnim beleženjem problemov v jugoslovansko-bolgarskih odnosih, ki bodo dopolnili naše (in vaše) subjektivno doživljanje Bolgarije, še vedno stojimo na paradnem trgu Devetegega novembra, v hladni kostanjevi senci pred Georgievim mavzolejem.

Dva uniformirana vojaka (spominjata me na častne gardiste švicarske vojske v Vatikanu), s puškama in nepremično častno držo, stražita vhod v hram, kjer leži balzimiran bolgarski junak Georgi Dimitrov.

Narodni junak. Rojen leta 1882. Bolgarski politik in državnik. Kot komunist se je udeležil oborožene vstaje l. 1925 v Sofiji. V emigraciji na Dunaju je potem vodil zahodnoevropski komite kominterne. Leta 1933 je bil v nacistični Nemčiji obtožen za požig rajhstaga in na procesu v Leipzigu oproščen. Od leta 1933-43 je bil v Moskvi generalni sekretar kominterne. Na njenem sedmem kongresu l. 1937 je imel glavni referat o nevarnosti nastopajočega fašizma in o novi strategiji mednarodnega komunističnega gibanja, to je – o ljudski fronti. Po vojni je bil vse do smrti leta 1949 bolgarski ministrski predsednik.

Po vsem tem pa se resnično lahko malo oddahnemo. Porazgubimo se med živopisanimi pikami. V mali svet navadnih smrtnikov.

Razumeti vsak njihov gib, na pol zastrt pogled, tu pa tam sklonjeno glavo, ki z vso družino roma v bližnji park, na klepet s prijatelji, kajti avtomobile imajo samo tisti s na vrhu uspešnosti, čeprav je bencin za naše razmere dokaj poceni.

Vrsta brez konca pred trgovino s sadjem in zelenjavo. Motor kamiona se brni. Razkladajo kartone marelic. Prvi srečneži jih jemljejo po osem, deset kilogramov. Občutek strahu se razraha med mamicami na repu vrste. Vsaj pol kilograma bi jih rade kupile za otroke v vozičkih. Bo kaj ostalo?

Marelice. Drugorzredne. Vse prvovrstno sadje gre v izvoz. Največ namiznega grozdičja. Letno izvozijo več kot dvesto tisoč ton svežega sadja.

Doma pa – kumare in paradiznik. Paradiznik in kumare.

V kiosku na ulici Vladimir Ilič Lenin kupimo razglednice Sofije. Prva bo romala domov.

Pol strani prekrivajo podatki o konstruktorju in glavnem arhitektu katedrale Aleksander Nevski Pomeranzeju. V bolgarsčini, ruščini, francoščini in nemščini. Da bi turisti čim manj napisali in da bi cenzorji lažje predihali napisane stavke? Kljub vsemu je kartica vandrata celih štirinajst dni do Radovljice.

Z glavo: ZDRAVO! VSE KRASNO! LEPO. IN SPLOH. SAMO BRADA NEUSMILJENO POGANJA. LEPO SE IMEJTE!

Kupimo še jajca, kruh (z vprašanjem: ga pri vas tudi tako lepo zavijajo?)

KOCKANJE ZA ODHOD

Iz sofijske omamnosti in našega nenehnega čudenja, ko se je oblak trepetajoče svetlobe zgrinjal nad parkiriščem pred katedralo Aleksandra Nevskega, vrzemo po spačkovi platneni streehi dve majhni kocki. »Če bo dvanajst (12), ostanemo še en dan!«

Dobro pretresene se zvalijo iz Branetovih šapastih pesti.

In ali je potem kaj čudno, če smo se že pol ure za tem vozili in valili po sofijski obvoznici, široki šestpasovni avtocesti, prazni, v smeri PLOVDIVA – ISTANBULA? Po mednarodni magistrali za Malo Azijo?

Le tri kilometre

Majhna vas je Gozd. Le deset hiš šteje in trideset prebivalcev. Pusta in mrzla je v teh novembrskih dneh, toda ljudje, ki so tu doma, so našim borcem vedno na široko odprli vrata v svoje tople domove. Dokler so jih imeli. Po vojni so postavili nove in ko po 35 letih prosijo družbo, da jim uredi tri kilometre in pol poti, ne najdejo razumevanja... Foto: D. Dolenc

Gozjd pravijo domačini svoji vasi. Pa tudi v Križah, Tržiču in tam okrog govore le Gozjd in Gožžani. Če je lepa? Morda v suhem vremenu, ko na poteh, dvoriščih in kolovozih ni blata. Morda spomladi, ko vse zeleni in so travniki polni podleska in zvončkov. Morda jeseni, ko robovi gozda žare v jesenskih barvah in so jablane in hruške med hišami polne zrelih sedežev. Zdaj je novembra, ko je golo drevje med hišami in v gozdu, ko se vdiraš v blato, ko se gnojnica iz neurejenih hlevov pretaka čez dvorišča in čez pota, ko mrzlo zavija veter v rebri, zdaj res ni lepo. Prav neprijazno. In če bi ne lajali psi in po dvoriščih brskale kure, bi človek pomislil, da v vasi skoraj ni ljudi.

Res jih je malo. Vsa vas šteje deset hiš in okrog trideset prebivalcev. Pred vojno jih je bilo dvainšestdeset. Odsli so, ali pa se po tistem hudem dnevu, 7. oktobra 1944, ko je gorela vsa vas, sploh niso več vrnili.

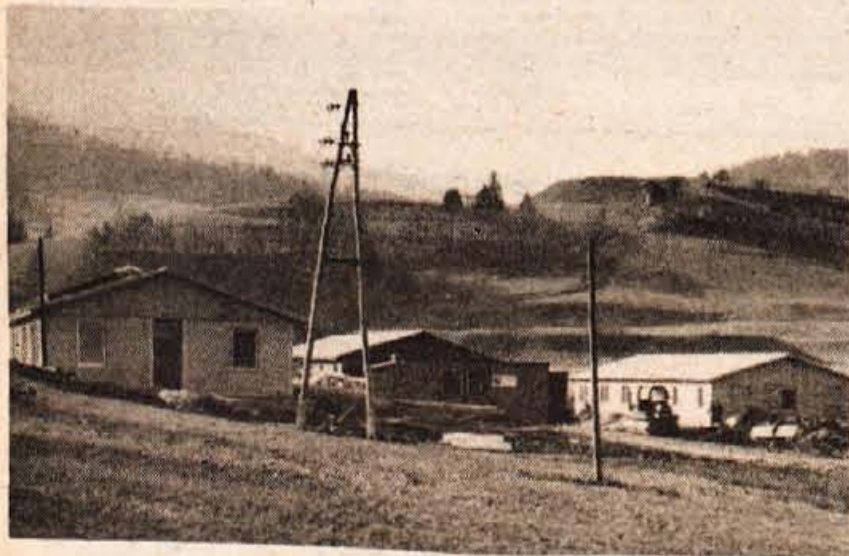
Partizanska vas je bila to. Vas dobrih ljudi. Gorenjski partizani so se tu počutili kot doma. Tu se je pekel vsak dan kruh za partizane. En dan pri eni, drug dan pri drugi hiši. Kurirji so imeli pot skozi Gozd, 845 metrov visoko leži vas in polja ne obrode dobro. Najbolje je bilo še za rž, ječmen in oves. Skromni so bili. Le olje, sladkor, cikorijo in sol so kupovali, drugega ne. Ovce, prašiče in živino so redili. Kadar je prišla večja četa, bataljon, je Koširjev Miha zaklal kakšno žival zanje. Lačni niso odsli od tu. Tudi varne so

se počutili pri njih, saj nikoli tu ni prišlo do nobene izdaje.

Tudi prve dni oktobra so se drževali tu partizani. In ko je 7. oktobra okrog sedme ure zjutraj partizanska patrolja s prikonitno dela na patroljo žandarmerijske postaje iz Križev, je v spopadu padel eden od Nemcev. Okrog enajste dopoldne je bila vsa vas obklojena. Nemci so prišli s Svarij, z Goloča, od Križev... Partizani so se pravkar pripravljali na kosilo, ko je zapokalo. Koširjev Miha jim je zaklal vola in ga obesil pri treh lipah. Še so se utegnili umakniti na Kukovnico in z njimi tudi večina vaščanov. Le stari ljudje so ostali. To so nemci zbrali pri kozolcu na koncu vasi. Ustrelili niso nikogar od vaščanov, le komandant II. bataljona Kokrškega odreda, Slavko Dobre Karlo je bil nad vasjo ranjen, pa si sam vzel življenje, da bi ga ne dobil živega. In še kurir je padel tisti dan. Toda zagorelo je v slavnatih starih; pri Kiširju, pri Vrač, pri Knož, pri Podlogarju, Mežnarju, Martinežu. Junija, na sveto Martinje, je pogorelo pri Princu... Kar je ostalo, so požgali čez teden dni Jurjevo domačijo, Podlogarjeve belnjak in Koržnovo hišo. V celni vasi je ostal le Koširjev lesen svinjak in cerkev. Pa še svinjaka so se trnati lotili; vedno so pogorela le korna svinjak pa je navkljub vsemu stal Cerkev in svinjak. To je bilo vse, kar je ostalo od Gozda...

400 delavcev ob suhi hrani

Zdravstveni dom naj bi začeli v Gorenji vasi graditi že pred pomladjo, nerešen problem pa ostajajo stanovanja, preskrba in še zlasti ureditev normalnih življenjskih razmer za delavce, ki gradijo rudnik in cesto

Za delavce, ki gradijo cesto in rudnik so v Gorenji vasi postavili barake. Prehrano bodo uredili s kuhinjo v naselju, vprašanje pa je, kaj naj delavci počno v prostem času.

Približno dvajset let mineva, kar so stroji zavrtali v drobno plečatega Zirowskega vrha, ko so v njem začutili uranovo rudo. Dvajset let je bližajoči se rudnik urana prisoten v Gorenji vasi in Poljanski dolini in toliko časa se razpravljalo o spre-

vedno male TOZD škofjeloških in žirovskih kolektivov. Problemi pa so nastajali. Hiter napredek občine, dokaj visok osebn standard, ki ga domačini dosegajo s pridnostjo in zavzetostjo, da svoje težave rešujejo sami na eni strani in zaostajanje razvoja infrastrukture na drugi, so rojevali vedno večja nasprotja, ki so še posebno izbila na dan, ko so dela v pripravi izgradnje rudnika in uranske ceste v polnem teku.

S temi vprašanji se spoprijemajo krajani na zborih, v svetu in skupščini krajevne skupnosti na sebah krajevne konference SZDL, vendar pogosto presegajo njihove zmogljivosti. Ostro so jih izpostavili tudi ob spomladanskem obisku delovne skupine CK ZKS v Gorenji vasi. Takrat so sprejeli sklep, da mora do jeseni stati pod streho nov zdravstveni dom, poudarek pa je bil dan tudi stanovanjski gradnji in preskrbi.

To pa so tudi ključni problemi krajevne skupnosti. Vendar je bila zahteva, da mora biti zdravstveni dom do jeseni pod streho le nekoliko preuranjena, čeprav o gradnji razmišljajo že več kot deset let in jo že dve leti intenzivno pripravljajo. Zapletov je bilo toliko, da čez poletje enostavno niso mogli vsega rešiti in

nadoknaditi zamujenega. So se pa zadeve hitro premaknile. Prav te dni so zbrana vsa potrebna dovoljenja in soglasja, decembra bo nared gradbeno dovoljenje in pred spomladjo bodo delavci Tehnika pogнали buldožerje in druge gradbene stroje.

Vprašljivo pa ostaja financiranje. Regijska zdravstvena skupnost investicijo sicer že nekaj let uvršča med prioritete, vendar pa so podražitve »požrle« že velik del denarja.

Nov zdravstveni dom je nujno potreben. Ambulanti – splošna in zobna – se namreč že dve desetletji sti-

skata v stanovanjskem bloku, kar prostori za potrebe zdravstva sploh niso primerni, ker tudi niso bili za to zidani. Na zdravnikovo v Gorenji vasi je vezano 6 krajevnih skupnosti. Poleg Gorenje vasi še Lučine, Polane, Javorje, Trebija in Sovodnje. Skrajno škodljivo pa bi bilo vsako zavlačenje gradnje sedaj, ko se v bližini odpirajo velika gradbišča.

Z novimi naložbami in gradnjami pa je povezan drug problem – stanovanja. V načrtu izgradnje rudnika je prevedena izgradnja vse potrebne infrastrukture in tudi denar za to. Vendar pa ne dobra volja rudnika ne krajanov ne pomagata, če ni potrebne urbanistične dokumentacije. Zazidalni načrt za novo stanovanjsko naselje je bil pravkar sprejet in ni potrebno veliko pameti, da ne-

Od Gorenje vasi proti Dobravi je že potegnjena trasa nove uranske ceste

Pol je do Gozda

V vojni so se ljudje vrnili, usta obnovitveno zadruge, in z njimi krediti zgradili na polovici nove hiše. Toda, še danes nimajo vsega, kar so imeli v vojni. Koširjevi se danes nima hleva, ta nima skednja, oni nima hleva, ta nima skednja, oni nima hleva, ta nima skednja, oni nima hleva, ta nima skednja...

hudi dnevi znova in znova vodil v varni Gozd. »Kmet v dolini, ki ni prav nič prispeval v času hrbte, ima vse: asfalt do hleva, vse ugodnosti, ki jih nudi bližina mesta. Kaj bi bilo v slučaju požara? Preden bi po tej zvevani in ozki poti prispeli gasilci do vasi, bi lahko še enkrat vsa pogorela...! In toliko govorimo, da moramo ohraniti naše hribovske vasi!«

Le tri kilometre in pol je od stare osnovne šole v Križah do cerkve svetega Miklavža v Gozdu. Samo tri kilometre in pol, tovariši iz Trziča. D. Dolenc

Francka Rezar, Knobeževa:

»Kljub temu, da smo ostali brez vsega, se nikoli nismo odtegovali dajatvam. Če je bil ob obvezni oddaji prašič prelahak, smo se teleta zaklali, da je bila zahtevana teža polna. Takrat so nas našli. Ko pa gre za teh par kilometrov ceste, je pa taka težava. Ze leta 1976 je bilo 30 milijonov denarja namenjenega za cesto iz sklada za razvoj zaostale vasi, leta 1977 je bilo že 86 milijonov, zdaj ga je pa že okrog 100 (starih) milijonov. In kdaj že so rekli, da so načrti naročeni. Zdaj pa pravijo, da bomo prišli šele v naslednji srednjeročni program. Da bo še prej trgovina v Snakovem postavljena. Pa smo vedno za vse samoprispevke: za vsa asfaltiranja v dolini, za vse šole, za vrtec. Do petinosemdesetega leta pa res ne bomo čakali. Zdi se mi, da je trziško občino lahko sram, ko se do nas tako obnaša. Za pomoč se obračamo na tiste, ki jih poznamo, pa vedno ostaja le pri obljubah: vedno ti kažejo s poti na pot...«

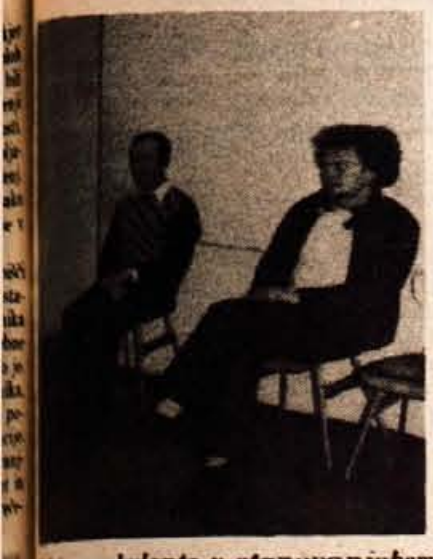
Francka Lukanc, Koširjeva:

»Se danes nimamo hleva. Kar je takrat obnovitvena zadruza pomagala, smo hišo naredili. Tudi skednja nimamo svojega. Pri Zrcu ga imamo v najemu. Traktor imamo pri hiši. Res težko čakamo to cesto. Da bi vsaj malo ta hude ovinke pobrali in izogibalščica naredili. Pozimi je najhujše, ko res nimaš kam s poti, če pride nasproti avto.«

Neška Kevar, Podlogarjeva:

»Na občini je bilo obljubljeno, da bodo načrti narejeni že lani. Nismo sitnarili. Ko pa vidiš, da gre denar za vse drugo, se ti pa res zdi neumno. Ko je bila cesta v Križah asfaltirana, niso vaščani nič sami prispevali, Gozd pa je bil dve leti brez cestarja. Ali bo šla po stari cesti ali čez Veterno? Tisoč let je že stara cesta v Gozdu, in prav toliko časa že vodi naša pot čez Križe, zakaj ne bi še zdaj? Moram pa reči, da sem bila bolj razočarana takrat, ko sem slišala, da bo šla zdaj cesta čez Veterno, kot takrat, ko smo ostali brez vsega. Naj kar v Trziču povedo, zakaj smo tako zapostavljeni.«

ambulante v stanovanjskem bloku, zato je gradnja novega zdravstvenega doma nujna.

Da preji kot v dveh, najbrž pa kar v treh letih, nobeno stanovanje ne bo zgrajeno.

ve rude in uransko cesto. Gradis in Primorje Ajdovščina, ki sta dela prevzela, sta nedaleč od Gorenje vasi postavila barake za delavce, ker jih kje drugje pač ne moreta naseliti. Vendar pa to še ni največje. Gorenja vas nima obrata družbene prehrane, niti gostilne ne, zato delavci ostajajo praktično ob suhi hrani. Ker v vasi ni niti kina, niti gostilne, kaj šele športno igrišče, v prostem času lahko le poležavajo v barakah.

V Gorenji vasi menijo, da je najprej nujno potrebno poskrbeti za prehrano delavcev, predlagali pa so tudi da bi takoj začeli graditi športna igrišča, ki so predvidena ob novem stanovanjskem naselju. Za sedaj pomaga šola tako, da za določene ure da na razpolago telovadnico.

Ker pa je ob toliko novih prebivalcev problem trgovine oziroma preskrbe prebivalstva že zastarel, ker so

Pri izgradnji rudnika in ceste dela več sto delavcev.

Črtomir Zorec

NEKAJ BESED O KAMNIKU OB NJEGOVI 750-LETNICI

(20. zapis)

Trg Motnik ni bil nikoli kaj prida velik kraj — vsaj glede števila prebivalstva ne. Sicer pa so bila vsa stara štetja nezanesljiva, o natančnosti lahko govorimo le o štetjih prebivalstva v letih od 1869 dalje.

Najstarejši zapisek iz leta 1753 govori o 186 prebivalcih trga Motnika. To pičlo število starih Motničianov prča pač samo za sebe: elementarne nesreče in epidemije so kar stalno redčile prebivalstvo. Sprva je razsajala kuga potem pa griža. Tudi požari so izganjali ljudi v druge kraje (na Vrnsko, v spodnjo Tuhijsko dolino pa tudi čez »veliko lužo«, v Ameriko). Tam so bili izvedeni obrtniki — to pa so Motničani slejkoprej bili — vselej dobrodošli.

Nekako kar samoposebi umevno je, da se število prebivalstva vsaj v večjih naseljih večja. Pri Motniku pa je to drugače: od 337 prebivalcev v letu 1900 — beležimo v letu 1971 le 204 prebivalce. Morda je sedaj to število le nekoliko večje?

Sicer pa je Motnik danes sedež krajevnega urada, ki vključuje v svoje območje še Belo, Okrog, Spitalič, del Zajavornika in Zgornji Motnik. Vsi ti kraji (vključno Motnik) štejejo skupno danes 753 prebivalcev, pred sto leti pa so našli kar 1152 domačinov. — Agrarna kriza na prelomu stoletja in izseljevanje mlajše delovne sile v industrijske kraje, sta tudi doprinešli k tako močnemu upadu števila prebivalstva.

»UČITELJIŠČE« V TUHINJU

Navadna ugotovitev! Vsaj za prvo polovico 18. stoletja! Takrat je namreč Francišek Paglovec, župnik v tuhijskem Šmartnem privedel župnišče za šolo in poučeval nadarjene kmečke fantje sam s kaplanom. Vzgojil je številne »učitelje«, ki so potem delovali po Tuhijski in Savinjski dolini. Bili so to resda le zaslišni učitelji, toda z lučjo znanja so le razsvetljevali dotlej tako zapuščeno in zaostalo podeželje.

Paglovec (1679—1759) je bil sicer cerkven pisatelj, prevajalec svetopisemskih tekstov in zlagalec pobožnih pesmi, vendar je mislil tudi na izobraževanje ljudstva. Napisal je kratka navodila »Tablo teh puščabou inu vižu za navučiti krainsku ali slovensku bratis«.

Sam sebe je Paglovec skromno imenoval »mašnika iz gorenjske krainske strani«.

Kolikortoliko reden privatni šolski pouk je v Motniku uvedel l. 1829 učitelj Kešpret, ki je tu učil celih deset let in bil obenem cerkoven in organist. — Kešperu so kot zaslišni učitelji sledili Janez Pungartnik, Matevž Srobotnik in Tomaž Sajevic.

Redno, pravo šolo z izobraženimi učitelji, so dobili Motničani 20. oktobra 1888. — Prvi kvalificirani učitelj v Motniku je bil Ulrik Konjar, ki je tu služboval kar celih 37 let. Bil je učitelj v pravem pomenu besede: učil ni le otrok pisanja, branja in računanja, tudi odrasle je poučeval v umni sadjereji in čebelarstvu. Razen tega pa je bil duša vsega prosvetnega življenja v Motniku.

Nova šola, ki so jo tržani zgradili l. 1940, je postala žrtev vojne: da bi preprečili okupatorjevi vojski in žandarmeriji varno in udobno naselje v Motniku, je v noči na 2. februar 1944 Šlandrova brigada požgala šolsko poslopje in občinski urad.

Danes imajo v Motniku štirirazredno osnovno šolo, višji razredi so preneseni na Vrnsko.

ZGODOVINAR — SAMOUK

Zanimiv možak: v revolucionarnem letu 1848 rojeni Gašper Križnik, po poklicu čevljar in poznejši trgovec, je z veliko ljubeznijo zapisoval ustno izročilo, ki se nanaša na zgodovino in običaje Motnika. Zbiral je tudi narodno blago in skrbno izpisoval stare zdaj že izgubljene listine (ves trški arhiv iz 15. do 19. stoletja so roparski okupatorji odpeljali). — Križnik je

svoje spise objavljali v ljubljanskem zvonu in v Domu in svetu. Svoje zgodovinske izsledke je objavljali v znanstvenih revijah, tako slovenskih kot hrvaških. Pisal pa je moč tudi pesmi in pripovedke. Knjiga njegovih pripovedk iz Motnika je l. 1874 izšla v Celovcu.

Križnik se je dopisoval z najrazličnejšimi strokovnjaki (J. Baudouin de Courtenay, Vjekoslav Bogišić, Franc Šumi idr.).

V nekaterih pismih se opravičuje, da ni »svešč zgodovinar, a ima veselje«.

Pokopan je v Motniku. Na grobnici plošči preberemo:
Tu počiva Gašper Križnik, roj. 4. 1. 1848, umrl 26. 11. 1904 kot trgovec in vrli podpiratelj slovenske književnosti.

Gašper Križnik (1848—1904) motniški krajevni zgodovinar

MOTNIŠKO KMETIJSTVO

Tržani se niso dosti ukvarjali z zemljo; z vrtnarstvom okrog hiš pač. Sicer pa so bolj kmetovali prebivalci okoliških vasi. Sejali so rž. in pšenico; ovsu, ječmena in prosa precej manj. Pač pa toliko več lanu.

Kmetovanje v rovtih na pobočjih Menine planine so zelo ovirale divje živali. Medvedje, jeleni in risi so bili krivi, da so nekateri kmetje njive blizu gozdov kar opustili.

Zanimivost posebne vrste so bili tuhijski in motniški vinogradi. Ohranili so se v pispi dajatev (desetine) iz vinogradov. To je, dolžnih desetih pridelka gradu.

Ovčereja je bila spričo obile paše na Menini zelo razvita še v prejšnjem stoletju. Ker ni šlo le za volno, pač pa tudi za čim več mesa, so pač morali gojiti domačo jezersko — solčavsko pasmo, ki ima resda nekoliko slabše runo; je pa precej težka.

Glavni vir kmečkih dohodkov Tuhiincev pa so bili slejkoprej obsežni gozdovi na Menini planini.

SPOMIN NA NOB

Kot večina naših hribovskih krajev (ravninske vasi žal niso bile prav vse na mestu), je tudi Motnik doprinesel svoj častni delež k osvoboditvi in dostojno počastil junake, ki so padli za svobodo.

Na združnem domu je vzdana bela marmorna plošča v spomin namestniku komandanta 3. bataljona Šlandrove brigade Rudiju Karatu-Džeku, ki je padel v boju za Motnik dne 1. februarja 1944.

V pročelje zgradbe krajevnega urada pa je pritrjena spominska plošča, posvečena 16 padlim borcem NOB in 5 drugim žrtvam.

Na Motniškem pokopališču, tik ob cerkvi stoji spomenik 15 neznanim borcem, ki so padli v gozdovih in na planotah v bližini Motnika v letih 1941—1945. — Besedilo na posebni plošči v zidanem podstavku s kamnito piramido na vrhu, pove:

»Vam, ki ste za svobodo ljudstva vse darovali, večna hvala, čast in slava.«

Hotel Creina Kranj

za dan republike 29. november in 30. november prireja ples od 19. do 24. ure.

Vabi kolektiv hotela Creina.

AVTOKOVINAR
Skofja Loka
Kidričeva 51

objavlja prosta dela in naloge

1. VEČ AVTOMEHNIKOV
2. AVTOKLEPARJA

Pogoji:

- Pod 1.** — končana poklicna šola,
— odslužen vojaški rok,
— zaželjena praksa.
- Pod 2.** — končana poklicna šola ali priučen,
— odslužen vojaški rok,
— zaželjena praksa.

Posebni pogoji: — poskusno delo traja 2 meseca.

Osební dohodek po pravilniku o oblikovanju in delitvi sredstev za osebne dohodke.

S stanovanju ne razpolagamo.

Pismene ponudbe pošljite v roku 8 dni po objavi oglasa na naslov: Avtokovinar, Skofja Loka, Kidričeva cesta 51.

Oropali vojaka

V četrtek, 22. novembra, okoli 20. ure so trije neznanci na križišču pri Mrzlem studentu na Pokljuki z zastavo 101 temnejše barve dohiti vojaka B. B., ki se je vračal z dopusta v kasarno na Rudno polje. Voznik in en sopotnik sta izstopila in vojaku odvzela rumeno polivilnikasto vrečko, v kateri je imel dve steklenici žganja. Vzeli so mu tudi denarnico s 1450 din, osebno izkaznico in rojstni list. Voznik je bil visok okoli 160 cm, močnejše postave, temnejše polti in črnih las, oblečen v rjav pulover, karirasto srajco in modre kavbojke. Sopotnik pa je bil svetlo las, visok 175 cm, oblečen v rdeč puli, črne hlače, temnorjavo suknjo na glavi pa je imel volneno kapo z rdečimi progami. Uprava javne varnosti naproša občane, lastnike vikendov na Pokljuki in gostinske delavce, ki bi karkoli vedeli o teh osebah, da to sporoče najbližji postaji milice ali na UJV Kranj.

DEŽURNE TRGOVINE

Obratovalni čas prodajaln v dneih pred državnim praznikom 29. november in dežurne trgovine v soboto, 1. decembra:

KRANJ: Central — v sredo, 28. 11. 1979, obratujejo vse prodajalne v normalnem delovnem času. 29. in 30. novembra so vse prodajalne zaprte, v soboto, 1. decembra pa so dežurne sledeče prodajalne: Delikatesa, Maistrov trg 11 od 7. do 13. ure, ostale prodajalne TOZD — prodajalna Na klancu, Oprešnikova 84, prodajalna Hrib Predvor, prodajalna Klemenček, Duplje, prodajalna Krvavec, Cerklje pa od 7. do 19. ure. Prodajalna Na vasi, Senčur je dežurna od 7. do 13. ure. V nedeljo, 2. decembra pa so vse prodajalne odprte od 7. do 11. ure. Živila — v sredo, 28. novembra bodo vse prodajalne odprte od 7. do 17. ure, v četrtek 29. in petek 30. novembra bodo vse prodajalne zaprte, v soboto 1. decembra, pa so dežurne sledeče prodajalne: prodajalna PC Vodovodni stolp, Ulica Moše Pijade, prodajalna SP Pri Petčku, Titov trg 5, prodajalna Mercator, C. JLA 6, samopostrežna prodajalna Planina — Center, Kor. odreda 1.

JESENICE: Špicerija Bled — supermarket Union, Titova 22
SKOPJA LOKA: SP Frankovo naselje, mesnica Kidričeva 65
TRZIC: Živila Lipa, Koroška 1, poslovalnica Merkator, Ravne 9, poslovalnica Merkator, Kovor.

NESREČE

Nezgodna na nadvozu

Naklo — V četrtek, 22. novembra, se je ob 17.13 uri na magistralni cesti na nadvozu v Naklem pripetila prometna nezgoda. Voznik tovornega avtomobila Franc Dolinar (roj. 1954) iz Ljubljane je peljal z neprinaerno hitrostjo čez nadvoz, ko so avtomobili pred njim začeli ustavljati. Tudi voznik Dolinar pritisnil na zavore, vendar pa so te odpuvedale. Da ne bi trčil v avtomobile pred njim, je voznik zavil v desno, podrl drsno ograjo in se prevrnil s ceste. Hlodi, s katerimi je bil naložen, pa so zleteli na spodnjo lokalno cesto. Vozniku ni bilo nič. Škode na tovornjaku in ograji pa je za 50.000 din.

Smrt pri prečkanju ceste

Tržič — Na magistralni cesti v Bistrici pri Trziču se je v petek, 23. novembra, ob 12.45 pripetila huda prometna nezgoda. Voznik osebnega avtomobila Hasib Salkić (roj. 1941) iz Trziča je vozil od Ljubelja proti Podtaboru, ko je v Bistrici nenadoma z desne strani prečkal cesto 8-letni Franci Zos iz Loke pri Trziču. Voznik je zaviral, vendar pa je avto kljub temu trčil v otroka, tako da je ta na kraju nesreče umrl.

Nenadoma v levo

Kranj — V petek, 23. novembra, je ob 16.24 voznik osebnega avtomobila Franc Govekar (roj. 1952) iz Stare Oselice na regionalni cesti v Sr. Bitnjah dohitel kolesarja Viktorja Križnarja (roj. 1911) iz Zg. Bitenj. Križnar je nenadoma kakih 3

do 5 metrov pred avtomobilom zavil v levo, ne da bi se prepričal, če je cesta prosta. Avtomobil ga je zato zbil, tako da so ga huje ranjenega prepeljali v Klinični center.

Neprevidno čez cesto

Kranj — V petek, 23. novembra, nekaj minut po 20. uri, se je na magistralni cesti na Polici pripetila prometna nezgoda. Voznik osebnega avtomobila Jožef Kristan (roj. 1940) iz Škofje Loke je peljal proti Naklem, ko je z leve strani nenadoma pred njim prečkal cesto Stevan Dobrič (roj. 1927), tako da ga je avtomobil zadel. Huje ranjenega pešca so prepeljali v Klinični center. L.M.

NENADOMA V LEVO

Kranj — V nedeljo, 25. novembra, ob 16.15 se je na magistralni cesti med Kranjem in Medvodami pripetila prometna nezgoda zaradi nenadnega zavijanja v levo. Voznik osebnega avtomobila Marjan Kmetič (roj. 1959) iz Vodice je peljal proti Kranju. Pri počivališču v Jeprski gmajni je nenadoma zavil v levo čez polno črto, prav ko je iz nasprotni smeri pripeljal avtomobil zahodnonemške registracije. Zaradi tega sta avtomobila silovito trčila. V Kmetičev avtomobil je trčil tudi avtomobil, ki ga je iz kranjske smeri tedaj pripeljal Rado Vidic (roj. 1922) iz Ljubljane. Na avtomobilih je škode za okoli 40.000 din, v nesreči hudo ranjenega voznika Kmetiča pa so prepeljali v Klinični center.

bombažna predilnica in tkalnica | Trzic

razglasa naslednje proste naloge in opravila na podlagi 6. čl. Pravilnika o delovnih razmerjih in v skladu z 21. čl. Zakona o delovnih razmerjih: v DSSS

IZDELAVA RAZVOJNO EKONOMSKIH ANALIZ (1 oseba za nedoločen čas)

Pogoji: — visoka šola ekonomske smeri
— 2 leti delovnih izkušenj ali
— višja šola ekonomske smeri,
— 4 leta delovnih izkušenj.

OPRAVLJANJE DEL TEHNOLOGA (1 oseba za nedoločen čas)

Pogoji: — visoka šola kemijske ali tekstilno kemijske smeri,
— poznavanje proizvodne tehnologije v OZID
— 2 leti delovnih izkušenj ali
— višja šola kemijske ali tekstilno kemijske smeri,
— poznavanje proizvodne tehnologije v OZID,
— 4 leta delovnih izkušenj.

VODENJE IZVOZNEGA ODDELKA (1 oseba za nedoločen čas)

Pogoji: — visoka šola ekonomske ali ekonomsko-komercialne smeri,
— poznavanje ustrezne zakonodaje,
— potrebni izpiti za zunanje trgovinsko registracijo,
— 2 leti delovnih izkušenj v komercialni službi ali
— višja šola ekonomsko-komercialne ali ekonomske smeri,
— poznavanje ustrezne zakonodaje,
— potrebni izpiti za zunanje trgovinsko registracijo,
— 4 leta delovnih izkušenj v komercialni službi.

Pismene prijave z dokazili o izobrazbi sprejema Kadroviski oddelek 15 dni po objavi.

Tovarna dušika Ruše

Graditelji zasebnih hiš, zidarji, delovne organizacije

Brezplačno gašeno apno v Črnučah pri Ljubljani!

Pri proizvodnji acetilena v Črnučah pri Ljubljani nam kot stranski produkt nastaja apno, ki je po svojih vezivnih lastnostih enakovredno običajnemu gašenemu apnu

Dnevna količina je okrog 40 kub. m. Apno je primerno za nevtralizacijo kislinskih odpadkov in predvsem za izdelavo malte za zidanje in ometavanje. To potrjujejo analize Zavoda za raziskavo materialov v Ljubljani in praktične izkušnje na mariborskem področju, kjer takšno apno uporabljajo zasebniki in delovne organizacije že več kot deset let, zadnjih nekaj mesecev pa so ga čez 3.000 kub. m porabili tudi že na drugih področjih Slovenije

Acetilensko apno se dobi pri nas v Črnučah brezplačno, proti delnemu plačilu prevoznih stroškov pa vam ga s svojo kamionsko štirikratno cisterno kapacitete 14 kub. m dostavimo na mesto uporabe, kjerkoli v Sloveniji. V primerjavi s hidratiziranim apnom v vrečah je acetilensko apno preračunano na suho substanco že dostavljeno na dom 3 — 4 krat cenejše. Naročila zbiramo tudi za več mesecev naprej, tistim pa, ki bodo vzeli apno v mesecih, decembru, januarju in februarju pa nudimo še poseben popust pri prevoznih stroških.

Podrobne informacije o lastnostih tega apna in o načinu uporabe dobite osebno po telefonu 061-341-985 ali po pošti pri

Tovarna dušika Ruše — TOZD Metalurgija
Obrat dissous plina Črnuče
61231 Črnuče, Cesta na Brod 4

ISKRA
Industrija za telekomunikacije elektroniko in elektromehaniko
Kranj n.sol.o.

Popravek
V razpisu DS TOZD NABAVNA ORGANIZACIJA Kranj, objavljenem v Glasu 20. 11. 1979 je prišlo do napake v vsebini razpisa. Pravilna vsebina je:

Delavski svet TOZD Nabavna organizacija Kranj razpisuje

prosta dela in naloge delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

VODJE ODDELKA ZA EKONOMIKO

- Pogoji:** — visokošolska izobrazba ekonomske smeri,
— 5-letne izkušnje s področja ekonomskega poslovanja,
— organizacijske in vodstvene sposobnosti,
— ustrezne moralno-politične vrline.

VODJE KOOPERACIJE

- Pogoji:** — visokošolska izobrazba strojne, ali elektro smeri — šibki tok,
— 5-letne delovne izkušnje,
— ustrezne moralno-politične vrline,
— pasivno znanje tujega jezika.

Mandatna doba za razpisana dela je 4 leta.

Kandidati naj pisne vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Iskra Elektromehanika, Kranj, Kadrovska služba, Savska loka 4.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po končani odločitvi.

TRIGLAV KONFEKCIJA
Kranj
Savska c. 34

razpisuje dela in naloge

1. VODENJE IN ORGANIZIRANJE KOMERCIJALNE KONFEKCIJE
2. VODENJE IN ORGANIZIRANJE PROIZVODNE TEHNIČNEGA SEKTORJA

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- Pod 1.** — višja šola ekonomske ali druge ustrezne usmeritve,
— 5 let delovnih izkušenj na podobnih delih in nalogah,
— sposobnost vodenja in organiziranja,
— da je družbeno-politično aktiven in sodeluje pri razvoju samoupravnega socialističnega sistema.

- Pod 2.** — diplomirani inženir tekstilne tehnologije ali inženir tekstilne tehnologije — konfekcijska smer ali druga ustrezna usmeritev,
— 5 let delovnih izkušenj na podobnih delih in nalogah,
— sposobnost vodenja in organiziranja,
— da je družbenopolitično aktiven in sodeluje pri razvoju samoupravnega socialističnega sistema.

Delavca na razpisanih delih in nalogah imata posebna pooblastila in odgovornosti in se izbereta za dobo 4 let.

Razpis velja 15 dni po objavi. Kandidati naj oddajo prijavo s potrebnimi dokazili v zaprti ovojnici na naslov: Triglav konfekcija p.o. Kranj, Savska c. 34, s pripombo za razpisno komisijo.

Kandidate bomo o izidu razpisa obvestili v 30 dneh po poteku veljavnosti razpisa.

Sporočamo žalostno vest, da je v 84. letu starosti umrla naša ljuba mama, stara mama, teta, sestra in prababica

MARIJA PAVLIN

Pogreb bo v Vrhpolju pri Vipavi.

Za njo žalujejo: sinova Tine z družino in Peter, hčerka Marica z družino in ostalo sorodstvo

Delovni kolektivi čestitajo za 29. november

Kemična tovarna Podnart

Specializirana tovarna kemikalij za galvanotehniko, fosfatiranje in barvanje kovin.

Kolektiv tovarne vsem delovnim ljudem in poslovnim prijateljem čestita za dan republike

OPT

Obrtno podjetje Tržič

se priporoča s svojimi storitvami v mizarski, slikarski, črkoslikarski stroki, polaganje tapet, plastičnih ometov ter vseh vrst podov

Delovni kolektiv čestita občanom Gorenjske in poslovnim prijateljem za praznik republike

UMETNOKOVINSKA OBRT KROPA - SLOVENIJA

Izdeluje umetno kovane, gravirane in cizelirane izdelke in

čestita vsem občanom in poslovnim prijateljem za praznik republike

Delavska univerza Tomo Brejc v Kranju

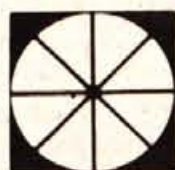
Zavod za vzgojo in izobraževanje odraslih

čestita slušateljem, sodelavcem, delovnim in drugim organizacijam ob prazniku dneva republike.

OBLAČILA *Novost* Tržič

čestitamo vsem delovnim ljudem, kupcem in poslovnim partnerjem 29. november, dan republike

Delavci TEKSTILINDUSA KRANJ

iz TOZD Predilnica, Tkalnica, Plemenitilnica, TOZD za prehrano in oddih in delovna skupnost skupnih služb

čestitajo ob dnevu republike vsem delovnim ljudem in jim želijo mnogo delovnih uspehov

SLOVENIJALES

Tovarna SORA Medvode

ZA PRAZNIK REPUBLIKE ČESTITAMO VSEM DELOVNIM LJUDEM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM

Vabimo vas v našo tovarniško prodajalno v tovarni v Medvodah, kjer vam nudimo raznovrstno pred sobno pohištvo in mladinsko pohištvo MAK.

SLOVENSKE ŽELEZARNE

ŽELEZARNA IESENICE

Vsem delovnim ljudem, poslovnim prijateljem in odjemalcem čestitamo za praznik republike in jim želimo ob nadaljnjem delu veliko delovnih uspehov

Žito Ljubljana

čestitajo vsem prebivalcem Gorenjske za dan republike in se priporočajo s svojimi izdelki.

TOZD Triglav Lesce
TOZD Gorenjka – tovarna čokolade Lesce
TOZD Pekarna Kranj

Delovni kolektivi čestitajo za dan republike

iskrene
čestitke
za
praznik
republike

Kolektiv splošnega gradbenega
podjetja Gradbinec Kranj

čestita občanom in poslovnim prijateljem
za dan republike

**Sava
Kranj**

industrija gumijevih,
usnjenih in kemičnih izdelkov

GP MEGRAD,
Ljubljana

TOZD ELMONT, n. sub. o., SP. GORJE 3/a
TELEFON: n. c. 77-351

dejavnost
elektroinstalacije, strelovski, kabelski razvodi,
elektromehanika, ključavničarstvo, chiping servisi,
hladilna tehnika, izdelava in montaža industrijske
avtomatike in grelnih teles — servisne službe

Vsem delovnim ljudem
in poslovnim prijateljem
čestita
za dan republike

ELMONT

Domplan

urbanizem, stavbna zemljišča,
investitorski inženiring
in stanovanjsko poslovanje
Kranj, Cesta JLA 14

Delovna skupnost podjetja čestita vsem delovnim
ljudem in občanom za praznik republike
29. november

Čestitkam se pridružuje tudi Samoupravna stanovanjska skup-
nost občine Kranj ter se zahvaljuje splošnim delegacijam in de-
legatom ter hišnim svetom za ustvarjalno sodelovanje na pod-
ročju stanovanjskega gospodarstva

**Triglav konfekcija
Kranj**

čestitamo
vsem delovnim ljudem
in poslovnim prijateljem
ob dnevu republike
in priporočamo naše izdelke

SLOVENSKE ŽELEZARNE
tovarna vijakov

plamen kroga ...

Za praznik republike čestitamo vsem poslovnim prijateljem in
bralcem Glasa

Delovni kolektivi čestitajo za dan republike

KOP**KOVINSKO
PODJETJE
KRANJ**

Kovinski elementi za gradbeništvo, industrijska okna in vrata na ročni in motorni pogon • kovinske konstrukcije • splošno ključavničarstvo • tehnološka, transportna, skladiščna, galvanska oprema in naprave • kleparstvo

Delovni kolektiv čestita občanom in poslovnim prijateljem za dan republike — 29. november

Osnovno zdravstvo Gorenjske

temeljnim organizacijam

Zdravstveni dom Bled, Bohinj, Jesenice, Kranj, Obratna ambulanta Železarne Jesenice, Radovljica, Škofja Loka, Trzin, Socialna medicina in higiena Gorenjske, Zobna poliklinika Kranj

čestitajo občanom Gorenjske za dan republike

— 29. november

Servisno podjetje

Kranj

Črnačarjeva 45, telefon 21-282

čestita k prazniku svojim poslovnim prijateljem in potrošnikom

še naprej se priporoča za sodelovanje z vsemi svojimi dejavnostmi: zidarska, mizarska, vodovodno-inštalaterska, kleparska, krovska, ključavničarska, plekarska in električarska.

VSEH VRST USLUG, POPRAVIL IN STORITEV

Gozdno gospodarstvo Bled

tel.: dir. 77-257, h. c. 77-361 — 364
telegram: GG Bled, poštni predal 42

TOZD GOZDARSTVO BOHINJ, n.sub.o.

Bohinjska Bistrica, Grajska cesta 10

TOZD GOZDARSTVO POKLJUKA, n.sub.o.

Bled, Triglavska 47

TOZD GOZDARSTVO JESENICE, n.sub.o.

Jesenice, Tomšičeva cesta 68

TOZD GOZDNO GRADBENIŠTVO BLED, n.sub.o.

Bled, Ljubljanska 19

TOZD GOZDNO AVTOPREVOZNIŠTVO IN DELAVNICE SP. GORJE, n.sub.o.

Spodnje Gorje 1

TEMELJNA ORGANIZACIJA KOOPERANTOV ZASEBNI SEKTOR GOZDARSTVA BLED, n.sub.o.

Bled, Ljubljanska c. 19

v delovni organizaciji
GOZDNO GOSPODARSTVO BLED, n.sol.o.,
Bled, Ljubljanska 19

podarajo z gozdovi, proizvajajo in prodajajo različne vrste kroglega lesa, izdelujejo kvaliteten okrogli les po posebnih predpisih, pripravljajo rezonančni les, nudijo prevozniške usluge za prevoz lesa in popravljajo gozdarske stroje in naprave.

Vsem delovnim ljudem in poslovnim prijateljem čestitamo za dan republike — 29. november

čestitajo vsem delovnim ljudem za dan republike — 29. november in jim želijo še nadaljnjih uspehov pri izgradnji socializma

Skupščina občine Kranj
in družbenopolitične organizacije
Občinska konferenca SZDL
Občinska konferenca ZKS
Občinski sindikalni svet
Občinska konferenca ZSMS
Zveza združenj borcev NOV
Zveza rezervnih vojaških starešin

Cestno podjetje v Kranju

čestita vsem poslovnim prijateljem in uporabnikom cest za dan republike

Vsem delovnim ljudem in poslovnim prijateljem čestita za dan republike

**exoterm
kranj
jugoslavija**

Kemična tovarna

29. November Dan republike

INDUSTRIJA KOVINSKE OPREME IN STROJEV**KRANJ****JUGOSLAVIJA**

Izdelujemo: stroje za čevljarsko in tekstilno industrijo ter tračne brusilne stroje za kovinsko industrijo

Vsem delovnim ljudem čestitamo za praznik republike

Delovni kolektivi čestitajo za dan republike

Skupščina občine Radovljica
Samoupravne interesne skupnosti
Občinska konferenca ZKS Radovljica
Občinska konferenca SZDL Radovljica
Občinski svet zveze sindikatov Radovljica
Občinska konferenca ZSMS Radovljica
ZZB NOV Radovljica
Združenje rezervnih vojaških starešin

VSEM DELOVNIM LJUDEM
ČESTITAMO
ZA DAN REPUBLIKE 29. NOVEMBER

ZAVAROVALNA SKUPNOST TRIGLAV

Gorenjska območna skupnost Kranj

čestita občanom in poslovnim prijateljem
za 29. november – dan republike

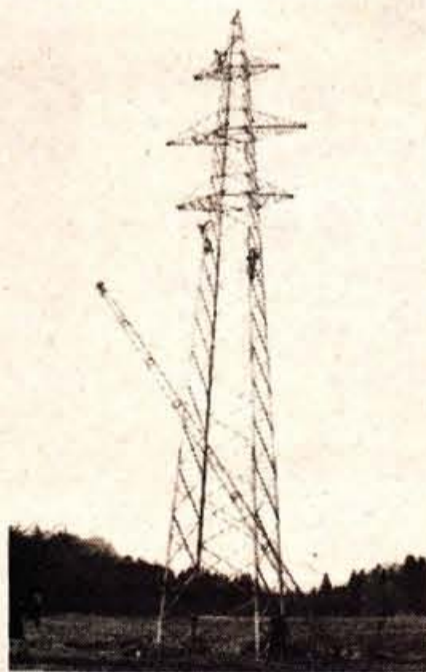
Dinamičen gospodarski razvoj prinaša s seboj nove NEVARNOSTI. Svetujemo vam, da ponovno ugotovite, proti katerim nevarnostim za vas ali vaše imetje niste zavarovani, oziroma niste zavarovani v zadostni višini. Preko 100 zavarovalnih terenskih delavcev dela na področju posredovanja in sklepanja imovinskih in osebnih zavarovanj v družbenem in zasebnem sektorju na Gorenjskem. Pri njih in delavcih, ki delajo na poslovnih izpostavah, boste dobili vse potrebne informacije, da se boste lažje odločili za ustrežnejše zavarovanje.

Elektro Gorenjska

DELOVNA ORGANIZACIJA
ZA DISTRIBUCIJO
IN PROIZVODNJO
ELEKTRIČNE ENERGIJE

n.sub.o.
KRANJ Cesta JLA 6

s svojimi temeljnimi organizacijami združenega dela:

ELEKTRO Kranj
ELEKTRO Žirovnica
ELEKTRO Sava, Kranj
ELEKTRO Razvod in transformacija Gorenjske, Kranj in DS Skupnih služb

čestitajo občanom in poslovnim prijateljem za praznik republike – 29. november

Priporočajo se za projektiranje in izvajanje nizko in visoko napetostnih elektroenergetskih naprav.

Industrija bombažnih izdelkov - Kranj

DEKORATIVNE TKANINE IBI
VAM BODO PRINESLE
V VAŠE STANOVANJE
PRIJETNO POČUTJE

Ob dnevu Republike 29. novembru in ob praznovanju 50-letnice naše delovne organizacije, iskreno čestitamo članom delovne organizacije, poslovnim prijateljem in prebivalcem Gorenjske.

CENTRAL

Centralna organizacija
Centralno Gostinstvo
 na podlagi sklepa
 poslovne enote in
 delovnih raz-
 prostih dela in na-

ARJA V HOTELU
NA NA JEZERSKEM
ARJA V HOTELU
V PREDDVORU
 klicna gostinska šola,
 uskusno delo 3 mesece.
 ovijena samska soba (za
 na Jezerskem).

Kandidati naj pošljejo pis-
prijave z dokazili o
izpolnjevanju pogojev v 15
po objavi oglasa na
Central Kranj, Mai-
trg 11 - kadrovske

DELO,
PRODAJA
BLJANA
 izdelava Kranj
 ime takoj
NAŠALCA-KO
BOPIŠA DELO
 teren Koroška Bela na
 enicah.
 e pogodbeno in primerno
 dijake, študente, upoko-
 ce in gospodinje.
 ne prošnje pošljite na
DELO - podružnica
 Koroška 16, do
 eno 15. 12. 1979.

OVNA ŠOLA
 o Golar -
 o Loka
 k oglasu za petek,
 vembra 1979.
 uje prosta dela in nalo-

DELO
podružnica Kranj
ška 16

ranju, po možnosti v bli-
Koroške 16.
GARAŽI
 ebnimi avtomobil in za
 i. V kolikor nameravate
 i prostor za garažiranje,
 ite po telefonu na šte-

ISKRA
 Industrija za telekomunikacije
 elektroniko in elektromehaniko
 Kranj

Delavski svet TOZD Orodjarna Kranj razpisuje prosta dela in naloge delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

- VODJE PROIZVODNJE
- VODJE GOSPODARSKE PRIPRAVE PROIZVODNJE
- VODJE TEHNIČNE KONTROLE

Kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:

- visokošolska ali višješolska izobrazba strojne ali organizacijske smeri za dela pod točko 1., in 3., ter visokošolska ali višješolska izobrazba ekonomske smeri za dela pod točko 2.,
- 5 let ustreznih delovnih izkušenj,
- sposobnosti za vodenje in organiziranje dela,
- ustrezne moralno-politične vrline, ki se ugotavljajo po določilih družbenega dogovora o načelih za izvajanje kadrovske politike v občini Kranj.

Mandatna doba za vsa razpisana dela je 4 leta. Kandidati naj pisne vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: Iskra Elektromehanika, Kranj, Kadrovska služba, Savska loka 4, z oznako razpis za TOZD orodjarna.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po sprejemu končane odločitve.

Marmor Hotavlje
 Industrija naravnega kamna
 64224 Gorenja vas

Komisija za delovna razmerja objavlja - zaradi povečanega obsega poslovanja - naslednja prosta dela in naloge:

- 6 DELAVCEV ZA PRIDOBIVANJE IN OBDELAVO KAMNA**
 Pogoj: - delavci za priučitev za delo v proizvodnji.
- VOZNIKA TRAKTORJA**
 Pogoj: - delavec z izpitom za šoferja B kategorije in izpitom za opravljanje lahke gradbene mehanizacije.
- VZDRŽEVALCA STROJEV**
 Pogoj: - VK strojni ključavničar z delovnimi izkušnjami hidravlike in pnevmatike.
- EKONOMISTA ZA DELA V RAČUNOVODSTVU**
 Pogoj: - višja ekonomska šola.
- REFERENTA ZA SPLOŠNE IN KADROVSKE ZADEVE**
 Pogoj: - višja pravna izobrazba.
- PLANERJA PROIZVODNJE IN KALKULANTA V PRIPRAVI DELA**
 Pogoj: - srednješolska izobrazba gradbene ali ekonomske smeri.
- PRODAJNEGA REFERENTA**
 Pogoj: - srednja strokovna izobrazba komercialne, ekonomske ali administrativne smeri, izpit B kategorije.
- TAJNICE**
 Pogoj: - srednja upravno administrativna šola
- FAKTURISTA**
 Pogoj: - srednja ekonomska ali administrativna šola
- POMOŽNEGA ADMINISTRATORJA**
 Pogoj: - dvoletna administrativna šola ali dokončana osemletka in strojepisni tečaj.

Delo se združuje za nedoločen čas, nastop dela je mogoč takoj. Poskusno delo po pravilniku. Pismene vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati vložijo v 15 dneh po objavi oglasa na gornji naslov. Stanovanj ni. Kandidate bomo o izbiri obvestili pismeno.

USLUGA

Podjetje obrtnih storitev
 Kranj, Seljakova 7

Delovna skupnost in komisija za medsebojna delovna razmerja razpisuje prosta dela in naloge delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

1. DIREKTORJA PODJETJA

Poleg splošnih pogojev določenih z zakonom morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- višjo ali srednješolsko izobrazbo tehnične, pravne ali ekonomske smeri,
- 5-letne izkušnje s področja organizacijske in vodstvene sposobnosti,
- ustrezne moralno-politične vrline.

Mandatna doba za razpisano delo traja 4 leta.

in objavlja prosta dela in naloge

2. RAČUNOVODJE

- Pogoj: - srednješolska izobrazba ekonomske smeri,
 - 3 leta delovnih izkušenj na odgovornih delovnih nalogah in opravih na finančnem področju,
 - za nedoločen čas (20 ur tedensko).

3. BLAG. FIN. KNJIGOVODJE - BLAGAJNIKA

- Pogoj: - srednja izobrazba ekonomske ali administrativne smeri, ali poklicna izobrazba z enim letom delovnih izkušenj,
 - delo se združuje za določen čas, nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu od 15. 12. 1979 do 15. 9. 1980.

Kandidati pod točko 1. naj pošljejo ponudbe z dokazili v 15 dneh po objavi na naslov Usluga Kranj, Seljakova 7, za razpisno komisijo.

Kandidati pod točko 2. in 3. naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov Usluga Kranj, Seljakova 7 - odboru za medsebojna delovna razmerja. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po končani odločitvi.

n.sol.o.KRANJ nazorjeval

Delovna skupnost Družbeni štandard Jesenice objavlja prosta dela in naloge

- 3 NK DELAVK**
 - čistilke za delavsko naselje Kranj
- 2 NK DELAVKI**
 - za kuhinjo v Kranju
- 1 PU KUCHARICE**
 - za delo v delilnici TOZD Strojno kovinski obrati Kokrica

Za navedene naloge in opravila se delo združuje za nedoločen čas. Ponudbe z ustreznimi dokazili pošljite v 15 dneh po objavi na naslov SGP Gradbinec, Kranj, Kadrovska socialna služba Jesenice, Cesta Maršala Tita 16, 64270 Jesenice.

Komisija za delovna razmerja pri Vzgojno varstvenem zavodu Kranj

ponovno vabi k sodelovanju

ŠTIRI ČISTILKE za vrtce:

- Maksa Rozman Tatjana - Stražišče.
- Janina Jasli - Vodvodni stolp.
- Tatjana Odrova - Planina.
- Najdihojca - Planina.

Višina osebnega dohodka je določena s Pravilnikom o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke. Kandidati naj vložijo pismene prijave z dokazili o izobrazbi v 15 dneh po objavi Kadrovske službi VVZ Kranj, Nikole Tesla 4, Kranj.

Kandidate bomo povabili na razgovor.

Uradni vestnik Gorenjske

XVI V Kranju, 27. novembra 1979 številka: 29

PREDPISI OBČINSKIH SKUPŠČIN

OBČINA KRANJ:
 Odlok o najvišjih stanarinah za stanovalce, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma o določitvi ekonomske stanarine in o prehodu na ekonomske stanarine v občini Kranj

OBČINA ŠKOFJA LOKA:
 Odlok o določitvi najvišjih stanarin v občini Škofja Loka

Občina Kranj

346. Na podlagi 5. člena zakona o stanarinah (Uradni list SRS, št. 50/72) in na podlagi 183. člena statuta občine Kranj (Uradni vestnik Gorenjske, št. 13/77) je Skupščina občine na svoji zbori združenega dela in zbornih skupnosti dne 21. 11. 1979
 1. člen V občini Kranj se s 1. 12. 1979 najvišje stanarine in o prehodu na ekonomske stanarine v občini Kranj

na družbenih stanovanjih, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma o določitvi ekonomske stanarine in o prehodu na ekonomske stanarine v občini Kranj, določijo tako, da se stanarine, ki jih plačujejo stanovalci na dan 30/11-1979, povišajo za 20,5 %

2. člen Za nadaljnje poviševanje najvišjih stanarin za zavezance iz 1. člena tega odloka se uporabljajo določila Samoupravnega sporazuma o določitvi ekonomske stanarine in o prehodu na ekonomske stanarine v občini Kranj.

3. člen Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem vestniku Gorenjske.

Številka: 36-08/1979-02
 Kranj, dne 21. 11. 1979

Predsednik
Stane Božič, l.r.

Občina Škofja Loka

347. Na podlagi 5. člena zakona o stanarinah (Uradni list SRS, št. 50/72) in 98. člena statuta občine Škofja Loka (Uradni vestnik Gorenjske, št. 4/78) je Skupščina občine Škofja Loka na skupnem zasedanju zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti dne 21. 11. 1979
 1. člen V občini Škofja Loka se s 1. 12. 1979 najvišje stanarine in o prehodu na ekonomske stanarine v občini Škofja Loka

ÓDLÓK o določitvi najvišjih stanarin v občini Škofja Loka

1. člen S tem odlokem se v občini Škofja Loka določa najvišje stanarine, ki so jih dolžni plačevati imetniki stanovanjske pravice od 1/12. 1979 dalje.

2. člen Stanarine se povišajo s 1/12-1979 za 25,21 %. Osnova za določitev povišane stanarine je stanarina, ki jo plačujejo imetniki stanovanjske pravice na dan 30/10-1979.

Za nadaljnje poviševanje stanarine se upoštevajo določila samoupravnega sporazuma o oblikovanju in postopnem prehodu na ekonomske stanarine v občini Škofja Loka.

3. člen Samoupravna stanovanjska skupnost občine Škofja Loka določi višino stanarine za stanovanja v družbeni lastnini v mesečnem znesku v skladu z 2. členom tega odloka.

4. člen Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem vestniku Gorenjske.

Številka: 36-04/79
 Škofja Loka, 22. 11. 1979

Predsednik občinske skupščine
Viktor Zakelj, l.r.

lesnina KRANJ PRIMSKOVO

RAZSTAVA LATTOFLEKS

- Lattofleks je največje odkritje za zdravo spanje.
- osvojil je Evropo in Ameriko.
- navdušil pa bo tudi nas.
- ležišče Lattofleks je preventiva za zdrave in velika pomoč vsem, ki imajo težave s hrbtenico.
- Lattofleks izdeluje GAJ Podravska Slatina po licenci švicarskega inštituta in ima 10-letno garancijo.
- vse o lattofleksu lahko vidite in slišite na prikazanem filmu, ki ga predvaja vsako popoldne po 15 uri Lesnina - salon pohištva na Primskovem

Zdravo spanje

Odprto od 7. do 19. ure, v soboto do 13. ure.

Šport hotel Pokljuka

vabi na praznične PLESE in sicer 29. 30. 11. in 1. 12. od 20. do 24. ure
Od 23. ure dalje skrbi za dobro razpoloženje glasba disko bara. Cesta je urejena in splužena

Nudimo domače specialitete.

Vabljeni!

Obenem obveščamo, da smo že pričeli s prodajo rezervacij za silvestrovanje v hotelu Šport
Rezervacije se dobe na tel. 77-027

Veletrgovina

ŠPECERIJA

TOZD MALOPRODAJA

Vabimo potrošnike, da obiščejo naše prodajalne in si ogledajo seznam blaga, ki ga prodajamo po izredno znižanih cenah
Priporočamo vam ugoden nakup blaga in obenem čestitamo za Dan republike - 29. november

ŠPECERIJA BLEED

je v vseh svojih prodajalnah na Bledu, v Lescah, v Radovljici, Podnartu, na Jesenicah in drugod za Dan republike - 29. november pripravila reklamno prodajo blaga.

ARCOMURKA

za 29. november

vam čestita

Proizvodno, trgovsko in gostinsko podjetje

LOKA ŠKOFJA LOKA

PRIPOROČAMO VAM

TOZD PRODAJA NA DEBELO
Loka kavo

TOZD PRODAJA NA DROBNO
nakup zaves, talnih oblog, postelnega perila, odej, metrskega blaga in pokrival v prenovljeni prodajalni PRI LUKEŽU v Škofji Loki

TOZD PEKS - PROIZVODNJA
svoje priznane slaščičarske izdelke

TOZD JELEN-GOSTINSTVO
obisk prenovljenega hotela Jelen v Kranju in gostilne HOMAN v Škofji Loki

Kinopodjetje Kranj

LOVEC NA JELENE

ameriška barvna vojna drama
Scenarij: Deric Washburn
Režija: MICHAEL CIMINO
Igrajo: Robert de Niro, Christopher Walkern, John Savage, John Cazale, Meryl Streep

DOBITNIK 5 OSKARJEV za leto 1979!

- za najboljši film
- za najboljšo režijo
- za najboljšo montažo
- za najboljši ton
- za najboljšo stransko vlogo

PRIKAZAN NA FESTU 79!

NE ZAMUDITE
FILMA LETA!

NA SPOREDU:

KINO TRŽIČ
30. 11. in 1. 12. ob 16. in 19. uri
2. 12. ob 16. uri

KINO CENTER
2. 12. ob 21. uri - premiera
3. 4. 5. 7. in 8. 12. ob 16. in 19. uri
9. 12. ob 15. in 18. uri
KINO DUPLICA 6. 12. ob 19. uri
KINO DOM KAMNIK 13. - 16. 12.

baby und kind

Bogata izbira v Celovcu pri BABY UND KIND

VELIKA IZBIRA IN VRHUNSKA KVALITETA

oprema za dojenčke, globoki in športni vozički, sedeži za avtomobile, oblačila za dojenčke, otroke in mlade

Celovec - Bahnhofstrasse 18

Živila Kranj

predpraznični ugoden nakup

priporočamo se za nakup in vam želimo prijetno praznovanje

slaščice
konzerve
pijače

AVTO-MOTO-ŠPORT 79

motorji, dirkalni avtomobili, prodaja rabljenih avtomobilov, zabavni park ...

od 28. 11. do 3. 12. 1979. na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani

Odprto od 9. 30. do 19. ure
Na dan otvoritve 29. 11. od 12. do 19. ure

MALI
GLAS
telefon
23-341

električni - kombinirani
TRAKTOR (2 plin, 4 elektrika),
Gorenje na trda goriva
BOJLER, trajnožarečo
sewesso in REGAL tisin
115, višina 2,20. Ogled mo-
popoldan do 27. 11. na na-
telj Lojze, Racovnik 10,
9608
dobro ohranjen TRAK-
35 KM, z bočno kosilni-
64, Šenčur, tel.: 49-076
9683
6 mesecev brejo TELICO
20, Begunje 9684
sedem tednov stare PRA-
9, Cerklje 9685
TROJA za šivanje GUM-
šivanje GUMBIC Dür-
zrehubna. Tel.: 064-28-320
9686
TRAKTOR FENDT, 28
silnico in jermenico, Zg.
radovljica 9687
POHIŠTVO: omaro, raz-
in 2 fotelja. Telefon:
9688
črnobel TELEVIZOR EI
ormacije po tel.: 61-540
9689
globok OTROŠKI VOZI-
PLAŠČ - krombi in
Mlekarstva 10, Kranj
9690
starin! Prodaj 2 OMA-
V.C. Slavec, Kidričeva 45,
9691
dva TELETA za rejo ali
Valentin, Hlebce 30,
9692
črnobel TELEVIZOR
in drugi program). Zu-
21. tel.: 24-770 9693
nov POMIVALNI
missi - Končar, Infor-
mite po tel.: 24-215 - od
9694
dve KRAVI, Suha 33,
9695
stereo receiver ELAC
2 x 12,5 W sinusa z zvoč-
nec Slava, Savska c. 10,
9696
trdi TERVOL (3 cm), Te-
6 - Preddvor 9697
prodaj črnobel TELEVI-
ADIO aparat. Zg. Duplje
9698
LIGUSTER za živo
dvor 81, tel.: 45-047 9699
100 W visoko tonec s
telefon 23-907 9700
prodaj LEZIŠČE, ki se
omaro in SEDEŽNO GAR-
Informacije po tel.:
od 15. ure dalje 9701
plemenskega TELIČKA,
Cerklje 9702
GRUNDING 2500, se v
Planina 3, soba 56, Kranj
9703

Če želite da bo vaša
pričeska res lepa in urejena
obišcite novo odprt

Frizerski salon
SATLER CILKA
Oldhamska 14
Kranj pri Vodovodnem stolpu

Nudimo vam:

moderno struženje barvanje klasične in moderne pričeske z najkva-
litetnejšimi preparati. Postreženi boste hitro in solidno in boste
salon zapustili urejeni in zadovoljni. Salon je odprt vsak dan od 6 do
19 ure v sobotah od 6 do 13 ure

Obišcite nas, ne bo vam žal.

Prodaj TRAKTOR Steyer s ko-
silnico in hidravliko, Zg. Brnik 54,
Cerklje 9704
Ugodno prodaj TELEVIZOR
RR - NIS (veliki ekran) in šest ted-
nov stare PSE, mati nemška ovčar-
ka z rodovnikom, Kranj, C. na Kla-
nec 15 9705
Poceni prodaj železno BAL-
KONSKO OGRAJO, Roblek Tone,
Potoče 12, Preddvor 9706
Prodaj lažjo KRAVO s prvim te-
letom, Nemški rovt 7, Bohinj 9707
Prodaj PRAŠICA za zakol,
Strahinj 38, Naklo 9708
Prodaj PRAŠICA za zakol, Ka-
lan, Breg ob Savi 19 9720
Prodaj nov enofazni dvotarifni
električni STEVEC, Poizve se po
tel.: 22-577 9725
Prodaj novo BAGAT SLAVICO,
20 % ceneje in novo Scandali HAR-
MONIKO - južni melos, Telefon
21-097 9740
Poceni prodaj OTROŠKO PO-
STELJICO, Rakar, Tončka Dežma-
na 6, III 13, Kranj 9741
Prodaj plinsko in trajnožarečo
PEČ, Bregar Anton, Savska Loka 7,
Kranj 9742
Ugodno prodaj manjši TOČILNI
PULT, 21 oblazinjenih STOLOV,
dvojno pomivalno KORITO, pren-
osni, enofazni KOMPRESOR z
brizgalko ELEKTRA 100/8 in el-
nov COLN T-300 s Tomosovim MO-
TORJEM T-4, Gostilna ČESNAR,
Cerklje 9743

Prodaj 2 PRAŠICA, težka od
180 - 200 kg Zalog 17, Cerklje

VOZILA

Prodaj ŠKODO, letnik 1973. In-
formacije od 15. ure dalje po telefo-
nu 47-184 9569
Prodaj DELE za AMI 8: sprednji
in zadnji odbijač, masko, pokrov,
vrata, stekla, volan in armaturno
ploščo, Hudobivnik Jože, Kokrica,
Betonova 42 9709
Prodaj nekaj DELOV za »SPAC-
KA«, motor 28 KM, Telefon 22-105
9710
Prodaj MOTOR, 90 cm, Farkaš
Ladislav, Nasovče 28/a, Ogled v
soboto ali nedeljo 9711
Prodaj ZASTAVO 101, Sp. Bes-
nica 180 9712

ZAHVALA

V 30. letu starosti nas je 14. novembra 1979 za vedno zapustil naš ljubi mož, oči, sin, brat in
stric

MARKO POGAČNIK

Ob tej boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, soses-
dom, prijateljem in znancem za vsa pomoč, izrečena sočalja, darovano cvetje ter
sprejemstvo na njegovi zadnji poti. Hvala vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob
strani in nam nesebično pomagali. Posebno se zahvaljujemo dr. Pirč Bogdanki in vsemu
zdravstvenemu osebju hematološkega oddelka interne klinike v Ljubljani za vsa prizade-
vanja, trud in nego v času njegovega zdravljenja. Iskrena hvala za izkazano pozornost
kolektivju Carinarnice-Jesenice in sodelavcem carinske izpostave Jezersko, Psihiatrični
bolnici Begunje, tovarni Plamen, Iskri Lipnica, KS Lancovo, pevskeemu zboru Stane Žagar
in g. župniku za lep pogrebni obred.

Zalujoči: žena Marica, hčerka Magdi, oče, mama, brat, sestre in ostalo sorodstvo

Sp. Lipnica, Sr. Dobrava, 22. novembra 1979

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, tasta, brata in strica

FRANCA KRAJNIKA

se iz srca zahvaljujemo dr. Ivanki Stenšakovi, ki se je trudila, da bi ga ohranila pri življe-
nju, kakor tudi vsem zdravnikom ljubljanskega Kliničnega centra in Onkološke bolnice,
iskrena zahvala vsem, ki ste nam ob težkih trenutkih stali ob strani in nam na kakršni-
koli način izkazali pomoč in sočutje: sosedom, sorodnikom in znancem za denarno pomoč
in vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Lepo se zahvalju-
jemo g. župniku Slapšaku za njegove obiske pri pokojniku, opravljen obred ter njegova
toložbe polni govor ob grobu.

Vsem iskrena hvala!

Žena Angela, sin Miro z družino, hčerka Olga z družino, unuki Igor, Dušan in Matjaž ter
ostalo sorodstvo

Kranj, 21. novembra 1979

Ugodno prodaj PEUGEOT 304
in 204, registrirana do oktobra 1980,
Šenčur, Pajarjeva 12 9567
Prodaj PRIKOLICO za osebni
avto, Kokriški log 19, tel.: 26-047 9713
Prodaj ZASTAVO 101, let.
11. 7. 1978, Interesenti se lahko oglja-
sijo vsak dan od 16. do 18. ure v Ra-
dovljici Gradnikova 127/5 9714
Prodaj ZASTAVO 750, letnik
1961, Informacije po tel.: 23-619
9715

DEŽURNI VETERINARIJI

od 28. 11. do 7. 12. 1979
Za občino Kranj in Trzin
BEDINA Anton, dipl. vet.,
Kranj, Betonova 58, tele-
fon 23-518
RUDEŽ Anton, dipl. vet.,
Kranj, Benedikova 6/a, te-
lefon 23-655
Za občino Škofja Loka
VODOPIVEC Davorin, dipl.
vet., Gorenja vas 186, tele-
fon 68-310
OBLAK Marko, dipl. vet.,
Škofja Loka, Novi svet 10,
telefon 68-577 ali 44-518
Za občino Radovljica in Je-
senice
PLESTENJAK Anton, dipl.
vet., Bled, Prebrnova 34,
tel. 77-828 ali 77-863
Dežurna služba pri Živino-
rejskem veterinarskem za-
vodu Gorenjske, v Kranju,
Iva Slavca 1, tel. 25-779 ali
22-781 pa deluje nepreki-
njeno.

Prodaj dobro hranjeno ZASTA-
VO 101, letnik 1974, Golob Peter,
Gradnikova 75, Radovljica 9716
Prodaj ZASTAVO 101, letnik
1972, dobro ohranjeno, z neparno
številko, Telefon 47-345 9717
Zaradi smrti moža prodaj ZA-
STAVO 101, letnik 1973, v zelo do-
brem stanju, Oblak, Cerklje 171
9718

Prodaj 7 let star, dobro vzdrž-
van CITROEN GS. Podrobne infor-
macije dobite po tel.: 064-82-215. Je-
senice - v popoldanskem času.

Prodaj R 4, letnik 1971, Šketa
Martin, Bled, Alpska 1, tel.: 77-130,
Informacije in ogled popoldan od
15. ure dalje 9721
Prodaj FIAT 850, v nevozne-
m stanju, Nemški rovt 7, Bohinj 9722
Prodaj MINI 1000, letnik 1971,
registriran do 6. 10. 1980, Bevkova
41, Radovljica 9723
Prodaj FURGON bedford die-
sel, nosilnost 1500 kg in podvozje za
KOMBI, primerno za prikolico, Sat-
ler, Oldhamska 14, Kranj 9724
Ugodno prodaj SPACKA, letnik
1976, Krfogec, Moša Pijade 17, tel.:
25-626 - popoldan 9729
Prodaj ZASTAVO 750 S, letnik
76, registracija do novembra 1980,
Zadruga 12, Duplje

OO ZSMS Zalog priredi v
petek 30. 11. ob 18. uri PLES v
dvorani osnovne šole Zalog.
Igra ansambel Trgovci, Vab-
ljeni!

ZAPOSLOTITVE

INSTRUIRAM francošino, Ret-
ljeva 4, Kranj - Čirče 9645
Iščem VARSTVO za 8-mesečnega
otroka v bližini kina Center, Tele-
fon: 26-909 - Kranj 9736

STANOVANJA

Oddam ogrevano SOBO na Bledu.
Šifra: Možnost predplačila 9731
Nujno iščem STANOVANJE ali
sobo s souporabo kuhinje in kopal-
nice, na relaciji Bled-Kranj, Šif-
ra: Nujno 9732

POSESTI

Kupim en hektar GOZDA v okoli-
ci Kranja. Ponudbe pod: Mešani
gozd 9459
Prodaj celo POSESTVO 5 ha ob-
delovalne zemlje in gozda s pripada-
jočimi objekti. Ponudbe pod: Pose-
stvo 9733
V najem vzamem GARAZO na
Orehku, za eno leto, Možno predpla-
čilo, Telefon: 27-341 9734
V Ljubljani - KS Prule, prodaj
polovico STAREJŠE HIŠE (2 stan-
ovanja, od tega trosobno vsehlyivo,
dvosobno zasledeno). Možnost naku-
pa posameznega stanovanja, Infor-
macije po tel.: 061-25-616 9735

OBVESTILA

ČIŠČENJE OBLOG: stepihova,
tapisomov in sedežnih garnitur, Ge-
gala, Kidričeva 38, Kranj (telefon
22-059 - Senjak) 9241
Frizerski salon PUNKA - Ana
Horvat, Vodopivčeva 13, Kranj,
obvešča cenjene stranke, da je lokal
odprt vsak dan od 14. do 18. ure in v
sobotah od 8. do 12. ure.
Se priporoča PUNKA! 9659
V popravilo sprejemamo vse TA-
PETNIŠKE IZDELKE, izdelujemo
blazine za na jogije in vložke za po-
stelje - trdota po želji. Perč Franc,
Jenkova 6, Kranj, tel.: 23-255 9726
Polagam, brusim in lakiram vse
vrste parketa, Naslov v oglasnem
oddelku. 9727
NARODNO-ZABAVNI TRIO je
prost za 29. november, Telefon:
064-70-015 9728

POZNANSTVA

Moški, razvezan, z nedograjeno
hišo in avtom, bi rad spoznal prepro-
sto žensko, lahko z enim otrokom,
zaradi ženitve, Šifra: Gorenjec 9730

PIREDITVE

Mladina iz Zaloga prireja v petek
ob 18. uri PLES v dvorani v Zalogu.
Nastopajo TRGOVCI s pevko RO-
MANO 9737
V četrtek, 29. 11. bo ob 18. uri
PLES na Primskem. Nastopa an-
sambel TRGOVCI s pevko ROMA-
NO 9738
V soboto, 1. 12. bo v okviru 29. no-
vembra ob 19. uri PLES pri Sv. Du-
hu. Igral bo ansambel TRGOVCI s
pevko ROMANO 9739

Skupina »DAVORIN« in OO
ZSMS Cerklje vabi na ples v petek
30. t. m. v Cerklje.

Izdaja CP Glas, Kranj, Ulica Moše
Pijadeja 1, Stavci: TK Gorenjski
tisk Kranj, tisk: Združeno podjetje
Ljudska pravica, Ljubljana, Kopi-
tarjeva 2. - Naslov uredništva in
uprava lista: Kranj, Moše Pijadeja
1. - Tekoči račun pri SDK v Kra-
nju številka 51500-603-31999 - Te-
lefon: glavni urednik, odgovorni
urednik in uprava 23-341, uredni-
štvo 21-835, novinarji 21-860, malo-
oglašni in naročniški oddelek
23-341. - Naročnina: letna 325 din,
polletna 175 din, cena za 1 številko
v kolportazu 5 dinarjev. - Oprošče-
no prometnega davka po pristojnem
mnenju 421-1/72.

Za praznične dneve prireja društvo MODRINA ples s
živo in disko glasbo v Delavskem domu v Kranju, in si-
cer: 28., 29., 30. 11. in 1. 12. od 19. do 24. ure ter 2. 12. od
17. do 22. ure.

OBVESTILO

KOKRICA KRANJ
Cenjene potrošnike obveščamo, da bodo v Kranju odprte
v mesecu decembru TUDI OB SOBOTAH POPOLDNE DO
17 URE naslednje trgovine
TINA TEKSTIL GORENJČ KLJUČ, MOJCA DEKOR

**ŽIVILA Kranj
TRGOVSKI CENTER KOKRICA**

V letu 1980 je načrtovana gradnja trgovskega centra na Kokrici
ki obsega

- prodajno živilskih artiklov na površini	1600 kv. m
- banka	100 kv. m
- pošta	30 kv. m
- tobakični izdelki - časopisi	30 kv. m
- gostinsko lokal	120 kv. m
- kmetijske reproductivski material	300 kv. m

Obveščamo vse interese, ki tudi želijo biti vključeni pri gradnji ali želijo
prebrati možnost uporabe površin za opravljanje svoje dejavnosti v trgo-
vskem centru, da pošljejo svoje zahteve na naslov:
Veletrgovina Živila, Kranj
- investicijska služba
64202 Naklo do 15. decembra 1979 leta
Obit. seznanite s našo dejavnostjo in dejavnostjo, če vam želimo.

Napredno delavsko gibanje v naselju Strnišče pri Ptujju po prvi svetovni vojni

Zgodovina Strnišča na Dravskem polju, ki se od leta 1953 imenuje Kidričevo, je kaj nenavadna. Prvo naselje Strnišče je zrastle ob gradišču Strnthal ali Sterntal, kot to ime zgodovinski viri različno pišejo. Gradišče so sezidali leta 1870. Tedaj se je naselila vanj lastnikova družina, v stranska poslopja pa njegovi delavci, zaposleni na poljih in v hlevih obširnega posestva.

Med prvo svetovno vojno so avstrijske vojaške oblasti zgradile leta 1915 na grajskem posestvu in še na sosednjih površinah lesene barake za rezervne vojaške bolnišnice z okrog 14.000 posteljami za bolnike in osebje. Zemljišče rezervnih vojaških bolnišnic je merilo okrog 195 ha. Po razsulu avstroogrske armade je v zadnjih dneh oktobra 1918 vojaška uprava Strnišče zapustila. Ranjeni in bolni vojaki so odšli domov ali v civilne bolnišnice. V strniške barake pa se je naselilo že decembra 1918 več sto beguncev iz Slovenske Primorske, ki so

mokratsko vodstvo, da je zakrivilo cepitev v stranki, ker je preveč apeliralo na delavsko disciplino. Tudi v Propagandni knjižici šte. 3, ki jo je poslalo v Strnišče, je naveden primer polkovnika Hoffmanna, češ da je žel uspehe zaradi disciplinirane arnade. Nipič se tej prisposobi posmehuje, češ, kako kratka je bila Hoffmannova slava in pravi, da bo kratka tudi slava socialnih demokratov v Jugoslaviji. O delavskih listih piše, da bralcem ni všeč pisanje o pričkanju zaradi nekaterih malenkosti. Bolje bi bilo, da bi vodstvo stranke delavcem povedalo, kaj naj storijo, da jih kapitalizem ne bo prekanil. V to pa Nipič ne upa, kajti jasno je, da pisci niso zreli za komunizem.

Nipič je pismo zaključil z vestjo, da je strniška delavska organizacija pristopila h komunistom, in dokler se list NAPREJ ne bo spojil z RDECIM PRAPOROM, ne bo razširjala socialnodemokratskih brošur.

Navdušenje za komunistično partijo v letih 1919 in 1920 v Strnišču, ki ga navaja Jakob Nipič v svojem

USTANOVITEV KOMUNISTIČNE PARTIJE V PTUJU, DORNAVI IN ŠE NEKATERIH VASEH PTUJSKEGA OKRAJA PO PRVI SVETOVNI VOJNI

Komaj sem se jeseni 1918. leta vrnil iz Rusije v domačo vas Dornavo pri Ptujju in komaj smo pometa-li prejšnje vaške mogotce-nemčurje iz gasilskega društva, so se že slišali glasovi, da bi ustanovili pri nas Partijo, podobno ruski Komunistični partiji.

V začetku leta 1919 sem poiskal stike s komunisti dr. Lemežem, Fabiančičem in Klemenčičem v Ljubljani. Prosil sem jih, naj mi pošljejo večje število »Rdečih praporov« in »Komunističnega manifesta«. Doma v Dornavi sem zbral nato čiste vaške proletarce ter ustanovil Partijo. Imeli smo vsak teden sestanke, sedaj pri enem, sedaj pri drugem bajtarju. Bilo jih je okrog šestdeset. Premožnejše kmete smo odklanjali in niti moj brat ni bil sprejet v Partijo.

Ko pa so slišali v Ptujju in okoliških vaseh o ustanovitvi naše Partije, so tudi oni izrazili enako željo. Najprej sem poiskal nekaj levčar-skih socialdemokratov, med njimi najbolj delavne: Rozmana, Petroviča in Podgorška, in ustanovili smo Partijo v Ptujju.

Zglasil se je tudi Brus iz Spuhlje pri Ptujju, ki je bil zelo revolucionaren in je zahteval, naj že ustanovimo Partijo v Spuhlju. To nalogo sem prepustil kar njemu, sam pa si naložil v nahrbtnik. »Rdečih praporov«. »Komunističnega manifesta« in kos črnega kruha, ter jo mahnil ob Dravi proti Veliki Nedelji. Tam sem zvedel, da so najrevolucionarnejši v Cvetkovcih in pohitel sem tjakaj. Otroci so mi pokazali pot k tamkajšnjemu mlinarju, kjer sem našel zbrano gručo moških. Ko sem povedal, zakaj sem prišel, so zahtevali, naj imam političen govor. Odrezal sem se dobro, da so mi vsi ploskali in izrazili pripravljenost, da ustanovijo Partijo. Zvečer pa so mi postregli z divjim zajcem, ker sem zašel v družbo divjih lovcev.

Nedeljo zatem sva se podala s socialdemokratom Segulo Ptujja na Polenšak in imela tam oba politične govore, vsak za svojo stranko. Bil sem mlajši in sem jih bolj podžgal, toda to sodelovanje s socialnimi demokrati sem drago plačal. V nedeljo zatem je namreč napovedala Komunistična partija shod v Ptujju pri »Belem križu«. Kako pa sem se začudil, ko sem našel v dvorani, kjer je bil napovedan naš shod, veljake socialemokratske stranke z govornikom iz Maribora, ki nas niso hoteli niti pogledati. Klemenčič, ki je bil poslan v Ptuj kot delegat Komunistične partije, ni mogel rešiti zadeve drugače, kakor da je napovedal shod na dvorišču. Bilo je precej poslušalcev, toda niti za primerjati z udeležbo v dvorani.

Vedno sem gledal na Haloze, češ da so najpripravnije za naš boj. Zato sem se nekega dne odpravil z znanim nahrbtnikom prek

Ptujja na Gorco, kjer sem našel več viničarjev, med njimi tudi Tementa. Zdel se mi je nenavadno bister, zato sem ga predlagal skupaj z Brusom in Spuhlje za kandidata pri parlamentarnih volitvah. Bila sta sprejeta. Toda — kako sem se začudil, ko sem zvedel za Tementov protest, češ da ne mara biti v brezbožniškem društvu niti kandidat, niti poslanec, ker župnik tega ne dovolijo. Ni se pa dalo nič spremeniti, da bi bil odpoklican, ker je že bilo prepozno.

Se en dogodek bi rad prikazal, ki se je odigral v Ptujju. Ptujski mogotci so poklicali govornika nacionalista, menda iz Maribora. V vseh vaseh okrog Ptujja je završalo in za napovedano nedeljo se je zbralo na trgu pred magistratom nepričakovano veliko ljudi. Smrtni molk je vladal med njimi in govornik je precej zmeden govoril in zagotavljal, da tudi oni nočejo nove voine.

Ta dogodek mi je bil v dokaz, da je ljudstvo bilo prebujeno in zavedno, zato niti ni bilo aplavza, pač pa so ljudje stiskali pesti.

Pri parlamentarnih volitvah je zmagalo 56 poslancev Komunistične partije, k temu je pripomogel tudi ptujski okraj. Ko pa so Komunistično partijo razpustili, in jo potisnili v ilegalno in ko sem jaz moral v Ljubljano študirat, je vse zamrlo.

V ilegali pa smo delali naprej na ljubljanski univerzi. V Ptujju pa so se ilegalni člani KP zbirali samo v manjših skupinah. Njihova morala ni trpela, saj so imeli zaslombo v delovnih ljudeh, pač pa je bilo le vprašanje časa, kdaj bo spet omogočeno organizirano delovanje, pa čeprav v ilegalnih pogojih.

Celje, 1. junija 1959

Original izjave o ustanavljanju KP v Ptujju in okolici, ki jo je napisal komunist Franjo Zgeč, prof. pedagogike, pisec pedagoških in socioloških spisov, doma iz Dornave (1896—1961) je v arhivu oddelka ljudske revolucije pokrajinskega muzeja v Ptujju (inv. šte. 294/59)

Tako je izgledalo taborišče v Strnišču leta 1919

jo zasedli Italijani. Med njimi je bilo veliko železničarjev.

Iz meseca v mesec se je množilo število primorskih beguncev v Strnišču. Jeseni 1919 je štel begunski taborišče v Strnišču okrog 4600 prebivalcev.

Jugoslovanske oblasti so dovolile, da so se v Strnišču naselili tudi ruski begunci. To sta bila dva kadetska korpusa, krimski in donski. Sem sta prispela decembra 1920. Rusko naselje je bilo ločeno od slovenskega in je leta 1921 štel okrog 1300 prebivalcev.

Zanimiva je bila politična podoba strniških beguncev. Med Primorci se je širil močan vpliv ruske proletarske revolucije. Ruski begunci pa so izhajali iz vrst bele armade, ki je zapustila domovino. Oba strniška korpusa je ustanovil general Wrangl, preden je Rusijo zapustil. Strniške ruske kadete, stare od sedem do sedemnajst let, so njihovi vzgojitelji vzgajali seveda v kontrarevolucionarnem duhu. Decembra 1921 so del ruskih beguncev preselili v Hercegovino, drugi del pa oktobra 1922 v Banat.

Primorski begunci so ustanovili v Strnišču leta 1919 več obrtnih zadrug in druge obrate. Število prebivalcev v naselju Primorskih Slovencev se je že leta 1920 zmanjšalo za nekaj sto ljudi, ki so dobili zaposlitev drugod. Ob koncu leta 1922 je bilo v Strnišču še okrog 600 prebivalcev, leta 1926 pa le še okrog 170.

V času goste obljudenosti Strnišča, leta 1919 in 1920, je med prebivalci močno odmevala zmaga ruske proletarske revolucije, kajti strniško begunsko naselje je bilo predvsem delavsko naselje. Izvzeti so bili le ruski begunci.

Zal, nam je o revolucionarnem delovanju v Strnišču ohranjeno kaj malo virov. Nad vse pomembno je pismo kovinarskega delavca Jakoba Nipiča, enega izmed voditeljev ptujskih in strniških delavcev v letu 1919 in 1920.

Pismo je poslal pisec Propagandne knjižice JSDS v Ljubljani, 3. julija 1920. V njem sporoča, da je prejel 50 izvodov Propagandne knjižice šte. 3, a jih vrača, ker z njeno vsebino ni zadovoljen. Vsebina je obrabljena socialnodemokratska pesem, ki se ji smeji buržoazija, delavcev pa več ne pritegne. Pisec knjižice naj vendar že spoznajo novi veter. Nipič v pismu opozarja socialnode-

pismu, je doživelo s prepovedjo komunistične partije decembra 1920, hud udarec. Prepoved stranke ni sicer uničila revolucionarnega prepričanja delavcev, pač pa je zavrla socialistično gibanje. Komunistično usmerjeni delavski voditelji so po Obznani delovali v strniških sindikatih. Z odseljavanjem delavcev iz Strnišča je delavsko gibanje pešalo.

Glavni sindikalni organizator v Strnišču je bil za Nipičem, ki se je po letu 1920 odselil v Maribor — električar Miha Kojc (1891-1960), doma iz Halož. Kojc se je po letu 1925 povezal z dr. Jožetom Potrčem, vzglednim komunističnim voditeljem v ptujskem okraju. Po propadu strniških obratov leta 1925 se je Kojc naselil v Ormožu.

Pomemben delavski voditelj v Strnišču je bil v letih 1921-1926 tudi Primorec Ciuha, zaposlen v mizarški delavnici. Deloval je v svoji strokovni organizaciji. Odkrival se je tudi ključavničar Jože Pečnik iz Gerečje vasi.

V letih 1924-1926 je bil predsednik sindikata strniških delavcev Vinko Simončič, izdelovalec harmonik, doma iz Slovenskih goric. Napredno revolucionarno je deloval tudi Primorec Mathans. Od vseh navedenih je bil za Nipičem le še Kojc komunist, drugi so delovali pod njegovim vplivom.

Kojc je širil v letih 1924 in 1925 med delavci v Strnišču Delavsko-kmečki list, glasilo delavsko-kmečkega republikanskega bloka, ki ga je ilegalno vodila Komunistična partija.

Strniške sindikalne organizacije so bile povezane z delavskim prosvetnim društvom Svoboda v Ptujju. Svoboda je v Strnišču gostovala s kulturnimi prireditvami.

Med okupacijo so gradili Nemci v Strnišču tovarno glinice. Dela smo nadaljevali v osvobojeni domovini in zgradili tu še tovarno aluminija. Tovarna glinice in aluminija je pričela z delom leta 1945 in zaposluje danes blizu 2000 delavcev.

Revolucionarni boj, ki so ga pričeli prvi komunisti v Strnišču po prvi svetovni vojni, je doživel z osvoboditvijo in potjo v samoupravni socializem — svojo veliko zmago, katere izraz je tudi novo ime naselja ni tovarne po jugoslovanskem velikanu socialistične revolucije, Borisu Kidriču.

V. Rojce

„Kdo ima kruh in kdo lačno deco“

Med pionirje komunističnega gibanja na ptujskem območju nedvomno sodi dr. Franjo Zgeč (1896—1961), kmečki sin iz Dornave, revolucionar in vzgojitelj mladega rodu.

Kako je začela njegova revolucionarna pot, je lepo opisal njegov mlajši brat Martin Zgeč-Janez: »Bilo mi je

Pionirji iz Dornave so sprejeli v varstvo spominsko obeležje

12 let, ko je brat Franc prišel iz ruskega ujetništva. V naši hiši je začel sklicevati sestanke naprednih vaščanov iz Dornave in Mezgovce. Navdušeno jim je pripovedoval, da je v Rusiji, kjer je bil vojni ujetnik, pristopil na stran proletarske revolucije. Navdušeno je pripovedoval o njej...

O ustanavljanju KP na ptujskem območju je v svojih spominih, napisanih leta 1959 v Celju, kjer je nazadnje stanoval, zapisal dr. Franjo Zgeč sam. To izjavo objavljamo v posebnem sestavku.

Naj ga bralcem predstavimo še z osnovnimi podatki iz življenjepisa: V letih 1919—1923 je študiral na filozofski fakulteti v Ljubljani, potem pa še v Parizu in v Ženevi. Kot pedagog je služboval na Prevaljah, v Zagrebu, Mariboru, Ptujju in nazadnje v Celju. Leta 1934 je težje obolel in za posledicami trpel cela desetletja, kar ga je tudi močno oviralo pri delu.

Iz njegove bogate zbirke strokovnih člankov in razprav, velja posebej omeniti razpravo HALOZE. V njej je dal predvojnemu buržoaznemu režimu jasn odgovor na vprašanje: »Čigava je zemlja v Haložah, čigavi so vinogradi, kdo ima kruh in kdo lačno deco?«

V njegovi rojstni vasi Dornavi so pred leti zgradili lepo novo osnovno šolo, ki so jo poimenovali po njem, pred šolo in vrteem so dr. Franju Zgeču postavili tudi spominsko obeležje.

VESTNIK

TUDI PREKMURJE IZPOLNILO SVOJ DOLG DO ZGODOVINE

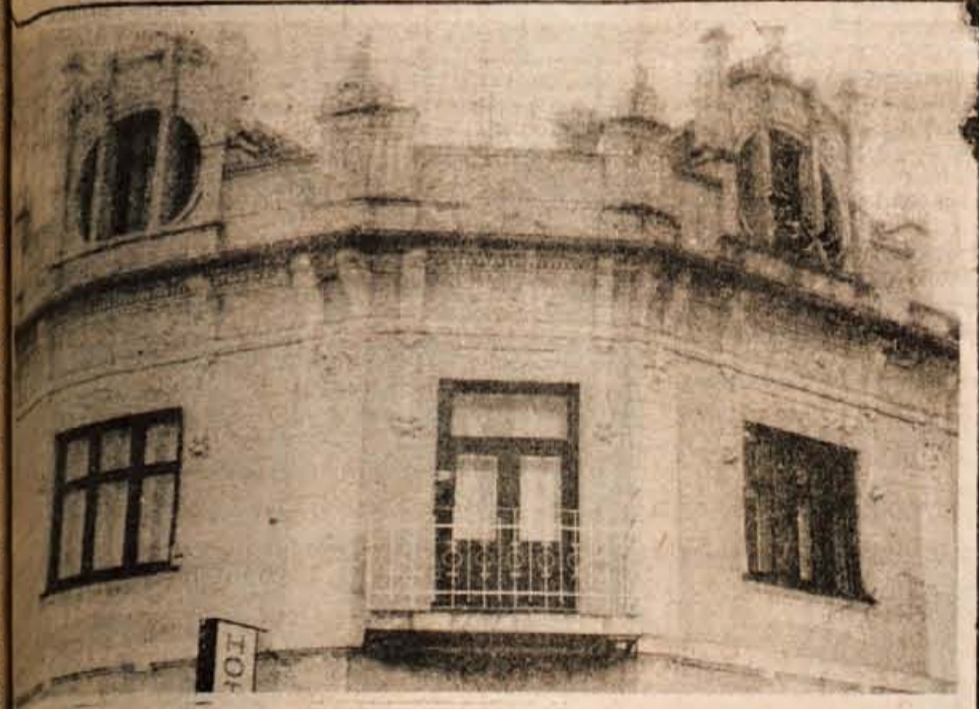
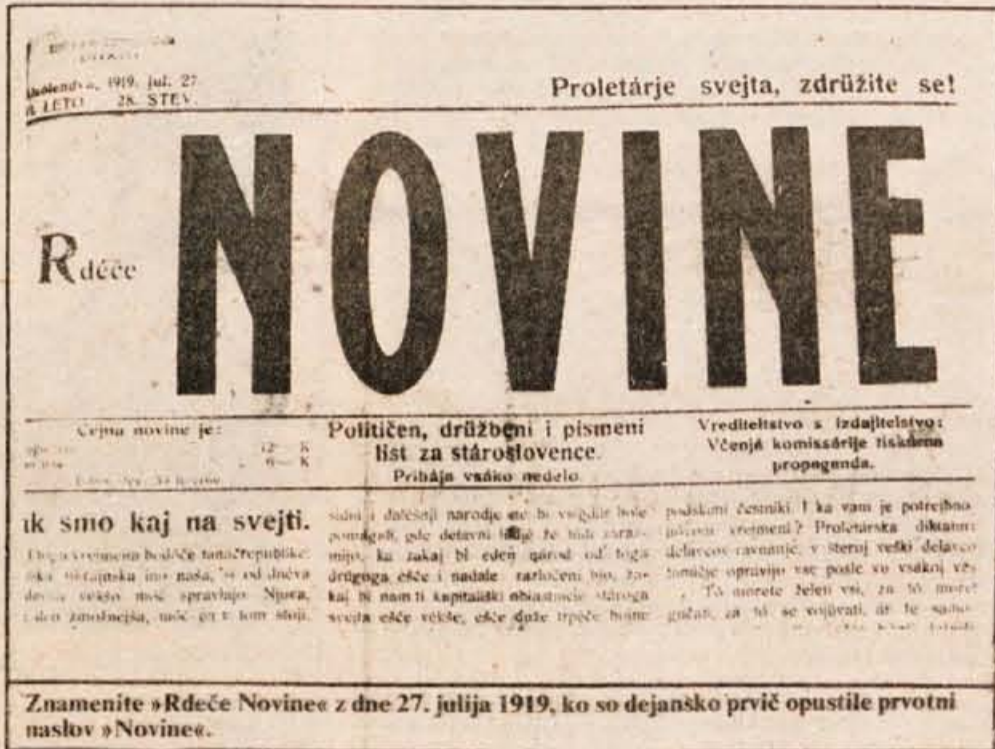
Prekmurje, pokrajina v severovzhodni Evropi, vključena kot pomol med Muro in Dravo, vendar na meji z Avstrijo in Madžarsko, od nekdaj izpričevalo svojo težnjo in potrebo po širši povezanosti z osrednjim evropskim prostorom. Šibka povezanost s tujimi kraji Mure vse do prvih desetletij 19. stoletja je bila posledica večstopenjske gospodarske, politične in prometne izolacije tudi kulturne odtrganosti od slovenskega naroda. Mura kot naravna meja je globoko razdvajala pod osamljene in raznarodovalne pogoje prekmurske Slovence.

V času svetovnega imperialističnega prevlada so se prekmurske kmečke množice borile v ogrskih domobrantskih vojskah za cilje Avstro-Ogrske politike. Tudi so ostali doma, pa so prestajali revizije, strah in pomanjkanje. Na željo le mir, kruh in narodno samostojnost. Takšna stremeljenja so prišla do izražanja že 20. oktobra 1918, ko je v hotelu Madžari navdušeni Prekmurci sklenili izjavo, da v »Prekmurju in v Sloveniji, ampak da so le govoreči Madžari, pa so zadovoljni in burni klici: »Mi smo Slovenija! Živela Jugoslavija!«. Ob vsem tem je razvidno, da so zaključni dnevi svetovne vojne pomenili hkrati zlom avstrijske raznarodovalne politike.

skih mestih in vaseh. Se tako boleči posegi reakcionarnih sil ga niso mogli do kraja pogasiti. Vzplamtel je z vso svojo silino.

Rdeče obzorje na vzhodu je naznanjalo prihod nečesa novega. In res! Mogočna bakla revolucionarne miselnosti je kaj kmalu vzburla ves svet. Tudi slovenske ljudske množice. Prekmurje. Dogodkom na Dolinskem ni mogoče dati drugačnega značaja, kot to, da so bili odsev velikega družbenega preobrata, ki je vzplamtel v deželo oktobra in se po vračajočih vojaki iz ruskega ujetništva razširil tudi v Panonsko nižino. Šlo je v bistvu za neorganiziran, toda globoko razredni izbruh kmečke revščine, ki je občutila razen štiritletne vojne in hudega siromaštva tudi zaničevanje in narodno zatiranje. To je med drugim prišlo do izražanja tudi na shodu v Beltincih 17. januarja 1919, ki je bil sklican na pobudo dr. Bele Obala, profesorja prešavske protestantske teološke akademije, sicer rojenega na Cankovi. Kot pripadnik radikalnega meščanstva je navzoči množici ponujal posebno okrajno glavarstvo v Beltincih, sladkor, sol in tobak, vendar so ga zavrnili z vzkliki: »Živela Jugoslavija, ni nam treba ničesar, naše odrešenje je v Jugoslaviji!«. Zborovanje se je končalo brez uspeha. Ker je vodja katoliških Slovencev Jožef Klekl spoznal stisko ogrske vlade, je menil, da je prišel čas, ko lahko tudi sam pove svoj politični načrt. Tako je še istega meseca pri njem v Črenšovcih potekal

prejeto, da tisočletne kravevine ni bilo odmevalo posebej v tistih predelih Ogrske, kjer so prebivali zatirani madžarski narodi, med njimi medžimurci in Slovenci med Muro in Rabo. Na 3. novembra istega leta Ljutomer prevzem oblasti po jugoslovanski

Na balkonu zgradbe v središču Murske Sobot, kjer so danes prostori hotela Zvezde, so leta 1919 proglasili takoimenovano Mursko republiko.

ki so bili navzoči tudi številni Slovenci s strani. Le-ti so na proslavi prebrali izjavo, da se želi Slovenska krajina (oznaka prekmurske in Porabje) združiti z avstrijskim Muro. Prekmurski udeleženci na proslavi so se vrnili domov razpoloženi. Izjavljali so se za prekmurje, zoper madžarske tlačitelje, za odruhu. Naslednji dan po ljuto-merški shodu so kmetje in povratniki s seboj napadli trgovine in »notaršijo« v Murski Soboti. Se do večjega izbruha je prišlo 3. novembra v Beltincih. Tam so napravili žitne shrambe, trgovine in tiskarne. Podobni dogodki so se zvrstili v Polani, Gomilicah, Turnišču, na Doljni Lendavi. Upornike so sledili vojniki, ki so prispeli iz Lendave, kmetovskih nemudoma obsodili kmeta, ki ga pred solo obesili na brezo.

ODSEV VELIKEGA DRUŽBENEGA PREOBRAATA

Črna okenj velike oktobrske revolu-
cije z neverjetno naglico širil po evrop-

politike so se mali kmetje vse bolj pasivizirali in se pozneje ogreli za tistega, ki jim je ponujal zemljo in nacionalno samostojnost.

Tako je revolt vaškega proletariata občital v slepi ulici in si je buržoazija opomogla. V tem intermezzu je 29. maja 1919 Vilmoč Kalec, madžarski oficir, doma z Turnišča pri Lendavi, v protirevolucionarnih težnjah proglasil t. im. »Mursko republiko«, ki pa je bila zelo kratkotrajna tvorba.

RDEČE NOVINE O ZDRUŽITVI SLOVENCEV

Razveseljivo pa je bilo dejstvo, da se je v takratnih razmerah pokazala živa potreba po lokalnem tisku, ki bi zastopal vztrajanje na slovenskih naordnostnih načelih — jugoslovansko zblizevanje in za osvoboditev Prekmurja. Znamenite Rdeče novine, ki so izhajale od 30. marca do 17. avgusta 1919, urejala pa sta jih učitelj in organist Jožef Pusztai iz Martjanec in bivši učiteljskišnik Vince Šeruga, so namreč izpovedovale gesla oktobrske komunistične revolucije. Zlasti velja omeniti Kunove razmeroma revolucionarne načrte, saj se v svojih člankih, ki so imeli močan odmev, obrača zoper cerkveno veleposestvo in številne bogataše, kar je povzročalo močno izseljevanje revnega prebivalstva v Ameriko. Iz njih veje oster nastop proti aristokratsko-buržoaznemu razredu, kateri je izvajal svojo samovoljno politiko tudi v Prekmurju. Našo pozornost seveda pritegujejo rubrike, ki se ukvarjajo s perečimi problemi življenja.

Tako s programske plati Rdeče novine napovedujejo prelom z dosedanjim usodno tesnim obzorjem na Madžarskem. Slovenskemu človeku, ki je preživljal čas v takem temnem, dolgočasnem in konservativnem vzdušju vsakdanjega življenja, naj bi se s tem omogočil vpogled v dogajanja po svetu.

Zanimivo je, da so Rdeče novine prinašale novice z vseh strani, celo iz Amerike, Indije, Turčije, Prusije, Rusije in drugod. Tednik je poskušal vztrajno uresničevati svoj namen:

anti agitacijo med slovenskim ljudstvom zaradi uveljavljanja načel, ki jih zastopa kot glasilo socialno-demokratske stranke na Prekmurjem; razbijati pritisk kapitalistične družbe: gospodarski, politični in duševni.

In prav revolucionarna oblast bi morala začeti reševati te zadeve. Toda reakcija si je od prvega udara ponovno opomogla. Tako so bili pokopani upi prekmurskega človeka, ki se je vendarle nadejal, da prihaja njegov čas. Kljub temu pa so vendarle prav te Rdeče novine tik pred 7. avgustom 1919 (priključitev) prve v Prekmurju zapisale besedo o smiselnosti in potrebi združitve vsega slovenskega ozemlja.

ŽE TAKRAT O VLOGI PARTIJE

Kljub vsem nihanjem je Prekmurje doživelo važen preobrat. Prvič v svoji zgodovini je ta del slovenskega ljudstva dobil natavne narodne pravice: pravico do političnega dela na narodnostni polagi, pravico do vzgoje in izobrazbe v narodnem duhu itd. »Žal pa takrat ni bilo dovolj organiziranih revolucionarnih sil, ki bi znale prekmurske množice strniti v obči upor.« ugotavlja profesor Janko Liška.

Ob tem pojasnjuje dogajanja pred 60 leti v pokrajini med Muro in Rabo veleposlanik SFRJ v Španiji Rudi Čačinovič takole: »Analiza madžarske revolucije nas opozarja prav danes na dejstvo, da so se tudi takrat zastavljala vsa temeljna vprašanja socialističnega družbenega razvoja, kot je vloga partije, delavskih svetov, agrarne revolucije, enotnosti delavskega razreda, vloge nacionalnega vprašanja, pa tudi patriotizma in nacionalizma, odpora tuji intervenciji itd., predvsem pa lastne poti in posebnih razmer ter neposrednih oblik proletarske demokracije. Madžarska revolucija je posebej odprla vprašanje mirne poti socialistične preobrazbe, o kateri ob parlamentarni obliki danes razpravljajo t. im. evrokomunizem. Takratne zgodovinsko-družbene okoliščine niso dovoljevale delavskemu razredu prevzem oblasti po parlamentarni poti, bila pa je dana možnost za prevzem oblasti z revolucijo. Mednarodno delavsko gibanje mora koristiti tudi izkušnje poraženih revolucij, da ne bi ponavljalo njihovih napak. Madžarska revolucija je bila zatrtá, slavil je prvi odprtí beli fašistični teror v Evropi. In vendar je bila pomembna stopnja v razvoju delavskega gibanja v Evropi in pri nas.«

Kaj bi še lahko dodali k temu na koncu? Predvsem to, da lahko ob 60. obletnici Komunistične partije Jugoslavije tudi Prekmurci s ponosom ugotovijo, da so najboljši sinovi in hčere prispevali svoj delež k revolucionarnemu delavskemu in partijskemu gibanju, saj so častno izpolnili svoj dolg do sebe in zgodovine. Boj za naprednejše in novo Prekmurje se je razvijal iz napredne miselnosti prekmurskih buditeljev in književnikov, prvega slovenskega tabora v Ljutomeru, odmevnosti in pomena Madžarske republike sovetov. Vsa ta svetla preteklost je dala pomembno kulturno in duhovno preobrazbo prekmurskih ljudi, uspešen boj za epotnost Slovencev z obeh strani reke Mure za dokončno odločitev prekmurskih Slovencev, da navzlic izrednemu raznarodovalnemu pritisku ostanejo Slovenci ter da skupaj z Madžari na tem narodnostno mešanem in obmejnem prostoru, kakor tudi v bratskem sožitju z njimi, postanejo sestavni del Slovenije in Jugoslavije.

RINA IN GROGA

*Njegovo ime je legenda
Njegova pot je borba
Njegovo izročilo je upanje
Njegova veličina je žrtev
Njegova zmagaja smrt
Njegova smrt je življenje*

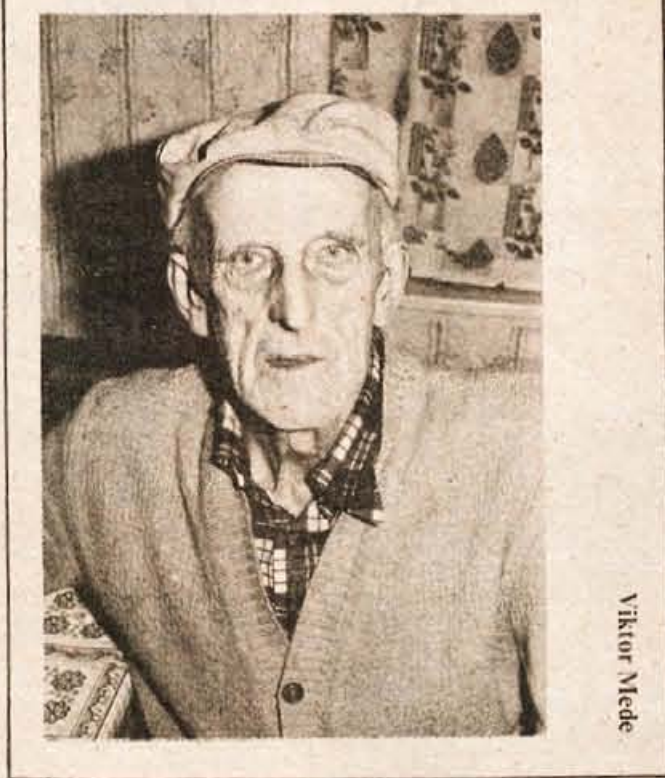
(Iz knjige Franceta Filipiča Pohorski bataljon)

«Kak fant je bil! Velik, postaven. Bujnih kostanjevih las, temnih oči. Kadar je spodaj v vasi pri Ferjancu kegljal, in se slekel do majice, so ga še moški občudovali in tuji spraševali kdo je »ta sort fant«. Straharjev tudi, Medetov z Zadnjega konca. Sicer so oni pa že od nekdaj tu postavniki fantje doma. Straharjev Gropa, rokovnjak, pravi velikan o katerem se je med ljudmi spletla legenda, ko je s svojim rokovnjastvom buril duhove okrog Kamnika, Domžal, Udin borštu, je bil iz te hiše. In ko je Rudi Mede postal partizan, si je nadel njegovo ime: Gropa.»

Se danes je majhna njihova hišica. Zdi se, kot da celo pokrje velik oreh, ki stoji pri hiši. Nad hišo se takoj dviga gozd, ki je tolikokrat skrival partizane pred žandarji in Nemci iz Strahinja in Naklega. Tako jih je bilo strah, da so dostikrat najprej s cerkvenega zvonika z granatami nekajkrat ustrelili, potem pa prišli blizu.

«Vsak dan sem jih imel tu. Vsaj enkrat partizane in dvakrat žandarje», se še spominja Rudijev edini živi brat Viktor. «Tako hitro so se menjali, da je sestra za partizane šla kuhat čaj, ko ga je pa prinesla, so se ji pa že z »Danke schön« zahvalili... Čudna je bila, čudna. Vsak večer, ko sem prišel z dela, so me poiskali in zasliševali, če kaj vem, kje je Rudi, in potem, ko je že padel, za druge partizane. Bali so se te hoste nad nami, kajti partizana je varno skrila vse do naše hiše. In prihajali so pogosto...»

Potem pripoveduje o Rudiju. Oba brata in oče sta zidarila. Rudi se je pa s 15. leti šel učiti za bičarja, »gajzelnika«, kot so včasih rekli. Primorci so to obrt prinesli s sabo. »Ga-

Viktor Mede

okusila krivico. Že v šolskih klopih. Moj oče je bil v ruskem ujetništvu in je prinesel s seboj polno naprednih idej, njen je bil pa v I. svetovni vojni ranjen in veliko se je pri obeh hišah govorilo o Rusiji in o delavcih tam, kako so prevzeli oblast v svoje roke... Kaplan Spendal naju je za vsako uro verouka predsedel v zadnji klopi. Se danes jo vidim, kako se ji je svetilo v očeh... In potem v Jugobruni. Ko je bil Strajk. Ko so hoteli na silo dva vagona odpeljati iz tovarne, se je ulegla na tračnice. Rudi nam je takrat hrano nosil in sadje in nas bodril, naj vzdržimo. Pa smo, do zadnjega.»

Bolj se je bližala vojna, bolj je bilo napeto v svetu. 1936. je Rudi že komunist in to leto se jima rodi hčerka Fenja. Nista še imela svojega doma. Potem je Rudi z bratovo pomočjo kupil staro hišo blizu doma. Vsa je bila za popraviti. Le dve leti sta bila v njej, ko je prišla vojna... Že pri prvem popisu prebivalstva v Naklem, ga je nekdo zaznamoval, da je »bandit«, »ta rdeč«. Zvedel je za to in vedel tudi, kaj to pomeni. Čudno je bilo le, da ga niso kar takoj prijeli. Čez dva dni že ni šel več v Semperit. Morda še dva dni, da sta s Pavlo pripravila vse potrebno za v gmajno. 26. julija 1941, ko je bila nad Cegelnico ustanovljena I. kranjska četa, sta odšla od doma. Nekaj časa, kakšen mesec dni sta se še zadrževala v bližini doma. Popsod so ju iskali. S psi so prežali nanje. Nekoč je na tako zasedo naletel sam Rudi. Pri Dupljah nekje je bilo.

10. avgusta 1942 se je zadnjič oglašil doma. S štajerskega je prišel s 180 možmi, se spominja Viktor Mede. Kruha in hrusk mu je dal, a komaj mu je dal v roko, že je delil. »Rad bi, da bi tudi sam dal kaj v usta, pa ne vem če je. Jedel je rad, to vem, toda kot so povedali, je med borci vedno zadnji vzel menažer v roke.«

Sprva je bil Gropa v Pohorskem bataljonu komandir tretje čete. Svoje borce je vodil skozi bojem zasede in napade skoraj brez žrtev. Tudi tu je navduševal za pesem. In ko so zvečer zunaj zemljank zakurili ogenj, so zapeli tisto Kovači smo. Nabrusimo kose... Ko je bil že komandant, — to mesto je prevzel 11. septembra 1942 — je vodil jutranje zборе ter vojaški, teoretični in praktični pouk. Katarina pa je skrbelo za svoj ženski vod, v katerem je vladalo iskreno tovarištvo.

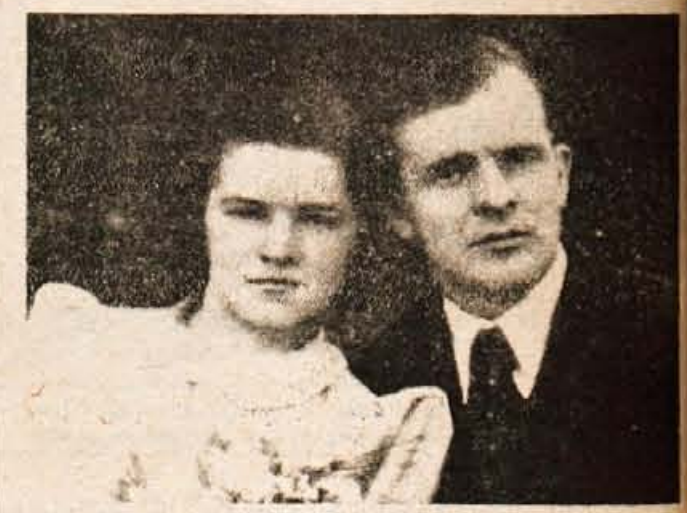
Ko je prišel tisti usodni 8. januar 1943, so borci vedeli, da bitka ni daleč. Pripravljeni so bili. Videli so neznanca na smučeh, ki so se peljali mimo taborišča... Za umik v dolino je bilo prepozno. Sledovi bi jih izdali in preganjali bi jih kot pse.

Raje sprejmejo borbo in prepričani so v svojo zmago. Malo pred dvanajsto uro se vname silovita bitka. Toda sovražniške sile so močne. Do potankosti je preračunal njihov položaj, njihovo moč. V dveh urah in pol je slavni Pohorski bataljon dotolčen. Skoraj do zadnjega niso računali na preboj. Ko so se odločili zanj, so prebili tri obroče, pri četrtem omagali. Gropa jim je naročil, naj vsak pripravi en naboj zase. Nemci so nazadnje udarili z minami. Pozivali so jih na predajo, toda raje so padli do zadnjega. Devetinšestdeset borcev.

Katarina leži v snegu sama, z glavo vznok, lasje razsutu po snegu, ustnice na pol odprte, kot da ji je na njih ostal še poslednji vzklík... Nedaleč proč, poleg bataljonskega zd-

Rudi s svojim tamburaškim zborom (sedi v sredini, za njim stoji njegova bodoča žena Pavla) v gozdičku nad domačo hišo.

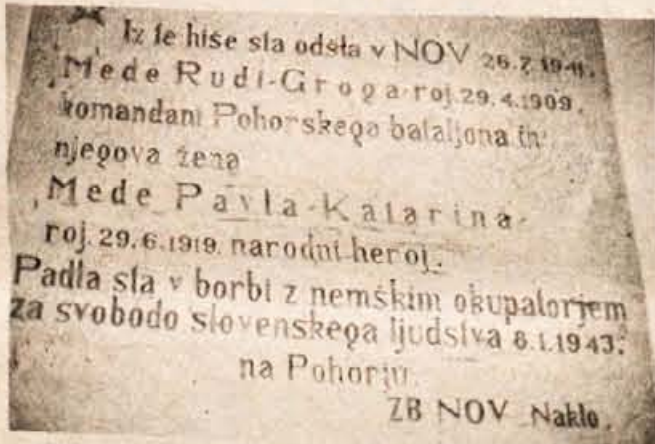

Lep par sta bila Rudi in Pavla. A v partizanih Katarina v njem ni videla moža, temveč le tovariša in soborca.

ravnika, leži komandant Gropa. Oplotniški župan je v svojem poročilu zapisal, da je med mrtvimi ležal še en izredno velik bandit, ki naj bi bil njihov vodja...

Letos aprila bi bilo komandantu Grogi sedemdeset let, njegovi ženi Katarini pa junija šestdeset. Si ju morete zamisliti? Ne, večno bosta ostala mlada in za nas vse živa legenda...

D. Dolenc

Spominska plošča na njuni hišici v Strahinju pri Naklem

«Zla» je morala biti iz lesa kropive narejena, les kuhan in štirikrat prežagan, da se je dal plesti. Toda dela je bilo vedno manj. Bratoma in očetu je pomagal zidariti, pozimi pa kmetom fural. Potem je le dobil delo v kranjskem Semperitu, kjer je ostal vse do vojne.

Brat Gaber, predvojni komunist, je imel manj močan vpliv. Kaj kmalu je spoznal vso gnilobo takratne družbe in izkoriščanje. Pa je toliko slišal, kako grade socializem v Rusiji. Tudi tu bo enkrat nov svet... Na delavskih sestankih v Kranju pri Semenu, kjer jim je Vehovec govoril o delavskem gibanju v svetu, o stavkah, pa potem o Španiji, se je Rudi navduševal. Čustven človek je bil, da je imel hitro solze v očeh, če pa je kdo razdiral šale, se je smejal, da se nehati ni mogel. Vsi so ga imeli radi, ki so ga poznali. In kakšen glasbenik je bil!

Svoj tamburaški zbor je spravil skupaj. Pet fantov in pet deklet. S starimi instrumenti so začeli. In potem so nabirali nrošče, ki jim je župan odkupoval po petdeset par, da so imeli za tamburice. Vsak je malo primaknil in kupili so nov drugi brač, pa tretjo bogarijo, pa dva prva brača. Stare instrumente je pa Rudi s smolo mazal, da so držali glasove. «Tak posluh je imel,» pravi ena od njegovih tamburašic, Micka Križaj. Režkova iz Strahinja. «da je šel ven na cesto in poslušal, ko smo zaigrali, pa je prišel notri in točno povedal kje se je kdo zmotil. Za pol nápak prijema je vedel. Igral je pa vse od kraja. Razen vseh tamburaških instrumentov je igral še harmoniko, trobento in klarinet. Z vseh koncev tu je igral okrog Strahinja smo bili. Na vaje nas je pa tako klical, da je stopil doma pod kostanj v bregu in zaigral nekaj taktov budnice. Slišalo se je vse do Cegelnice in do Groba in v četrte ure smo bili že skupaj. Ob nedeljah so ljudje prihajali v vas in so nas želeli slišati. V dveh letih nas je toliko naučil, da smo vsenaokrog nastopali. Pri Slaveu v Struževem smo se s Trboveljsko godbo kosali. Dvanajst let smo bile stare, ko smo začele pri tamburaškem zboru in železno voljo je imel, da nas je toliko naučil. Pa ni učil samo slovenskih narodnih. Tudi češke in ruske nas je učil. Od vojakov, ki so tu bili po prvi svetovni vojni, se jih je naučil. Enkrat jo je slišal, pa jo je že zaigral. Bratje le k soncu, svobodi smo peli, pa še celo eno rusko borbeno. Po vajah smo pa poleti telovadili na Želin, pozimi smo se pa pri nas za peč spravili in nam je Rudi bral. Se danes vem, da nam je bral Velikega inkvizitorja in da je notri našel ime za svojo hčerko Fenjo. Pa ni bral samo romanov. Tudi Leninova dela je prinesel, pa Marksa. Pametno nas je učil in vodil. Vsi, kar nas je bilo v njegovem tamburaškem zboru smo bili med vojno ali borci ali aktivisti na terenu.»

Pavla Mede — Katarina je bila Mickina sestrična in prijateljica. Skupaj sta hodili v šolo, skupaj potem v tkalnico v Jugobruno. «Čustveno dekle je bila Pavla in kmalu je

Micka Križaj

Megla je bila, zgodaj jutraj. Naenkrat se je spogledal iz oči v oči s štirimi Nemci in tremi volčjaki. Stekel je, za njim pa psi. Enega je s karabinarjem udaril v smrček, da se je zvalil, drugega po glavi, da je obležal, tretji se je pa že sam umaknil. Niso ga dobili... Drzen je bil, prihajal je domov, če je bilo še bolj nevarno, in vedno mu je uspel pravočasen umik.

S četo sta bila najprej v borbah na Storžiču, po razbitju I. kranjske čete pa sta odšla v Udin boršt in od tu preko Ljubljane v Zapotok pod Mokrcem v Krinski odred. Tu sta se jočila. Rudi-Gropa je odšel naprej na Dolenjsko v II. štajerski bataljon, Katarina pa je ostal v Zapotoku. Šele spomladi 1942 se je spet pridružila možu. Odločna, neustrašena borka je bila, obenem pa sila čustvena ženska. Pogrešala je svojo edinko, ki so jo medtem domači že spravili v ilegalo na Dolenjsko, tu na Pohorju pa je bila kot mati Šarhovemu najmlajšemu sinu Jožetu.

KAKŠEN JE BIL JOŽA AŽMAN?

„Dober človek je bil in ničesar se ni bal“

1. maja je bilo v Bohinjski Bistrici slavje v počastitev naše partije: 40-letnice ustanovne seje CK KPJ in 40-letnice Komunistične partije Jugoslavije. Ob tej priložnosti so odprli nov družbeni dom, ki so ga poimenovali Jožu Ažmanu ter muzej Tomaža Godca, bohinskega revolucionarja, komuniste, ki so ga Nemci po zverinskem ubili.

1. maja pa je bilo v Bohinju vseslovensko prvomajsko slavnostno sejo predsedstva CK ZKJ. Tega slavja so deležili tudi tovariši Tito.

Matevža Polajnarja za predsednika in za sekretarja Joža Medja. Zaradi svojega programa je postala stranka znana in je komunistična lista dobila na občinskih volitvah leta 1920 111 glasov in s tem tudi 7 odbornikov v občinskem odboru. Ti so bili: Franc Kenda, Franc Polak, Janez Malej, Matevž Polajnar, Jakob Cerkovnik, Jože Ažman in Jernej Iskra. Aprila leta 1920 so se veliki stavki železničarjev pridružili tudi železničarji iz Bohinjske Bistrice. Ustanovili so stavkovni odbor, med stavko pa so se zbrali pri komunistu Jožu Ažmanu v Nomenju in pri Kosu v Bohinjski Bistrici. Stavka se ni uspešno zaključila, z dela so odpustili 17 stavkajočih železničarjev. Po obznani in zakonu o zaščiti države je prenehala legalna dejavnost komunistov, zaradi stalnega preganjanja pa je ostalo v Bohinju močno jedro komunistov, pod vodstvom Joža Ažmana.

KDO JE BIL JOŽA?

Bohinjski komunisti so se stalno povezovali z jeseniškimi komunisti, od jeseni leta 1921 pa do leta 1923 so vzdrževali stike s Trstom in Gorico, od koder je prihajal preko Bohinja po Gorenjski časopis Delo.

Precej Bohinjcev se je vozilo na delo na Jesenice in ti delavci so se povezovali z naprednimi jeseniškimi železarji. Zaradi teh stikov so zgodaj ustanovili Nezavisno delavsko stranko, v katero so se vključili vsi komunisti Bohinja, delovala pa je do leta 1924.

Organizator naprednega gibanja in komunistične stranke v Bohinju je bil prav Jože Ažman iz Nomenja. Bil je mali posestnik in prevoznik in je zelo težko vzdrževal svojo družino. Ves svoj prosti čas je izkoristil za študij napredne komunistične literature, izobraževal je ostale na številnih sestankih, kjer je pojasnjeval vlogo in pomen partije. Vse svoje prihranke je namenil za literaturo, ki jo je preko svojih sodelavcev širil med mladino. V Bohinju je organiziral rdečo pomoč, prav tako pomoč za lačne v Rusiji in pomoč za preganjene in stavkajoče. Bil je v stalnih stikih z jeseniškimi komunisti, ki so v Bohinju organizirali številne sestanke.

V DRUŠTVU KMEČKIH FANTOV IN DEKLET

Število članov komunistične stranke je po objavi zakona o zaščiti države upadlo, vendar so leta 1926 organizirali v Bohinju štiri celice z enajstimi člani: v Bohinjski Bistrici, v Nomenju in dve na Poljah. Istega leta je bil organiziran SKOJ na Poljah, sekretar je bil Alojz Tišov, člana pa oba Zaločarja, Jakob in Janez. Komunisti so podpirali Delavsko-kmečko stranko in pri zadnjih volitvah so se v Bohinju pojavili letaki s komunistično vsebino. Žandarmerija je poostrihla nadzor: ker so se bali, da bi izlet napredne Svobode z Javornika pri Jesenicah 2 postal politična manifestacija, so žandarji zaprli vse udeležence, ki so prispeli v Bohinj in tudi nekatere domačine.

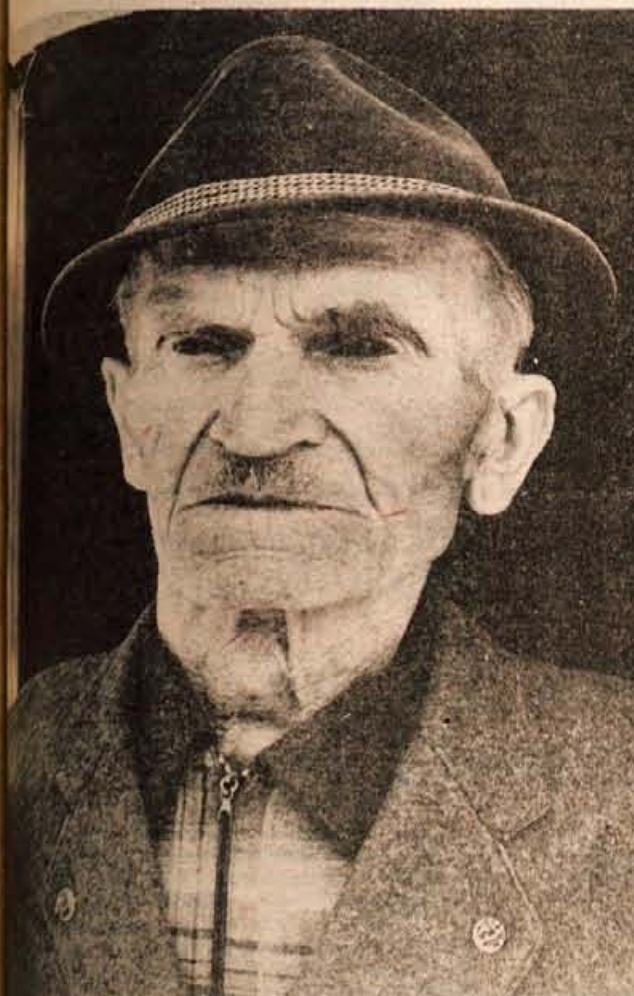
Teror se je kasneje, s šestojanuarsko diktaturo še poostrih. V Bohinju so šele leta 1931 ponovno vzpostavili stike ter se odločili, da preko legalnih društev širijo svoj napredno misel in ideje. Sklenili so se, da bodo delali v Društvu kmečkih fantov in deklet.

Leta 1939 je bila največja politična manifestacija Društva kmečkih fantov in deklet v Bohinju, pozneje pa so jih organizirali še več.

Leta 1939 so organizirali skojevsko organizacijo, mladi so bili aktivni predvsem ob 1. maju in ob raznih akcijah. V Bohinj so prihajali znani jeseniški in gorenjski komunisti, pomembnejši sestanek pa je bila ustanovna seja CK KPJ v Godčevi hiši ter izvolitev Tomaža Godca in Joža Ažmana za delegata na peti državni konferenci v Dubravi pri Zagrebu.

NJEGOVO DELO NI ZAMRLO

Italijanski okupatorji so se iz Bohinja kmalu umaknili,

Kenda se Ažmana dobro spominja...

Zakaj v Bohinju in kdo sta bila revolucionarja Tomaž Godca in Jože Ažman? V Bohinju zato, ker je bila v Bohinju ustanovljena seja CK KPJ, bohinska dolina pa zavetišče številnih komunistov in revolucionarjev. Številne bohinske domačini so nudili zavetišče komunistom, ki so jih iskali v tedanje oblasti, med samimi naprednimi prebivalci pa je kmalu vznikla pripadnost zavednim komunističnim idejam. Med njimi sta bila najbolj znana in najbolj priljubljen Tomaž Godca in idejni vodja Jože Ažman.

Leta 1919 je bila na zborovanju v gostilni pri Kosu v Bohinjski Bistrici ustanovljena Socialistična delavska partija. Na zborovanju je bilo 40 domačinov, izvolili so

Pred domom Joža Ažmana je spomenik bohinskim revolucionarjem, še posebno pa Jožu Ažmanu, po katerem se dom imenuje....

za njimi so prišli Nemci. Komunisti so se 20. aprila zbrali pri kmetu Matevžu Volfu na Slamnikih. Pogovorili so se o pripravah na upor, v začetku junija pa so ustanovili vojno revolucionarno komite za jeseniško okrožje, vanj pa je bil vključen tudi Jože Ažman. Zaradi nevarnosti so se konec junija umaknili v ilegalo številni bohinski komunisti, med njimi tudi Jože Ažman. Svoje skrivališče so imeli nad Nomenjem.

Zaradi izdaje so 8. avgusta leta 1941 Nemci obkolili taborišče. Ob napadu je bil Ažman ubit. Po njegovi smrti je predvsem Tomaž Godec z vso vnemo nadaljeval delo zavrednega sodelavca, bohinskega borca, revolucionarja in komuniste Jožeta Ažmana.

DOBER, DOBER ČLOVEK JE BIL...

Vse to so zgodovinski podatki, zgodovinska dejstva, ki pričajo o plodnem delu komuniste Joža Ažmana. V ljudeh bohinske zgornje in spodnje doline, po bohinskih hribih pa je še vedno živ spomin na njihovega Joža, ki se ga prav radi spominjajo stari revolucionarji, komunisti in vsi prebivalci. Tedaj, ko so ga ustrelili, je vsa dolina prevzela iskrena žalost nad ustreljenim borcem, domačini so potočili marsikatero solzo, vsa sreča je oklepala topa bolečina.

Plošča v spomin na priprave za vstajo....

Spominja se ga paruzanska Boštetova mama z Gorjuš, še danes s solzo v očeh: »Tedaj je bilo grozno, ko so Joža ubili. Bil je pameten, preudaren, večkrat pri nas v gosteh. Še danes vidim njegovo nesrečno ženo in hčer, kako sta se v neznanski grozi skrivali po skednjih in hlevih doline, še danes vidim hčer, kako se je oklepala mame, kajti videla in spoznala je smrt. V dekliškem obupu se je stiskala k mami in trepetala: mama, smrt... mama, samo še smrt!«

Jože Ažmana se še danes spominja tudi 83-letni Franc Kenda, prava gorenjska korenina, predvojni komunist, v partijo so ga sprejeli že leta 1929. Takole pravi: »Jože Ažman me je sprejel v Bohinjski Bistrici v partijo, a ne tako, na hitro. Kar sedem let sem se moral dokazovati, da sem pravi. Sedem let sem že prej delal kot komunist. Jože Ažman nam je na sestankih bral literaturo in ker je bilo vsako leto precej ljudi po zaporih, smo za njihove družine zbirali pomoč: denar, hranilo in tako te reveže podpirali...«

Kakšen je bil Jože Ažman? Dober, dober človek. Pa organizator in nič se ni bal. Bil je mož na mestu, malo bolj strog, zahteval je disciplino. Vsi smo ga tako radi imeli...«

Darinka Sedej

V Bohinjski Bistrici je muzej Tomaža Godca, Ažmanova in prijatelja in sohorca.

RAZVOJA REVOLUCIONARNE MLADINSKE ORGANIZACIJE NA PRIMORSKEM

ZAČETKI

Revolucionarno mladinsko gibanje na Primorskem je bilo najtesneje povezano z četrstoletnim bojem primorskega ljudstva za narodnostno in socialno osvoboditev. Fašističnemu zatiranju so se najdoločneje uprli mladi delavci, kmetje in izobraženci, katere je ta oropal temeljnih človekovih, nacionalnih, socialnih pravic svoboščin ter jim odvzel sleherno prihodnost. Mladina se je v Zvezi mladinskih društev in v drugih kulturnih, prosvetnih ter športnih organizacijah v začetku dvajsetih

niki so bili sicer glavna opora v vojski in na terenu ter jedro osvobodilnega gibanja od začetka. Posebne mladinske organizacije pa takrat skoraj ni bilo oziroma je začela pridobivati množičnost sorazmerno pozno in počasi. Imela pa je v primerjavi z drugimi slovenskimi pokrajinami določene posebnosti. Starejši letniki so bili nasilno v italijanski vojski ali v kazenskih bataljonih, zato se je naslanjala na najmlajše, predvsem na žensko mladino. Dolgoletno fašistično raznarodovanje je razredčilo vrste inteligence, mladina je slabo obvladala knjižno slovenščino in ni imela izkušenj v organizaciji politične dejavnosti. Vendar je te in druge težave premagovala z veliko enotnostjo,

padel še drugi sekretar pokrajinskega poverništva ZKMJ Jože Tejkal-Planinc. Njegovo mesto je prevzel Lado Pohar-Danjan, PK Skoja pa je primorskemu poverjenstvu poslalo v pomoč vrsto izkušenih mladinskih aktivistov: Jožeta Smoleta, Borisa Majerja, Zvoneta Debeveca ter Tilko Mohorjevo.

V začetku leta 1944. doživita organizaciji ZSM in ZKMJ nov razmah. Okrožni odbori in komiteji so postavljeni v vseh primorskih okrožjih. V ZSM je zajeto 70% mladine, Skoj šteje 1385 članov. Sekretar PK Skoja Mitja Vošnjak pride na Primorsko in pomaga pripraviti prvo mladinsko konferenco ZSM na Štjaku od 29. 2. do 1. 3. 1944. Ta je pomenila pregled množičnosti in enotnosti, ki ju je dosegla ZSM na Primorskem pri združevanju antifašistične mladine. Izrekla se je za sklepe drugega zasedanja Avnoja in navdušeno pozdravila odlok o priključitvi Primorske k Sloveniji in Jugoslaviji. Izvolili so 40-članski pokrajinski odbor s predsednikom Davorinom Cekom-Danihom na čelu. Kraška mladina je prejela prehodno zastavo kot najboljša okrožna mladinska organizacija v Sloveniji.

Na Dolu pri Čepovanu so se maja istega leta na prvi pokrajinski konferenci sešli primorski skojevci. Razpravljali so o nalogah mladine pri volitvah v organe ljudske oblasti nove Jugoslavije in o potrebi okrepljenih naporov za osvoboditev domovine. ZSM je delovala takrat že skoraj v sleherni primorski vasi in mestu: ZKMJ na terenu in v vojski, pa je štela približno 5000 članov. Za politično agitacijo in propagando je skrbela posebna komisija pri oblastnem komiteju Skoja, ki jo je vodil Jože Smole, druga — pod vodstvom Borisa Majerja — pa je mladinskim organizacijam

pomagala pri kulturno-prosvetnem delu. Dve mladinski tiskarni sta razmnoževali centralna in pokrajinska mladinska glasila, ki so skupaj z mladinsko rubriko v Partizanskem dnevniku dosegle naklado okoli 10.000 izvodov. Poleg rednih partijskih šol so skrbeli za idejno politično vzgojo skojevcev in mladih komunistov posebni skojevski tečaji.

Konec leta 1944. so bile volitve v vseh mladinskih organizacijah. Postavljeno je novo pokrajinsko vodstvo: Zofka Černe, Fani Straus, Marica Mermolja, Vlado Sestan, Zorka Okretič in Ervin Dolgan. Od 21. do 22. decembra 1944 so se v pripravah za drugi kongres ZSM mladi Primorci zbrali na konferenci slovenske in italijanske protifašistične mladine, kmalu za tem pa so pripravili prvo konferenco italijanske protifašistične mladine iz enot in obmejnih predelov. Primorsko vodstvo Skoja je namreč pomagalo antifašističnemu boju italijanske mladine na obmejnem področju in ji kazalo pravo pot narodne in socialne osvoboditve.

Zadnje pokrajinske konference ZSM in Skoja pred osvoboditvijo je marca 1945 ovirala sovražna ofenziva in so jih zato pripravili v skrčenem obsegu. Primorska mladina je nato, okrepljena s prekomorci vodila v poslednjem jurišu pri osvoboditvi Slovenskega primorja s Trstom in Gorico. Kmalu potem se je zbrala v osvobodjeni Ljubljani na drugem kongresu ZSM ter nato v Zagrebu na II. kongresu narodne omladine Jugoslavije. Tu je primorske delegate posebej sprejel maršal Tito. S ponosom so njemu in vsej mladini osvobodene domovine poročali o težki, četrstoletja dolgi, borbeni poti svoje revolucionarne antifašistične organizacije.

Udeleženci III. pokrajinske konference ZSM v Cerknem 10. III. 1945.

let najbolj odločno upirala fašistični raznarodovalni politiki.

Po njihovi razpustitvi goji mladina narodno zavest v ilegalnih društvih in obenem radikalizira oblike antifašističnega boja v narodnostni organizaciji TIGR. V prvem desetletju fašistične okupacije opravi skoraj sto akcij proti raznarodovalcem. S silo odgovarja na njihovo nasilje: požiga potujočevske šole in otroške vrtce, kaznuje fašistične nasilnike in izdajalce, ljudstvu dviga zaupanje v odpor za samoohranitev.

Drugi del napredne primorske mladine se bojuje v ilegalni KP Italije. Približno dvesto slovenskih mladincev deluje v vrstah njene komunistične mladine. V letih 1923—25 desetletju KP Italije, da bi povežala razredni boj z bojem zatirane slovenske in hrvaške manjšine ter njihovimi pravicami do samoodločbe, vključno odceplitve od Italije. Leta 1930 padejo prve žrtve fašistične justice: Bidovec, Marušič, Miloš, Valenčič. Šele leta 1935, v času ljudskih front, KPI in slovenska narodna revolucionarna organizacija dosežeta sporazum o skupnem boju proti fašizmu za socialne in narodnostne pravice manjšine.

Od leta 1937 do 1940 vodi slovensko komunistično gibanje na Primorskem mladinec, tržaški študent, Pinko Tomažič. Mlado generacijo odteguje vplivu meščanskih voditeljev, povezuje dljake in študente s podeželsko mladino in v njihovih vrstah pridobiva somišljenike komunistične partije. Leta 1938 poveže mladinske skupine različnih idejnih nazorov v mladinsko antifašistično fronto.

Množične aretacije leta 1940 in drugi tržaški proces leta 1941 zavrejo razvoj močne in razvejane antifašistične dejavnosti. Mladega komunističnika Pinka in štiri narodne revolucionarje fašisti ustrčiljo. V zaporih in v konfinaciji je okrog tristo upornih slovenskih antifašistov — vsem skupaj so naložili skoraj tisoč let ječe. Veliko med njimi je mladih: med desetimi ustrljenimi pred drugo svetovno vojno jih je bilo šest mlajših od 30 let. Napredno mladinsko gibanje je dobilo s tem ravno v začetku NOB hud udarec, vendar ga niso uničili.

NARODNOOSVOBODILNI BOJ

Leta 1941—1942 je morala zato mladinska organizacija kot celotno osvobodilno gibanje Na Primorskem premagovati hude začetne težave. Vendar na Krasu že leta 1941 uspešno deluje mladinska sabotažna skupina Antona Šibelje — Stjenka, ki pozneje preraste v kraško partizansko četo. Jeseni istega leta prihajajo mladinci iz Brkinov, Pivke, Krasu in obrobja Vipavske doline v stik s člani prve primorske partizanske čete. Maloštevilni partijski aktivisti Primorske oziroma tisti, ki jih tja pošilja osrednje vodstvo osvobodilnega gibanja, povezujejo in krepijo predvojna gnezda odpora proti fašizmu. Ti poleg KPS in OF organizirajo tudi nekaj mladinskih skupin na Tržaškem in Goriškem.

KPS je morala v tem času vložiti vse moči v graditev lastnih vrst ter za razmah in utrditve vojaških enot. Ob partijski konferenci na Skalnicah aprila leta 1942 na Primorskem je KPS štela 40 članov: delovalo je 50 odborov OF, katerim se je šele pozneje istega leta pridružio tudi približno enako število odborov mladinske OF. Mladinci posamez-

delovnim žarom in borbenim poletom, s katerim je marsikdaj prehitela organizacijski razvoj.

Množična rast organizacije se je začela leta 1943. in dosegla vrh po razpadu fašistične Italije. V začetku leta 1943. so ustanovili primorsko poverjenstvo PK Zveze komunistične mladine s sekretarjem Darkom Marušičem-Blažem in člani: Bojanom Stihom, Miro Kroniger ter Lojzko Trošt. Marušiča in Troštovo so vključili tudi v glavni iniciativni odbor ZSM. Delo teh prvih mladinskih funkcionarjev je bilo nepovezano in je potekalo v glavnem po vojaških enotah.

Večji razmah doživlja organizacija poleti 1943. ko pošlje PK ZKM na Primorsko Jožeta Tejkala-Planinca. Avgusta začno izdajati glasilo Mladi Punčar. Ustanovijo pokrajinski odbor ZSM, v katerem so poleg Tejkala in Stiha še Fanka Marušič, Olga Pirjevca in Ernesta Sušter. Okrepijo poverjenstvo PK ZKM, v katerem delata poleg imenovanih in Darka Marušiča še Adrijan Kumar in Roza Nemeč.

Primorska mladinska organizacija uživa ves čas veliko pomoč partijskih forumov ter nenehno podporo osrednjega mladinskega vodstva. Pomladi leta 1943 je tovariš Edvard Kardelj svetoval primorskemu partijskemu vodstvu, naj se bolj nasloni na žensko in mladinsko organizacijo. Zavzemal se je za organizacijo ZSM kot enotno mladinsko antifašistično gibanje, ki naj ga gradijo od spodaj navzgor. Posebno skrb naj posvetijo Skoju, ki naj postane njegovo jedro in najaktivnejša sila (iz pisma CK KPS pokrajinskemu komiteju Primorske z dne 28. 3. 1943).

PK Skoja pa je opozarjal primorsko mladinsko vodstvo, naj poleg akcij vzpodbuja skojevce zlasti k študiju, političnemu in kulturnemu delu, krepitvi narodne zavesti, novemu jugoslovanskemu patriotizmu ter sodelovanju z italijansko antifašistično mladino. Vendar je tako načrtno zastavljeno delo okrepljenega mladinskega vodstva pretregala kapitulacija Italije. Po 8. septembru 1943 so skoraj vsi njegovi člani delovali v vojski pri ustanavljanju in krepitvi novih enot.

RAZMAH IN KREPITEV ORGANIZACIJE

Pritok mladine v partizane je bil tolikšen, da so začele naglo rasti nove brigade, divizije, kasneje IX. korpus. Tiste, ki niso bili v vojaških enotah, je mladinska organizacija povezovala v politično propagandno delo pri širjenju in utrjevanju pridobite narodnoosvobodilnega boja. Opravljali so sabotažne akcije v zaledju, vzdrževali kurirske zveze in bili obveščevalci. Vključevali so se v delovanje odborov mlade ljudske oblasti in pomagali na vseh sektorjih, od gospodarskega do kulturno-prosvetnega.

V tem času so ustanovili ali utrdili šest okrožnih odborov ZSM, 18 rajonskih in 162 terenskih odborov. Pet okrožnih komitejev Skoja so postavili na Goriškem, Idrijskem, Kraškem, Tolminskem in Brkinskem, kjer je delovalo 23 rajonskih komitejev in 72 aktivov s 371 člani Skoja.

Novembra 1943 je zadel mladinsko organizacijo huda izguba. Darko Marušič-Blaž je padel na Lokovcu, ko je pripravil prvo konferenco primorske mladine. Namesto te so na Vojskem pripravili zborovanje mladine s terena in vojaških enot ter izvolili 14-člansko vodstvo pokrajinskega odbora ZSM na čelu s Fanko Marušič. Mesec pozneje je

NAŠI PADLI SKOJEVCI

Najprepričljivejši dokaz o deležu primorske mladine v boju za narodno in socialno osvoboditev je njen visok krvni davek. Razen obeh pokrajinskih sekretarjev Skoja Marušiča in Tejkala so dali svoja mlada življenja številni Skojevci in mladi komunisti. Od 30 slovenskih narodnih herojev-mladincev jih je več kot četrtina iz Primorske. Med najstarejšimi je Pinko Tomažič, drugi so padli večinoma med 19. in 23. letom starosti.

Zgodovinarje še čaka naloga, da opišejo njihove junaške podvige in iztrgajo pozabi njihove svetle like.

To pot smo izbrali le nekaj fotografij in skromnih podatkov o nekaterih med njimi, ki so delovali v oblastnem komiteju ali kot mladinski organizatorji v večjih mestih. Tam je bilo namreč ilegalno delo navdse tvegano in je zahtevalo najbolj predane, sposobne in v ognju revolucije prekaljene kadre.

Zorka Grmek — junakinja s Krasa

Med narodnoosvobodilnim bojem smo mladi živeli naglo, polno in predvsem družno. Povezovali nas je organizirana, borbeno dejavnost, ki je potisnila osebna vprašanja v ozadje. Ne po besedah, po dejanjih, zavzetosti in predanosti smo vrednotili sotovariše. Oseбно se skoraj nismo poznali, pa nas je pogosto globlje združila skupna akcija, včasih pa je bil dovolj le trenutek, prebilsk v očeh...

Zorko sva postala iskrena tovariša in prijatelja, ko sva se v njenem rodnem Avberju dogovarjala in načrtovala delo Skoja v Trstu. Tja je poslal Zorko za sekretarko Skoja oblastni komitej, ker je poznal njeno predanost, prekaljenost in sposobnost. Poznali smo seveda razmere v Trstu in se bali zanj kot za slehernega našega aktivista, ki je delal v njem. Leta 1944 so izdajalci, ki so se vrinili v naše vrste, hudo prizadeli tudi tržaško mladinsko organizacijo. Trepotali smo za usodo vseh, ki so jih takrat zaprli. Srce nam je zastajalo ob vseh o mučenštvu štirih mladih deklet skojevcev v zaporih, zlasti o Zorkinem. Obnemeli smo, ko so nam javili o zjeni heroiski, poslednji žrtvi...

Šele po vojni smo izvedeli nekaj več iz njene kratke in premočrtne poti skojevke, komunistke — junakinje. Z enajstim leti je morala že zapustiti rodni Kras, ko se je Grmekova družina umaknila pred fašisti v Ljubljano, kasneje v Maribor. Tam je Zorka študirala in se povezala z naprednimi mladinci. Od 1937. leta dalje je pomagala pri tajnem tiskanju in širjenju ilegalne revolucionarne literature. Po okupaciji stare Jugoslavije se je njena skupina — vodil jo je Miloš Zidanšek — razšla zaradi novih partijskih dolžnosti. Zorko je tedaj Joško Lemuš povezal v ilegalno delo na Primorskem. Od leta 1941 je delovala kot aktivistka OF na Sežanskem in Tržaškem. Januarja 1942 je postala članica KPS, kasneje je bila slušateljica enega prvih partijskih tečajev na Vojskem. Postala je sekretar okrožnega komiteja Skoja za Kras in nato sekretar okrožnega komiteja Skoja za Trst.

„V zaporu je nisem mogel takoj prepoznati, tako je bila izmučena in vsa drugačna kot zunan na svobodi“ — se je spominjal Boris Kovačič, ki je bil z njo zaprt v istih zaporih. Zaupala mu je, da so jo že trikrat zaslišali in hudo mučili. Ker so nekateri preveč govorili, so imeli fašisti proti njej težke dokaze. Kljub temu ni klonila in je še drugim zaporikom vlivala pogum. Ko se je vrnila s poslednjega zaslišanja, je dejala Borisu: „Pogumno se izkaži tudi ti, zame je vse končano!“ V celici smrti so jo tisti večer sojetniki še slisali prepevati polglasno, občuteno. Kasno ponoči, ko je večina spala, je Zorko odvedel esesovec in ni se več vrnila...

Zorka Grmek, rojena 20. novembra 1919 v Avberu, Sežana, obojena 22. aprila 1944 v Via Ghegha v Trstu.

Spomin na Mileno

Zora Perello — Mileno sem spoznala nekega poletnega dne leta 1944, ko se je takratni komite Skoja za Trst, Koper in Milje sestel na vrhu, polnem zrelih fig, neke v Barkovljah. Mileno poročilo o delu mladine je bilo kratko in jasno. Takoj mi je bilo jasno, da je prekaljena. Milena je že pred vojno sodelovala v antifašističnih akcijah v Trstu. Leta 1942 je v ilegalo in je ves čas vojne delovala kot aktivistka mladine in Skoja, in to sredi najhujšega obdobja terorja.

Zora Perello-Milena

našimi očmi. Ne toliko telesno kot duševno. Videla sem: ubili so jo. Živela je le še kot avtomat. Ko jo je esesovec z bičem v roki priganjal k delu, ga je nemo gledala, pohitela pa ni. Ni se ga bala, ni bila več zmōžva strahu.

Konec februarja 1945 je zbolela. Lepe oči so sijale v vročici, morala je v bolnišnico. Vsak večer, ko smo prišle z dela, smo jo obiskale. Bolezen je prebudila staro Mileno v njej. Nenadoma je spet hotela živeti, živeti s slehernico celico svojega bitja. Pripovedovala mi je vsak dan o tem: o svojem silnem hrepenenju po Voji, svojem možu, po materi, ki ji je že majhni vsadila ljubezen do domovine in jo podpirala v boju. Vrnila so se ji nekdanja čustva, moč in borbenost. Tifus pa je stabilil njeno telo. Morda bi zmagala v tem boju z boleznijo, če ne bi neke noči vstala, se oslabiljena zgrudila ter na tleh preležala vso noč. Davica, ki se je pridružila tifusu, je zlomila njeno moč...

Stisnila sem zobe od bolečine in nemo odšla v svojo barako. Molče in brez solz sem jo objokovala. Jokala sem nad njenimi umrlimi željami, nad njenimi upi, nad njeno željo po življenju, za ljubeznijo...

IVICA ŽAGAR-LUČKA

Mati partiz. oficirja

Od ranega jutra smo bili na položajih ob cesti Col-Črni vrh v dolgi, skrbno razporejeni zasedi. Pričakovali smo napad sovražnikov iz Vipavske doline.

Sredi dopoldneva sem odšla s položajev v štab brigade, da bi napisala poročilo o delu mladinske organizacije v tej brigadi. Komaj sem začela pisati, je prišel dežurni in mi povedal, da me zunaj že dolgo nekdo čaka. Z negotovim korakom je pristopila k meni starejša žena. Uprla je vame mirne, blage oči. Nekaj dobrotnega in zaupljivega je bilo od nje — mati, sem pomislila.

„Moj sin Andrej“, je začela, „je pri vas za kurirja. Rada bi ga videla. Veste, tako mlad je še, še šestnajst let ima. Skrivaj je šel od doma, menda je mislil da ga ne bom pustila. Zdal pa sem v bajti čisto sama, ker so mi fašisti odpeljali moža neznanu kam.“

Nekaj časa sem iskala primerne besede, nato sem ji povedala da je njen Andrej zelo pogumen in bister vojak, in da je bil v Štabu za kurirja. Pred časom pa so ga poslali v partizansko oficirsko šolo na osvobodeno ozemlje.

Nemirno se je prestopila in mi segla v besedo, češ, kaj ga res ni tukaj, kje pa je? „Šola je na skritek kraju“, sem ji odgovorila, „da so varni pred napadi okupatorjev, da se lahko v miru učijo...“

Tedaj sem se spomnila pisma, ki mi ga je Andrej poslal s svoje poti in sporočil, da so vsi srečno prišli na mesto, kjer bo šolanje. V njem je bilo tudi sporočilo, da je bil pred začetkom šolanja sprejet v Skoj...

Pismo sem vzela iz žepa in ji ga dala. Takoj je prepoznala nerodne in razvlečene črke njegove pisave. Ni ga takoj prebrala, le kot svetinjo ga je stiskala k prsim, v očeh pa ji je igralo in žarelo.

„Lahko mu boste tudi pisali“, sem ji rekla.

Čez dvorišče je prišel dežurni in me opozoril, da se švabi in domobranci bližajo Colu. Stopili sva v stran in se umaknili borcem, ki so čez dvorišče prenašali strelivo.

Vendar za pogov. trenutek sem čakala uka...

Mati pa je še vedno stala ob meni. Gubice na obrazu so ji krčevito trepetale v stoterih čustvih, besede pa ni rekla nobene...

V oči so ji prevrele solze. Proti meni je stegnila sklenjeni roki in rekla: „Molila bom za vas.“

V njenih vlačnih očeh se je mehko prelivala luč. Z obema rokama sem stisnila njeno roko v slovo. Sklonila je glavo in zašepetala: „Moj sin, moj sin! Vem, da bo...“ Več ni prišlo iz nje, vendar je bilo čutiti da se je v njej, v njenem življenju nekaj premaknilo, obrnilo... Zravnila se je ponovno, samozavestno.

Gibčno se je obrnila in lahkotno odšla po poti v dolino proti domu. Gledala sem za njo in se zamislila. Kako dragoceno je sleherni življenje, kako draga bo svoboda, svoboda s krvjo tolikih življenj izbojevana...

Dežurni me je poklical. Uvrstila sem se v kolono borcev, ki se je razvrščala v strele. Čez minuto ali dve so spredaj že počili prvi strelci...

TONČKA DROBNIČ

V SPLOŠEN UPOR

NEKAJ SPOMINOV NA REVOLUCIONARNI BOJ SLOVENSКИH KOMUNISTOV NA PRIMORSKEM

GOVOR V JUBILEJNEM LETU ZKJ Z NARODNIM HEROJEM ALEŠEM BEBLERJEM-PRIMOŽEM O NJEGOVEM DELOVANJU MED NOB NA PRIMORSKEM KONCU LETA 1942

Prejčan sem, da dr. Aleša Beblerja-Primožem-Primožem ni treba posebej spominjati ne kot vidnega predvojnega slovenskega partijskega delavca in španjolskega borca ne kot medvojne organizator-NOB in socialistične revolucije, kot tudi prvotnega graditelja moči in ugleda Jugoslavije zlasti v tujini, kjer je kot najvidnejših diplomatov naše dežele predstavljaj in uveljavljaj in hkrati branil naš socializem in politiko dejavnosti med narodi. Izkoristil sem tokrat priložnost, ko je v svojem Tičistanu v Ankari s svojim narodnega vinograda spremeni- v mošt, in ga v jubilejnim letu ZKJ spominjal na pogovor o njegovem prihodu na Primorsko in delovanju leta 1942. Bil je to pogovor in obujanje spominov, kakršnih je med nama že veliko, kamenček v mozaiku bogatega Primoževega življenjepisa.

Priložnostni zapis v jubilejnim letu Partije, ki je Primož posvetil vse svoje življenje.

ta boj zastaviti kovanje prijateljskih vezi med Slovenci in Italijani na narodnostno mešanem ozemlju.

Takšen je bil približno položaj, ko sem 15. novembra 1942 prišel na cilj, k Fornazariču na Vogrsko, kjer je bil sedež PK KPS. Začeli smo premlevati položaj in pripravljati načrte za hitrejši razmah gibanja. PK KPS je že načrtoval pokrajinsko konferenco KPS, na katero naj bi povabili kar vse vidnejše aktiviste in politične delavce KPS in OF ter na njej sklenili razdelitev Primorske na okrožja, oziroma naj bi se na njej dogovorili za zgraditev trdne mreže organizacij KPS in OF ter za kar najsmotrnejšo porazdelitev razpoložljivih političnih in vojaških kadrov po Primorski. Močnejše je bilo treba zastaviti delo tudi v Trstu in v slovenski Istri.

Ze prej sta bili dve malo močnejši politični posvetovanji — prvo že 8. julija 1941 na Kremancih in drugo 6. aprila 1942 na Skalnici vendar pa še nista mogli veliko vplivati na povezavo in organizacijsko utrditev KPS in OF. Prve močnejše korake v tej smeri je napravil nato šele PK KPS s Tomom Brejcem, Sasom in Matevžem po ustanovitvi aprila 1942. Do mojega prihoda na Primorsko je bila vsa pokrajina politično in vojaško že toliko razgibana, da je bilo treba z novo konferenco kar pohiteti, če smo hoteli dati NOB še močnejši vzgon.

Kdaj in kje je potem bila ta prva pokrajinska konferenca KPS za Primorsko in kako je potekala?

— S pripravami na konferenco smo seveda sproti seznanjali tudi PK KPS, ki se je takrat nastanil v Dolomiti. Kot odgovor na naša poročila in predloge smo prejeli dve pismi, ki sta nam služili kot napotilo za akcijo, ker sta vsebovali stališča CK KPS. Prvo sta 16. novembra napisala Franc Leskošek-Luka in Boris Kraigher-Janez, drugo pa 20. novembra 1942 Edvard Kardelj-Krištof. Pismi pa sta bili odposlani šele 27. novembra in smo ju tako dobili pravzaprav šele tik pred konferenco, ki je bila 4. in 5. decembra 1942 v opuščeni cerkvi na Vrhu nad Branikom.

Politično poročilo za konferenco je pripravljaj sekretar PK KPS Breje, medtem ko je vojaško izdeloval Dušan Pirjevec-Ahac, ki je 27. novembra prišel na Vogrsko iz Tolminskega Loma. Zvečer smo imeli sejo komiteja in si razdelili naloge. Žal pa so naslednji dan Italijani po nesreči prijeli sekretarja Brejca, tako da sem poročilo o splošnih nalogah Partije za konferenco moral pripraviti jaz, o vojaških pa ga je pripravil Ahac; na konferenco sem moral z Vogrskega sam, ker si je Ahac razbil koleno in moral zato ostati.

Na konferenci se nas je zbralo 16 iz srednje in južne Primorske, tudi iz Trsta in Gorice, česar sem bil še posebno vesel. Vseh se niti ne spominjam, vem pa, da so razen mene bili še Julij Beltram-Janko, Srečko Čeborn, Martin Greif-Rudi, Vidko Hlaj-Žičič, Avgust Dugulin-Maks, Ivan Kosovel, Andrej Kumar, Darko Marušič-Blaž, Avgust Spacapan, Bojan Stih in seveda eden najprirednejših med njimi Anton Velušček-Matevž, ki je deloval v Trstu.

Prvi dan konference sem jaz v svojem referatu orisal razvoj dogodkov v svetu, v Jugoslaviji in predvsem v Sloveniji po roški ofenzivi ter seveda na Primorskem. Podrobneje sem govoril o delu in

Dr. Aleš Bebler — Primož Tratnik (drugi z desne) na poti na Primorsko v začetku novembra 1942

razvoju Partije in ugotovil, da je povsod na Primorskem na čelu narodnoosvobodilnega gibanja in dokaj močno povezana z ljudskimi množicami, da pa je organizacijsko šibka in še ne dohaja pripravljenosti ljudi na oboroženi boj proti fašizmu. Kritično sem ocenil preveč drobnjarsko delo po terenu nesmotno porazdeljenih aktivistov in njihovo nizko idejno razgledanost, predvsem pomanjkanje teoretične izobrazbe, potem velik zaostanek na področju organiziranosti v delavskih središčih kot na primer v Trstu, Tržiču, Idriji in Rabilju, zaradi česar je nasploh manjša avantgardna vloga proletariata v narodnoosvobodilnem gibanju na Primorskem. Opozoril sem tudi na to, da na eni strani ne moremo bistveno naprej zaradi pomanjkanja kadrov, po drugi pa je v vrstah OF že precejšnje število odličnih in požrtvovalnih aktivistov, ki vsekakor zaslužijo, da jih sprejmemo v Partijo.

V drugem delu referata sem govoril o bodočih nalogah in med njimi naštel predvsem nekatere naloge za splošno okrepitev Partije. Tako naj bi naglo in množično, morda celo kampanjsko, sprejeli v Partijo vse tiste dobre aktiviste OF, ki to želijo, izgradili naj bi mrežo rajonskih in okrožnih komitejev, se borili proti sektaštvu, čimbolj idejnopolično in teoretično izobrazili vse članstvo ter nasploh izboljšali način dela. Da bi to lažje izvedli in zajeli v ta prizadevanja čimveč ljudi, naj bi te pokrajinske konference takoj sledile okrožne in vse člane Partije mobilizirale v boju za zastavljene cilje. Začele naj bi predvsem v delavskih središčih in nato zajele vsi Primorsko.

Podoben program dela je bil sprejet tudi za ojačenje OF. Takoj naj bi sklicali plenum pokrajinske odbora OF, začeli naj bi pogovore za vključitev katoliške sredine, izgradili naj bi mrežo okrožnih odborov OF in vanjo pritegnili tudi predstavnike izrazito zaveznikov skupin, vzgajali naj bi vse pripadnike v disciplini in trdnosti povezanosti ter uvedli redno pobiranje davka in posojila svobode. Govoril sem nato še o delu med italijansko manjšino, o jačanju partizanske vojske, o ustanovitvi enot narodne zaščite, ustanovitvi borbenih skupin po mestih, o delovanju var-

nostne in obveščevalne službe OF ter o tehnikah in publicistiki.

Nato smo prebrali še Ahačev referat, v katerem je bilo že na začetku ugotovljeno, da je KPS zagotovila pravičen razvoj NOB na Primorskem, kar dokazuje množičen priliv borcev v partizanske enote ter razplamtevanje ljudskega upora in znatni vojaški uspehi partizanskih čet. Med nalogami pa je naštel prav tako ojačeno politično delo in sprejemanje dobrih borcev v KPS in v ZKM, dvig idejnopolitičnega znanja in utrditev zavestne discipline ter borbenosti med borci.

Naloge iz obeh referatov smo nato povzeli v resolucijo, ki smo jo sprejeli ob koncu dvodnevnega zasedanja. Poslali smo jo tudi CK KPS, ki jo je odobril, za nas vse pa je postala akcijska lista in nas je uspešno vodila k novim dosežkom.

Na tej konferenci na Vrhu pa so bili samo aktivisti iz srednje in južne Primorske, zato smo v noči od 22. na 3. december 1942 imeli podoben partijski posvet za delegate iz severne Primorske v Žefovem seniku v Kanalskem Lomu. Posvetovanje je vodil Ahac, prisotni pa so bili Franc Savli-Medved, Albin Kovač-Jaka, Baški, Adrijan Kumar-Borivoj, Ferdo Kravanja-Skalar, Jaka Štucin-Cvetko, Jaka Platiša-Franc Medved ter iz štaba 2. bataljona Soškega odreda komandant Tone Bavec-Cene in politkomisar Emil Filipčić-Ličan. Po uvodnem poročilu o prvi partijski konferenci in obrazložitvi namena posvetovanja so se pogovorili o stanju v posameznih predelih Primorske, odkoder so prišli na posvet, nato proučili resolucijo s konference in na tej podlagi sprejeli načrt za svoje nadaljnje delo, pri čemer so se dogovorili tudi za reorganizacijo novih okrožij in rajonov na severnem Primorskem.

Konferenca in posvetovanje sta bila prelomna dogodka za uspešnejši razvoj NOB na Primorskem v celoti in sta prinesla novega duha in širino v politično in vojaško organiziranost upora proti fašističnemu okupatorju, kar je septembra 1943 preraslo v splošno vstajo in z mogočnim množičnim bojem izraženo zahtevo po združitvi s Titovo Jugoslavijo.

Rastko Bradaškja

CK partije Ljubljani in Velenju

FRANCE KLOPČIČ: IZ KNJIGE SPOMINOV (1929 — 1930)

France Klopčič, rojen 1903. leta, član KPJ od leta 1920 partijski funkcionar, urednik in zgodovinar, ki zdaj živi v Ljubljani, je končal s pisanjem spominov. »Iz knjige spominov« objavljamo nekaj poglavij.

Z uvedbo vojaško-fašistične diktature januarja 1929 je tisti hip postala Jugoslavija najbolj reakcionarna država v Evropi. Razveljavila je ustavo, razgnala parlament, onemogočila politične stranke, ustanovila v Beogradu osrednje sodišče za zaščito države in pričela s terorjem zoper komuniste, zlasti vodilne, ki jih je hotela iztrebiti.

Naša partija je tiste mesece 1929 zaznamovala vrsto težkih izgub, med njimi sekretarja CK partije Djura Djakoviča.

Sedež Centralnega komiteja partije je že leta 1928 postal Zagreb namesto Beograda. V Zagrebu je bilo lažje najti ilegalna stanovanja, javke, itd. za delovanje vodstva.

Jeseni 1929 je tudi v Zagrebu bilo težko za člane CK. Aretacije so se širile, policija je dan in noč sledila za komunisti. Obstajala je možnost, da izsledi biro Centralnega komiteja.

Prav takrat sta Centralni komitej in Zagreb v njegov oddelek na Dunaju sklenila, da sedež Biroja CK preneseja iz Zagreba v Ljubljano. V ta namen je bilo treba pripraviti vse nujne pogoje za bivanje in delovanje članov Biroja. To nalogo so zaupali meni.

Napotilo je bilo: ustvariti popolnoma novo mrežo centralnega partijskega aparata; nikogar od dosedanjih dejavcev tega aparata ne pritegniti v ljubljanskega; predvsem ločiti centralni aparat od pokrajinskega in mestnega; najti konspirativna stanovanja za člane CK pri popolnoma nekomprotiranih sodrugih, ki bi bili seveda dodobra zanesljivi.

Novinarji NAŠEGA ČASA so pripravljali za pričujočo skupno prilogo reportažni zapis o sedežu Biroja CK partije spomladi 1930. leta v Velenju. Med drugim so obiskali tudi tovariša Franceta Klopčiča, ki je ponudil za objavo nekaj poglavij »Iz knjige spominov«. Zaradi izredno zanimive vsebine gradiva smo se v uredništvu odločili za objavo dela spominov z naslovom »Biro CK partije v Ljubljani in Velenju« kot prispevek Našega časa v tej skupni prilogi.

Napotilo, ki mi ga je sporočil Viktor Koleča, sem sprejel in ga imel za edino možno, drugače se ne bi lotil tako odgovorne naloge, ko je bila od mene, ki sem tako postal tehnični sekretar centralnega aparata, odvisna usoda najbolj važnega in dragocenega prattisnega središča.

Najprej je šlo za stanovanja ilegalcem, tudi za Koleča in zame. Soba ali kratko malo posteljo smo našli pri kurjaču državnih železnic Martinu Koviču v Kosezah, pri železniškem delavcu Jurjevcu v Šiški, pri delavcu tobačne tovarne Janežiču na Brdu, železniškem strojevodu blizu podvoza na Šmartinski cesti in pri tramvajemskem vozaču v Zelenu jami, njunimi imeni sem pozabil, a hišnjinih nisem več našel, nadalje pri trgovcu Francu Vidmarju (Cibru) v Kamniku. Dveh stanovanj se ne spominjam več.

Pri tem iskanju se je uspešno potrudil Ivan Baznik, upravnik Delavskega doma. On je tudi prevzel ob pomoči Franja Novaka, trgovca z manufakturno na Kongresnem trgu, finančne posle centra.

Večjih težav pri iskanju naslovov za pisemsko pošto ni bilo. Uredil sem nekaj javk za člane CK; ene se dobro spominjam, to je bil družnik Ivan Erbežnik z majhno delavnico na Sempetrski, zdaj Trubarjevi cesti.

V Guštanju sem imel dolge pogovore z Lovrom Kuharjem glede kanalov čez mejo, docela ločenih med seboj: za osebni promet in za literaturo. Sprehajala sva se med visokimi smrekami na Prežihovem vrhu in se o vsem domenila.

Med nekomprotiranimi mladimi partijci smo odkrili dva izredno pripravna sodruga za kurirsko službo. Eden od obeh je bil iz Velenja, pisal se je Anton Mravljak.

Težavno je bilo najti prostor za centralno partijsko tehniko. Imel je priti iz Moskve specialno izučeni sodrug, vešč tiskarstva in graviranja in zato pripraven za ponarjanje dokumentov, ki naj bi ilegalcem služili pri javnem gibanju. S pomočjo delavca ljubljanskega komunalnega podjetja Josipa Senice sem spoznal njegovega kolego Toneta Jarca iz Črne vasi na Barju, ki si je tam pred kratkim z lastnimi rokami zgradil hišico za svojo družino. Pri njem smo na podstrešju spretno zakamuflirano priredili majhen prostor za tiskarno in hkrati za bivanje tehnik. Res se je kmalu pojavil Mladen Antić, doma iz Kumanova, in se naselil v Črni vasi.

Vakemu članu CK je bil dodeljen poseben tovariš, ki je vzdrževal zvezo z njim ali po njegovem naročilu poiskal potrebno nadaljnjo zvezo. Tako je bil na primer članu CK Dimitriju Stanisavljeviču-Krki, ki je hkrati zastopal CK mladinske zveze, določen Tone Črnologar, vajenec Strojnih tovarn in livarn, ki še danes živi v Ljubljani.

Za neposredno skupno delo z menoj sem našel Franca Plankla, uslužbenca desnosocialistične konzumne zadruge, ki policiji ni bil znan, dobrega sodruga, zanesljivega in natančnega kot ura. Z njim sem se srečeval vsak dan, seveda v večernem in nočnem času na manj prometnih mestnih ulicah ali podnevi v gostilnah ljubljanske okolice in na drugih venomer novih točkah, spreminjajoč poti, ure, dostope itd.

Od primera do primera sem pritegoval še druge partijce, saj sem jih poznal lepo število; žal so mi leta zbrisala spomin nanje, na te preproste vojake pogumne proletarske armade. Žejne svobode in pravice. Tako je nekajkrat določene posle opravil delavec Ivan Gašperšič, ki se živi v Divači. Pripadal je številni skupini slovenskih primorskih komunistov, ki so pred italijanskim fašizmom prebežali mejo in se vključili v boj zoper jugoslovanski fašizem.

Člani pa so tudi poznali mene. Za posamezne specifične zadeve je bilo treba poiskati ustrezne sodruga. Tako na primer je bilo potrebno nabaviti prazne, nezakoriščene delavske knjižice, ki so bile takrat poglavitni dokument za delovno razporeje. Priskrbel mi jih je Jože Dolenc z Iga, iz pisarne tamkajšnje operkarne, jurist, o katerem sem že pisal.

In tako so se iz majhnih drobec in velikih naporov porajali zaokroženi posli in delujoči organizmi, ki so skupno tvorili podtalno življenje utecnega kolektiva, pripadajočega ilegalni komunistični partiji.

Bodi še enkrat povedano v čast članov partije, ki so leta 1929 — 1930 delovali v centralnem aparatu, da so dokazali zglede napore, vso zanesljivost, brezmejno zaupanje in srčno tovarštvo pri obveznem izvrševanju dogovorjenih nalog ali naročil. Sprejeto obveznost je vsak med njimi zvesto izpolnil.

Proti koncu leta 1929 so prišli v Ljubljano člani Biroja Žika Pecarski-Vojin, Dimitrije Stanisavljevič — Krka, Marko Mešanović; skupno z Viktorjem Kolečo, organizacijskim sekretarjem CK, so sestavljali Biro. Ljubljano je večkrat obiskal tudi politični sekretar CK Jovan Mališić-Milan Martinović, toda naselil se pri nas ni. Verjetno je imel legalni potni list, da je lahko pripotoval z Dunaja. Njegova zveza je bila Keta Diamant, prokuristka lesnega podjetja v Slovenj Gradcu. Poznal sem jo, bil pri njej; stanovala je neposredno pri lastniku podjetja, imela svojo sobo in dokaj privilegiran položaj, pri čemer lastnik-kapitalist še slutil ni, koga ima v službi in na stanovanju.

Biro CK je v Ljubljani začel. Lotil se je nalog, ki jih je začrtal plenum CK oktobra 1929.

O dejavnosti Biroja CK — to je o njegovih načelnih, političnih in organizacijskih sklepih in ukrepih — ne bi mogel pisati, ne toliko zaradi odmaknenosti dobe, kolikor zaradi okoliščin, da se nisem udeleževal njegovih sej. Nisem bil član CK in zato nisem mogel neposredno zahajati na seje, dasi sem te seje večkrat pripravil. Do mene so prihajali le drobni rezultati teh sej.

Moje delo je teklo v redu, člani Biroja so se sestajali, ukrepali in tvorili na organizacijskega sekretarja in mene vedno več nalog. Z Viktorjem Kolečo sem se pogosto srečal, a zadnje tedne bivanja biroja v Ljubljani sva stanovala skupaj v sobi pri Martinu Koviču v Kosezah.

Vesih sem odhajal za cele dneve. Tako sem pozimi skupaj z M. Z., centralnim kurirjem, ki je imel legalen potni list in je večkrat potoval na Dunaj, a doma je bil iz Zagreba, obiskal Guštanj, da bi od tam prepejla našo literaturo v Ljubljano in Zagreb. Najela sva osebni avto-taksi iz Zagreba — sofer je bil seveda naš — in potovala preko Velenja in Slovenj Gradca po zasneženih cestah, tako da je bilo potrebno ponekod vozilo porivati, čeprav so na kolesih bile verige. Ustavlila sva se v zdravilišču Rimski vrelce v Kotljah in čakala, kdaj nas sodrugi obvestijo, da je »roba« pripravljena. Gostilniška soba v zdravilišču je bila brez obiskovalcev, domačih in tujih, le midva in voznik smo motili zimsko tišino z glasbo s plošč staromodnega gramofona. Proti večeru smo odrinili iz Kotelj. V samotnem kraju naju je ustavlil sodrug — menda je bil Franc Messner — in brž smo izpod snega v grmovju zložili pakete na zadnja sedeža avtomobila. »Robe« je bilo precej za tiste čase. Hvala ravenkim tovarišem, ki so jo v zimskih razmerah prenesli čez mejo kot pogumni in potrpežljivi nosači za potrebe naše partije!

Bil je teman večer, ko smo prišli v Velenje in se ustavili pri našem tovarišu Tonetu Uletu in mu izročili tisti delež literature, ki je pripadal njihovemu okraju. Potem smo romali naprej, čez Sempeter in Trojane v Ljubljano. Tu sem se izkreval, vzela več paketov za Ljubljano in druge kraje Slovenije ter peš odšel na Barje, k Tonetu Jarcu. Z je nadaljeval pot v Zagreb.

Tudi Viktor Koleča je odhajal in ga ni bilo dan, dva ali več. Nikoli me ni obhajala bojazen, da bi se mu kaj zgodilo. Bil je miren in ustaljen borec, znan v delavskih vrstah, z mnogimi izkušnjami, z zvezami, ki jih je našel ali imel od prej, a njegov zunanji videz ga je izdajal za preprostega delavca srednjih let kakšnih je bilo na tisoče in ki mu ni bilo moči pripisati kakšne resne ali celo nevarne misije. Hodil je sam čez mejo, saj se je izuril na kanalih, ki mu jih je zaupal Jaka Žorga, sodrug približno istih let in podobnega kova.

Po značaju svojega dela sem bil neposredno podrejen Viktorju Koleču. Zato sem mu o vsem vselej natančno poročal. Med nama ni bilo ničesar skritega, kar se je tikalo konkretnih nalog.

Za zvezo z Zagrebom, Beogradom, Sarajevom, Splitom in Vojvodino je skrbel Viktor Koleča. Spominjam se, da so bile velike težave, kajti številne aretacije so potrgale dotlej obstoječe stike.

Dobro je uspevala zveza z Dunajem, tako po pošti — seveda zakamuflirano — kot s kurirji.

Stropnikova domačija v Lokovici, kjer je bil spomladi 1930. leta sedež Biroja CK KPJ.

Na Dunaju je deloval Djuro Salaj, član CK in zastopnik partije v njenih zunanjih odnosih. Za te posle je pokazal izredne sposobnosti, tako politične kot organizacijske. Bil je prodoren praktik, marsikaj je videl dlje in bolje od drugih članov CK. Hkrati je bil prisrčen sodrug, ki je znal prebrati tvoje želje ali stiske...

Mojim obveznostim, že tako prevelikim se je pridružila še naloga, da najdem za Biro CK rezervno mesto ali sedež izven Ljubljane, če bi policijski ukrepi in s tem zvezane posledice zapretile obstoj Biroja v Ljubljani.

Napotil sem se v Velenje, se pomenil s sodrugi in ugotovil, da bi se Biro CK začasno ali za silo lahko prenestil v Velenje. Med člani partije je bil namreč rudar Lojze Stropnik, ki je med Velenjem in Soštanjem, v Lokovici ob Paki, na robu gozda, brez velike sosesčine imel lasno hišo, kjer ni bilo drugih stanovalcev razen njega in žene Mariče, zaneiljve sodružice. Zraven hiše je bil še hlev s skednjem, ker je k hiši spadalo nekaj njiv in travnikov. Ogledal sem si ta prostor in bil zadovoljen. Seveda, tu bi člani Biroja stanovali skupno v sobi, ljubljanskega udobja ne bi bilo; tudi bi bila krsena konspirativna pravila. Toda šlo je za začasen izhod.

Se iz enega razloga je bila lega Velenja ugodna: meja z Avstrijo ni bila daleč. Če bi šlo za izbiro — propast v Glavnjači ali oditi v emigracijo, bi se bilo treba odločiti za emigriranje. To je bilo jasno.

Danes ne morem razumeti piscev, ki se jim zdi emigracija partijskega vodstva »smrten greh«, malone izdajstvo. Saj takšno emigracijo pozna razen naše tudi tuja zgodovina, na primer zgodovina nemških in ruskih socialdemokratov v preteklosti ali madžarskih,

italijanskih, španskih in drugih komunistov v pol preteklosti. Bila je utemeljena in uspešna. Kdo ne ve, da je Lenin mnoga leta preživel v emigraciji? Saj se je tako godilo tudi Marxu in Engelsu, potem Rozi Luxemburg, Georgiju Plehanovu, navsezadnje P. Togliattiju, S. Carrillo itd.

Stvari je treba presoajati vzročno, po elementarni logiki. Gre za razliko med razmerami v Jugoslaviji v letih 1929-1932, ko je režim fizično iztrebljal komunistične voditelje in spravil tisoče aktivistov v kaznilnice, in razmerami po letu 1935, ko je režim moral popustiti pod pritiskom od znotraj in od zunanjega sveta, ko vodilnih komunistov niso več upali naravnost pobijati po policijskih zaporih. Če je partija hotela v letih 1929-1932 imeti svoj vodilni kader in skrbeti zanj, je morala dopuščati in zahtevati njegovo emigracijo. Po letu 1935 pa je lahko terjala vrnitev vodstva v domovino, ne da bi tvegala njegovo uničenje.

Februaria 1930 sem opazil prve znake povečane dejavnosti ljubljanske policije.

Kot sem pozneje zvedel, je prvi pripomogel k temu Lojze Kocmur, študent moskovske komunistične univerze, ki se je vrnil na delo v domovino in po sestanku s Stanisavljevičem-Krko v Ljubljani nadaljeval pot v Beograd, kjer je kaj hitro došel v roke znameniti policiji in na mučenje v Glavnjači. Mladenčič je spregovoril. Povedal je ljubljansko javko, povedal, s kom se je pogovarjal v Ljubljani, skratka, policista iz Beograda, zloglasna Kosmajec in Vujkovič, prava sadista, sta zavohala novo sled in se javila v Ljubljano ter po javki prišla do Edvarda Kardelja, ga aretirala in zasiševala na svoj način. Toda Edvard Kardelj ni nikogar izdal. Držal se je junaško in premeteno, tako da je posredno opozoril Stanisavljeviča-Krko na nevarnost. Bil je namreč za zvezo Krki. Sodruga Kardelja so nato odpeljali v Beograd.

V Ljubljani oziroma po njeni periferiji so se pričele tihe, za javnost neopazne policijske racije. Detektivji so hodili od hiše do hiše, spraševali o tujcih, kazali fotografije ljudi, ki so jih oglašali za sumljive. Ponekod so delali hišne preiskave.

Tedaj sem predložil Biroju:

— Osdelimo se v Velenje. Bila je prva ali druga nedelja v marcu 1930. Viktor Koleča je sklical člane Biroja, razen Marka Mašanoviča, ki je bil v Kamniku, pa ga nisem mogel pripeljati na sejo v gostilno v Spodnjih Gamelnah. Sem sva prišla tudi jaz in Franc Plankl. Kmalu so nama sporočili, da bomo vsi kolektivno zapustili Ljubljano, ne da bi se kdorkoli od nas prvi vrnil na stanovanje ali javko v mesto. Kako pridemo v Velenje?

V meni je takoj dozorel načrt: iz Črnuč z vlakom do Kamnika, tam najamemo avtomobil in se čez Tunj in Vransko napotimo v Velenje. Do Kamnika se bomo držali vsak zase, da ne bomo v gruči.

Predlog je bil sprejet. Vse je steklo kot po maslu in v mraku smo že bili na cilju. Sprejela nas je prijazna Mariča Stropnik in odvedla v prvo nadstropje, v prostorno sobo, kjer smo na žimnicah in slamaricah, položeni pod tleh, preživel nekaj tednov, ne da bi nas kdo odkril.

Delo se je nadaljevalo. Kurirji so potovali najprej v Ljubljano, nato v Ptui itd.

Kako prav sem imel, da smo se odselili iz Ljubljane, sem zvedel šele čez 26 let, ko sem se pogovarjal z Milko Kovičevom, pedagoginom in pisateljico, hčerjo Martina Koviča, pri katerem sva stanovala z Viktorjem Kolečo do odhoda v Velenje. Pripovedovala je, da je nekega dopoldneva prišel k njim v hišo civilno oblečen možki. Z materjo sta bili sami doma. Detektiv je spraševal, ali imajo koga na stanovanju. Da, dva možka — je odgovorila mati. Kdo? Ne poznam. In odšla sta, ni ju več.

Detektiv je začel kazati fotografije. — Ali je bil ta pri vas? Morda tale? Mati je odgovarjala: ne, ne. Tako je rekla tudi, ko je detektiv pokazal mojo sliko. Hčerka, stara pet ali šest let, pa je veselo vzkliknila: — Stric! To je naš stric!

Skratka, naivna in zaupljiva otroška usta so povedala, kar ne bi nihče priznal.

— Mater so aretirali, hišo zaklenili, mene oddali tujim ljudem v sosesčini, odšli po očeta v železniško kurilnico in starša odpeljali v Beograd.

— Hujšega ni bilo — je dodala Milka — vsi smo ostali živi in zdravi. Drugič nas je prizadela okupacija... Po osvoboditvi leta 1945 smo se vrnil domov, oče iz Avstrije s prisilnega dela, mati iz pregnanstva, jaz iz partizanske voiske.

Roman? Da! Življenje piše romane nič slabše od pisateljev.

Ko sem zapuščal Velenje, sem se poslovil od Viktorja Koleča. Žika Pecarskega in Dimitrija Stanisavljeviča — Krke, le od Marka Mašanoviča se nisem, ker je ostal v Kamniku.

Kakšna je bila nadaljnja usoda teh članov CK? Prvi trije so po dveh mesecih velenjskega obdobja emigrirali in prišli na Dunaj, kjer pa z njimi nisem prišel več v stik. Marko Mašanović, nestrpen kakor ga opisuje v spominih tudi D. Stanisavljevič, je na svojo roko iz Kamnika odpotoval v Črno goro, kjer je med streljanjem z orožniki smrtno zadet padel.

Viktor Koleča je kasneje odrinil v Španijo, živel v Sovjetski zvezi in se po osvoboditvi vrnil v Jugoslavijo. kakor se je iz Rusije vrnil tudi Žika Pecarski. Kolečo so našli čez leto ali dve leti utopljenega v Savi.

Mladost je krojila zgodovino

DOLENJSKI LIST

...ki je umrl v Nišu pred 10—15 leti, a Stanisavljevič v Beogradu ...
 ...7 leti.
 ...zapuščal Velenje, so partijske organizacije po Sloveniji ...
 ...nemoteno naprej. Do vdora v nekatere izmed njih je prišlo ...
 ...aprila in v začetku maja 1930.
 ...iz Velenja smo krenili trije: midva s Planklom in najin ...
 ...Miha Stropnik, zidar in pečar, brat Lojza Stropnika, prav ...
 ...vračanje.
 ...nas je popejati v ludo, čez vas Zavodnje in Sentvid na ...
 ...nato po dolini do Crne. Hoditi smo ves dan, z nekaj odmori, ...
 ...nad Crno čakali v gozdu, da je na Mežiško dolino legel ...
 ...zaj? — sem vprašal vodnika, prekrasnega tovariša, hkrati ...
 ...Crna? ...
 ...potem?
 ...cesti ob reki navzgor do Koprivne.
 ...da po tej cesti hodijo vendar finančne obmejne straže?! —
 ...hodi, pa ne sprašujejo zmerom. Posebno nas nimajo kaj, ...
 ...praznih rok.
 ...govor me ni prepričal. Toda — pogum velja, najprej!
 ...je se pa bomo ločili od ceste in se obrnili k meji?
 ...Koprivni. Tam sem že večkrat bil, sem pri kmetih zidal in peči ...
 ...ko vas spravim čez mejo, a to bo čez kakšne štiri ure, ...
 ...prenočiti k znanemu kmetu.
 ...je razlagal Miha. Poznal je kraj in to je veliko pomenilo.
 ...mo torej kar po cesti. Pogovarjali smo se glasno, o vsak- ...
 ...starih, o starih, ki jih je kdo doživljal, to se pravi ...
 ...tako da nas nihče ni mogel zasamiti česa nezakonitega.
 ...kazano uro hoje in kramljanja nas je s kraja ceste osvetila ...
 ...svetilnika na električno baterijo.
 ...na pa? — nas je pobaral eden od dveh stražarjev, ki sta sedela ...
 ...ob cesti.
 ...Solčavo gremo — je v hipu postregel Miha z odgovorom.
 ...mo v suknuh, brez prtljage, nismo se niti ustavili in sli naprej.
 ...okraj pa stopimo k smrekam nad cesto — je dejal Miha, ko smo ...
 ...ležišča. Ena kolovozna pot je vodila v Solčavo, druga v ...
 ...reber, v Koprivno in k meji. — Tu včasih stooiso patrolje.
 ...umitli smo se v senci in čakali brez besed kakšne poti ure.
 ...nič ni slišati, ne videti — je ugovaril Miha. — Pojdimo.
 ...vše smo se vzpenjali, tem več snega je bilo na pobočju.
 ...je pobelil ves breg. Kmalu smo ga gazili. Ko smo pustili za ...
 ...zadnje osamele kmečke hiše, pogrznjene v mrak in tišino, niti ...
 ...zalagal, smo se znašli pred prostorno goličavo, široko približno ...
 ...metrov.
 ...okraj, kjer se začnejo gozdi, je meja — naju je tolažil Miha.
 ...je bilo do pasu. Hoditi je bilo težko. Od mraza je celce ...
 ...trdna skorja, pa smo poskusili po štirih. Slo je, celo hitreje,
 ...samo dosegli gozd, še sto metrov in pot, ki nam jo je vodnik ...
 ...nakazal, se je prevesila navzdol, na drugo stran sedla, na ...
 ...mo že v Avstriji — je zadovoljno sklenil Miha našo pot. —
 ...mo si premrle roke in se zadovoljni razšli.
 ...nem je izza gor priplula polna luna. Na desni sta bila strmina ...
 ...ki je segal tja do vrhov Pece, a na levi se je pokazalo golo ...
 ...pobočje Olsëve, zasneženo, s srezem, ki se je lasketal v ...
 ...Ker sva bila že izven dometa jugoslovanskih patrolj, sva se ...
 ...prepusčila občutku lepote v tem visokem gorovju, ki nama je s ...
 ...naravno prido bilo zavezni.
 ...navzdol sva jo mahala bolj veselo. Le polagoma se je tanjšala ...
 ...odeja, ki naju je utrjavala. Večkrat sva počivala, saj poti ni ...
 ...konec. Vedela sva le, da je spoda v dolini Železna Kapla. ...
 ...začetek železniške proge, ki naju bo, če pojde vse po sreči ...
 ...pripeljala do Celovca. Od tam bo lažje naprej.
 ...se je dan in bila je nedelja, ko sva prišla v Železno Kaplo. ...
 ...lakrat, ko so po stezah in raznih domačij prikapljali na pot ...
 ...namenjani k prvotranji maši. Zazvonili so zvonovi, a midva ...
 ...dom sva zavila v gostilno namesto v cerkev, da si z vročim ...
 ...kakšnim prigrizkom segrejeva notranjost in ji poskrbiva ...
 ...okrepčilo.
 ...dobro uro sva sedela v vlaku, ki je brzel po dolini...
 ...ko je bil Biro CK partije v Velenju, jaz pa sem bil že skoraj ...
 ...dni na Dunaju, se je ljubljanski policiji posrečilo vdreti v ...
 ...nsko partijsko organizacijo in nato razkriti še nekatere ...
 ...organizacije po slovenski deželi. Zgodilo se je to konec ...
 ...in v začetku maja leta 1930.
 ...to je bil hud udarec. Okoli sto članov in članic je prišlo za ...
 ...nato pred dve sojenji, prvo v Beogradu, drugo v ...
 ...am. Okoli dvajset aktivistov in članov vodstev je moralo ...
 ...državo in emigrirati, najprej v Avstrijo, nato v druge ...
 ...največ v Sovjetsko zvezo na šolanje.
 ...najbolj so bile prizadete partijske organizacije v Ljubljani ...
 ...kako na primer v Domžalah, potem v Velenju in ...
 ...i (Ravnah). Potrgane in pretrgane so bile vezi med ...
 ...in komiteji, med krajevnimi organizacijami in ...
 ...nimi komiteji.
 ...koraj ves pokrajinski (centralni) komite slovenske ...
 ...stične stranke je bil prizadet. V zapore so prišli:
 ...Gustincič, Dušan Kermavner, Jaka Žorga (že leta ...
 ...van Baznik, Jože Potrč, Josip Polanc, Maks Strmečki,
 ...Zver in Tone Sušteršič. Emigrirati so morali: Albert ...
 ...že leta 1928), Viktor Koleša, France Klopčič, Lovro ...
 ...Ignac Teršek, Franc Wankmüller.
 ...Partijsko vodstvo za Slovenijo je praktično prenehalo ...
 ...Stagnacija je trajala skoraj polgodro leto.
 ...večina krajevnih organizacij ni pretrpela izgub ob tem ...
 ...vdoru. Nedotaknjene, vsaj v glavnem, so ostale ...
 ...organizacije v Mariboru in okolici, v osrednjih rudarskih ...
 ...na Jesenicah in v gorenjskem okrožju sploh, v Rogaški ...
 ...Litiji, Kamniku, Kočevju, itd. Te organizacije so seveda ...
 ...nevalne dejavnost, toda že na lastno pobudo, po nepotilih,
 ...jih prej prejemale, po svojem preudarku, predvsem v ...
 ...in kulturno-prosvetnih zvezah in društvih,
 ...poljane, da se vključijo v širšo in načrtno dejavnost, brž ...
 ...vse obnovilo vodstvo in se bodo vzpostavile povezave idr.
 ...Vidrec po partijski organizaciji v Sloveniji leta 1930 je bil ...
 ...huda. Rečemo lahko, da v desetletju dotlej partija ni ...
 ...kaj podobnega. Režim je pač videl v partiji resnega ...
 ...pomenika in realno nevarnost, pa se je trudil, da jo uniči. Naj ...
 ...proti komunistom po naključju, iz muhavosti ali zaradi ...
 ...Režim pri tem ni bil mnenja, da bi frakcijski spori v ...
 ...vrvnih vrhovih mogli bistveno zmanjšati nevarnost ...
 ...zavirajo strankin razvoj in njeno akcijsko sposobnost,
 ...ni niti malo odnehaj s terorjem. Saj je ugotavljal, da se je ...
 ...partija po vsakem udarcu znova pobrala in utrjevala ter iz ...
 ...vstajala zrelejša in nevarnejša.
 ...vdor v slovensko partijo je sprožil Mladen Antič, centralni ...
 ...ki je živel v Crni vasi pri Tonetu Jarcu, tam je bil varen ...
 ...ga ni iskal. A njegovi živci niso vzdržali osamljenosti,
 ...nosti ilegalnega življenja. Ker me nekaj dni ni bilo k ...
 ...je začel iskati rezervni zvezi, ki sem mu ju bil dal po ...
 ...konspiracije. Teh zvez ni našel, ker se mu je bil um že ...
 ...Tako je povsem nerazumljivo zgrešil zvezo s Alicem ...
 ...viri pri Domžalah in se namesto pri njem zgledil pri ...
 ...žandarmeriji, sam, prostovoljno ter pričel ...
 ...povedati, kdo je, kaj dela, koga pozna in tako naprej.

Obrobna slovenska pokrajina, Dolenjska, je v zgodovini našega naroda skorajda vselej predstavljala srce borbe za obstoj in napredek. V vseh zgodovinskih prelomnicah (turški vpadi, kmečki upori, NOB) je nosilo beživalstvo tega območja glavno breme in nič čudnega, če se je na tem kosčku zemlje tolikokrat soočila usoda slovenskega naroda.

in danes, ko se je številnim herojskim obletnicam naše zgodovine priključil še jubilej SKOJ-a, smo besedo prepustili tistim, ki so se kot odrasča-joči mladeniči s svojim žarom, pogumom in zavestjo pomagali pisati bližnjo dolenjsko zgodovino.

TOMO IZ NOVO-MESKIH NOČI

Celjana Ivana Jurčeca vežejo na Dolenjsko lepi spomini. Ne samo zavoljo tega, ker mu je zibel stekla 1924. leta v Kostanjevici na Krki, pač pa zato, ker je kasneje s starši učitelji dobera spoznal vaščane Regerče vasi, Birčne vasi, Novega mesta in še prenekatere vasi. Zlasti se je na dolenjsko zemljo in njegovega človeka navezal kasneje, med drugo svetovno vojno.

Kdaj sem se vključil v politično delo? Moram povedati, je odgovoril upokojeni kapetan JLA in nosilec spomenice 41 in vrste drugih medalj in odlikovanj, »da že v rani mladosti, bolj s srcem kot z razumom. Živel sem tudi v revirjih in tamkajšnje stavke, s pomočjo katerih so se rudarji bojevali proti izkoriščevalcem, so me prevzele. Že kot desetleten fantič sem poslušal sree in krenil po takrat tvegani poti. Leta 1936 so bili starši preseljeni na Dolenjsko in zame je bilo vsekakor najbolj odlično srečanje z Milanom Mihelčičem, bratom znanih komunistov Lojzeta, Jožeta in Milke, ki so bili doma iz Semiča.

In tako se je začelo. Visok in postaven kodrolas fant, še razgret iz revirjev, je začel z vsemi močmi sodelovati v raznih akcijah. Izkazal se je in v oktobru 1938, ko je začela izhajati Slovenska mladina (glasilo Skoja), so ga novomeški skojevci sprejeli za svojega. Povabili so ga na sestanek, ki so ga imeli v nekdanji novomeški sokolski knjižnici.

Takrat je imel govor Niko Šilih. Spominjam se, kot da bi bilo včeraj. Zbrali so se mladi ljudje, polni idej in sovraštva do tlačiteljev. Povabljen sem bil tudi na študijske sestanke in v tistih zanimivih novomeških nočeh sem se dodobra spoznal s Šilijem, Bogom Komeljem, Jožetom Prežljem, Leonom Kosmačem, Jankom Stariho, Poljnarjem, Vanjom Groznikom in drugimi. Sprejem v njihove vrste je bil zame lepo doživetje. Povedati še moram, da me je usoda kasneje zelo povezala z Leonom Kosmačem. Srečavala sva se v Ljubljani v učiteljskem domu, zlasti v dijaškem internatu, ki so ga nekateri zavoljo odličnega dela nas skojevceve imenovali kar »Partizanska kasarna« sredi okupirane Ljubljane.

V mozaik tvegane in uspešne aktivistične dela je takrat mladi in mnogokrat prepogumni Jurčec vložil prenekatere droben kamen. Šele danes, ko lahko trezno ocenjuje svoje delo, se zaveda, da so takrat mladi skojevci veliko naredili za napredno stvar. Tisto prvo leto vojne okupacije se je najbolj zavednim mladim Slovencem zdelo — med njimi je bil tudi Ivan — da delajo premalo, da opravljajo dela, ki bi jih lahko mlajši, šibkejši. Njihova mladost, njihovo srce je želelo še kaj več, še bolj tvegane akcije s puško v roki.

Vsi smo želeli v partizane in lahko se pohvalim, da so vojaški in politični krožki, ki smo jih organizirali v »Partizanski kasarni«, vsem prišli zelo prav. Od 120 dijakov jih je kar 93 prostovoljno odšlo iz »toplega gnezda«, Ljubljane, v NOV. Doma je ostala le najmlajša generacija. Jurčec se je za vstop v partizane odločil junija 1942. Takole pravi: »Sest nas je že dobilo

Ivan Jurčec

ilegalne propustnice. Moj 'lasciapassare', odličen ponaredek naših tehnikov, mi je nakazal javko v Bizovici pri Ljubljani. Zal — so nam odhod prepričile nenadna zapora in velike racije mladine. Zelji, da bi končno obšel partizansko uniformo, sem se moral ponovno odreči. Po junijskih racijah je bilo stanje v mladinskih organizacijah porazno, kajti Italijani so bili pri 'čiščenju' temeljiti. Prišel je ukaz, da moram ostati. Dobil sem nove naloge v obveščevalni in narodni zaščiti. Kristina Kolman mi je prinesla knjižico za zidarja (št. 10148) za II. sekcijo Visoke stavbe. Ostal sem v Ljubljani, in priznati moram, da ne preveč srečen. Srce me je vlekle v hosto.

Vendar zaradi želje prizadene mladince zahtevno delo ni trpelo. Ivan je delal in bil previden. Nekako je bil zvedel, da ga je nekdanji sodelavec Bonomil Benčina izdal kapitanu Slaparju. Priskrbel si je propustnico in odšel, (takrat so mu nekateri v šali očitale, da je dezertiral k partizanom), na Dolenjsko. Tako je maja 1943 postal skojevец Tomo.

Od nekdanj sem si želel postati mitraljezec. Tovariši so me pomilovalno gledali, češ da je to orožje zame, večjega delu z mladino, pretežko. Sicer pa so menili, da sem bil zaradi študija v »novomeških nočeh« in v »Partizanski kasarni« precej bolj primern za politično delo. Zato sem avgusta 1943 prevzel sekretarsko mesto Skoja in ZSM v Topliškem podokrožju. Bil sem presenečen, ko sem se spoznal z mladimi. Mladina je bila v teh krajih precej bolj sproščena, zagrižena in nikoli utrjena. Po vsakem delu je zahtevala kakšno novo partizansko pesem. Nad svojimi sodelavci, marsikateri med njimi bi moral guliti še osnovnošolske hlače, sem bil navdušen. Takšne mladine ne more nihče dotolči.

Jurčec je imel na Dolenjskem veliko dela tudi zaradi belogardističnih duhovnikov. Velikokrat zato, ker je v mnoge domačije prišel za njimi. In nato se je začela z gospodarjem besedna vojna. Jurčec: »Bilo je težko, a najbolj sem bil zadovoljen, ko so domači čez dan ali teden ali mesec pripeljali sina, ki je zaradi mojega posredovanja zamenjal uniformo in pripel peterokrako. Spominjam se neke matere iz Sadinje vasi pri Žužemberku, ki je trčila, da je njegovega sina zapeljal »gaspud«, ali družine iz Polan, ki je k nam pripeljala zapeljane otroka.

Da je imela mladina iz topliškega podokrožja svojega Toma rada, je dokazala na volitvah v bližnji Praprč, ko so Jurčeca predlagali za delegata za I. mladinski kongres. Istočasno je bil izvoljen tudi v okrožni odbor

ZSM Novo mesto in zato je moral delati tudi v okrožnem komiteju Skoja Novo mesto. V Kočevski Reki je mladi družbenopolitični delavec prišel v stik z mladinci in skojevci iz vse Dolenjske in Bele krajine in takrat sklenil, da bo na svoji Dolenjski, med svojimi vojniki, posej delal še bolj zagrizeno.

Ivan Jurčec, Celjan, ki je imel pred desetletji kopico drugih imen, se na Dolenjsko rad vrača.

Veliko prijateljev ima. Vendar ga ob srečanjih pozdravljajo različno. Nekdo ga o govori z Jurkom drugi z Jožetom, nekdanji mladinci iz topliškega podokrožja, ki bi morali takrat, ko so se spoznali z Ivanom, nositi še šolske torbice pa Tomo. In kadarkoli sliši Jurčec to ime, mu pričara sliko o težki, a lepi mladosti med mladimi Dolenjci, ki je ne bo nikoli pozabil.

B. B. in J. P

UŠLA IZ NAROČJA SMRTI

Zlasti starejši vaščani Gabrovke, Gorenje vasi, Mirne, Sel, Moravske gore in drugih vasic v trebanjski občini se še dobro spominjo krhke mladenke v modrih smučarskih hlačah, kako je z ljubljanskim naglasom in z žarom v očeh govorila o narodnoosvobodilni vojni, partizanih in svobodi. Zaradi iskrenosti je kaj kmalu pridobila na svojo stran lepo število mladih, ki so začeli zbirati sanitetni material, obleke, obuvene itd. ter obenem nadaljevali njeno delo. Mlada partizanska aktivistka je prišla na Dolenjsko iz takrat imenovanega »rdečega« Zaloga pri Ljubljani. Domačini so jo poznali pod imenom Zdenka.

Slavka Židan je ob okupaciji šela devetnajst pomladi in je bila med tistimi mladimi slovenskimi dekleti, ki so dobro vedele, po kateri poti morajo kreniti v času vojne vihr. V družini železnikarja, ki se je udeležil oktobrske revolucije in je bil v vasi med prvimi v partiji, so bili vsi rdeči. Slavkin brat je bil namenjen cejo v Španijo, vendar so ga med potjo ujeli; mati je spretno pomagala očetu, aktivističnega dela pa se je lotila tudi Slavka in je bila že 1940 obsojena na dva dni ječe, ker je sodelovala v demonstracijah v času, ko so v Zalog pripeljali politične jetnike.

V SKOJ sem bila sprejeta 1941,« se rada spominja Semrova, »in se mladinskega dela lotila še z večjim zanosom. Zlasti v času, ko je bil oče aretiran in sem prevzela vse njegovo delo. Ker pa je v Zalogu tudi zame postalo nevarno, sem morala v partizane.

Slavka Šemrov — Zdenka

Odšla sem 10. julija 1942 in po 14 dneh prišla do Ambrusa in od tam v Novi log na Kočevskem. Tam sem srečala veliko znancev in po pogovoru so mi zaradi članstva v SKOJ zaupali delo v trebanjskem podokrožju. V začetku avgusta smo prišli na Frato, kjer sem videla tudi Kidričiča, Kocbeka in Bora. S Frate je aktivistka Zdenka krenila v Gabrovko in začela z aktivističnim delom. Danes se Slavka Semrova z nasmehom spominja na začetke: »Ko sem sklicala prvi sestanek, mi je bilo kar nerodno, predvsem zaradi naglasa. Bala sem se, kako bodo trdi kmečki ljudje sprejeli mestno dekle. Vendar so bile težave hitro mimo. Vaščani so me sprejeli za svojo in na družine iz Gabrovke in okoliških vasi imam lepe spomine.»

Zdenka je v trebanjskem podokrožju delal brez težav vse do časa, ko so se pojavili belogardisti. Navzdlic temu je bila pri delu uspešna in skojevska mreža je postajala vse večja in močnejša, belogardistični lov na Zdenko pa vse nevarnejši. Zaradi izredno uspešnega dela, pa tudi zato, da bi na Zdenko pozabili sovražniki, je postala marca 1943 sekretarka

SKOJ v novomeškem okraju avgusta 1943 pa je šla na vrhji skojevski tečaj v Kočevski Rog, kjer je srečala vrsto že takrat znanih borcev in voditeljev, še največ časa pa je bila z Majdo Šlic.

»Na tečaj, ki sem ga uspešno opravila, imam lepe spomine. Nekega dne je na primer prišel v Rog paket, na katerem je pisalo »Zdenko«. Dobil sem ga jaz, čeravno se mi ni niti sanjalo, kdo bi mi ga lahko poslal. Šele kasneje sem zvedela, da je bil namenjen Kidričevi ženi. V njem sem dobila lep pled, ki mi je kasneje prišel še kako prav. Spominjam se tudi, da so nam ot italijanski kapitulaciji domača dekleta šele lepe svilene robčke s trobojnico in peterokrako. Kasneje bi bila ravno zaradi tega robčka lahko ustreljena.«

Kmalu zatem je odšla mladenka iz Zaloga na teren. Bil je ravno čas, ko so se pripravljali za mladinski kongres in so imeli aktivisti s pripravljanim volitev za delegate obilo dela. Zdenka je svojo nalogo kot po navadi dobro opravljala, obenem pa je še naprej zbirala stvari za partizane. Raznašala je tudi letake, na katerih je pisalo: »Šrani zase in za narod žito, vse zlato bo, kar bo skrito!«

In nato so prišli dnevi, ki jih aktivistka Zdenka ne bo nikoli pozabila. »Po kapitulaciji Italije smo bili preprčkani, da bo vojne vsak čas konec. Toda prišli so Nemci. V času, ko so bombardirali Novo mesto, sem bila v njem na sestanku. Aktivisti smo se po napadu odpravili proti Straži. Bila nas je okoli sedem in smo za svojo pa tudi moralo okoličanov glasno peli. Umakniti smo se morali celo do Hinj in Žvirč; tam smo zvedeli, da morajo aktivisti v Žužemberk in od tam proti Dobriču. Kmalu smo srečali nemške tanke. Umaknili smo se in bili po več dni brez hrane. Ljudje so bili nezaupljivi, prav tako tudi mi. S skupino, v kateri sta bila še Stojan Borštar in Janez Fabljan, smo se skrivali med Lipovcem in Ajdovcem, ko so nas zagledali Nemci. Stojan je stekel v — smrt, naju pa so obkolili. Hitro sem odvrгла pištolo in robček s peterokrako ter si tako gotovo rešila življenje.»

Semrova se spominja, da so takrat ujeli še znanega čevljarja Iskro in njegovega svaka, partizana iz Ljubljane. V koloni so jih odpeljali v Žužemberk, tam prvič zaslišali in naslednje jutro z džipom odpeljali v Trebnje.

»Prepričani smo bili, da nas peljejo v smrt. Vseposvod smo videli obešence. Tolažili smo se, vendar še vedno upali. Avto se je ustavljal pred trebanjskim gradom, kjer je bila komanda SS. V veliki sobani je vojak igral na klavir 'Na lepi modri Donavi'. menita sem, da je to zadnja pesem pred smrtjo.»

Slavko so ponovno zaslišali in ji povedali, da so dva že ustrelili. Vendar ni nič priznala. Oficer, ki jo je zasliševal, je rekel: »Kaj naj naredimo z vami? Spustili vas ne smemo, ko bi bilo to proti volji velike Nemčije!« Slavka je prepričana, da jo je takrat rešil neki starejši možak, češki Nemec in logar v Trebnjem. Oficer ji je napisal dovolilnico ('Bescheldigung'), s katero se je takoj odpravila domov. Takrat, ko je komaj ušla iz naročja smrti, si je najbolj zaželela videti domače. Na poti v Ljubljano je imela vrsto težav, vendar je srečno prispela. Ker se ji kasneje nikakor ni norečtil posev v partizane, je aktivistka Zdenka, ki ima zelo lepe spomine na svoje prvo terensko delo okoli Gabrovke, delo nadaljevala v Ljubljani.

.....
 marca ali v začetku aprila 1930 sva s Francem Planklom v Velenje, Slovenijo in Jugoslavijo.
 Biroka CK je bil, da morava emigrirati. Meni je bilo določeno Dunaj za začasno bivališče, a Planklu Moskva in študije večkrat omenjeni univerzi.

Funkcio- nar z obrito glavo

Z velikimi črkami je Jurančičeva družina vpisana v nesmrtno knjigo herojskega boja slovenskega naroda proti tujim zasvojevalcem. Pa najsi teče beseda o Ladu, njegovem očetu ali o materi, ki je bila med prvimi žrtvami gnusne morije. Kot tajnica rajonskega odbora OF je bila ustreljena 28. septembra 1942. Ali pa če govorimo o Ladotovih bratih, od Ilije, ki je delal med vojno v pionirski enoti v Smarjeti.

Ostanimo pri Ladu Jurančiču. Slovenska javnost ga gotovo najbolje pozna kot dolgoletnega direktorja mariborskega Marthesa, nekateri tudi kot profesorja na višji pravi Šoli, manj pa njegovo mladost, ki mu je kovala značaj in vero.

»Rdeča« družina Jurančičev je 1972 dobila novega člana. Lado je hitro spoznaval svet okoli sebe, največjo izkušnjo pa je zanj postavilo leto 1941. Kot kratkolčanek je zakoral v svet odraslih. Takrat je živel na Telčah pri Skočjanu, obiskoval pa novo-meško gimnazijo. Telče so bile takrat pomembna postojanka za zvezo med Dolenjsko in Stajersko, zato nič čudnega, če je cela družina pričela z ilegalnim delom zoper okupatorja. Lado je postal vodilni. Takrat je tudi spoznal lahkovernost nekaterih slovenskih družin, ki so Nemcem slepo zaupale.

»Spominjam se jeseni 1941, ko so Nemci pričeli množično izseljevati. Ljudem so govorili, naj počistijo in poribajo domove, kajti takšne, kot bodo pustili, takšni bodo njihovi novi domovi v Nemčiji. Mnogi so jim verjeli. V Nemčiji pa so jih čakala koncentracijska taborišča.«

Jurančičevi so konec enainštiridesetega zapustili Telče, ker so očeta obvestili, da ga imajo Nemci na črnem seznamu. Nastanili so se v Smarjeti kjer sta Jurančičeva pričela poučevati na osnovni šoli. Lado pa se je znašel na seznamu tistih, ki so jih 1. decembra 1941 vrgli iz novomeške gimnazije.

Naslednje leto spomladi pa so se pričel drugi časi. Ladovega očeta so aretirali in odpeljali na Rab. Viktor Avbelj, sekretar novomeškega partijskega okrožja, je imel za Lada pripravljen en sam stavek:

»Očeta so odpeljali, najprimernejši, da stopiš na njegovo mesto. Si ti.«

Lado je tako pričel vzdrževati kurirsko zvezo med partizani v okoliških krajih. Sodeloval je s Slavko Becele, Karlom Fortejem in drugimi. O teh časih pove:

»Kot strela iz jasnega neba je prišla nenadoma direktiva, naj z Fajfarjem, sekretarjem okrognega komiteja SKOJ, ustanovimo skobjevski aktiv, ki je navzven deloval kot rajonski odbor mladinske OF. Našel in zbral sem nekaj mlajših fantov in deklet, na nesrečo pa so prav takrat Fajfarja, aretirali, tako da sem pri delu ostal sam. No, hitro mi je priskočil na pomoč Rudi Avbelj, tako da je Smarjeta kmalu imela lasten skobjevski aktiv. Spočetka je združeval 15 do 20 skobjevcev, pozneje se je njihovo število iz dneva v dan večalo. Sekretar sem bil jaz.«

24. maja pa je bila Smarjeta osvobojena. Skobjevskemu delu je to prineslo nove dimenzije. Izmed bogate dejavnosti omenimo le utrjevanje vezi med mladino, ustanovitev pionirske organizacije pionirski odred je bil takrat prvi v Jugoslaviji pa vzdrževanje kurirskih vezi, študij gradiva o NOB, organizacija mitingov.

Lado Jurančič

kulturnih programov, zbiranje hrane itd. Na čelu dejavnosti je bil Lado Jurančič. Septembra 1942 je nato odšel v Krški odred, pa potem v Gubčevo brigado, kjer je bil sekretar SKOJ v bataljonu, pozneje pa v XIV. diviziji. Povojsod ga je čakalo politično delo. Tudi po vojni.

Od takrat izvira dogodek, ki nam bo pomagal Lada Jurančiča spoznati še poglobljeje. Bilo je to v letih povojnih mladinskih delovnih akcij. Veliko mladih je bilo takrat prigradnjiveželnike proge Brečko-Banovići med njimi tudi nekaj slovenskih brigad. Moja dolga las je bila že takrat, med najbolj zagretimi zanj pa so bili Slovenci. Na delovnih akcijah je bila takrat navada, da so se mladi obpridu ostrigli. Slovencev to ni šlo v glavo in so se na vso moč uprli takemu ukrepu. Nobeno prepričevanje ni zaleglo, slovenski »dolgolasci« so bili neomajni. Na obzorju je bil celo političen problem.

Lado je bil takrat funkcionar v mladinski organizaciji v Ljubljani. Postan je bil na delovišče, da spor reši. Tega se je lotil na najbolj neposreden način. Na njegovi glavi kmalu ni bilo nobenega lasu več. S svojo obrito glavo je kot funkcionar dajal dovolj močan zgled. Vsak ugovor mladim se je razpršil ob pogledu na Ladovo golo glavo. Problem je bil kmalu rešen. Dolgolasci so ostali brez orožja. Kmalu tudi brez las.

In takšen je Lado ostal ves čas. Gradil je od sebe. In če je hotel komurkoli sebe postaviti za zgled, je najprej opravil s samim seboj. Zato vedo tudi delavci povedati o njem toliko dobrega.

Iz isker luč

Svoboda je vstajala na obzorju. Januar in februar sta bila še polna zime, vojni metež je še vihral po naši domovini in domači izdajalci so postajali vse bolj nečloveški in surovi ob slutnji skorajšnjega konca, a vendar je bilo čutiti veliko pomlad leta 1945, čutiti je bilo svobodo.

Kdo naj bi se svobodne pomladi bolj veselil kot fantje in dekleta? Vojna jih je oropala za cvetje mladosti, nepovrnljivo jim je vzela štiri leta mladosti, zato jim je v srečo toliko bolj kipel. S toliko večjim hrepenenjem so čakali pomladi.

Za celotni borbeni aktiv žužemberških skobjev svobodna pomlad ni nikoli prišla. Na pragu svobode so domobranci zverinsko umorili devet deklet, skobjev, pravi mladi rdeči cvet revolucije. Stare so bile od 15 do 26 let.

Na ta dogodek, ki je gotovo eden najbolj tragičnih v zgodovini suhokrajinskega središča, spominja plošča, vzidana na pročelju žužemberške Iskre.

»Na pragu svobode je bil zverinsko poklan borbeni aktiv SKOJ iz Žužemberka«

Sledijo imena: Čampelj Marija, sekretar OK Žužemberk, Dular Tilka, Drensek Mimi, Fabjan Ivo, Hotko Ljuba, Hotko Sonja, Jerič Elka, Pirc Vera, Zalašček Ani, Černogoj Mara.

Dekleta so ostala

Skobjevski aktiv, ki je deloval na območju Žužemberka in ga je vodil Jože Legan, je spomladi 1944 postal skoraj čisto ženski. Skobjevci so odšli v partizane, na terenu pa so ostala samo dekleta. Žensko desetino je vodila 21-letna Marija Čampelj, doma z Malega Slatnika pri Novem mestu, po njeni smrti — padla je 3. avgusta 1944 v bojih z domobranci — pa je bila sekretarka Vera Pirc.

Žužemberk je v prvih mesecih zadnjega leta vojne doživel najtemnejše dneve v vsji svoji zgodovini. Domobranci so ob podpori Nemcev po težkih bojih zavzeli to pomembno postojanko v zgornjem toku Krke in 19. januarja ustoličili krvavi teror. Štirimesečna domobrantska vladavina je kraju vtisnila krvavi pečat.

Po načelu, da je treba pobiti vse, ki mislijo, tako — kot so razglasili rodoljubi Osvobodilne fronte, so zločinci začeli moriti. Morilski roko je vodil spisek, na katerem je bilo preko sto imen žužemberčanov in prebivalcev okoliških vasi. Del spiska se je ob koncu vojne ohranil, čeprav so ga bežeči domobranci hoteli zažgati. Naključje je hotelo, da je nekdo zaprl vrata peč in tako udušil ogenj. V ostankih ožganega papirja so našli spisek, na njem pa 56 imen — del krvavega seznama.

Prvo znamenje strahovlade je bilo, ko so na Rebru ubili 66-letno kmetico Terezijo Verce iz Žužemberka, nato pa še njenega moža Franca, ko jo je šel drugi dan iskat v gozd. Ko se je Franc približal trupu svoje žene, so iz zasede planili domobranci in ubili še njega.

V samem Žužemberku pa se je skrivno klanje začelo mesec dni kasneje.

Tri sestre Sonja, Ljuba in Melita Hotko. Vse so umorili hkrati s starši

Sadovnjak smrti

Med prvimi žrtvami so bile tri skobjevke: Tilka Rojc, stara 16 let, Verica Pirc, stara 19 let, in Cilka Škufca, stara 26 let. Domobranci so jih v skupini, ki je štela osem žrtev, odvlekli na Suštarjev sadni vrt, na katerem so bili skopani strelski jarki. Bila je noč, prva ura po ponoči, ko so začeli z grozljivim početjem. Žrtve so pobili s koli, noži, lopatami in krampi, da so izdihnile v najhujših mukah. Počil ni niti en strel, zato v kraju ni nihče posumil, da se je začelo klanje. Pobite so zmetali v jarek na kup in jih za silo zagrnilo z zemljo.

Naglica se je kasneje maščevala. Ko je maja meseca sonce ogrelo zemljo, je iz sadnega vrta začelo grozno smrdeti, pa tudi psi so brskali po zemlji. Vse to je zbudilo močne sume krajanov, ki so tistikrat se verjali, da so domobranci izginule poslali v delovna taborišča, kot so se poraženci pridušili. Zasadili so lopate v zasute strelske järke in našli prvi množični grob.

Ljudmila Pirc, mati umorjene skobjevke Vere, se prvih krvavih žužemberških dni takole spominja:

Verica Pirc

Cilka Škufca

Anica Zalašček

Elka Jerič

»Domobranci so začeli aretacije 19. februarja, nadaljevali pa so še naslednja dva dneva. Mi smo takrat stanovali v Vehovčevem (Murnovem) mlinu, ker je bila naša trgovina od mnogih bombardiranj močno porušena. Preden so obkolili mlin, je domobrantska posadka aretirala Ano Zalašček, mamsko skobjevke Anice. Ta je prihitela v mlin in zahtevala, naj mamso izpuste, češ da je ona tista, ki jo iščejo... Takrat so odpeljali tudi mojo Verico.«

87-letna ženica se je spomnila, da je njena hči slutila, kakšen konec jo čaka. Vedno je govorila, kako lepo bo, ko bo vojne konec, a v isti sapi je izpovedala črno slutnjo, da jo bodo ubili, če jo dobio.

»Podivjani domobranci, je Pircova nadaljevala žalostno pripoved,« so v tistih dneh aretirali veliko prebivalcev Žužemberka. Odpeljali so Tilko Rujc, skobjevko, a jim to ni bilo zadosti. Prišli so še po njeno mamso Tilko Rujc, rojeno Dular, ki je imela v naročju najmlajšega otroka. Ko so ji ukazali, naj gre z njimi na zaslišanje, je hotela iti z otrokom, pa so ji odvrgli, da bo takoj prišla nazaj in naj pusti otroka doma. Nikoli več se ni vrnila... Vzeti so tudi Tilkino mater, staro mamso skobjevke, Ano. Tako so v istem dnevu pobili mater, hčer in vnukinjo!»

Ljudmila Pirc je takoj po koncu vojne začela iskati po desnem bregu Krke morebitni grob svoje hčere. Ni verjela, da so jo odpeljali v Nemčijo — morda je tihu upala, da je le bilo tako. Dvakrat je ob pomoči znance kopalja po strelskih jarkih, obkralj zaman. V tretje pa je ugasnilo vsako, še tako rahlo upanje. Izkopala je roko zasutega trupa. Bila je roka njene Verice.

Ko so izkopali vse žrtve iz zemlje v Suštarjevem sadnem vrta, so ugotovili, da so domobranci na njem dan kasneje za prvim pomorom ubili tudi skobjevki 16-letno Elko Jerič in 16-letno Marico Černogoj.

Kdo lahko izpove grozo, v kateri sta izdihnili mladi skobjevki? Sji sta bili še skoraj kot otroka, prepolni mladeniških sanj, svetlih idealov, upanje in načrtov za bodočnost. Mladi telesi pa so surovo zlomili, uničili za zmeraj...

Pet Hotkovih

Predsednica borčevske organizacije v Žužemberku Vera Vebovec je obudila spomin na žalostna izkopavanja:

»Žrtve, ki smo jih našli na desnem bregu Krke v strelskih jarkih, smo pokopali. To niso bila trupla vseh, ki so bili aretirani, a vsi smo že vedeli, da ni verjetno, da bi kdo ostal pri življenju. In prav med pogrebom je prišlo sporočilo: našli smo še eno grobišče... Ena od sledi, ki so pripeljale do odkritja tega drugega grobišča, je bilo sporočilo, ki ga je pobegli domobranec Zajc poslal materi. Naročil ji je, naj nikar ne orje zeljnika pod vinogradom. Ze tako je bilo sumljivo, da v času, ko je bila vsa zemlja obdelana, zeljnik sameva nezoran... Zasadili so lopate in našli izmučena trupla pobitih žrtev. Tako se je do konca odkrila resnica o februarjskih aretacijah in poboju!«

Drugo grobišče so našli na koncu vasi Cvibelj, na kraju, ki še iz davnih časov nosi zlovesče ime Na moriščih. Nekdaj je v globalni dohod in vinogradom graščaki dali ubijati nepokorne tlačane. 21. februarja 1945 ponoči pa so se pomori ponovili, le da so bili tokrat bolj krvavi, bolj nečloveški, bolj surovi.

Domobranci so na ta kraj privlekli sedem žrtev in jih po mučenju pobili. Eni od žensk so odrezali dojke, moškemu spolovilo in ušesa. Vsa usta so razbili, da bi zadušili krike groze, ki so na izmučenih obrazih ostali za vse čase.

Se posebej je pretresljivo, da je bilo med sedmimi žrtvami kar pet članov družine Hotko iz Žužemberka. Na moriščih je v grozi in trpljenju umrla vsa Hotkova družina, razen sina Slavka, ki je bil tisti čas v okolici Zagradca, in seveda njegovega brata Dušana, ki je že prej padel v roski ofenzivi. Zaradi padlega partizana in deklet Sonje in Ljubice, ki sta bili skobjevki, so morali umreti tudi oče Alojz, mati Amalija in 17-letna Melita; njeno truplo je bilo grozno zmrjavljeno; najbrž je ob pogledu, kako koljejo njene starše in sestre, od groze kričala, pa so jo surovo utišali.

Poleg Hotkovih so tisto noč Na moriščih pod zločinskih rokami izdihnili tudi Ljubica Debeljak in komaj 15-letna Anica Zalašček.

Spomladi 1945 je prišla svoboda. Vsa težka od žrtev. Dragocena. Svetlo luč so prižgale tudi drobne iskrice — mlade žužemberške skobjevke.

Rdeči
rejniki
evolucije

JOŠTOVEGA MLINA IZROČILO

Rdeči mlin, rdeča tkalnica, zatočišče »Mitrovčanov«, streha za vse, ki jih danes v zlatih črkah beremo v knjigi ponosa naše revolucije

Pred stoletji je bilo tam še lepše. Kraju so rekli Gergate, saj je bil gozd obširen in je predstavljal grajsko posestvo. Že tedaj, še v času celjskih grofov je bil ob Ložnici mlin, ki ga je grof Friderik poleg mnogih kmetij in posestev leta 1436 podelil Joštu Soteškemu... tu so korenine našega mlina, danes na kraju, ki je s številnimi hišami povezan že z mestom Celjem in ne predstavlja nobenega avtonomnega kotička več. Zdaj ga bo odrezala še nova avtocesta. Ložnico so mu že vzeli in ostal je kot otok v pustem morju civilizacijske povprečnosti. Le pred časom, ob 1. septembra so mu nadeli svežo belo preobleko in mu postavili v okolici, kajti bila je proslava, ob proslavah pa se bleščeče in na svojem mestu. Za belo fasado pa je bila zgodba, kakršne so sicer v mlinih običajne zaradi zanimivosti, nenavadnosti, ampak zgodba Joštovega mlina, posebno v letih pred drugo svetovno vojno je bila izjemna, taka, da bomo njeno simbolno sporočilo objavili decembra na celjskem poklicnem gledališkem in dramskem tekstu Pavla Lužana z naslovom Rdeči

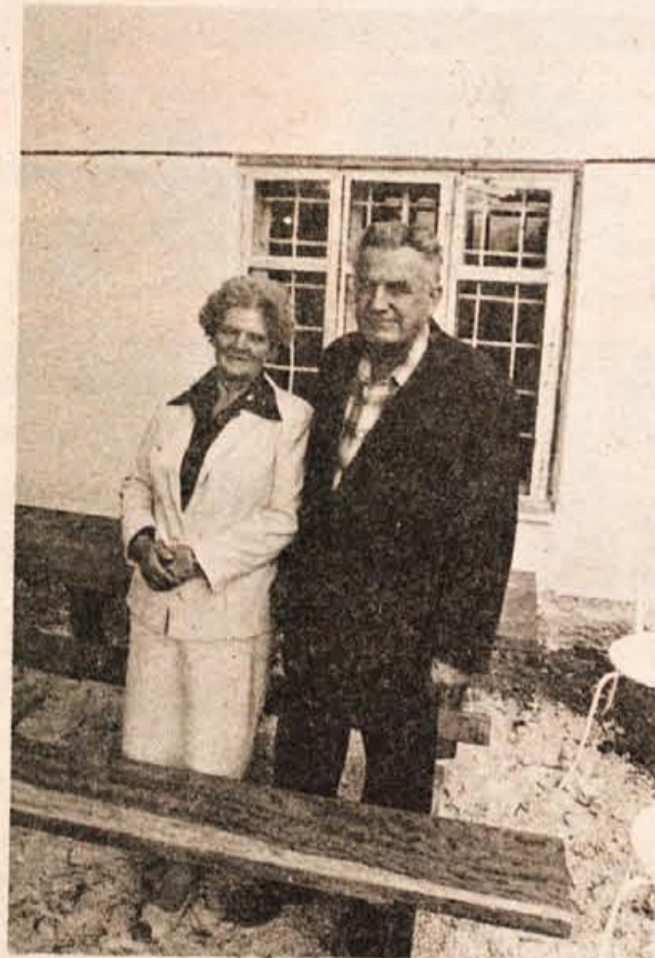
stvari. Kmalu so se naročila povečala, po letu 1935 pa sploh. Melč je že tedaj slutil nevarnost Hitlerjeve politike, sicer pa so tudi že pri nejem doma v Gotovljah velikokrat politizirali. Njegov bratranec, pesnik France Onič je že kot študent doma pri Cesarjevih razlagal o Marxu. V Gotovljah je bil učitelj Milan Apih (avtor znane Bilečanke)... Tako sta Melč in Darinka kmalu spoznala, kdo so ti ljudje,

vnega spopada sestajali v velikem mlinu Melča in Darinke Jošt, ki tedaj še nista bila komunisti po izkaznici:

Franjo Vrnč-Buzdo, učitelj in komunist od leta 1932. Od začetka okupacije je bil sekretar OK KPS Celje, organizator Celjske čete in njen komandant. V spopadu z orožniki pri Slivnici blizu Šentjurja je bil ranjen in so ga Nemci ujeli. Kljub strahotnemu gestapovskemu mučenju ni izdal. Ustrelili so ga kot talca v Mariboru 1941. Je narodni heroj.

Slavko Šlander, rojen leta 1909. Po vrnitvi iz robije je bil 1937 leta sekretar OK KPS za Celje in Savinjsko dolino, od leta 1940 kandidat za člana CK KPS, član CK od maja 1941, hkrati sekretar PK za severno Slovenjo. Ustrelili so ga kot talca v Mariboru 24. avgusta 1941 leta. Je narodni heroj.

Miloš Zidanšek, rojen 1909 v Dramljah. Od sredine 1938 do okupacije je bil okrožni in nazadnje pokrajinski sekretar v Mariboru.

Darinka in Melhior Jošt

nik. Bil je delegat na pokrajinski partijski konferenci v Goričanah septembra 1934. Bil je politikomisar celjske čete od leta 1941. Zdaj je generalpodpolkovnik v pokoj in je narodni heroj.

Dušan Kraigher-Jug je bil rojen leta 1908. bil je odvetniški koncipient v Celju, član OK KPS Celje in je veliko politično delal med celjskimi izobraženci. Od februarja 1940 je vodil ilegalno tehniko CK KPS v Ljubljani. Pozneje je bil namestnik politikomisarja IV. operativne cone in član PK KPS za severno Slovenijo. Padel je leta 1943 skupaj z Vero Šlandrovo na Dobrovljah. Je narodni heroj.

Milan Apih, rojen 1906, komunist od leta 1937 bil na robiji v Sremski Mitrovici. Z Vrnčem organizator II. konference KPS v Joštovem mlinu. 1940 leta interniran v Bilečo, pesnik in komponist Bilečanke. Med NOB in po osvoboditvi je opravljal vrsto odgovornih dolžnosti, nazadnje sodnik ustavnega sodišča SRS, član sveta republike in pisec knjige spominov Sredi pušk in bajonetov.

Franč Hribar-Savinšek, komunist od leta 1932, organizator neregistrirane tkalnice za brezposlene komuniste najprej v Sv. Lovrencu pri Preboldu, nato v Joštovem mlinu (s pomočjo svojega brata Dominika in Milana Apiha). Je pisec prvega spominskega članka o konferenci v Šmiglovi zidnici.

Ivan Škvarča-Modras: Organiziral je partijsko ciklostilno tehniko v Škofji vasi (na podstrešju Tovarne volnenih odevi) in jo vodil do avgusta 1941. Prvoborec, komandant Kozjanskega bataljona, padel je med skupnim napadom s hrvaškimi partizanti na nemško postojanko v Bistrici ob

Sotli 1943 leta. Je narodni heroj.

Dušan Finžgar, ustreljen kot talca, star komaj 21 let, bil je sekretar SKOJ Celje.

Tu je še ime, ki je zelo tesno povezano z mlinom: **Franc Leskošek Luka**, komunist in revolucionar, prvi komandant slovenskih partizanov, član sveta federacije, narodni heroj. Njemu je bil mlin tudi drugi dom, še danes se tako vrača vanj.

To je le skop in kratek, telegrafski oris ljudi, ki so našli streho in delo, kos kruha in toplo ognjišče v Joštovem mlinu v času, ko so že vsi vedeli, kako se bo sukala zgodovina človeštva v prihodnjih letih.

Najpogosteje so se zbirali v zgornji sobi v drugem nadstropju, pravili so ji »komintern«. V kotu je bila postelja, kjer je spal Vrnč, v drugem kotu harmonij, nad njim Marxova slika in knjižna omara z literaturo, med njimi tudi Leninova zbrana dela. V mlinu je delovala tudi tkalnica, ki so jo ustanovili komunisti, da so se s tkanjem platna lahko vsaj delovno preživljali in delno tudi zakrili pravi pomen svojega bivanja v mlinu. Tkalnica je znamenita po svoji upravni

ureditvi, saj je delovala po vseh načelih samoupravljanja.

Bližalo se je leto 1939, se že domala izteklo, ko so na samo Silvestrovo 1939 pripravili v mlinu II. konferenco KPS. Na tem zasedanju, kjer se je zbralo 120 delegatov, je imel glavni referat Edvard Kardelj. Iz časa organiziranja konference je zelo znana anekdota o ričetu, ki so ga kuhali v kuhinji. Preveč so ga spravili v lonec in dišeča jed se je kmalu razležla po vsej kuhinji...

Ni bilo lahko, Melč in Darinka sta bila tisti čas v mestu, da ne bi kaj posumili. Vse svoje delavce sta prej poslala domov na dopust, da je bil zrak v mlinu čist. Sprejeti je bilo treba delegate, jih popeljati v mlin, jih nato pospremiti. Ni bilo preprosto, posebno ne zaradi tega, ker so seveda orožniki že prej imeli mlin za »rdečega«.

Besede so premalo, da bi pripomogle k pravi sliki tistih dni in noči, ko so komunisti v mlinu delali, tkali, tkali platno in sebe, novo življenje, se borili za luč sveta, ki je tonil v vedno bolj mrakovne globine nacističnega brezna, pestovali Joštove otroke. Med vsemi temi ljudmi je bil tudi slikar Dore Klemenčič Maj, ki je upodobil marsikateri obraz, trenutek.

Nekoč je Franc Leskošek Luka vprašal Melča: »Veš, da boš ob mlin, če bo naša revolucija zmagala?!«

Melč pa je v svoji večni mirnosti dejal, da naj mu le pustijo, da bi mlet.

Pa ni bilo tako. Po vojni je delal vse mogoče, le mlet ni nikoli več in ta kamen spoznanja mu še danes z vso težo leži na pošteni in predani duši. Po nacionalizaciji je mlin še delal, potem pa so ga razmontirali, stroje odpeljali, stavba je prazna, razen stanovanjskega dela, kjer stanujeta oba Jošta. Da ni bilo letošnje 40. obletnice partijske konference v mlinu, bi bila fasada še siva in streha razdrapana, voda bi zamakala zid, propadalo bi. Zdaj je v mlinu spodaj spominska soba, kjer fotodokumenti pričajo o času »rdečega« mlina, spominska plošča govori o konferenci, mlin pa je nem. In ta nemost je vpijoča, tako vpijoča, da jo bodo morda kdaj slišale razumne sile in delovno osmislile izročilo velike hiše: Joštovega mlina.

DRAGO MEDVED

POBARVAN
TALIST

Melhior Jošt, ali kakor ga znanci — Melč, je na temeljih starega mlinarskega mlina zgradil poslopje, ki danes kot pravcata tovarna nadstropjih z velikim

kakšen je njihov nazor in nista pomišljala.

RDEČI PRIHAJAJO

Bilo je takole: sedemindesetega leta je nekega deževnega dne prišel v mlin Milan Apih in dejal, da je odslužil robijo v Sremski Mitrovici, pa nima kam iti. Ostal je v mlinu, za njim pa je prišel še Franjo Vrnč. Potem pa so prihajali še drugi. Včasih je bila sicer prostorna kuhinja kar pre-majhna.

Kdo so bili ti, ki so se na predvečer grozljive sveto-

Udeležencem vseh treh konferenc (Šmiglova zidnica, Joštov mlin in Vinje). Na III. konferenci je bil izvoljen v CK KPS, na V. državni konferenci za člana CK KPJ. Kot član vojnega komiteja je s Slavkom Šlandrom organiziral vstajo na Štajerskem. Padel je 7. februarja 1942 kot komandant Serčarjevega bataljona na Hribarjevem na Notranjskem. Pokopan je v grobnici narodnih herojev v Ljubljani.

Peter Stante Skala je bil rojen 1914 leta, komunist od leta 1933, bil aktiven kot sindikalist v Celju, pri Svobodi in kot delavski zaup-

CELJE, 18. OKTOBRA 1979 - ŠTEVILKA 41 - LETO XXXIII - CENA 5 DIN

NOVI TEHNIK

GLASILO OBČINSKIH ORGANIZACIJ SZDL CELJE, LAŠKO, SLOVENSKE KONJICE, ŠENTJUR, ŠMARJE PRI JELŠAH IN ŽALEC

Če vas bo kdaj zanesla pot v osrčje Slovenskih gor, nikarte hiteti! Postojte in prisluhnite! Na široko odprite oči! Naj se vam ne zdi škoda časa, kajti le bežna srečanja s tukajšnjimi kraji in ljudmi vas lahko prikrajšajo za marsikaj zanimivega in poučnega! Za dragocena spoznanja, ki jih skrivata preproščina in neprecenljivo ljudsko izročilo. Tisto izročilo, ki je tod svojčas združevalo staro in mlado, vaščane in meščane, kmete in razumnike. Tisto izročilo, ki je slovenjgoriške in številne druge slovenske kraje revolucioniralo, jih osvetočalo in jim dajalo novih moči in upanja. Bilo je to izročilo »stare pravde«, puntarskega duha, neuklonljive volje in težnje slovenskega kmeta po izboljšanju svojega gospodarskega, socialnega in političnega položaja. Bilo je to tisto izročilo, ki so ga pred drugo svetovno vojno ohranjale, negovale in razvijale svojevrstne organizacije kmečke mladine — Društva kmečkih fantov in deklet.

Ustavimo se v Vidmu ob Ščavnici! Kaj nas spominja na nekdanje dni? Nedvomno je to, žal že krepko načet, dom Matije Gubca, ki so ga videmski fantje in dekleta 1939. leta zgradili z lastnimi rokami, da bi v njem našli zatočišče in hkrati žarišče svojega preporoda. Na pro-

duštvo. Točnega datuma se ne spominim, kajti v primerjavi s tistim, za kar smo takrat živeli in izgorevali, je datum nepomembna malenkost. Pravi 68-letna Terezija Postružnik, ki smo jo nedavno tega obiskali na domu v Jamni pri Vidmu ob Ščavnici.

ni od celodnevne dela vestno obiskovali vaje in si kvarili oči ob brleči svetlobi

Dramska sekcija DKFID je pripravila ljudsko igro »Razvalina življenja«.

čelje so vzdali štiriperesno deteljico kot simbol društva. Obiskovalcu vzbudijo pozornost številne, zvečine monumentalne lesene skulpture, ki figurativno upodabljajo tematsko razdobje »od Gubca do Lacka«. Vanj je vložnih že osem let truda in zamisli ljubiteljev-kiparjev iz vse Slovenije in celo tujine.

Na zgradbi nekdanje posojilnice je vzdana plošča, iz katere je mogoče razbrati, da se je prav tu leta 1925 rodila ideja o ustanovitvi društva videmskih kmečkih fantov in deklet.

Vrsta zunanjih znamenj torej, ki bi jim lahko dodali še katerega, vendar je boljše, da se skupno pogledimo v tisto, kar se za temi znamenji »skriva«. Pri tem se bomo poslužili tako ustnih kot pisarnih pričevanj živih ali že preminulih članov DKFID.

»IZZVENELA JE PESEM NABRUSIMO KOSE...«

»Mislím, da mi je bilo 18 let, ko sem se včlanila v

»Nikoli ne bom pozabila, kako smo na sestankih burno razpravljali o vsebinskem delovanju društva. To je pomenilo, da smo se mladi na vasi že začeli prebujati, se zavedati sebe in svoje moči, postali smo borbeni in neugnani,« vneto zatrjuje Postružnikova.

»Najbolj sta mi ostala v spominu moški in ženski pevski zbor. Prvega je vodil učitelj Drago Korošak, drugega pa prva ženska predsednica Društva kmečkih fantov in deklet v Sloveniji Ela-Majcen Kolar. Pri nastopih smo bile ženske enotno oblečene v modra krila in bele bluze, krojene z visokim ovratnikom. Na robovih so bili všiti ornamenti deteljice. Ljudje so nas ob nastopih navdušeno sprejemali,« zatopljen v spomine pripoveduje nekdanja članica DKFID iz Jamne.

»Časi so se spremenili. Danes pri kmečki mladini ni več opaziti take zagnanosti kot takrat, ko smo utrjuje-

petrolejke. Delali smo z veseljem, zanosom in zavestjo in na kakršnokoli plačilo še pomislili nismo,« razmišlja Postružnikova.

»Že zdavnaj so pojenjali stihni naše himne: Nabrusimo kose, že klas dozoreva. Že žetve bogate napačil je čas. Ni jih, ki bi nam jo kdaj pa kdaj še zapeli,« prizadeto in z žalostjo ugotavlja.

Nekaj podobnega se dá razbrati iz Spominov na ustanovitev in delo Društva kmečkih fantov in deklet v Vidmu ob Ščavnici, ki jih je napisala prav predsednica tega društva Ela-Majcen Kolar. Podrobno se dotika razvejane društvene dejavnosti in med drugim piše:

»...Zato smo ustanovili še dramsko sekcijo. Naštudirala je vsako leto eno ali dve igri in po nastopu doma gostovala pri Antonu (mišljen je Cerkvenjak), v Radencih, pri Mali Nedelji-Bučkovcih in drugod... Naše igre so bile vedno dobro pripravljene in obiskane, saj smo imeli dobre režiserje: Bratka Krefta, Vlada Krefta, Alberta Sentočnika, Karla Korošca in druge. Spominjam se, da smo igrali:

Vdovo Rošlínko, komedijo Matiček se ženi, igro Petkov Tunek in druge. Vaje za igre in nastope smo imeli v veliki šupi za šolo, ki je bila zbita iz desk. Kulise smo delali sami sproti, rekvizite smo si izposodili pri domačinih. Imeli smo tudi lepo knjižnico s številnimi knjigami, ki smo jih dobili iz raznih založb brezplačno... Organizirali smo tekmice koscev, žanjic in drugo. V okviru našega društva smo imeli tudi prikojevalni tečaj, ki ga je vodila Marica Škočir,

ter Singerjev tečaj za šivanje in vezenje. Za te tečaje je bilo med kmečko mladino veliko zanimanje, dekleta so se v njih mnogo naučila... Tako torej Kolarjeva v svojih Spominih. Kako pa je danes?

PRONICLJIVOST KMEČKE NRAVI

Učitelj Alojz Majcen je imel že pred prvo svetovno vojno pri svetem Juriju, sedanjem Vidmu ob Ščavnici, svoj tamburaški zbor. V okviru DKFID se je ponudila prilika za ponovno ustanovitev takega zbora.

Nakupili so potrebne instrumente in ni bilo težko organizirati zbora odraslih, ki je štel kar 17 članov. Kasneje se jim je pridružilo še 11 mladih tamburašev. Najprej so se morali vsi naučiti note, šele potem so lahko začeli z rednimi vajami. Za vse instrumente so morali note pisati, pri čemer jim je pomagala učiteljica Marica Brumen. Kolarjeva v Spominih pravi: »...Poletí je število tamburašev običajno padlo, ker so delavci hodili na sezonsko delo. Ker pa je bila sezona kulturnega dela in nastopov neprekinjena, smo morali odhajajoče domačestiti z drugimi in jih posebej pripravljati. Toda bili smo mladi... Videmski tamburaši so zasloveli po vseh okoliških vaseh. Priveditve, na katerih smo nastopali, so bile vedno dobro

Videmski kmečki fantje in dekleta so leta 1931 pripravili tudi »Narodnega poslanca«.

obiskane. Samo po sebi se nam vsiljuje vprašanje: ali je tudi v zdajšnjih razmerah mogoče tako zanesenjaštvo.

Ni videti, da bi bilo mogoče ali vsaj zelo težko. Takšno mnenje smo namreč dobili od vseh naših sogovornikov, ostali pa so to zapisali ali kako drugače izrazili. Tudi Anton Markovič z Rožičkega vrha, eden izmed najbolj agilnih članov Društva kmečkih fantov in deklet, se je takrat ves zapisal tamburaštvu, igram in pesmim. Na svojem domu še dandanašnji hrani spomine na tiste

lepe, dobre stare čase, ki nam odkrivajo njegovo pronicljivo in nemirno kmečko nravo.

Markovič nas je tudi nekoliko pobliže seznanil s političnimi vidiki v delu DKFID. Da bi jih kar najverodostojneje predstavil, sem se primoran poslužiti zapisov publicista Draga Košmrlja Razvoj Društev kmečkih fantov in deklet.

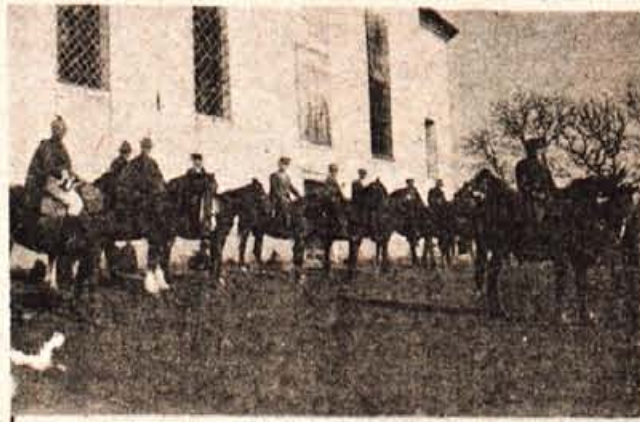
kmečkega življa, zato je bila vas dovzetna za odločnejšo, borbenejšo pot v iskanju pravic. Partija... je pridobivala vse več simpatij med kmečkim ljudstvom... Komunisti na vasi so po napolitih partije aktivno posegali v delovanje Društev kmečkih fantov in deklet... Lahko bi sicer omenil še katerega od živčih, nekdanjih članov iz vrst videm-

Nekdanja članica DKFID Terezija Postružnik iz Jamne se spominja nekdanjih dni, rekoč: »Lepo je bilo.«

Med drugim takole pravi: »...Kazalo bi reči, da je šlo pri ustanavljanju Društev kmečkih fantov in deklet za težnjo po nekakšni kmečki samopomoči, za postavljanje na lastne noge... Stanje na vasi je bilo tem težje, ker je bil kmet že poprej predmet neusmiljenega izkori-

skih kmečkih fantov in deklet. Lahko bi omenil družino Sovec, Pintarič, Topolnjak z Rožičkega vrha, Šiberčovo z Dragotinskega vrha, Zobotovo, Lovrencovo, Šijančovo iz Jamne ali Zrncovo iz Berkovec. Večini ostajajo le spomini. Pozabljeni in odmaknjeni se

Pustovanje članov DKFID na Stari gori pri Vidmu ob Ščavnici v letih 1926-1927.